

INFORMACJA
O PODSTAWOWYCH PROBLEMACH
RADIOFONII I TELEWIZJI

Plan „Informacji o podstawowych problemach radiofonii i telewizji”

Rozdział 1.

Stan radiofonii i telewizji w Polsce – fakty i liczby

A. Radiofonia i telewizja publiczna

1. Ogólnopolskie i regionalne programy radiowe
2. Stan bazy technicznej radiofonii w Polsce
3. Ogólnopolskie i regionalne programy telewizyjne
4. Udział mediów publicznych w cyfrowych platformach satelitarnych

B. Radiofonia i telewizja koncesjonowana

1. Radio RMF FM i Radio Zet
2. Radio Maryja
3. Związek Harcerstwa Polskiego, WaWa, Inforadio
4. Nadawcy o zasięgu lokalnym
5. Stacje diecezjalne działające w Spółce Producentkiej PLUS i stacje diecezjalne działające samodzielnie
6. Radiofonia związana z innymi wyznaniem chrześcijańskimi
7. Rozgłośnie samorządowe
8. Rozgłośnie akademickie
9. Telewizyjne programy uniwersalne i tematyczne
10. Satelitarne platformy cyfrowe

C. Stan i skutki zaprzestania w 2000 roku emisji w dolnym zakresie UKF

D. Rynek telewizji kablowych

E. Perspektywy rozwoju naziemnej radiofonii i telewizji cyfrowej

1. Radiofonia cyfrowa DAB – Digital Audio Broadcasting
2. Telewizja cyfrowa DVB – Digital Video Broadcasting

F. Koncentracja kapitałowa i programowa na polskim rynku audiowizualnym

Rozdział 2.

Działalność programowa nadawców

A. Oferta programowa i widownia telewizyjnych ogólnopolskich, ponadregionalnych, regionalnych oraz satelitarnych nadawców publicznych i koncesjonowanych w 2000 roku

1. Oferta programowa telewizji
2. Programy regionalne Telewizji Polskiej S.A.
3. Oferta programowa lokalnej koncesjonowanej telewizji katolickiej - Telewizja Niepokalanów
4. Oferta programowa lokalnych koncesjonowanych stacji telewizyjnych
5. Program satelitarny telewizji publicznej – TV Polonia
6. Oferta pakietów cyfrowych
7. Respektowanie przepisów ustawy o radiofonii i telewizji w programach nadawców telewizyjnych (art. 15 i 15a u.r.t.)
8. Realizacja przez Telewizję Polską szczególnych zobowiązań programowych
9. Widownia telewizyjna w Polsce w 2000 roku

B. Oferta programowa nadawców radiowych w 2000 roku

1. Polskie Radio S.A.
2. Oferta programowa 4 programów ogólnokrajowych Polskiego Radia S.A
3. Rozgłośnie regionalne radia publicznego
4. Respektowanie przez radiowych nadawców publicznych ustawy o radiofonii i telewizji (art. 15 i 15a u.r.t.)
5. Realizacja szczególnych powinności radia publicznego
6. Oferta programowa ogólnopolskich i ponadregionalnych stacji radiowych koncesjonowanych

Rozdział 3.

Sytuacja finansowo-ekonomiczna nadawców publicznych

1. Przychody abonamentowe
2. Przychody z reklam
3. Podstawowe wskaźniki finansowo-ekonomiczne w latach 1994 – 2000
4. Reforma w TVP S.A.
5. Diety dla rad programowych w publicznej radiofonii i telewizji
6. Prognoza wpływów abonamentowych na lata 2001 – 2004. Wpływy abonamentowe i ich podział na 2001 rok

Rozdział 4.

Międzynarodowy kontekst działalności radiowej i telewizyjnej

1. Wpływ konwergencji i technologii cyfrowej na sektor mediów elektronicznych
 - Regulacja komunikowania masowego
 - Konwergencja i jej konsekwencje dla systemu mediów
 - Ewolucja modelu regulacji
 - WEB TV
 - Ciała regulacyjne
 - Regulacja programów radiowo-telewizyjnych (przygotowania do nowelizacji Dyrektywy „O Telewizji bez granic” i Europejskiej Konwencji o telewizji Ponadgranicznej)
2. Zagadnienia prawa autorskiego w kontekście negocjacji z UE w relacji do sektora audiowizualnego
3. Rada Europy
 1. Udział w pracach Grupy ekspertów Rady Europy.
 - Stały Komitet ds. Telewizji Ponadgranicznej (T-TT)
 - Grupa Specjalistów ds. mediów w perspektywie paneuropejskiej (MM-S-EP)
 - Grupa Specjalistów ds. nowych technologii (MM-S-NT)
 - Grupa Specjalistów ds. oceny rozwoju telewizji cyfrowej w dziedzinie mediów (MM-S-AD)
 - Grupa Specjalistów ds. pluralizmu w mediach (MM-S-PL)
 2. Konferencja Ministerialna poświęcona przyszłym kierunkom polityki środków masowego przekazu Rady Europy
 - Deklaracja polityczna Rady Europy „Polityka medialna jutra” przyjęta 16 czerwca 2000 roku w Krakowie
4. Działalność Eureka Audiowizualnej i Europejskiego Obserwatorium Audiowizualnego
5. Internet jako medium XXI wieku

Rozdział 5.

Internet i media cyfrowe - stan i perspektywy rozwoju

1. Nowe technologie i rozwój Internetu.
2. Radiofonia i telewizja w erze cyfrowej – stan i prognozy.

Mapy przedstawiające przybliżone zasięgi stacji publicznej radiofonii i telewizji:

- Polskie Radio - Program 1 (UKF FM)
- Polskie Radio - Program 2
- Polskie Radio - Program 3
- Polskie Radio BIS
- Polskie Radio - programy regionalne
- TVP 1
- TVP 2
- TVP 3 regionalna

I. STAN RADIOFONII I TELEWIZJI W POLSCE – FAKTY I LICZBY

A. Radiofonia i telewizja publiczna

1. Ogólnopolskie i regionalne programy radiowe

Radiofonia publiczna w Polsce to Polskie Radio S.A. – rozgłośnia centralna nadająca programy ogólnopolskie i program dla zagranicy oraz 17 spółek regionalnych nadających 17 różnych programów na obszarach działania określonych w uchwale KRRiT nr 497 z 1998 roku.

Polskie Radio S.A. dysponuje obecnie następującymi możliwościami nadawczymi:

- częstotliwością 225 kHz oraz 19 częstotliwościami (w tym 11 o mocy większej lub równej 1 kW) z zakresu 87,5 – 108 MHz dla emisji Programu 1;
- siecią ogólnopolską w zakresie 87,5 – 108 MHz złożoną z 41 stacji nadawczych (w tym 38 o mocy większej lub równej 1 kW), w której emitowany jest Program 2. Czasowo 8 stacji nadaje program Radia Bis;
- siecią ogólnopolską w zakresie 87,5 – 108 MHz złożoną z 39 stacji nadawczych (w tym 36 stacji o mocy większej lub równej 1 kW) dla emisji Programu 3;
- siecią nadawczą w zakresie 87,5 – 108 MHz o docelowym pokryciu powierzchniowym 65,2%, będącą w trakcie realizacji, złożoną obecnie z 13 stacji nadawczych (w tym 8 o mocy większej lub równej 1 kW), docelowo z 56 stacji nadawczych (w tym 39 o mocy większej lub równej 1 kW), dla emisji programu Radia Bis. Czasowo program Radia Bis jest dodatkowo nadawany z wykorzystaniem 8 stacji Programu 2.

Ponadto Polskie Radio S.A. dla potrzeb emisji poza granice kraju wykorzystuje kilkanaście częstotliwości krótkofalowych ze stacji nadawczej w Leszynie.

Regionalne sieci radia publicznego wykorzystują w sumie 65 stacji nadawczych, w tym 61 stacji o mocy równej lub większej od 1 kW.

W 2001 roku został uruchomiony przez Telekomunikację Polską S.A. jeden obiekt dużej mocy Dęblin/Ryki, w którym ulokowano jedną częstotliwość dla programu regionalnego (Radio Lublin S.A.).

W 2000 roku Przewodniczący KRRiT wydał 23 decyzje w sprawie przyznania nowych częstotliwości i 7 decyzji w sprawie zmian technicznych warunków nadawania.

Aktualne zasięgi programów ogólnopolskich i regionalnych radia publicznego przedstawiono na mapach stanowiących załącznik do Informacji o podstawowych problemach radiofonii i telewizji.

2. Stan bazy technicznej radiofonii w Polsce

W 2000 roku rozgłośnie radia publicznego prowadziły prace związane z rozbudową i modernizacją technicznej bazy emisyjnej i produkcyjnej, z wykorzystaniem środków finansowych przekazanych przez KRRiT z wpływów abonamentowych.

Radio Gdańsk S.A. ukończyło budowę nowego obiektu techniczno-produkcyjnego. Nowy budynek został wyposażony w nowoczesne urządzenia i sprzęt technologiczny.

Rozbudowę swojej siedziby zakończyło również Radio Olsztyn S.A. W dobudowanej części znalazł pomieszczenie nowoczesny zespół emisyjny oraz news room.

Zgodnie z planem zakończyła się budowa nowej siedziby Radia Koszalin S.A. Jest to nowoczesny budynek, projektowany specjalnie dla potrzeb rozgłośni radiowej. Obecnie trwa postępowanie przetargowe na dostawę i instalację zespołu urządzeń do produkcji i emisji programu.

Radio Kraków S.A. zrealizowało drugi etap wyposażenia nowego budynku rozgłośni, oddanego do eksploatacji w 1999 roku, m.in. zakupiono wyposażenie zespołu studia produkcyjnego oraz sprzęt reporterski.

Pozostałe spółki prowadziły w ramach posiadanych środków remonty budynków i instalacji ogólnotechnicznych (klimatyzacja, energetyka) oraz modernizację urządzeń technologicznych.

Rozgłośnie radia publicznego korzystają w większości z obiektów nadawczych dużej mocy będących własnością Telekomunikacji Polskiej S.A. W roku ubiegłym oddano do użytku tylko jeden nowy obiekt - Dęblin / Ryki. Przyrost możliwości nadawczych radia publicznego powinien nastąpić w latach 2001 – 2002, kiedy planowane jest oddanie do użytku kilku ważnych obiektów: Leżajsk, Białogard / Sławoborze, Ostrołęka, Zielona Góra / Wichów. Nie znaleziono rozwiązania problemu stacji nadawczych dużej mocy w rejonie Warszawy i Łodzi, co znacznie utrudnia dotarcie z programami radia publicznego w tych rejonach.

3. Ogólnopolskie i regionalne programy telewizyjne

Telewizja publiczna nadaje dwa programy ogólnopolskie, 12 programów regionalnych oraz jeden program przeznaczony dla odbiorców za granicą pod nazwą TV Polonia.

Do nadawania programu TVP1, Telewizja Polska S.A. wykorzystuje 170 kanałów, w tym 37 z mocą promieniowaną równą lub większą od 10 kW. Program TVP1 dociera drogą naziemną do 99,0% ludności kraju.

Program TVP2 wykorzystuje 159 kanałów, w tym 42 z mocą równą lub większą od 10 kW. Program dociera do 98,5% ludności.

Program 12 Oddziałów Telewizji Polskiej S.A. przy wykorzystaniu 20 kanałów, w tym 13 kanałów z mocą promieniowaną równą lub większą od 10 kW dociera do 63,0% ludności.

Pokrycie powierzchniowe programem TVP1 wynosi 97,8%, programem TVP2 97,3% i programem regionalnym 42,1%.

W 2000 roku nieznacznie wzrosło pokrycie programami TVP1 i TVP2 ponieważ zostały uruchomione trzy obiekty dużej mocy: Leżajsk - Giedlarowa, Bieszczady - Góra Jawor i Dęblin - Ryki. Pokrycie programami regionalnymi wzrosło dzięki przekazaniu kanałów telewizyjnych w Tarnowie i Szczawnicy. Ponadto zmieniono parametry niektórych stacji. Łącznie w 2000 roku wydane zostały 24 decyzje dotyczące przekazania kanałów telewizji publicznej bądź zmiany ich parametrów technicznych.

W 2001 roku przewidywane jest oddanie do użytku obiektów nadawczych Białogard – Sławoborze i Ostrołęka. Przewidywana jest również budowa obiektów nadawczych: Żagań - Wichów, Łódź - Dąbrowa, Opoczno – Przysucha, Gniezno – Kopaszyn, Krynica – Maślana Góra, Szczawnica – Przehyba, Warszawa.

Dla tych obiektów przewidziane zostały kanały do retransmisji programów TVP1 i TVP2. Dla programów regionalnych tworzonych przez Oddziały TVP S.A. brakuje nowych kanałów telewizyjnych. Oddanie do użytku nowych obiektów zamknie proces przyznawania kanałów telewizji naziemnej dla nadawania analogowego.

Następnym etapem rozwoju telewizji naziemnej będzie nadawanie cyfrowe. Wprowadzenie telewizji cyfrowej DVB-T umożliwi zwiększenie zasięgu telewizji regionalnej. Aktualnie opracowany został plan rozwoju telewizji cyfrowej w oparciu o dwie sieci DVB-T. Plan zakłada wykorzystanie do tego celu 56 obiektów nadawczych, za pośrednictwem których zapewniony zostanie zasięg ogólnopolski. Pierwsza sieć mogłaby zostać uruchomiona na bazie 51 obiektów nadawczych, druga zaś na bazie 29 obiektów. Uruchomienie dalszych obiektów wiąże się z przekazaniem kanałów telewizyjnych aktualnie eksploatowanych przez MON. Zwolnienie tzw. kanałów wojskowych może nastąpić najwcześniej około 2010 roku zgodnie z informacją jaką KRRiT uzyskała podczas spotkania z przedstawicielami MON 22 lutego 2000 roku.

Pokrycie powierzchniowe poszczególnymi programami TVP S.A. zostało przedstawione na mapach wykonanych przez Oddział Wrocławski Instytutu Łączności, stanowiących załącznik do Informacji o podstawowych problemach radiofonii i telewizji.

4. Udział mediów publicznych w cyfrowych platformach satelitarnych

Obecnie w Polsce istnieje możliwość odbioru trzech polskojęzycznych pakietów programów nadawanych przez cyfrowe platformy satelitarne. Dwie platformy mają w swojej ofercie programy Telewizji Polskiej S.A. oraz Polskiego Radia S.A.

Pakiet „Cyfry +” zawiera TVP1, TVP2, TV Polonia oraz cztery programy ogólnopolskie Polskiego Radia S.A. Pakiet platformy jest kodowany i płatny. Dosył sygnału realizowany jest za pomocą naziemnej stacji zlokalizowanej w Warszawie.

Pakiet platformy utworzonej przez Telewizję Polsat jest bezpłatny. Odbiór programów umożliwia dekoder. Nadawca przewiduje jednak wprowadzenie opłaty. Dosył sygnału realizowany jest za pomocą naziemnej stacji zlokalizowanej w Porębach Leśnych.

Trzeci pakiet platformy cyfrowej skierowany do odbiorców polskich to Wizja TV. W ofercie Wizji TV nie ma programów TVP S.A., są zaś programy 1,2 i 3 Polskiego Radia S.A. Nadawca w 2000 roku otrzymał koncesję na bezprzewodowe rozprowadzanie w sposób rozsiewczy satelitarny programów telewizyjnych i radiowych. Pakiet platformy jest

kodowany i płatny. Dosył sygnału realizowany jest za pomocą naziemnej stacji zlokalizowanej w Porębach Leśnych.

B. Radiofonia i telewizja koncesjonowana

1. Radio RMF FM i Radio ZET

Radio RMF FM i Radio ZET nadają program o zasięgu zbliżonym do ogólnokrajowego na podstawie koncesji wydanych w 1994 roku. Koncesje te wygasają w roku bieżącym. Sytuacja dotycząca nadawania programu w 2000 roku nie ulegała istotnym zmianom. Warunki techniczne nadawania podlegały korektom, m.in. w związku z uruchomieniem nowych obiektów dużej mocy, co pozwoliło na realizowanie koncesji zgodnie z projektem sieci. Miały miejsce również przypadki uzupełnienia sieci o tzw. częstotliwości doświetlające. Ponadto dokonywano wymiany częstotliwości ze względu na zakłócenia lub z częstotliwości tymczasowo użytkowanych na docelowe. Zasięg techniczny programów Radio RMF FM i Radio ZET jest zbliżony do ogólnokrajowego pomimo takich braków, jak np. brak częstotliwości dla Radia ZET na Śląsku, czy brak górnej częstotliwości dla Radia RMF FM w Słupsku. Dane dotyczące aktualnych zasięgów zostały przedstawione w rozdziale III Sprawozdania KRRiT.

Minister Łączności, w uzgodnieniach projektów ogłoszeń o możliwości ponownego udzielenia koncesji za pomocą sieci IV dotychczas użytkowanej przez RMF FM i sieci V dotychczas użytkowanej przez Radio ZET, uznał tzw. częstotliwości dubeltowe za zbędne z punktu widzenia pokrycia sygnałem powierzchni kraju i usunął je z ogłoszenia. Przewodniczący KRRiT zaakceptował te zmiany. Rzeczywiste efekty wprowadzonych zmian, można będzie ocenić dopiero po wyłączeniu nadajników i dokonaniu pomiarów jakości sygnału w poszczególnych miejscowościach. Nie można wykluczyć, że nadawcy po wykonaniu tych badań wystąpią do Krajowej Rady z wnioskami o zmianę nowych koncesji tam, gdzie poziom sygnału nie będzie odpowiadał przyjętym przez Urząd Regulacji Telekomunikacji parametrom technicznym.

Radio RMF FM i Radio ZET sygnalizują także Krajowej Radzie problemy związane ze spadkiem zasięgu stacji dotychczas istniejących na skutek uruchamiania nowych stacji nadawczych oraz zwiększenia mocy działających stacji innych nadawców.

Nadawcy tzw. ogólnokrajowi utrzymali pozycje niekwestionowanych liderów na rynku reklamowym. Podstawą takiego stanu rzeczy jest niewątpliwie zasięg techniczny programu - przekładający się bezpośrednio na możliwość dotarcia do największego w Polsce grona słuchaczy co tworzy atrakcyjność Radia RMF i Radia ZET jako medium reklamowego. Przyczynia się do tego także profesjonalna obsługa agencji reklamowych, będących własnością obu nadawców, środki finansowe na prowadzenie skutecznych kampanii reklamowych, a także atrakcyjna formuła programowa i blisko siedmioletnia tradycja w tworzeniu wizerunku programowego i marketingowego.

Uprzywilejowaną pozycję, przekładającą się na wyniki słuchalności oraz udział w rynku reklamy radiowej, wzmacnia także struktura badań audytorium przyjęta przez duże firmy takie jak CR Media, których głównym klientem ponoszącym dotychczas koszty prowadzenia badań są sami nadawcy tzw. ogólnokrajowi. Sytuacja ta jednak w przyszłości może ulec zmianie. Uwiarygodnieniu wyników badań słuchalności może posłużyć zmiana formuły ich przeprowadzania - do tego zaczęły dążyć inne podmioty (AGORA, ESKA, PR S.A., stacje lokalne zrzeszone w Konwencie Komercyjnych Stacji Radiowych - Krajowa Izba

Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji). Zespół negocjujący warunki zlecenia badań z udziałem wszystkich zainteresowanych opracował już standardy na 2002 rok. Takie rozwiązanie okazało się możliwe po decyzji wszystkich nadawców w zakresie finansowania prowadzonych badań.

Problemem, który Krajowa Rada musiała rozwiązać był problem wyrażenia zgody lub odmowy dla przyszłych nadawców o zasięgu ogólnokrajowym, na emisję lokalnych pasm programowo – reklamowych, czyli tzw. rozszczepianie. Zdaniem innych uczestników rynku reklamowego wzmocniłoby ono uprzywilejowaną pozycję Radia RMF FM i Radia ZET uniemożliwiając rozwój innych sektorów radiofonii. Dotychczas, na mocy obowiązującej koncesji, emisję lokalnych elementów programu prowadzi Radio RMF FM za pomocą co najmniej trzech stacji nadawczych jednocześnie.

Nadawcy o zasięgu ogólnokrajowym wystąpili w procesie ponownego udzielania koncesji z wnioskiem o zgodę na rozszczepianie. Krajowa Rada podejmując uchwałę o udzieleniu koncesji Radiu ZET i Radiu RMF FM, 7 marca 2001 roku, zadecydowała jednocześnie, że program ma mieć kształt jednolity, bez tzw. lokalnych mutacji programowych.

Spółki wykonujące koncesje na nadawanie programu Radio RMF FM i Radio ZET w 2000 roku dokonywały zmian w strukturze właścicielskiej. Skomplikowanym procesem były zmiany w strukturze spółki Radio Muzyka Fakty sp. z o.o. Procedura zmiany koncesji w tym zakresie trwała od chwili złożenia wniosku przez koncesjonariusza, tj. 8 marca 1999 roku do czasu wydania decyzji tj. 31 października 2000 roku, czyli aż 18 miesięcy. W czasie postępowania Krajowa Rada wielokrotnie wzywała nadawcę do składania wyjaśnień i uzupełnień oraz spotykała się z przedstawicielami spółki Radio Muzyka Fakty sp. z o.o. i Krakowskiej Fundacji Komunikacji Społecznej w celu wyjaśnienia sytuacji prawnej i kapitałowej. Procedurę przedłużały także postępowania kontrolne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego podjęte wobec Fundacji Komunikacji Społecznej, konflikt wśród fundatorów oraz postępowania prokuratorskie prowadzone wobec przyszłego udziałowca – Broker sp. z o.o.

Krajowa Rada nie mogąc zawiesić postępowania koncesyjnego do czasu wyjaśnienia wszystkich kwestii uznała, że wyrażenie zgody na postulowane zmiany będzie służyć stabilizacji spółki koncesjonariusza oraz umożliwi dalsze inwestycje i rozwój rozgłośni. W postępowaniu o ponowne udzielenie koncesji, które rozpoczęło się 13 listopada 2000 roku uczestniczyło Radio RMF FM, w zmienionej formule prawnej ze spółką Broker jako głównym udziałowcem. Krajowa Rada 7 marca 2001 roku przyjęła uchwałę o udzieleniu koncesji na rozpowszechnianie programu Radio RMF FM.

Podstawą decyzji Krajowej Rady, wyrażającej zgodę na postulowane przez nadawcę zmiany w strukturze spółki, było przekonanie, że jednym z podstawowych zadań Krajowej Rady jako organu konstytucyjnego i koncesyjnego jest ocena wniosku o zmianę dokonanie zmian właścicielskich z punktu widzenia realizacji koncesji, a nie wchodzenie w sferę stosunków cywilnoprawnych między podmiotami tworzącymi organizację koncesjonariusza.

Radio ZET dokonało również zmian w strukturze właścicielskiej spółki (decyzja o wyrażeniu zgody na te zmiany została wydana w poprzednim okresie sprawozdawczym i opisana w „Sprawozdaniu z działalności Krajowej Rady w 1999 roku”). Miniony rok dla tego nadawcy był, szczególnie w ostatnich miesiącach, rokiem zmian personalnych. Publikacje prasowe szeroko omawiały podłoże konfliktu między grupą dziennikarzy a nowym

kierownictwem spółki w zakresie koncepcji organizacyjnych i programowych. Efektem rozwoju tego konfliktu było opuszczenie przez część dziennikarzy macierzystej stacji. Krajowa Rada obserwowała rozwój sytuacji w rozgłośni z punktu widzenia zachowania przez koncesjonariusza możliwości programowej realizacji koncesji. Dotychczas można stwierdzić, że zmiany w redakcji nie spowodowały odejścia koncesjonariusza od wywiązywania się z programowych zadań wyznaczonych przez zapisy koncesji.

2. Radio Maryja

Radio Maryja jest jedynym niekomercyjnym nadawcą koncesjonowanym o zasięgu zbliżonym do ogólnokrajowego. Krajowa Rada realizowała opracowany z jej inicjatywy, a zamówiony przez Ministerstwo Łączności, we wrocławskim Instytucie Łączności tzw. plan optymalizacji sieci dla Radia Maryja. Krajowa Rada inicjując to przedsięwzięcie w czerwcu 1999 roku przekazała jednocześnie do dyspozycji zespołu roboczego wszystkie wolne zasoby częstotliwości radiowych. Prace trwały blisko 5 miesięcy i zakończyły się przekazaniem opracowania o charakterze teoretycznym, zakładającego rozwój zasięgu technicznego tego nadawcy. Plan docelowy (zmodyfikowany w styczniu 2000 roku) zakładał pokrycie zasięgiem monofonicznym 91,5% powierzchni i 95,6% ludność kraju oraz zasięgiem stereofonicznym 63,4% powierzchni i 76,9% ludność kraju.

Krajowa Rada delegowała swoich przedstawicieli do zespołu roboczego składającego się z reprezentantów Instytutu Łączności, PAR i nadawcy. W trakcie realizacji projektu okazało się, że ze względu na stan uzgodnień międzynarodowych oraz trudności w znalezieniu właściwych lokalizacji dla nowych częstotliwości, konieczne jest wprowadzenie wielu zmian w stosunku do przyjętych założeń. Efektem tych zmian było w kilku przypadkach ograniczenie zasięgu w stosunku do planowanego przez Instytut Łączności. Wszystkie te zmiany wprowadzane były na prośbę nadawcy.

Projekt optymalizacji sieci dla Radia Maryja był traktowany przez Krajową Radę priorytetowo. Jednakże nie ma ona możliwości zmiany określonej ustawowo procedury koncesyjnej. Z tych względów niezależnie od wagi jaką Krajowa Rada nadała realizacji projektu optymalizacji sieci, niektóre wnioski Radia Maryja nadal pozostają w fazie uzgodnień w Ministerstwie Łączności, a obecnie w Urzędzie Regulacji Telekomunikacji.

Zaangażowanie Krajowej Rady i resortu łączności w tzw. optymalizację sieci Radia Maryja, a także uzupełnianie sieci niektórych programów radia publicznego spowodowało spowolnienie prac w stosunku do innych nadawców oczekujących na rozpatrzenie i uzgodnienie zmian technicznych. Było to szczególnie uciążliwe dla dużej grupy nadawców o zasięgu lokalnym oczekujących na poprawę technicznych warunków nadawania, a przez to na zwiększenie swojego udziału w rynkach reklamowych, i pozyskanie środków finansowych na realizację koncesji.

Ogłoszenie Przewodniczącego zawierające sieć stacji obecnie użytkowanych przez Radio Maryja, zostało opublikowane 9 stycznia 2001 roku, po długotrwałych uzgodnieniach z Ministrem Łączności. Ogłoszenie to odzwierciedla docelowy kształt sieci wraz z uzupełnieniami i korektami opracowanymi przez zespół roboczy.

Radio Maryja jako jedyne złożyło w związku z ogłoszeniem wniosek 25 stycznia 2001 roku. Obecnie trwają prace nad opiniowaniem wniosku. Po przyjęciu przez Krajową Radę, uchwała w tej sprawie przekazana zostanie do uzgodnień Prezesowi URT.

Porządkowanie koncesji Radia Maryja od strony zapisów dotyczących technicznych warunków nadawanie objęło również satelitarne nadawanie tego programu. Po szeregu informacji prasowych o bezprawnym nadawaniu satelitarnym, po wezwaniu Przewodniczącego Krajowej Rady, nadawca złożył (7 lutego 2001 roku) wniosek o wprowadzenie stosownych zmian koncesji. Krajowa Rada podjęła w tej sprawie uchwałę i przesłała ją do uzgodnień Prezesowi URT.

3. Związek Harcerstwa Polskiego, WaWa, Inforadio

Ze względu na rozproszony kształt sieci nadajników, nadawcy programów takich jak Radiostacja, Radio Wawa, TOK FM, określane są jako tzw. nadawcy ponadregionalni. W tej grupie nadawców, tylko ZHP uzyskało nową stację nadawczą w Krakowie.

Krajowa Rada uznaje, że rozwój tych stacji jest możliwy tam, gdzie zostały zaspokojone potrzeby nadawców ogólnokrajowych, regionalnych i lokalnych. Niszowy w przypadku Radiostacji oraz nowatorski i eksperymentalny charakter programu TOK FM, mają za zadanie uzupełniać ofertę programową w miastach, gdzie działają już nadawcy innych kategorii.

Muzyczne Radio Wawa skierowane do mieszkańców dużych miast, ma pod względem programu charakter pośredni pomiędzy Radiem RMF FM i Radiem ZET a lokalnymi i regionalnymi rozgłośniami koncesjonowanymi.

Brak wolnych częstotliwości uniemożliwia w chwili obecnej istotny rozwój tej grupy nadawców. Innym problemem jest ocena realizacji wykonywania koncesji w sferze programowej przez ten typ nadawców.

W latach poprzednich kontrole programowe Rozgłośni Harcerskiej (obecnie Radiostacji), wykazywały odejście od obowiązków programowych i naruszanie zasad dobrego obyczaju. Sytuacja ta uległa poprawie. Krajowa Rada zaakceptowała współpracę w zakresie tworzenia programu między koncesjonariuszem ZHP a spółką Radiostacja, w której 50% udziałów posiada główny udziałowiec Radia ZET, spółka EUROZET. Krajowa Rada szczegółowo sprawdziła relacje pomiędzy tymi podmiotami pod względem zachowania kontroli nad wykonywaniem koncesji. Postanowienia umowy uznane zostały za bezpieczne dla dalszego samodzielnego wykonywania koncesji przez ZHP.

Przekształcenia właścicielskie postulowane przez Inforadio stanowiły także w ostatnim czasie przedmiot decyzji Krajowej Rady. Pierwotny projekt radia w formacie talk & news okazał się dla udziałowców koncesjonariusza zbyt trudny do realizacji w sferze finansowej. Zasilenie na etapie wdrażania inwestycji spółki przez inny podmiot działający na rynku mediów - Agorę S.A. - było uzasadnione potrzebą pozyskania środków finansowych i doświadczeniem medialnym Agory. Po okresie wstępnym, ze względów statutowych, ze spółki koncesjonariusza musiała się wycofać Fundacja Batorego, której zadaniem jest ułatwianie wdrażania inicjatyw sprzyjających rozwojowi demokracji w Polsce. Obecnie trwa przed Krajową Radą postępowanie na wniosek spółki „Inforadio” o wyrażenie zgody na wpisanie do pierwotnej struktury udziałowej koncesjonariusza spółki „TVN” realizującej koncesję telewizyjną jako kolejnego strategicznego inwestora.

Rozszerzenie oferty stacji radiowych związane z wejściem nowego programu talk & news napotkało wiele trudności. Koncesjonariusz po okresie prób zdecydował się na nową koncepcję programową radia dyskusyjno-komentującego. Temu przedsięwzięciu

służyło także wypromowanie nowej nazwy TOK FM. Wraz z nazwą oraz pojawieniem się na antenie nieobecnej dotychczas oprawy muzycznej (udział muzyki do 40% dobowego czasu nadawania) nastąpiła zmiana sposobu prowadzenia programu.

Krajowa Rada kontroluje sposób realizacji koncesji pod względem programowym interweniując w przypadkach naruszeń. Przewodniczący KRRiT 7 listopada 2000 roku, za naruszenie przepisów ustawy o radiofonii i telewizji dotyczących emisji reklam bez właściwych oznaczeń i reklamowania objętych zakazem usług medycznych, nałożył na spółkę Inforadio karę w wysokości 5.000 złotych. W tej sprawie trwa odwoławcze postępowanie sądowe.

4. Nadawcy o zasięgu lokalnym

W roku 2000 nadawcy zaprzestali wykorzystywania tzw. dolnego pasma UKF. Nie od razu jednak wyłączono wszystkie nadajniki rozpowszechniające program w paśmie 66-74 MHz, gdyż część nadawców dysponowała tylko częstotliwościami w tym zakresie. Do chwili obecnej kilku nadawców oczekuje na zamianę częstotliwości, i w związku z tym rozpowszechnia program w dolnych pasmach UKF (m.in. „Fakt” sp. z o.o. z siedzibą w Krośnie, „Rozgłośnia Radiowa Radio Oko” S.A. z siedzibą w Ostrołęce, „Radio Vox Zamość” sp. z o.o. z siedzibą w Zamościu).

Rynek radiowych nadawców o zasięgu lokalnym w 2000 roku nie uległ radykalnym zmianom. Przyznano siedem nowych koncesji na rozpowszechnianie programów w zakresie UKF oraz jedną koncesję na rozpowszechnianie programu za pomocą fal średnich.

W pierwszym przypadku jest to zwiększenie zasięgu rozgłośni o kolejną stację nadawczą, w drugim przypadku koncesja została przyznana na wyspecjalizowany program przeznaczony dla dzieci i młodzieży.

W 2000 roku ośmiu nadawcom radiowym o zasięgu lokalnym przyznano prawo do rozpowszechniania programu za pomocą dodatkowej częstotliwości w zakresie UKF, a ponadto w 50 przypadkach Krajowa Rada wyraziła zgodę na zmiany techniczne pozwalające na poprawę zasięgu stacji nadawczych.

W dalszym ciągu postępuje proces koncentracji podmiotów na rynku radiowym przez duże spółki medialne takie jak AGORA S.A. i ZPR S.A. oraz przez innych nadawców lokalnych i regionalnych, którzy osiągnęli stabilną pozycję i próbują poszerzyć swój udział w rynku przez przejęcie słabszych i mniejszych spółek radiowych. Procesy te przybierają różne formy od przejmowania większościowych udziałów w spółkach do bardzo ścisłej współpracy programowej oraz wspólnej oferty reklamowej.

W 2000 roku Krajowa Rada w trzech przypadkach wyraziła zgodę na zmiany w strukturze udziałowej koncesjonowanych spółek:

- „BIS-MEDIA” sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie;
- „Radio Warmia-Mazury WA-MA” S.A. z siedzibą w Olsztynie;
- „INFORADIO” sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu.

W tych spółkach, w których nawiązano współpracę programową oraz w niektórych spółkach, gdzie nastąpiło częściowe przejęcie udziałów, najczęściej ubiegano się o zmianę nazwy rozpowszechnianego programu. W 7 przypadkach Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przychyliła się do próśb koncesjonariuszy:

- Związek Harcerstwa Polskiego rozpowszechnia program pod nazwą „Radiostacja” (powstała spółka producencka pod tą samą nazwą, w której głównym udziałowcem jest „Radio ZET” sp. z o.o.);
- warszawskie „Radio CLASSIC” zmieniło nazwę programu na „KLASYKA 103,7 FM” (współpraca programowa z grupą AGORA S.A.; na wejście do struktury udziałowej spółki ROM sp. z o.o. Krajowa Rada nie wyraziła zgody);
- łódzkie „Radio MANHATTAN” zmieniło nazwę programu na „Radio ESKA Łódź”;
- „Radio KORMORAN” z Węgorzewa zmieniło nazwę na „Radio WA-MA Kormoran” (Tomasz Zieleniewski – właściciel rozgłośni rozpoczął współpracę z regionalnym „Radiem WA-MA” z Olsztyna);
- „Radio BARYS” z Siemianowic Śląskich zmieniło nazwę na „Radio 93,6 POP FM” (Ryszard Banaszczyk – właściciel rozgłośni rozpoczął współpracę z grupą medialną AGORA S.A.);
- zamojskie „Radio VOX FM” zmieniło nazwę na „Radio FAN FM Zamość” (jest to wynikiem zmian w strukturze udziałowej spółki „INFO” sp. z o.o. poprzez włączenie spółki P.P.H.U. MAKS sp. z o.o. z Jasła, również posiadającej koncesję na rozpowszechnianie programu);
- bydgoskie „Radio PLUS Św. Wojciech” zmieniło nazwę na „Radio PLUS Bydgoszcz” (wynik ujednoczania nazw stacji należących do Spółki Producentkiej PLUS). Ponadto Krajowa Rada wyraziła zgodę na zwiększenie limitu reklam z 2% do 15% dziennego czasu nadawania programu.

Negatywnie natomiast został rozpatrzony wniosek o zwiększenie limitu reklam z 2% do 15% dobowego czasu nadawania programu, złożony przez Radio Akademickie Kraków. W tej sprawie została przyjęta uchwała 25 stycznia 2001 roku. Krajowa Rada uznała, że nadawcy akademicki tworzą radia niszowe w oparciu o posiadaną już aparaturę i najczęściej w ramach procesu dydaktycznego. Radia akademickie korzystają poprzez uczelnie z dotacji państwowych, a więc z założenia nie są to radia komercyjne.

Rzadkością natomiast jest zgoda Krajowej Rady na tzw. rozszczepianie programu. Uzyskały ją jedynie Radio Eska Poznań - na wydzielenie pasm programowych o tematyce lokalnej oraz lokalnych bloków reklamowych w Zielonej Górze jako mutacji programu poznańskiego oraz Radio WaMa z Olsztyna, które rozpowszechnia pasma lokalne w Iławie i Mrągowie. Krajowa Rada wyraziła również zgodę na „rozszczepianie” programu Radio Plus między Łodzią a Warszawą – Rozgłośna Diecezji Łowickiej w wymiarze nie przekraczającym 2 godzin dobowego czasu nadawania, ze stacji w Mszczonowie, Rawie Mazowieckiej i Kutnie.

Do sytuacji szczególnych zaliczyć można również zmianę profilu muzycznego warszawskiego „Radia JAZZ”, którego właściciel zwrócił się do Krajowej Rady o zmniejszenie udziału w programie muzyki jazzowej oraz wprowadzenie minimalnego 25 % progu udziału muzyki polskiej. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wyraziła zgodę na wnioskowaną zmianę.

Nadal zauważalny jest rozwój dwóch grup nadawców lokalnych wspieranych kapitałowo przez duże grupy medialne: ZPR S.A. oraz AGORA S.A. W 2000 roku grupa właścicielska ZPR S.A. powiększyła się o dwie nowe stacje. Pierwsza z nich zlokalizowana jest w Kaliszu i należy do spółki „MONA” sp. z o.o. z siedzibą w Kaliszu, druga

zlokalizowana w Osielsku k/ Bydgoszczy należy do spółki „VIDEO” sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy.

Grupa, w której udziały ma AGORA S.A, powiększyła się o trzy nowe stacje. Stacja zlokalizowana w Rzeszowie została przyznana spółce „Lokalne Rozgłośnie Radiowe” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, której jedynym właścicielem jest AGORA S.A. Pozostałe dwie stacje pozyskano poprzez nawiązanie współpracy programowej ze spółką „ROM” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie – właścicielem rozgłośni rozpowszechniającej program „KLASYKA 103,70 FM” oraz z Ryszardem Banaszczykiem rozpowszechniającym program „Radio BARYS” na terenie Siemianowic Śląskich (po rozpoczęciu współpracy programowej nazwa została zmieniona na „Radio 93,6 POP FM”).

5. Stacje diecezjalne działające w Spółce Producentkiej PLUS i stacje diecezjalne działające samodzielnie

Lokalną radiofonię katolicką w Polsce tworzą stacje diecezjalne (koncesjonariuszami są tu archidiecezje i diecezje Kościoła katolickiego), stacje parafialne oraz stacje lokalne należące do zakonów.

Archidiecezje i diecezje katolickie posiadają obecnie 43 koncesje i korzystają z 63 częstotliwości w górnym zakresie UKF. Parafie Kościoła katolickiego posiadają dwie koncesje (Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Jana Chrzciciela w Zbroszy Dużej i Św. Józefa w Pasłęku). Do zakonów należą również dwie koncesje (Zakon Braci Mniejszych Konwentalnych - Ojcowie Franciszkanie i Zakon Św. Pawła Pierwszego Pustelnika).

W okresie sprawozdawczym stan lokalnej radiofonii katolickiej zasadniczo nie uległ zmianie, ale w omawianym okresie Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wyraziła zgodę na rozszerzenie koncesji:

- Diecezji Łowickiej poprzez przyznanie nowych stacji w Mszczonowie, Kutnie i Rawie Mazowieckiej;
- Diecezji Opolskiej poprzez przyznanie nowych stacji w Oleśnie, Kluczborku, Nysie, Raciborzu oraz Dobrodzieniu;
- Diecezji Bielsko-Żywieckiej poprzez przyznanie stacji nadawczej w Bielsku-Białej;
- Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Św. Jana Chrzciciela w Zbroszy Dużej poprzez przyznanie częstotliwości w tzw. górnym zakresie UKF w Zbroszy Dużej.

Koncepcja wzmocnienia programu lokalnych stacji diecezjalnych jest realizowana w oparciu o działalność Spółki Producentkiej PLUS, której celem jest m.in. tworzenie, produkcja, sprzedaż i dystrybucja audycji radiowych i telewizyjnych. Od 1998 roku Spółka Producentka PLUS przesyła poprzez satelitę radiostacjom diecezjalnym, w zakodowanej formie, produkowane przez nią audycje (serwisy informacyjne, pasma informacyjno-publicystyczne, wywiady z politykami itp.). Udział produkcji spółki PLUS w różnych stacjach wynosi od 40 % do 80 % dobowego czasu nadawania.

Do współpracy w ramach Spółki Producentkiej PLUS przystąpiły dotychczas następujące stacje diecezjalne:

- Katolickie Radio PLUS Św. Józef Archidiecezji Warszawskiej;
- Radio PLUS między Łodzią a Warszawą – Rozgłośnia Diecezji Łowickiej;
- Radio PLUS Opole;

- Radio PLUS Lublin;
- Katolickie Radio Archidiecezji Gnieźnieńskiej PLUS Św. Wojciech;
- Radio PLUS Katowice;
- Radio PLUS Elbląg;
- Radio PLUS Białystok;
- Radio PLUS Bydgoszcz;
- Krakowskie Radio Mariackie PLUS;
- Radio PLUS z Gdańska;
- Radio PLUS Szczecin;
- Radio PLUS –Katolicka Rozgłośnia Archidiecezji Łódzkiej;
- Radio PLUS Lipiany;
- Radio PLUS Gryfice;
- Katolickie Radio PLUS w Gliwicach;
- Radio PLUS Legnica;
- Radio PLUS Kielce;
- Radio PLUS Koszalin.

Przejawem dążeń integracyjnych jest również ujednoczenie nazw programów radiowych zawierających człon „Radio PLUS”. O zmianę dotychczasowej nazwy wystąpiły następujące podmioty:

- Archidiecezja Białostocka („Radio PLUS Białystok”),
- Paraklet sp. z o.o. („Radio PLUS Bydgoszcz”),
- Diecezja Łowicka („Radio PLUS między Łodzią a Warszawą – Rozgłośnia Diecezji Łowickiej”).

Zmiana koncesji Diecezji Łowickiej polega również na możliwości rozpowszechniania pasm programowych o tematyce lokalnej ze stacji nadawczych w Mszczonowie, Rawie Mazowieckiej i Kutnie, zaś zmiana koncesji Archidiecezji Katowickiej i spółki „Paraklet” sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy dotyczy zwiększenia limitu reklam do 15% dziennego czasu nadawania programu.

Dotychczas w Spółce Producentkiej PLUS nie uczestniczą:

- Radio WARSZAWA – Praga;
- Radio MARYJA – Stalowa Wola;
- Radio MARYJA Ełk;
- Radio MARYJA Suwałki;
- Katolickie Radio Podlasia;
- Katolickie Radio Rodzina;
- Radio Katolickie w Zbroszy Dużej;
- Radio MARYJA - Łomża;
- AVE MARIA;
- FARA – Katolickie Radio Krosno Rozgłośnia Radiowa Archidiecezji Przemyskiej
- Radio Katolickie QUO VADIS;
- Radio MARYJA Zamość;
- Katolickie Radio Radomskie AVE;
- Radio MARYJA Olsztyn;
- Radio Katolickie Diecezji Kaliskiej;
- Radio Gorzów;

- Radio GŁOS;
- Radio Diecezji Bielsko-Żywieckiej;
- VIA – Katolickie Radio Rzeszów;
- Radio NIEPOKALANÓW;
- Katolickie Radio Płock;
- Radio Jasna Góra;
- Katolickie Radio Ciechanów;
- Radio Dobra Nowina;
- Katolickie Radio Poznań;
- Radio FIAT;
- Katolickie Radio Zielona Góra.

6. Radiofonia związana z innymi wyznaniem chrześcijańskimi

W okresie sprawozdawczym Przewodniczący KRRiT wydał koncesję dla Prawosławnej Diecezji Białostocko-Gdańskiej na rozpowszechnianie programu radiowego o nazwie „Radio ORTODOXIA” za pomocą stacji nadawczej w Białymstoku. Częstotliwość 102.70 MHz będzie wykorzystywana wspólnie ze spółką „Radio CCM” sp. z o.o. z siedzibą w Wiśle (w wyniku porozumienia pomiędzy koncesjonariuszami program prawosławny nadawany będzie codziennie w godzinach 16.00 - 18.00).

Słuchacze wyznania ewangelickiego nie mają w Polsce własnego radia. Radio CCM wypełnia w części tę „lukę programową”, oferując od 1997 roku programy społeczno-religijne. Uzyskanie koncesji dla Radia CCM wspierały władze Kościoła Ewangelicko-Reformowanego. Obecnie Radio CCM posiada stacje nadawcze w Ustroniu, Oświęcimiu i Białymstoku.

Charakter chrześcijański deklaruje również stacja Radio MAZURY w Ostródzie, prowadzona przez Fundację Pomocy Chrześcijańskiej.

7. Rozgłośnie samorządowe

Obecnie w Polsce w różnych formach organizacyjno – prawnych jako gminy, związki gmin, gminne ośrodki kultury, działa dwanaście rozgłośni samorządowych. Tzw. stacje samorządowe są w większości stacjami niszowymi, zaspakajającymi potrzeby społeczności lokalnych. Trzy stacje mają w warunkach koncesyjnych postanowienia ograniczające dobowy czas nadawania reklam. Charakterystyczne dla stacji z sektora samorządów lokalnych jest ograniczenie dobowego czasu nadawania programu. Tylko cztery stacje nadają swój program przez dwadzieścia cztery godziny na dobę. Często czas nadawania programu jest ograniczony nawet do kilku godzin.

Poniższa tabela zawiera szczegółowe informacje dotyczące tych stacji.

Nr koncesji	Nazwa koncesjonariusza/ nazwa radia	Limit reklam [%]	Minimalny czas nadaw. [godz./dobę]	Data wygaśnięcia koncesji
0054/94-R	Związek Gmin Ziemi Wieluńskiej (Radio Ziemi Wieluńskiej)	15	24	2001-08-31

0061/94-R	Gmina Miasta Radomia (RADIO RADOM)	15	12	2001-09-14
0075/94-R	Gmina Łomianki (RADIO MAZOWSZE)	15	24	2001-12-01
0097/94-R	Centrum Kultury i Sztuki (RADIO CENTRUM)	15	18	2001-12-01
0105/94-R	Gmina Miasta Opatów (RADIO OPATÓW)	2	5	2001-12-21
0124/95-R	Gmina Miasta Proszowice (RADIO ŁAN PROSZOWICE)	15	24	2002-01-18
0133/95-R	Fundacja ROZWÓJ KULTURY ZIEMI GDOWSKIEJ (RADIO BLUE)	15	18	2002-02-01
184/96-R	Gmina Miasta Knurów (RADIO FAN ROZGŁOŚNIA LOKALNA)	15	18	2003-10-15
185/96-R	Miejski Dom Kultury w Piekarach Śląskich (RADIO PIEKARY)	2	18	2003-10-15
215/97-R	Nakielski Dom Kultury (RADIO NAKŁO)	15	6	2004-03-13
222/97-R	Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki (RADIO BOGORIA)	2	24	2004-06-09
224/97-R	Miejski Ośrodek Kultury w Skierniewicach (RSC RADIO SKIERNIEWICE)	15	18	2004-07-21

W stosunku do Gminy Miasta Radom rozpowszechniającej program Radio RADOM w 2000 roku zostało wszczęte postępowanie o cofnięcie koncesji. Ostatecznie postępowanie zostało zakończone wydaniem decyzji Przewodniczącego KRRiT przywracającej prawo emisji programu Radio RADOM.

8. Rozgłośnie akademickie

Obecnie w Polsce działa dziewięciu koncesjonariuszy, których zalicza się do tzw. rozgłośni akademickich. Charakterystyczną cechą nadawców akademickich jest niska zawartość reklam w dobowym czasie nadawania, gdyż cztery stacje mają ograniczony czas reklamowy do 2% w ciągu doby i do 3 minut na godzinę. Studenckie „Radio ŻAK” z Politechniki Łódzkiej w ogóle nie nadaje reklam.

Stacje sektora akademickiego charakteryzuje również ograniczenie dobowego czasu nadawania programu. Zaledwie dwie stacje mają nieograniczony czas nadawania programu (24 godziny). Programy akademickie są ściśle związane z życiem uczelni, co przejawia się m.in. w uzyskiwaniu zgody Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji na zawieszenie nadawania programu w okresie wakacji. Stacje te nadają również informacje lokalne.

Poniższa tabela zawiera szczegółowe informacje dotyczące tych stacji.

Nr koncesji	Nazwa koncesjonariusza/ nazwa radia	Limit reklam [%]	Minimalny czas nadaw. [godz./dobę]	Data wygaśnięcia koncesji
0048/94-R	Politechnika Białostocka (Radio Akadera)	15	24	2001-08-24
0055/94-R	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (RADIO CENTRUM)	2	18	2001-08-31
0081/94-R	Politechnika Rzeszowska (Studenckie Radio Rzeszów)	15	18	2001-12-01
0108/94-R	Akademia Rolnicza w Poznaniu (RADIO FAN)	15	18	2001-12-21
0120/95-R	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie (RADIO AKADEMICKIE KRAKÓW)	2	18	2002-01-16
0145/95-R	Politechnika Poznańska (Radio AFERA)	2	18	2002-02-20
177/96-R	Politechnika Zielonogórska (Akademickie Radio INDEX)	2	12	2003-09-08
183/96-R	Politechnika Łódzka (Studenckie Radio ŻAK Politechniki Łódzkiej)	0	2	2003-10-08
258/2000-R	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (RADIO UWM FM)	15	24	2007-12-27

9. Telewizyjne programy uniwersalne i tematyczne

Ogłoszenia Przewodniczącego KRRiT o możliwości uzyskania koncesji na rozpowszechnianie programów telewizyjnych związane były z poszerzaniem zasięgów podmiotów już istniejących na rynku telewizyjnym. Wynikało to zarówno z oceny istniejących możliwości technicznych i ekonomicznych podmiotów działających na rynku telewizyjnym (zarówno nadawców jak i reklamodawców), jak i związane było z oceną zaspokojenia potrzeb odbiorców i uznaniem, że rynek nadawców telewizyjnych, rozpowszechniających programy w sposób rozsiewczy naziemny do powszechnego odbioru został w zasadzie ukształtowany. Takie założenia dla nadawców oznaczały konieczność poszukiwania innych dróg prowadzących do zwiększenia atrakcyjności oferty programowej i poprawy własnej sytuacji na rynku.

Nadawcy składali wnioski mające na celu utworzenie własnej platformy cyfrowej lub udział w jednej z już działających platform. Nadawcy proponowali przy tym nową ofertę programową, czyli tzw. kanały tematyczne („TVN-24”, „WIZJA SPORT”) oraz nowe wersje programowe („POLSAT 2”) i programy o charakterze uniwersalnym („TMT - Twoja Miejska Telewizja”).

Krajowa Rada podjęła szereg rozstrzygnięć w sprawie udzielenia lub dokonania zmian koncesji na rozpowszechnianie programów telewizyjnych w sposób rozsiewczy satelitarny.

Nadawcy działający w ramach tzw. Porozumienia „ODRA”, skupiającego stacje o zasięgu lokalnym, zgodnie wystąpili do KRRiT o dokonanie zmian w poszczególnych koncesjach poprzez umożliwienie objęcia przez spółkę „Trans Media Group” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie większościowych udziałów. Spółka „Trans Media Group” jest jednocześnie głównym akcjonariuszem spółki „Polskie Media” S.A. (rozpowszechniającej program „TV 4”), w czym nadawcy zrzeszeni w Porozumieniu „ODRA” upatrywali możliwość współpracy z tą grupą. Jednocześnie nadawcy ci wystąpili o wyrażenie zgody na ograniczenie do minimum obowiązku nadawania własnych programów o tematyce lokalnej i umożliwienie retransmisji programów innych nadawców koncesjonowanych. Wnioski zostały uzasadnione względami ekonomicznymi. KRRiT wyraziła zgodę na dokonanie tych zmian.

Spółka Telewizja Polsat S.A. uruchomiła własną platformę cyfrową na bazie koncesji satelitarnej. Program Polsat 2 jest kodowany i dostępny wyłącznie za pomocą odpowiedniego dekodera.

KRRiT pozytywnie rozpatrzyła wniosek spółki TVN sp. z o.o. o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie w sposób rozsiewczy satelitarny programu radiowego.

„Telewizja Niepokalanów” po długim okresie, w czasie którego dwukrotnie składane były wnioski o przesunięcie terminu rozpoczęcia emisji programu, uruchomiła wszystkie dotychczas przyznane nadajniki. Krajowa Rada rozpatrzyła również wnioski o zmianę nazwy programu oraz podwyższenie udziału reklam do ustawowego maksymalnego limitu 15 % , a także o udzielenie koncesji na nadawanie programu telewizyjnego drogą satelitarną w celu emisji programu religijnego pod nazwą Telewizja Niepokalanów II.

Krajowa Rada rozpatrzyła powyższe wnioski wyrażając jedynie zgodę na rozpowszechnianie programu „Telewizja Niepokalanów II” drogą satelitarną.

Informacje dotyczące wniosków zostały również przedstawione w rozdziale III Sprawozdania KRRiT.

10. Satelitarne platformy cyfrowe

Pomimo podejmowanych przez KRRiT działań nie powiodły się próby utworzenia jednej platformy cyfrowej, zapewniającej widzowi możliwość odbioru wszystkich programów rozpowszechnianych przez wszystkich zainteresowanych nadawców, posiadających odpowiednie możliwości techniczne.

Wobec złożonych odrębnych wniosków KRRiT podjęła rozstrzygnięcia umożliwiające powstanie i działanie trzech odrębnych platform cyfrowych, prowadzonych przez:

- spółkę „Polska Telewizja Cyfrowa WIZJA TV” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie;
- spółkę „Canal + Cyfrowy” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie
- spółkę Telewizja Polsat S.A. z siedzibą w Warszawie.

W ramach oferty programowej platformy te poza programami telewizyjnymi zapewniają odbiór programów radiowych, rozpowszechnianych w sposób rozsiewczy satelitarny, w tym również programów rozpowszechnianych przez polskich nadawców koncesjonowanych (Radio ZET, Radio RMF FM, Radio WaWa, Radio FLASH).

W działalności platform cyfrowych istotny jest problem posiadania zgody nadawcy programu na jego rozprowadzanie. KRRiT postanowiła nie ingerować w treść i zakres porozumień pomiędzy zainteresowanymi podmiotami, swobodnie kształtującymi swe stosunki w tym zakresie. Krajowa Rada uznała, że w decyzji koncesyjnej wystarczające jest zobowiązanie operatora platformy do posiadania zgody nadawcy danego programu na jego rozprowadzanie.

C. Stan i skutki zaprzestania w 2000 roku emisji w dolnym zakresie UKF

Skutkiem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Łączności z 16 grudnia 1999 roku w sprawie przeznaczeń częstotliwości i zakresów częstotliwości na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz warunków ich wykorzystania, konieczne stało się zaprzestanie emisji programów radiowych w zakresie fal ultrakrótkich w paśmie 66 ÷ 74MHz. Rozporządzenie dotyczyło 292 częstotliwości, w tym 133 wykorzystywanych przez radio publiczne, 77 wykorzystywanych przez komercyjne rozgłośnie ogólnopolskie i 82 wykorzystywane przez stacje ponadregionalne, regionalne i lokalne. Zgodnie z rozporządzeniem zaprzestanie emisji w tzw. dolnym paśmie UKF miało nastąpić 31 grudnia 1999 roku.

Rozporządzenie stworzyło jednak pewne ograniczone możliwości wykorzystywania częstotliwości w paśmie 66 ÷ 74MHz począwszy od dnia 1 stycznia 2000 roku przez tych nadawców, którzy w dniu 31 grudnia 1999 roku dysponowali w danej lokalizacji wyłącznie częstotliwością w dolnym paśmie UKF. Wykorzystywanie to mogło trwać do czasu przyznania prawa do rozpowszechniania programu za pomocą częstotliwości w paśmie 87,5 ÷ 108 MHz.

KRRiT po rozpatrzeniu wniosków zainteresowanych podmiotów, przyjęła uchwały w sprawie dokonania odpowiednich zmian w koncesjach tych nadawców, którzy nie posiadali 31 grudnia 1999 roku zamiennej częstotliwości w górnym paśmie UKF.

Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia Ministra Łączności, prawo do wykorzystywania częstotliwości z tzw. dolnego zakresu dotyczyło 28 stacji nadawczych eksploatowanych przez nadawców koncesjonowanych, w tym:

- 13 częstotliwości w sieciach o zasięgu ogólnopolskim,
- 15 częstotliwości należących do nadawców lokalnych, regionalnych i ponadregionalnych.

W 2000 roku Minister Łączności wydał postanowienia lub przekazał do dyspozycji Przewodniczącego KRRiT 23 częstotliwości z tzw. górnego zakresu dla stacji, których zasięg odpowiada w przybliżeniu zasięgowi stacji dolnego zakresu. Przewodniczący KRRiT, w oparciu o postanowienia Ministra Łączności, wydał 10 decyzji koncesyjnych.

Aktualnie prawo do emisji programów radiowych w paśmie 66 ÷ 74 MHz, przysługuje następującym nadawcom nie posiadającym jeszcze odpowiedników w paśmie 87,5 ÷ 108 MHz:

- Radio RMF FM w Słupsku,
- Radio Wawa w Siedlcach,
- Radio Oko w Ciechanowie,
- Parafia Św. Józefa w Pasłęku,
- Radio Fakty w Czarnorzekach,

- Jerzy Kalisz w Iławie,
- Archidiecezja Warmińska w Olsztynie,
- Radio Hot w Przemyślu / Góra Tatarska,
- Tomasz Rybacki w Ostrołęce.

Przyczyną przedłużającego się okresu eksploatacji dolnego zakresu jest m.in. brak decyzji Ministra Łączności o przekazaniu odpowiednich częstotliwości z górnego zakresu.

Również niektóre stacje radia publicznego uzyskały zgodę KRRiT na wykorzystywanie po 31 grudnia 1999 roku pasma 66 ÷ 74 MHz. Są to:

- Radio Koszalin S.A. - zgoda na wykorzystywanie stacji nadawczej Piła / Rusinowo do czasu uzyskania częstotliwości w zakresie 87,5 ÷ 108 MHz dla pokrycia południowo-zachodniej części swojego obszaru działania,
- Radio Szczecin S.A. – stacja Szczecin / Kołowo do czasu uzyskania częstotliwości w Gryficach,
- Radio dla Ciebie S.A. (Warszawa) – stacja Siedlce / Łosice do czasu zwolnienia przez Radio Lublin S.A. częstotliwości z zakresu 87,5 ÷ 108 MHz.

Początkowo KRRiT udzieliła też zgody na wykorzystywanie częstotliwości z zakresu 66 ÷ 74 MHz Radiu Łódź S.A. dla uzupełnienia pokrycia południowo - zachodniej części województwa z nadajnika dużej mocy Łódź / Zygry. W połowie stycznia 2000 roku zgoda ta została wycofana.

Radio Szczecin S.A. uzyskało możliwość nadawania w górnym paśmie UKF w Gryficach i na mocy decyzji Przewodniczącego KRRiT rozpoczęło emisję w tym paśmie 1 maja 2000 roku. Jednocześnie Radio Szczecin S.A. zrezygnowało z nadawania w dolnym zakresie z nadajnika Szczecin / Kołowo.

Radio Koszalin S.A. prowadzi nadal emisję w dolnym zakresie UKF z nadajnika w Piłie / Rusinowo. Analiza możliwości przeniesienia częstotliwości 88,1 MHz z Łobez / Toporzyka do Piły / Rusinowa dała wynik negatywny. Aktualnie badana jest możliwość przeniesienia tej częstotliwości do Linowa lub dobrania innej częstotliwości umożliwiającej pokrycie południowo-zachodniej części obszaru działania tego radia.

Nie uległa również rozwiązaniu sprawa zasięgu w górnym zakresie Radia dla Ciebie S.A. Radio Lublin S.A., które miało przekazać na rzecz Radia dla Ciebie częstotliwość w Siedlcach / Łosicach, nie uzyskało jeszcze możliwości pełnego pokrycia północnej części województwa lubelskiego.

Rok 2001 powinien być rokiem definitywnej likwidacji dolnego pasma dla celów radiodifuzji. Konieczna jest w tym celu intensyfikacja prac w Urzędzie Regulacji Telekomunikacji nad zapewnieniem nadawcom możliwości odtworzenia zasięgów ich stacji w paśmie 87,5 – 108 MHz.

D. Rynek telewizji kablowych

Rynek telewizji kablowych to dynamicznie rozwijająca się część rynku mediów elektronicznych w Polsce.

Ponad 600 operatorów, zarządzających ponad 800 sieciami, posiada wpis do rejestru Przewodniczącego KRRiT programów rozprowadzanych w sieciach telewizji kablowej. Stały jest wzrost liczby gniazd abonenckich – około 4 mln., zaś możliwości szacuje się na około 7 mln. Liczbę gospodarstw domowych w Polsce szacuje się na 12,5 mln, z czego prawie 2,5 mln korzysta z indywidualnych zestawów do odbioru telewizji satelitarnej. Łącznie dostęp do programów satelitarnych ma więc ponad 50% ludności naszego kraju.

Dotychczas KRRiT wydała 190 koncesji na rozpowszechnianie programów w sieciach telewizji kablowej, w tym 4 na program radiowy (1 - 1993 roku, 39 - 1994 roku, 34 -1995 roku, 28 - 1996 roku, 27 - 1997 roku, 32 - 1998 roku, 11 - 1999 roku i 18 – 2000 roku) oraz 45 decyzji o rozszerzeniu koncesji o kolejne sieci telewizji kablowej.

Polska jest trzecim co do wielkości rynkiem kablowym w Europie. Rynek ten został zdominowany przez kilkunastu największych operatorów: UPC, Aster City Cable, Multimedia Polska, Szel-Sat, Vectra, TVK Poznań, Dami, Toya, Małopolska TVK, Petrus, Śląska Telewizja -Holding. Około 30 firm działających na rynku telewizji kablowej obsługuje w swoich sieciach ponad 3 mln. abonentów.

Od niedawna telewizje kablowe oferują swoim abonentom usługi internetowe, które nie wymagają koncesji.

W 1998 roku rozpoczęły działalność dwie platformy telewizji cyfrowej: Cyfra + i Wizja TV. Obecnie działa też trzecia platforma cyfrowa - Telewizja Polsat.

Dotychczas KRRiT wydała 190 koncesji na rozpowszechnianie programów w sieciach telewizji kablowej, w tym 4 na program radiowy. Proces ten był opóźniany przez Ministerstwo Łączności, które na wydanie postanowienia akceptującego część techniczną koncesji, zawierającą już wydane przez to ministerstwo zezwolenie, potrzebowało czasami nawet dziewięciu miesięcy.

Przewodniczący KRRiT wydał ponad 3700 postanowień o wpisie do rejestru programów rozprowadzanych w sieciach telewizji kablowej. W ciągu ostatnich dwóch lat podwoiła się liczba wydanych postanowień w porównaniu do okresu 1993-1997. Tak duża ilość dokonywanych wpisów jest związana z gwałtownie powiększającą się ofertą programową, jak i z poprawą przestrzegania przez operatorów ustawy o radiofonii i telewizji.

Przewodniczący KRRiT wydał 3 decyzje w sprawie odmowy wpisu do rejestru programów: 2 decyzje dotyczą odmowy rejestracji programu Private Blue w sieciach operatora Telewizja Kablowa Szel-Sat oraz Sat-Film z Łodzi, natomiast 1 decyzja dotyczy programu Private Gold przewidzianego do rozprowadzania również w sieci Sat-Film z Łodzi. Informacje dotyczące tych decyzji są również przedstawione w rozdziale III Sprawozdania KRRiT.

Nadawcy zagraniczni emitujący poprzez satelitę programy przeznaczone wyłącznie dla odbiorców w Polsce (np. RTL 7, HBO, Polonia 1, Super 1) lub tworzący polskie wersje językowe programów europejskich (np. Eurosport, Planete, Animal Planet, programy Discovery, TNT, Cartoon Network) mają możliwość dotarcia do ponad 50% ludności naszego kraju.

Na mocy Europejskiej Konwencji o Telewizji Ponadgranicznej, której Polska jest stroną, państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia swobodnego odbioru programów nadawanych z krajów będących stroną Konwencji.

Rozprowadzanie programów w sieciach kablowych wymaga zgłoszenia do rejestru Przewodniczącego KRRiT. Spośród ponad 400 programów zgłaszanych przez operatorów telewizji kablowych do rejestracji, ponad 50 programów rozpowszechnianych jest w języku polskim.

Programy nadawców zagranicznych, których treść jest zgodna z obowiązującym porządkiem prawnym, rozpowszechniane w języku obcym lub gdy polska wersja językowa jest jedną z kilku, są rejestrowane przez Przewodniczącego KRRiT.

Programy nadawców „zdelokalizowanych” emitujących programy z zagranicy w celu uniknięcia polskiego prawodawstwa nie są rejestrowane przez Przewodniczącego KRRiT. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na stanowisku, że nadawcy programów skierowanych wyłącznie do polskiego odbiorcy powinni ubiegać się o polską koncesję, która gwarantuje przestrzeganie polskiego prawa.

Dotychczasowy nadawca „zdelokalizowany” - Wizja TV uzyskała koncesję KRRiT na bezprzewodowe satelitarne rozprowadzanie programów oraz koncesję na satelitarne rozpowszechnianie programów Wizja Jeden i Wizja Sport

Powiększenie oferty programowej, dostępnej w sieciach telewizji kablowej, umożliwia operatorom pozyskiwanie środków na rozwój sieci (podnoszenie abonamentu). Jednocześnie jednak wzrost abonamentu wywołuje protesty ze strony odbiorców, zwłaszcza w momencie likwidowania przez spółdzielnie mieszkaniowe możliwości korzystania z anten zbiorczych. Wówczas, aby korzystać z dosyć sygnału telewizyjnego, następuje przymus tzw. okablowania. Nie ma przepisów chroniących obywateli przed działalnością administracji domów mieszkalnych w zakresie zawierania umów z operatorami telewizji kablowych. Ustawa o radiofonii i telewizji nie daje kompetencji KRRiT w zakresie zobowiązania operatorów telewizji kablowej do dostarczania darmowych pakietów, złożonych z programów rozpowszechnianych drogą rozsiewczą, naziemną, dostępnych na danym terenie za pomocą tradycyjnych anten.

Ze względu na dużą liczbę oferowanych programów, operatorzy telewizji kablowych stosują pakietyzację, czyli grupowanie programów w zestawy i uzależnienie opłat abonamentowych od zawartości dostarczanego pakietu.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji utrzymuje stały kontakt z obydwoma izbami gospodarczymi zrzeszającymi operatorów sieci telewizji kablowych: Ogólnopolską Izbą Gospodarczą Komunikacji Kablowej z siedzibą w Zielonej Górze oraz Związkiem Telewizji Kablowych w Polsce – Izba Gospodarcza z siedzibą w Łodzi.

Na polskim rynku telewizji kablowych prowadzi inwestycje kapitał zagraniczny, głównie amerykański i kanadyjski. W przyszłości telewizje kablowe nabiorą większego znaczenia jako dystrybutor zintegrowanych usług telekomunikacyjnych. Dostarczanie programu telewizyjnego będzie jedynie częścią oferty obok usług telefonicznych, internetowych, bankowych i innych. Obecnie wykupywane są najbardziej atrakcyjne sieci. Preferowane są sieci w dużych miastach, gdzie maleją koszty wykupu sieci, ale gdzie również abonent jest bardziej zamożny.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej spowoduje liberalizację prawa telekomunikacyjnego oraz przepisów o radiofonii i telewizji, czego następstwem będzie jeszcze szybszy rozwój zintegrowanych usług telekomunikacyjnych.

Ważnym problemem dla operatorów sieci kablowych jest tzw. licencja ustawowa określona w art. 24 ust. 3 ustawy o prawie autorskim. Według operatorów likwidacja licencji będzie oznaczała dyktat nadawców oraz organizacji zbiorowego zarządzania. Dowolnie ustalane opłaty za korzystanie z praw autorskich mogą ograniczyć rozwój sieci telewizji kablowych.

E. Perspektywy rozwoju naziemnej radiofonii i telewizji cyfrowej

Wprowadzanie naziemnej emisji cyfrowej, i jej funkcjonowanie w tzw. okresie przejściowym – do czasu zaniechania emisji analogowej – wymaga rozwiązania wielu problemów: prawnych, społecznych, kulturowych, ekonomicznych i technicznych.

1. Radiofonia cyfrowa DAB – Digital Audio Broadcasting

Minister Łączności od stycznia 2000 roku nie wydał decyzji w sprawie eksperymentalnej emisji cyfrowej w systemie DVB. Również w sprawie podjęcia próbnej emisji cyfrowej w systemie DAB od lutego 2000 roku nie zostały sformułowane przez Ministra Łączności techniczne warunki nadawania. Informacje dotyczące prac związanych z próbna emisją cyfrową w systemie DAB i DVB znajdują się również w rozdziale I Sprawozdania KRRiT.

Podczas Europejskiej Konferencji Administracji Poczty i Telekomunikacyjnych CEPT w Wiesbaden w 1995 roku Polska uzgodniła 18 bloków częstotliwościowych pierwszej ważności (pokrycie zasięgiem całego kraju) oraz 49 bloków częstotliwościowych drugiej ważności (mniejsze pokrycie). Bloki częstotliwościowe pierwszej ważności wykorzystujące częstotliwości z zakresu 174-230 MHz (kanały telewizyjne od 5 do 12) oraz częstotliwość 105,008 MHz dla centralnej Polski były przewidziane dla nadawców ogólnokrajowych. 49 bloków wykorzystujących częstotliwości z zakresu 1452-1492 MHz (pasmo L), po jednym bloku dla każdego ówczesnego województwa, przewidziano dla nadawców regionalnych i lokalnych. Po ponownej analizie postanowiono zastąpić blok 105,008 MHz w centralnej Polsce blokami 6C i 10B.

Rezerwacja bloków miała zapewnić możliwość emisji sześciu wysokiej jakości stereofonicznych programów ogólnopolskich, a także emisji po 6 programów w każdym ówczesnym województwie. Należy jednak podkreślić, że rezerwacja bloku nie oznacza bezwarunkowej możliwości jego wykorzystania. Podjęta przez Zarząd Krajowy PAR w 1999 roku próba uzgodnienia pilotażowej sieci z wykorzystaniem bloków częstotliwościowych pierwszej ważności na południu Polski napotkała sprzeciw administracji rządowej Niemiec i Czech.

W ramach CEPT przygotowywana jest kolejna międzynarodowa konferencja dotycząca uzgodnienia planów wykorzystania następnych 7 bloków częstotliwościowych pasma L. Ponadto rozważa się możliwość przeznaczenia dla DAB-T całego zakresu fal metrowych, wykorzystywanego obecnie przez telewizję, po przejściu telewizji na nadawanie cyfrowe.

W ramach prac przygotowawczych należałoby ponownie rozważyć możliwość wykorzystania tzw. kanału 13 obejmującego zakres częstotliwości 230-240 MHz. Wykorzystanie tego kanału przewiduje się w 7 krajach europejskich. Kanał ten zawiera 6 bloków częstotliwościowych (w innych kanałach telewizyjnych jest ich po 4) i mógłby służyć do budowy w Polsce ogólnokrajowej sieci jednoczęstotliwościowej (SFN). Niestety kanał ten blokowany jest w wielu krajach, w tym również w Polsce, przez służby wojskowe.

Sposoby zagospodarowania przygotowanych dla Polski sieci radiowych DAB są ograniczone do:

- wyposażenia ogólnopolskiej sieci pierwszej ważności, składającej się z 18 bloków częstotliwościowych, w jeden multipleks centralny i przeznaczenia jej do emisji programów ogólnopolskich zarówno publicznych jak i koncesjonowanych;
- przeznaczenia wieloczęstotliwościowej sieci drugiej ważności (49 bloków częstotliwościowych) dla emisji programów regionalnych radia publicznego oraz koncesjonowanych programów lokalnych i regionalnych.

Nie istnieją możliwości wydzielenia niezależnych multipleksów dla nadawców publicznych i koncesjonowanych. Liczba aktualnie emitowanych programów ogólnopolskich (siedem) przekracza liczbę miejsc w multipleksie (sześć). W związku z tym przy założeniu, że wszyscy działający obecnie nadawcy wyrażą tym zainteresowanie, należy rozważyć możliwość przejściowego (do czasu pozyskania możliwości emisji w kolejnej sieci ogólnopolskiej) ograniczenia jakości niektórych programów (z wyłączeniem programów muzycznych i artystycznych). Ponadto niezbędne jest opracowanie programowego planu zagospodarowania sieci regionalnej: uściślenie podziału na regiony, określenie miejsca dla programów regionalnych i lokalnych.

Podstawy teoretyczne naziemnej radiofonii cyfrowej DAB Eureka 147 zostały opracowane już w latach osiemdziesiątych. Europejski Instytut ETSI ustanowił normę techniczną na DAB w 1995 roku. Niestety tempo rozwoju techniki DAB jest nieporównywalnie wolniejsze od przewidywanego. Przyczynę tego upatruje się przede wszystkim w braku dwusystemowego (DAB i UKF FM) odbiornika radiowego za społecznie akceptowalną cenę.

Zahamowanie tempa rozwoju techniki DAB-T w Europie stało się przyczyną dyskusji na temat przyszłości radiofonii cyfrowej. Kraje najbardziej zaawansowane we wdrażaniu systemu DAB podejmują działania zmierzające do przełamania podstawowych barier i przyspieszenia tempa rozwoju tej techniki. Wycofanie się bowiem z tej drogi oznaczałoby dla nich poważne straty finansowe, wynikające z nieefektywnego wykorzystania nakładów poniesionych na budowę infrastruktury technicznej.

Jako systemy alternatywne dla DAB Eureka 147 rozważa się: amerykański system IBOC (In Band on Channel), likwidację niezależnej naziemnej emisji radiowej na rzecz wprowadzenia programów radiowych do pakietów telewizyjnych DVB-T, a ostatnio nawet możliwość wprowadzenia przekazu radiowego jako jednej z usług oferowanych w konwergentnych platformach UMTS. W Polsce rozważa się ponadto możliwość wprowadzenia satelitarnego systemu World Space.

W Polsce potrzebna jest ogólnie dostępna cyfrowa radiofonia naziemna, umożliwiająca odbiór w ruchu oraz zaspakajająca w przyszłości potrzeby środowisk i nadawców lokalnych. Wiarygodne informacje techniczne na temat możliwości zastąpienia

obowiązującego w Europie systemu DAB -T systemem World Space lub na temat możliwości współpracy obu systemów nie są dostępne. Podczas dyskusji nad ewentualnym wprowadzeniem tego systemu do Polski należy wziąć pod uwagę przydatność systemu dla polskiego odbiorcy oraz obecny stan uzgodnień międzynarodowych w Europie.

Ponadto Polska jako przyszły członek Unii Europejskiej powinna włączyć się do dyskusji nad przyszłością radiofonii cyfrowej w Europie.

2. Telewizja cyfrowa DVB – Digital Video Broadcasting

W lipcu 1997 roku podpisano w Chester w Wielkiej Brytanii „Wielostronne Porozumienie Koordynacyjne dotyczące Kryteriów Technicznych, Zasad Koordynacji i Procedur dla wprowadzenia Naziemnej Telewizji Cyfrowej (DVB-T)”. Z tą chwilą powstały warunki do rozpoczęcia wdrażania tego systemu telewizji cyfrowej DVB w krajach europejskich.

Jednym z podstawowych problemów związanych z wdrażaniem telewizji DVB-T jest znalezienie możliwego do wykorzystania zakresu częstotliwości. Dla Polski rozważa się wykorzystanie pasma IV i V. Instytut Łączności opracował wstępny plan dwóch ogólnopolskich sieci DVB-T oparty na koncepcji sieci wieloczęstotliwościowej w kanałach 21-60. Obecnie plan ten znajduje się w trakcie uzgodnień międzynarodowych. Jego wdrożenie zależne jest w dużej mierze od zwolnienia kanałów 44-46 i 54-55 zajmowanych przez MON. Kanały te stanowią aż 28% kanałów zawartych w tych sieciach. Plan opiera się na założeniu, że nadajniki wchodzące w skład sieci będą lokowane na 56 istniejących obiektach Telekomunikacji Polskiej S.A. Wybudowanie tych sieci umożliwiłoby rozpowszechnianie 8 programów z jakością odpowiadającą obecnie eksploatowanemu systemowi PAL, po 4 programy w każdej sieci.

Instytut Łączności przygotował wstępną wersję dwóch sieci rozproszonych, tzn. zapewniających odbiór jedynie w dużych miastach.

Planowane sieci mogą funkcjonować jako sieci wieloczęstotliwościowe (MFN). Realizacja najbardziej atrakcyjnej możliwości oferowanej przez system DVB-T, czyli sieci jednoczęstotliwościowych (SFN) jest w okresie przejściowym (to znaczy do momentu całkowitego zaprzestania naziemnej emisji analogowej) uwarunkowana dostępem do kanałów telewizyjnych 61-69.

Pomimo zapisania w tabeli przeznaczeń możliwości wykorzystania całego pasma 780-862 MHz przez radiodifuzję, jedynie trzy kanały były do niedawna dostępne dla telewizji, a mianowicie 64, 65 i 67. Pozostałe kanały są wykorzystywane przez MON, a także przez służby wojskowe sąsiadujących z Polską krajów byłego Związku Radzieckiego. Termin zwolnienia tych kanałów przez MON jest odległy, a ponadto fakt wykorzystywania ich za wschodnią granicą blokuje możliwość ich uruchomienia w części naszego kraju. Wykorzystanie kanału 67 jest również wątpliwe z uwagi na możliwość zakłóceń pochodzących od urządzeń wojskowych pracujących w sąsiednim 66 kanale. Również możliwość wykorzystania kanału 65 została zablokowana, ponieważ Minister Łączności w grudniu 1996 roku w dopuścił wykorzystanie częstotliwości leżących w tym kanale dla potrzeb telekomunikacji powszechnej.

W pierwszym etapie uruchamiania naziemnej telewizji cyfrowej istnieć będą możliwości rozpowszechniania 8 programów ogólnokrajowych i 8 programów o zasięgu tzw.

ponadregionalnym w oparciu o dwie sieci rozproszone, obecne przede wszystkim w dużych aglomeracjach miejskich. Najbardziej naturalne modele zagospodarowania istniejących możliwości są następujące:

- utworzenie dwóch multipleksów centralnych związanych z dwoma sieciami o zasięgu ogólnokrajowym; przeznaczenie jednego multipleksu dla telewizji publicznej na programy uniwersalne i tematyczne, drugiego multipleksu dla nadawców koncesjonowanych o zasięgu ogólnokrajowym. Ponadregionalne sieci rozproszone potraktować należałoby jako punkt wyjściowy dla rozwoju sieci regionalnych, określić docelowe granice regionów, przyporządkować im po dwa multipleksy: jeden dla publicznych nadawców regionalnych i ponadregionalnych programów tematycznych, drugi dla regionalnych nadawców koncesjonowanych;
- jedną sieć umożliwiającą pokrycie całego kraju należałoby podzielić na regiony odpowiadające obszarom działania oddziałów regionalnych telewizji publicznej, przyporządkować im multipleksy regionalne, a sieć przeznaczyć do emisji programów o zasięgu ogólnokrajowym i regionalnym. Drugą sieć o zasięgu ogólnokrajowym trzeba by było wyposażyć w multipleks centralny i przeznaczyć dla nadawców koncesjonowanych. Jedną z sieci rozproszonych przeznaczyć na stopniowy rozwój programów tematycznych o docelowym zasięgu ogólnokrajowym, drugą sieć rozproszoną na programy regionalne i ponadregionalne nadawców koncesjonowanych.

Różnica w przedstawionych modelach polega przede wszystkim na różnym podejściu do roli programów regionalnych telewizji publicznej. Rosnące zapotrzebowanie społeczne oraz nacisk środowisk politycznych i kulturalnych w regionach na jakościowy (powiększanie zasięgu) i ilościowy (powstawanie nowych ośrodków regionalnych TVP S.A.) rozwój programów regionalnych, nie mogą być zaspokojone ze względu na brak dostępnych kanałów analogowych. Zapewnienie już w pierwszym okresie wdrażania możliwości pokrycia kraju programami regionalnymi stanowiłoby istotny krok na drodze do rozwiązania tego problemu. Należy jednak podkreślić, że budowa sieci według modelu 2 wiąże się ze wzrostem kosztów.

W ramach ITU przygotowywana jest kolejna międzynarodowa konferencja mająca za zadanie rewizję porozumienia Sztokholm 61 i rezerwację dla poszczególnych krajów kanałów dla naziemnej telewizji cyfrowej, przy założeniu rezygnacji z nadawania analogowego. Pozycja Polski w tych uzgodnieniach zależeć będzie od stopnia przygotowania i szczegółowości przedstawionych do uzgodnień planów.

Odbiór sygnałów telewizji cyfrowej z nadajników naziemnych możliwy jest za pomocą dekodera - przystawki (STB) związanej z odbiornikiem analogowym lub za pośrednictwem zintegrowanego cyfrowego odbiornika telewizyjnego (iDTV). W pierwszym okresie eksploatacji naziemnych sieci cyfrowych większość odbiorców korzystać będzie z dekoderek ze względu na wysoką cenę odbiornika cyfrowego. Zarówno dekodery, jak i odbiorniki iDTV mogą funkcjonować równocześnie jako element umożliwiający odbiór sygnałów zaszyfrowanych. Oznacza to, że operatorzy i dostawcy programów będą mieli możliwość oferowania usług płatnych i bezpłatnych.

Istnieje pogląd, że impulsem dla rozwoju telewizji naziemnej będzie oferta telewizji płatnej (pay TV). Zabezpieczenie przed korzystaniem przez odbiorców nieuprawnionych z płatnych usług programowych nosi nazwę dostępu warunkowego (CA) i jest realizowane za pomocą systemu danych szyfrowych „wbudowanych” w zespolony cyfrowy sygnał telewizyjny.

Stosowanie systemu dostępu warunkowego powinno stanowić element wzbogacający zakres oferowanych usług i nie powinno być wprowadzane w sposób zagrażający interesom ogółu odbiorców. W oparciu o przykład funkcjonujących platform satelitarnych można przewidzieć, że operatorzy telewizji płatnej mogą przejawiać tendencję do oferowania odbiorcom wyposażenia w przystawki STB lub odbiorniki iDTV, funkcjonujące wyłącznie w ich systemie, wymuszając w ten sposób „wierność” swoich klientów.

Interoperatywność urządzeń odbiorczych oferowanych przez różnych producentów, dostawców programów i usług lub operatorów konkurujących platform cyfrowych jest podstawowym warunkiem ochrony interesu publicznego i powinna być przedmiotem odpowiednich uregulowań technicznych i prawnych.

F. Koncentracja kapitałowa i programowa na polskim rynku audiowizualnym

Radio w Polsce cieszy się dużym uznaniem społecznym, a jego udział w rynku reklamy jest stały. Największa część rynku reklamowego dzielona jest przez stacje o zasięgach ogólnopolskich – Radio RMF FM, Radio Zet i Polskie Radio S.A.

Co roku wzrasta liczba stałych słuchaczy lokalnych stacji radiowych, do około 25% w 2000 roku. Jednak udział stacji lokalnych w rynku reklamy jest dużo niższy, a problemy z finansowaniem działalności pozostają ogromne. W tej sytuacji lokalne stacje radiowe poszukują kapitału zewnętrznego, czyli nowego inwestora strategicznego.

Na rynku radiowym zaobserwować można postępujący proces koncentracji kapitałowej, rozpoczęty przez Zjednoczone Przedsiębiorstwa Rozrywkowe S.A. Spółka ZPR S.A. kontroluje bezpośrednio lub pośrednio 11 spółek posiadających koncesje na nadawanie programów w 18 miastach.

Spółka ZPR S.A. zainteresowana jest nadawcami lokalnymi działającymi w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców. Swoją sieć do niedawna opierała na działalności trzech wiodących stacji: w Warszawie, Poznaniu i Wrocławiu. Obecnie wprowadzona została silna identyfikacja sieci poprzez wspólne logo dla wszystkich stacji oraz sformatowanie programu poprzez wspólne bloki: informacyjne, programowe, muzyczne. Wprowadzono zmiany organizacyjne, likwidując wielopoziomowość w zarządzaniu, między innymi poprzez likwidację zarządów spółek w Poznaniu i Wrocławiu. Spółka ZPR S.A. jest zainteresowana zwiększaniem zaangażowania kapitałowego w stacjach należących do holdingu, bowiem pakiet kontrolny pozwala na podejmowanie decyzji w działalności ekonomicznej i programowej. Tylko wtedy istnieje gwarancja ujednoczenia w dużym zakresie formatu stacji, ramówki, co z kolei umożliwia dotarcie do jednorodnej grupy odbiorców i wzrost zainteresowania ze strony potencjalnych reklamodawców.

Spółce AGORA S.A. udało się skupić 14 stacji lokalnych. W większości są to stacje nabyte poprzez przejmowanie udziałów w strukturach już funkcjonujących.

AGORA S.A. dąży do ujednoczonego sformatowania programowego stacji w celu stworzenia programu o charakterze muzycznym. Zdaniem AGORY S.A. program jest dostosowywany do oczekiwań muzycznych słuchaczy. Lokalność stacji została ograniczona i sprowadza się do dzienników z dominującą tematyką lokalną, informacji kulturalnych, informacji dla kierowców oraz pogody. Zmniejszono zatrudnienie w poszczególnych stacjach.

W listopadzie 1997 roku została powołana Spółka Producentka PLUS. Założycielami jej było 15 rozgłośni diecezjalnych. Do spółki przystąpił Episkopat Polski. Jest to sieć otwarta dla nowych stacji chcących skorzystać z logo identyfikacyjnego PLUS, ze wspólnych bloków programowych, informacyjnych oraz ze wspólnej sprzedaży czasu antenowego.

O powodzeniu przedsięwzięcia świadczy fakt, że kolejne stacje diecezjalne przystępując do współpracy występują z wnioskami nie tylko o zmianę nazwy programu, lecz również o umożliwienie emisji reklamy w maksymalnie dopuszczalnej wysokości, czyli 15% dziennego czasu nadawania. Aktualnie prowadzona jest kampania reklamowa spółki producenckiej PLUS, której zadaniem jest promocja radia o zasięgu ogólnopolskim z lokalnymi częstotliwościami.

Proces ponownego udzielania koncesji sprzyja wzrostowi zainteresowania ze strony inwestorów i zmianom własnościowym w lokalnych stacjach radiowych. Różne grupy kapitałowe próbują obecnie skupić mniejszych nadawców lokalnych lub są zainteresowane takim działaniem.

Spółka giełdowa Yawal zajmująca się dotychczas przede wszystkim produkcją elementów budowlanych, zawiązała 4 spółki związane z rynkiem medialnym. Najważniejszą częścią nowej struktury została spółka Y-Radio sp. z o.o., której celem jest zorganizowanie sieci lokalnych stacji radiowych. Założono stworzenie takiej sieci ze zwartym programem radiowym w ciągu 2 lat. „Yawal” zamierza realizować swoje plany dzięki partnerskiemu porozumieniu z notowaną na giełdzie Grupą Medialną Chemiskór S.A. - 4 MEDIA. Chemiskór S.A. po całkowitej zmianie profilu działalności, opracował plan rozwoju spółki wchodzącej w skład grupy – Regionalnych Rozgłośni Radiowych S.A.

Idea Regionalnych Rozgłośni Radiowych S.A. została oparta na strukturze złożonej ze spółek zależnych lub stowarzyszonych z RRR S.A. Docelowo założono większościowe udziały w spółkach, co ma umożliwić wypromowanie profilu radia i zwiększyć szansę na pozyskanie reklamodawców.

Planów budowy radiowej grupy nie kryje spółka Eurozet, właściciel Radia ZET i 50 % udziałowiec „Radiostacji” – spółki produkującej program dla koncesjonariusza Związku Harcerstwa Polskiego.

Na rynku radiowym pojawił się też nowy poważny inwestor finansowy – amerykański fundusz inwestycyjny Advent, który posiadając udziały w spółce Eurozet, jest zainteresowany wejściem do warszawskiego Radia Kolor.

Stacje lokalne łącząc się z silniejszymi podmiotami gospodarczymi liczą nie tylko na zasilanie w dodatkowy kapitał i większe przychody pozyskiwane z reklam, lecz także na fachowość, szkolenia, doradztwo w formatowaniu programu.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji dostrzega trudną sytuację lokalnych nadawców radiowych działających na tzw. płytkich rynkach reklamowych w warunkach konkurencji.

Krajowa Rada jest przychylna różnym formom integracji, o czym świadczy m.in. wyrażanie zgody na zmiany własnościowe w koncesjonowanych spółkach. W ostatnich pięciu latach zmiany objęły 27% spółek wykonujących koncesje, przy czym KRRiT podjęła 21 decyzji pozwalających na wejście inwestora strategicznego.

Jednak Krajowa Rada obserwując skalę koncentracji kapitałowej, nie zamierza ułatwiać tworzenia sieci jednolitych pod względem programowym. W nowym procesie koncesyjnym zabezpieczeniem przed tego rodzaju dążeniami będą szczegółowo sprecyzowane warunki programowe dotyczące lokalności stacji. Krajowa Rada stosuje zasadę, że w trakcie obowiązywania koncesji nie może dojść do wymiany ponad połowy składu właścicielskiego spółki, a zgoda na przekroczenie progów większościowych może być wyrażona wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych.

Zachodzące zmiany na rynkach lokalnej radiofonii nie ominęły także rozgłośni akademickich i samorządowych. Rozgłośnie akademickie zaczynają prowadzić działalność komercyjną. KRRiT uważa, że nadawcy akademicki tworzący radia niszowe w ramach procesu dydaktycznego, korzystające z uczelnianego sprzętu i dotacji państwowych, nie powinni zmierzać w kierunku komercji. Krajowa Rada oczekując na wnioski akademickich nadawców radiowych, będzie z dużą ostrożnością podchodziła do wszelkich inicjatyw zakładających komercjalizację stacji. Przykładem jest odmowa wyrażenia zgody na zwiększenie limitu reklam dotycząca wniosku złożonego przez krakowskie, akademickie Radio „Rak”.

Przyznane przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji koncesje na radia samorządowe były odpowiedzią na zapotrzebowanie znacznej części społeczeństw lokalnych. Radia miały służyć aktywizacji i konsolidacji społeczności lokalnych. Jednocześnie miały prezentować społeczny i kulturalny dorobek regionów.

Od pewnego czasu kategoria nadawców samorządowych budziła wątpliwości KRRiT ze względu na liczne skargi słuchaczy, w związku z brakiem obiektywizmu i rzetelności dziennikarskiej. Zarzuty te stały się podstawą postępowań prowadzonych przez KRRiT.

W nowym procesie koncesyjnym radia samorządowe będą musiały zmienić formułę własnościową. Po zmianie przepisów dotyczących samorządów posiadaczem koncesji mogą być wyłącznie spółki prawa handlowego.

II. DZIAŁALNOŚĆ PROGRAMOWA NADAWCÓW

A. Oferta programowa i widownia telewizyjnych ogólnopolskich, ponadregionalnych, regionalnych oraz satelitarnych nadawców publicznych i koncesjonowanych w 2000 roku.

1. Oferta programowa telewizji

- **Oferta globalna**

Globalna oferta programowa: telewizja publiczna (TVP1, TVP2) i telewizje koncesjonowane (POLSAT, TVN, TV4, CANAL+ POLSKA – kodowany) przedstawia się następująco.

W 2000 roku nadano łącznie: 48 166 godzin

Informacja	2 378	5%
Publicystyka	2 040	4%
Edukacja	2 222	5%
Religia	316	1%
Widowiska teatralne i inne formy udramatyzowane	207	Poniżej 1%
Film	24 963	52%
Rozrywka	8 075	17%
Muzyka poważna	100	Poniżej 1%
Sport	1 809	4%
Autopromocja	2 597	5%
Reklama	2 900	6%
Inne	91	Poniżej 1%
<i>W tym: Rozłączona sieć Programu 2</i>	467	1%

W 2000 roku sześciu naziemnych nadawców telewizyjnych wyemitowało globalnie 48 166 godzin programu telewizyjnego. Stanowi to wzrost o 1.815 godzin w stosunku do 1999 r. i o 4.000 do 1998 roku. Średni dla tych sześciu nadawców dobowy czas nadawania wynosił około 22 godzin. Największy udział w wydłużeniu dobowego czasu emisji programów telewizyjnych miał program TV4 (do kwietnia 2000 r. NASZA TV) ze zwiększeniem o 16% w stosunku do roku poprzedniego i TVP2 o 5%. Trzej nadawcy

koncesjonowani: TVN, CANAL+ Polska i POLSAT nadawali prawie całodobowe programy, TVP2 średnio 20 godzin na dobę, TVP1 nieco ponad 21 godzin.

W tym wydłużonym czasie nadawania zwiększyła się liczba godzin emisji audycji edukacyjnych (o 800 godz.), rozrywkowych (ponad 1.200 godzin), audycji informacyjnych (180 godzin), filmu (82 godziny) oraz autopromocji i reklamy.

Podobnie jak w latach poprzednich w całościowej ofercie programowej omawianych nadawców przeważały filmy fabularne, seriale, telenowele (w tym dokumentalne), sitcomy i filmy dokumentalne.

Nadal fundamenty oferty programowej stanowiły 2 gatunki telewizyjne: film i rozrywka, zajmując łącznie 69% udziału w całości wszystkich programów. W porównaniu z 1999 r. w ramach tych gatunków nastąpiły w rocznym czasie nadawania jedynie drobne przesunięcia: strata dwóch punktów procentowych w filmie i powiększenie o 2% udziału audycji rozrywkowych. Obok audycji rozrywkowych obserwowaliśmy w ubiegłym roku wzrost godzin a zarazem procentowego udziału w rocznym czasie nadawania audycji edukacyjnych (+2%). U wszystkich nadawców odnotowano spadek udziału w programach audycji publicystycznych.

Najwyższy udział premier w rocznym czasie nadawania miał miejsce w programach telewizji publicznej: w TVP1 84% (2% mniej w stosunku do ubiegłego roku) i w TVP2 72% (o 10% mniej). Nadawcy koncesjonowani nadali od 48% (TV4) do 69% audycji premierowych, a telewizja kodowana CANAL+ 25%.

• **Oferta programowa telewizji publicznej**

	TVP1		TVP2	
Liczba godzin emisji ogółem	7 630		7 220	
Informacja	580	8%	793	11%
Publicystyka	1 060	14%	370	5%
Edukacja	1 262	17%	451	6%
Religia	163	2%	82	1%
Widowiska teatralne i inne formy udratyzowane	76	1%	119	2%
Film	2 842	37%	2 803	39%
Rozrywka	579	8%	938	13%

Muzyka poważna	12	<i>Poniżej 1%</i>	86	1%
Sport	455	6%	392	5%
Autopromocja	317	4%	391	5%
Reklama	284	4%	328	5%
<i>Rozłączna sieć Pr.2</i>			467	6%

- **Oferta programowa telewizji koncesjonowanych**

	POLSAT		TVN		TV4		CANAL+	
całość emisji	8 330		8 784		7 501		8 701	
Informacja	495	6%	265	3%	245	3%	-	0%
Publicystyka	51	1%	330	4%	83	1%	146	2%
Edukacja	184	2%	163	2%	93	1%	69	1%
Religia	58	1%	-	0%	13	<i>Poniżej 1%</i>	-	0%
Widowiska teatralne i inne formy udramatyzowane	12	0%	-	0%	-	0%	-	0%
Film	4 069	49%	3 787	43%	4 034	54%	7 428	85%
Rozrywka	2 105	25%	2 672	30%	1 653	22%	128	1%
Muzyka poważna	-	0%	-	0%	2	<i>Poniżej 1%</i>	-	0%
Sport	173	2%	55	1%	181	2%	553	6%
Autopromocja	587	7%	315	4%	629	8%	358	4%
<i>Reklama</i>	505	6%	1 197	14%	568	8%	18	<i>Poniżej 1%</i>
Inne	91	1%						

- **Preferowane gatunki programowe**

TVP1	TVP2	POLSAT	TVN	TV4	CANAL+
Film: 42%	Film: 39%	Film: 49%	Film: 43%	Film: 54%	Film: 85%
Edukacja: 17%	Rozrywka: 13%	Rozrywka: 25%	Rozrywka: 30%	Rozrywka: 22%	Sport: 6%

Reasumując:

W 2000 roku najwięksi nadawcy telewizyjni umacniali swoje dotychczasowe pozycje w zakresie oferty programowej. Jeśli spojrzymy na ten proces poprzez pryzmat gatunkowy, to obserwujemy z jednej strony wzrost w telewizji publicznej audycji edukacyjnych i równoczesny ich spadek w telewizjach koncesjonowanych, z drugiej zaś spadek oferty rozrywkowej w publicznej i jej znaczący wzrost w koncesjonowanej. Następowala ewolucja struktury gatunkowej TVP1, polegająca na zmniejszeniu procentowego udziału filmu i rozrywki a zwiększeniu audycji edukacyjnych i sportu. O ile w 1999 roku program ten był skonstruowany przede wszystkim z filmu, publicystyki i rozrywki, to w 2000 roku dominantę stanowiły nadal film, ale na drugim miejscu edukacja, a na trzecim – publicystyka. Program drugi telewizji publicznej był wprawdzie bardziej stabilny, choć i tu zaobserwowano również spadek rozrywki i audycji publicystycznych, a wzrost edukacji. Na poziomie 1999 roku pozostał w obu programach udział w rocznym czasie nadawania audycji informacyjnych, religijnych, muzyki poważnej i widowisk teatralnych. Telewizje koncesjonowane mocno zaznaczyły swój rozrywkowy charakter. W Polsce udział audycji rozrywkowych wzrósł o 2%, w TVN o 4%, w TV4 o 15%. Nadawcy koncesjonowani utrzymali profil filmowo – rozrywkowy. Te dwa gatunki budowały w 74% program Polsatu, 73% - TVN , 76% - TV4 i 91% - CANAL+ Polska.

- **Informacja w telewizji publicznej**

	Dzienniki	Transmisje/retransmisje z obrad Sejmu, Senatu	Ogółem
TVP1	554 96%	26 4%	580 100%
TVP2	330 42%	463 58%	793 100%

Udział audycji informacyjnych w rocznym czasie nadawania i ich struktura wewnętrzna od kilku lat są na zbliżonym poziomie. Odnotować można wzrost

informacji w TVP2 (o 50 godz.). Oznacza to, że z wydłużenia dobowego czasu nadawania gros zagospodarowały audycje informacyjne, a konkretnie transmisje/retransmisje z obrad Sejmu i Senatu. Program 1 przekazywał informacje zawarte przede wszystkim w dziennikach, które zajmowały średnio ponad 1,5 godziny dziennie o stałych porach (Wiadomości, Teleexpress i część informacyjna Monitora Wiadomości). W programie drugim dzienniki zajmowały dziennie niespełną godzinę i były emitowane w przedpołudniowym paśmie i w trzykrotnych wydaniach Panoramy.

- **Publicystyka**

	społecz.	politycz.	ekonom.	kulturaln a	rolna	międzyn.	inna	Razem
TVP1	331	186	22	241	222	51	7	1 060
TVP2	152	65	3	119	6	25	-	370
Razem telewizja publiczna	483	251	25	360	228	76	7	1 430
%	34%	18%	2%	25%	16%	5%	Pon. 1%	
POLSAT	19	-	-	11	-	-	21	51
TVN	235	73	21	1	-	-	-	330
TV4	34	-	-	49	-	-	-	83
Razem telewizja koncesjonowa na nie kodow.	288	73	21	61	-	-	21	464
%	62%	16%	5%	13%	-	0%	5%	
CANAL+	-	-	-	119	-	-	27	146
Ogółem liczba godzin	771	324	46	540	228	76	55	2 040
%	38%	16%	2%	26%	11%	4%	3%	

W globalnej ofercie wszystkich omawianych nadawców odnotowano w 2000 r. znaczący (ponad 1.000 godz.) spadek audycji publicystycznych. Dotyczy to w największym stopniu TV4 (ponad 700 godz.), TVN (-161 godz.), a także w mniejszym, choć zauważalnym, stopniu TVP2 (-150 godz.) i TVP1 (- 50 godz.). Ponad 50% wszystkich audycji publicystycznych wyemitowano w telewizji publicznej. Zajęły one 14% rocznego czasu nadawania w TVP1 i 5% w TVP2. W TVP1 audycje publicystyczne koncentrowały się

przede wszystkim na problematyce społeczno-politycznej, kulturalnej i rolnej, przy czym te dwie ostatnie odnotowały istotny spadek w stosunku do roku poprzedniego (- 168 godzin). Natomiast program 2 preferował tematy społeczne i kulturalne. Z telewizji koncesjonowanych publicystyka jest dość wyraźnie widoczna jedynie w TVN. Wśród audycji publicystycznych, emitowanych o stałych porach były w TVP1: *Sprawa dla reportera*, *Zawsze po 21*, *Tygodnik polityczny Jedyнки*, *Gość Jedyнки*, *Forum*, *Monitor Wiadomości*, a w TVP2: *Ekspres reporterów*, *7 dni – świat*, *Linia specjalna*, *Polaków portret własny*, w TVN: *Kropka nad i* oraz w Polsacie: *Polityczne graffiti*.

Większość audycji publicystycznych (od 93% w TVN do 57% w TVP2) została wyprodukowana przez nadawców.

• **Edukacja**

	popul.-nauk	poradnicze	inne	Razem
TVP1	425	601	236	1 262
TVP2	278	173		451
Razem telewizja publiczna	703	774	236	1 713
%	41%	45%	24%	100%
POLSAT	66	118		184
TVN	22	141		163
TV4	93	-	-	93
Razem telewizje koncesjonowane nie kodow.	181	259	-	440
%	41%	59%		100%
CANAL+	67	2		69
Ogółem	951	1 035	236	2 222
%	43%	47%	13%	100%

Rok 2000 wykazał znaczący wzrost godzin w programach telewizji publicznej przeznaczonych na różne formy edukacji. Było to najbardziej widoczne w TVP1 i zmieniło format tego programu z filmowo – rozrywkowego na filmowo – edukacyjny. Dodatkowe godziny oferty edukacyjnej program 1 zagospodarował audycjami poradniczymi, zaś program 2 – popularno-naukowymi. U nadawców koncesjonowanych zaobserwować można było, wprawdzie powolny, ale jednak postępujący proces zmniejszania oferty edukacyjnej. Nastąpiło również upodobnienie między telewizją publiczną a koncesjonowaną co do rodzajów audycji edukacyjnych. O ile w 1999 r. telewizja publiczna wyróżniała się realizacją

przede wszystkim audycji popularno-naukowych, to już w 2000 roku. proporcje między tymi właśnie audycjami a audycjami poradniczymi były zbliżone do obrazu widocznego w programach koncesjonowanych, gdzie właśnie przeważają audycje poradnicze.

- **Religia**

	transmisje	publicystyka, informacja, edukacja	inne	Razem
TVP1	59	104	-	163
TVP2	21	61	-	82
Razem telewizja publiczna	80	165	-	245
%	33%	67%		100%
POLSAT	-	43	15	58
TVN	-	-	-	-
TV4	-	11	2	13
Razem telewizja koncesjonowana nie kodowana	-	54	17	71
%	0%	76%	24%	100%
CANAL+	-	-	-	-
Ogółem	80	219	17	316
%	25%	69%	5%	100%

W 2000 r. liczba godzin audycji religijnych i transmisji pozostawała na niezmiennym poziomie w porównaniu z rokiem poprzednim. Zmieniły się jedynie proporcje między transmisjami uroczystości religijnych a innymi formami (publicystyka, informacja i edukacja religijna) na rzecz tych ostatnich. Nadal prawie 80% całości audycji religijnych zostało nadanych w telewizji publicznej. Z nadawców koncesjonowanych stałe pozycje religijne zawiera program POLSAT-u.

- **Widowiska teatralne i inne formy udramatyzowane**

	teatr telewizji	opera	balet	musical	audycje poetyckie	Inne	razem
TVP1	65	1	-	-	10	-	76
TVP2	66	24	-	-	29	-	119

Razem telewizja publiczna	131	25	-	-	39	-	195
%	67%	13%	0%	0%	20%	0%	
POLSAT	-	-	-	-	11	1	12
TVN	-	-	-	-	-	-	-
TV4	-	-	-	-	-	-	-
Razem telewizja koncesjonowana nie kodowana	-	-	-	-	11	1	12
%	0%	0%	0%	0%	92%	8%	
CANAL+	-	-	-	-	-	-	-
Ogółem	131	25	-	-	50	1	207
%	63%	12%	0%	0%	24%	ponizej 1 %	

Widowiska teatralne i inne formy udratyzowane zajęły ułamek procenta rocznego czasu nadawania programów. O ich prezentacji możemy mówić tylko w przypadku telewizji publicznej i przyczynkowo w programie Polsat-u.

W omawianym roku odnotować można większą różnorodność oferty teatralnej, a zwłaszcza pokazanie się na ekranach telewizji publicznej innych form udratyzowanych: widowisk operowych i audycji poetyckich. Prym wie dzie tu TVP2, w którym nadano 24 godziny słynnych oper i prawie 30 – audycji poetyckich.

• **Film**

	film fabularny: jednostkowy, seriale, serie, animowany	film dokumentalny: serie, seriale, telenowe le, reality show, reportaż	Razem
TVP1	2 623	219	2 842
TVP2	2 635	168	2 803
Razem telewizja publiczna	5 258	387	5 645
	93%	7%	100%
POLSAT	4 021	48	4 069
TVN	3 708	79	3 787
TV4	3 878	156	4 034

Razem telewizja	11 607	283	11 890
koncesjonowana nie kodowana	98%	2%	100%
CANAL+	6 778	650	7 428
Ogółem	23 643	1 320	24 963
	95%	5%	100%

Obecność tego gatunku w programach telewizyjnych w 2000 roku globalnie na poziomie ubiegłego roku, utrzymują nadal pozycję dominującą. U niektórych nadawców, jak: TVP2, POLSAT i CANAL+ zyskał on dodatkowe godziny (około 490), u innych stracił: TVP1 (-322 godz.) i TV4 (-112 godzin).

Formy fabularne: filmy długometrażowe, seriale, serie, animacje były domeną telewizji koncesjonowanych. Czas emisji filmów długometrażowych w stosunku do roku poprzedniego najbardziej wzrósł w TV4 (o 19% w stosunku do czasu emisji filmu w roku poprzednim), w TVN (o 14%), w TVP1 (o 12%) i TVP2 (o 9%). Formy animowane były zasadniczo na niezmiennym poziomie, z wyjątkiem CANAL+, gdzie wzrosły o 12%. Seriale telewizyjne znacząco wzrosły w programie POLSAT (o 300 godz.) i TVP2 – o 490 godzin, zmalały natomiast w TVN.

W dziedzinie filmu dokumentalnego wzmocniły pozycję telenowele dokumentalne (Pierwszy krzyk, Nieparzyści, Lecznica pod św. Franciszkiem, Klinika cudów w TVP1, Szpital Dzieciątka Jezus, Kawaleria powietrzna w TVP2, Centrum nadziei w TVN). Pojawił się nowy gatunek telewizyjny tzw. reality show, który był prezentowany przez Agenta w TVN i Rzykantów w TVP1. W telewizji publicznej przez cały rok trwała silna ekspansja filmu dokumentalnego, emitowanego najczęściej w ramach określonych cykli: Czas na dokument, Miej oczy szeroko otwarte i Kontrowersyjny dokument w TVP1 i Polska bez fikcji, Złota 12 polskiego dokumentu oraz Wędrówki z dinozaurami w TVP2.

• **Kraje produkcji oferty filmowej (bez dokumentu)**

	polska	pozostała europejska	USA	południowo amerykańska	Inna	Razem
TVP1	467	604	1 281	99	172	2 623
TVP2	789	540	1 016	29	261	2 635
Razem telewizja publiczna	1 256	1 144	2 297	128	433	5 258
%	24%	22%	44%	2%	8%	100%
POLSAT	410	273	2 327	742	269	4 021
TVN	56	215	2 299	951	187	3 708
TV4	40	175	3 168	94	401	3 878
Razem telewizje koncesjonowane nie kodowane	506	663	7 794	1 787	857	11 607
%	4%	6%	67%	15%	7%	100%

CANAL+	1 611	820	4 107	33	207	6 778
%	24%	12%	61%	0%	3%	100%
Ogółem	3 373	2 627	14 198	1 948	1 497	23 643
%	14%	11%	60%	8%	6%	100%

W ofercie filmowej sześciu największych nadawców przeważały produkcje amerykańskie. W stosunku do roku poprzedniego wzrosły one o 4%. Tradycyjnie największy udział miały one w telewizjach koncesjonowanych: od 58% w Polsacie, 62% w TVN do 82% w TV4. Jedynie w telewizji publicznej proporcje między produkcją europejską a amerykańską były na korzyść tej pierwszej. Najbardziej „proeuropejska” była telewizyjna dwójka. Szczątkowo produkcje europejskie zaistniały w TV4 i TVN. Wprawdzie powoli ale systematycznie zwiększał udział obrazów polskich i pozostałych europejskich w swojej ofercie filmowej POLSAT. Produkcje południowoamerykańskie (przede wszystkim seriale i telenowele) umacniały nadal swoją pozycję w ofercie filmowej TVN i POLSAT.

• Europejskie kraje produkcji oferty filmowej (bez dokumentu)

	polska	angielska	francuska	niemiecka	włoska	razem
TVP1	467	280	188	71	65	1 071
TVP2	789	182	152	119	87	1 329
Razem telewizja publiczna	1 256	462	340	190	152	2 400
%	52%	19%	14%	8%	6%	100%
POLSAT	410	183	65	11	14	683
TVN	56	113	44	13	45	271
TV4	40	42	67	60	6	215
Razem telewizja koncesjonowana nie kodowana	506	338	176	84	65	1 169
%	43%	29%	15%	7%	6%	100%
CANAL+	1 611	512	246	49	13	2 431
%	66%	21%	10%	2%	1%	100%
ogółem	3 373	1 312	762	323	230	6 000
%	56%	22%	13%	5%	4%	100%

Wśród europejskich krajów produkcji dominowały dzieła produkcji polskiej: najliczniej w ofercie CANAL+, POLSAT i telewizji publicznej. Rzadko występowały one w TVN i TV4, którzy to nadawcy chętniej sięgali do produkcji angielskich, francuskich i niemieckich.

- **Rozrywka**

	muzyka rozrywk	widow. artyst.	kabaret, satyra	teleturn.	talk show	inne	razem
TVP1	159	136	38	187	59		579
TVP2	116	266	152	353	51	-	938
Razem telewizja publiczna	275	402	190	540	110	-	1 517
%	18%	26%	13%	36%	7%	0%	100%
POLSAT	1 426	6	81	43	55	494	2 105
TVN	76	86	142	159	317	1 892	2 672
TV4	1 550	-	-	79	-	24	1 653
Razem telewizje koncesjonowane nie kodowane	3 052	92	223	281	372	2 410	6 430
%	47%	1%	3%	4%	6%	37%	100%
CANAL+	52	-	76	-	-	-	128
Ogółem	3 379	494	489	821	482	2 410	8 075
%	42%	6%	6%	10%	6%	30%	100%

W 2000 r. POLSAT i TVN nadal umacniały pozycje liderów w dziedzinie rozrywki, zwiększając liczbę i czas nadawania audycji rozrywkowych (TVN o 14% więcej audycji rozrywkowych w stosunku do ubiegłego roku, POLSAT o 13%). Natomiast oba programy telewizji publicznej zmniejszyły znacząco w skali roku czas nadawania audycji rozrywkowych. W wewnętrznej strukturze gatunkowej wszyscy nadawcy zmniejszyli udział muzyki rozrywkowej, kabaretu i audycji satyrycznych. W zamian za to zwiększono liczbę godzin talk show i w telewizji publicznej – teleturniejów. Generalnie telewizyjną rozrywkę spełnia nadal głównie muzyka rozrywkowa, nadawane po północy niejednorodnie gatunkowo audycje rozrywkowe i talk show. Od tego ogólnego obrazu odbiega telewizja publiczna z dominantą teleturniejów (często o charakterze edukacyjnym), widowisk artystycznych (zwłaszcza w TVP2) i ze znacznie mniejszym niż u nadawców koncesjonowanych udziałem muzyki rozrywkowej.

- **Muzyka poważna**

Systematycznie spadała oferta dla miłośników muzyki poważnej. Ograniczyła się ona do TVP2, gdzie transmitowano znaczące wydarzenia muzyczne, jak Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina, koncerty brandenburskie Jana Sebastiana Bacha, przeboje muzyki klasycznej itd.

- **Sport**

	magazyny	transmisje	inne	razem
TVP1	123	332		455
TVP2	157	235	-	392
Razem telewizja publiczna	280	567	-	847
%	33%	67%	0%	100%
POLSAT	83	87	3	173
TVN	15	40	-	55
TV4	99	82	-	181
Razem telewizje koncesjonowane nie kodowane	197	209	3	409
%	48%	51%	1%	100%
CANAL+	175	360	18	553
Ogółem	652	1 136	21	1 809
%	36%	63%	1%	100%

W 2000 r. nieznacznie wzrosła ogółem liczba godzin emisji sportowych. Największy w tym udział miał program pierwszy telewizji publicznej, zwiększając o 187 godzin czas transmisji sportowych. W sumie w obu programach dominowały transmisje z Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2000 oraz Igrzyska Olimpijskie SYDNEY 2000. Dotychczasowy potentat sportowy, czyli CANAL+ zmniejszył ogółem o 40 godz. liczbę audycji sportowych (- 75 godzin magazynów sportowych i + 34 transmisji sportowych). Sport „na żywo” górował w telewizji publicznej, CANAL+ i TVN.

- Audycje dla dzieci i młodzieży**

	edukacja	rozrywka	religia	sport	teatr	film	Inne	razem
TVP1	201	185	42	-	8	374		810
TVP2	84	33	-	4	21	158		300
Razem telewizja publiczna	285	218	42	4	29	532	<i>Pon.</i>	1 110
%	26%	20%	4%	0%	3%	48%	1 %	
POLSAT	110	103	-	-	-	504	4	721
TVN	58	35	-	-	-	821		914
TV4	2	-	-	-	-	500		502
Razem telewizje koncesjonowane nie kodowane	170	138	-	-	-	1 825	4	2 137
%	8%	6%	0%	0%	-	85%	pon. 1 %	
CANAL+	-	-		-	-	1 076		1 076
Ogółem	455	356	42	4	29	3 433	4	4 323
%	11%	8%	1%	0%	1%	79%	pon. 1 %	

Filarem propozycji programowych skierowanych do dzieci i młodzieży był film. Najbardziej zróżnicowaną ofertę proponowała telewizja publiczna, sięgając dość często po audycje edukacyjne, rozrywkowe, religijne i teatr dla dzieci. Najdłużej przyciągał dzieci przed ekrany program CANAL+.

- Profile programowe poszczególnych nadawców: podobieństwa i różnice**

Oba programy telewizji publicznej, POLSAT, TVN i TV4 mają charakter uniwersalny. Zdecydowany profil filmowy ma CANAL+ Polska. Zasadniczym składnikiem nadającym programom telewizyjnym odrębną właściwość jest udział w nich filmu i rozrywki. Wynosi on w przypadku telewizji koncesjonowanych zawsze powyżej 70%, zaś w telewizji publicznej oscyluje w granicach 50% (TVP2) i 45% (TVP1). W programach nadawców

koncesjonowanych na drugim, znaczącym co do wielkości udziału, miejscu jest zawsze rozrywka. W telewizji publicznej zachowuje ona w Programie 2 taką samą pozycję, ale w Programie 1 ustępuje publicystyce i edukacji. Ma też inny ciężar gatunkowy. O ile w telewizji koncesjonowanej jest to przede wszystkim muzyka rozrywkowa, to w telewizji publicznej – teleturnieje, widowiska artystyczne, kabaret oraz satyra. Najbardziej jednak widoczne różnice w programach są na poziomie udziału gatunków informacyjno-publicystycznych, edukacyjnych i artystycznych. W telewizjach koncesjonowanych ich udział w rocznym czasie nadawania nie przekracza 10% (Polsat – 10%, TVN – 9% i TV4 – 5%), natomiast w TVP1 wynosi 42%, a w TVP2 – 25%. Kiedy prześledzimy kolejno struktury gatunkowe, to w programach koncesjonowanych nie odnotujemy obecności muzyki poważnej, widowisk teatralnych i innych form udratyzowanych oraz audycji religijnych (oprócz Polsat-u). Telewidz, szukając informacji i publicystyki, mógł je znacznie częściej znaleźć w telewizji publicznej, która przeznaczyła na nie 16% w TVP2 i 12% w TVP1. W Polsacie i TVN zajęły one po 7% rocznego czasu nadawania, a w TV4 – 4%. Kolejnym komponentem programu odróżniającym telewizję publiczną od koncesjonowanej jest udział audycji edukacyjnych. Wzrastają one sukcesywnie w telewizji publicznej, zwłaszcza w jej programie pierwszym, sytuując edukację na drugim miejscu, a pozostają na niezmiennym poziomie w programach nadawców koncesjonowanych (oprócz Polsat-u gdzie odnotowano wręcz spadek).

W ogólnopolskich programach telewizji publicznej różnice polegają na tym, że w „Jedynce” dominuje edukacja i publicystyka a w „Dwójce” rozrywka oraz informacja.

W przypadku telewizji koncesjonowanych różnice w strukturze gatunkowej wydają się być prawie niewidoczne i sprowadzają się właściwie do wewnętrznych proporcji między informacją a publicystyką. Istota odmienności każdego z tych programów tkwi więc nie w jego konstrukcji, strukturze gatunkowej a w oferowanych walorach artystycznych, rozrywkowych, poznawczych całości oferty programowej i charakterystycznych pozycjach flagowych indentyfikujących program.

2. Programy regionalne Telewizji Polskiej S.A.

W 2000 roku liczba programów regionalnych rozpowszechnianych przez oddziały terenowe Telewizji Polskiej S.A. nie zmieniła się. Wprawdzie Oddział Terenowy w Gdańsku utworzył redakcję lokalną w Olsztynie, która od lipca 2000 r. przygotowuje 10 minutową audycję informacyjną dla powstałego po reformie administracyjnej kraju województwa mazursko-warmińskiego, zaś OTV Katowice utworzył redakcję w Opolu, która od 17 stycznia 2000 r. nadaje od poniedziałku do piątku 20-minutowy program dla województwa opolskiego, lecz o tych audycjach jako samodzielnych programach regionalnych na razie mówić nie można. Są to co najwyżej załączki przyszłych pełnowymiarowych programów regionalnych.

Każdy z 12 programów regionalnych składał się, podobnie jak w 1999 roku, z pasm programu własnego oddziału (część programu zestawiana przez oddział samodzielnie) i z uzupełniających go wspólnych dla 12 oddziałów terenowych pasm programowych. Średni roczny czas nadawania programu regionalnego każdego z oddziałów wyniósł w ubiegłym roku 6181,6 godzin a średni czas dobowy blisko 17 godzin.

- **Program wspólny w programie regionalnym**

Program wspólny, podobnie jak w 1999 roku, zestawiany był przez Biuro Oddziałów Terenowych w Warszawie we współpracy ze wszystkimi oddziałami terenowymi, a następnie drogą satelitarną przesyłany do 12 oddziałów terenowych. W 2000 roku zestawiono 4708 godzin programu wspólnego, który prawie w całości włączany był do każdego z programów regionalnych, stanowiąc jego zasadniczą część. Udział programu wspólnego w poszczególnych programach regionalnych wynosił od 71% do 75 % łącznego czasu nadawania.

program wspólny 12 oddziałów terenowych		
Rodzaje audycji	l. godz.	proc.
Informacja	10,6	0,2%
Publicystyka	639	13,6%
Edukacja	479,3	10,2%
religia	55,9	1,2%
widowiska teatralne i inne formy dramatyzowane	22,6	0,5%
film	2347	50%
rozrywka	226,6	4,8%
muzyka poważna	65,1	1,3%
sport	303,7	6,4%
autopromocja, zwiastuny	254,2	5,3%
reklama	109,2	2,3%
inne	195,3	4,1%

Podobnie jak w 1999 roku najwięcej godzin programu wspólnego przeznaczono na film - aż 50% rocznego czasu nadawania. Choć film zajmuje nadal najwięcej miejsca w programie, jego udział zmniejszył się o prawie 20% w stosunku do roku 1999 r. Filmy fabularne stanowiły 36,5 % programu, a filmy dokumentalne - 13,3 %. Filmy fabularne to w przeważającym procencie telenowele i filmy animowane. Filmy kinowe czy telewizyjne były niewielką częścią oferty filmowej programu wspólnego.

W 2000 roku zdecydowanie wzrósł udział audycji publicystycznych w programie. W stosunku do 1999 roku (2% programu) nastąpił blisko 9-krotny wzrost liczby godzin tych audycji. W audycjach publicystycznych obecna była przede wszystkim tematyka społeczna, w mniejszym wymiarze czasowym kulturalna, rolna, międzynarodowa, a w minimalnym - polityczna i ekonomiczna.

Blisko dwukrotnie wzrosła liczba godzin audycji poświęconych sportowi. W programie wspólnym nadano bardzo zbliżoną do siebie liczbę godzin transmisji z imprez sportowych i magazynów.

W roku 2000 sporo czasu zajmowała w programie edukacja, choć w stosunku do 1999 roku jej udział nieco spadł. W obrębie tej kategorii więcej godzin przeznaczono na audycje popularnonaukowe niż poradnicze. Zmniejszono również liczbę godzin audycji rozrywkowych. W stosunku do 1999 roku ich udział zmalał o blisko 30%. Audycje rozrywkowe odznaczały się różnorodnością form - muzyka rozrywkowa, widowiska artystyczne, kabarety, teleturnieje, talk-show.

Widowiska teatralne nadal zajmowały znikomą część programu. Liczba godzin widowisk teatralnych wyniosła średnio ok. 2 godziny w miesiącu, a więc były one bardzo rzadką pozycją programu.

Dużą część programu zajmowała autopromocja, zwiastuny i zapowiedzi łącznie 5,4 % programu. Reklama zajęła tylko 2,3 % programu.

Wspólna część programów regionalnych miała charakter filmowo – publicystyczny, ze znaczącą przewagą filmu fabularnego.

• **Program własny oddziałów terenowych TVP S.A.**

Oddziały Terenowe	roczny czas nadawania programu własnego	Informacja		publicystyka		edukacja	
	godz.	godz.	%	godz.	%	godz.	%
OTV Białystok	1587,3	200,6	12,6	333,5	21,0	210,5	13,3
OTV Bydgoszcz	1087,7	110,4	10,1	221,5	20,3	124,2	11,4
OTV Gdańsk	1306,4	91,4	7,0	594,4	45,5	66,4	5,1
OTV Katowice	1335,1	66,1	5,0	412,0	30,9	111,1	8,3
OTV Kraków	1189,9	118,3	9,9	370,0	30,8	101,1	8,4
OTV Lublin	1626,7	195	12,0	292,1	18,0	146	9,0
OTV Łódź	1691,8	201,6	11,9	479,1	28,3	173,0	10,2
OTV Poznań	1794,4	296,6	16,5	442,2	24,6	102,4	5,7
OTV Rzeszów	1058,2	168,9	16,0	308,9	29,2	43,4	4,1
OTV Szczecin	1149,1	150,5	13,1	401,3	35,0	38,6	3,4
OTV Warszawa	1684,5	303	17,0	397,5	22,3	140,8	7,9
OTV Wrocław	1805,6	356,8	19,8	324,4	18,0	43,3	2,4

Oddziały Terenowe	religia		widowiska teatralne i inne formy udramatyzowane		film		Rozrywka	
	godz.	%	godz.	%	godz.	%	godz.	%
OTV Białystok	59,0	3,7	0	0	432,3	27,2	58,0	3,7
OTV Bydgoszcz	77,5	7,1	0	0	167,6	15,4	193,8	17,8
OTV Gdańsk	92,5	7,1	0	0	18,6	1,4	222,5	17,0
OTV Katowice	21,9	1,6	0	0	201,6	15,1	269,4	20,2
OTV Kraków	64,3	5,4	1,1	0,1	36,8	3,1	185,6	15,5
OTV Lublin	37,4	2,3	0	0	570,1	35,0	198,0	12,2
OTV Łódź	67,8	4,0	0	0	361,0	21,3	152,4	9,0
OTV Poznań	32,2	1,8	0	0	300,5	16,75	189,6	10,6
OTV Rzeszów	64,3	6,1	0	0	142,1	13,4	144,4	13,6
OTV Szczecin	60,3	5,3	0	0	107,0	9,3	211,8	18,5
OTV Warszawa	64,1	3,6	0,7	0,04	411,8	23,1	126,2	7,1
OTV Wrocław	25,5	1,4	5,7	0,3	501,0	27,7	226,24	12,5

Oddziały Terenowe	muzyka poważna		sport		autopromocja		reklama	
	godz.	%	godz.	%	godz.	%	godz.	%
OTV Białystok	7,8	0,5	51,3	3,2	212,8	13,4	21,5	1,4
OTV Bydgoszcz	7,8	0,7	65,7	6	104,2	9,5	15,0	1,3
OTV Gdańsk	17,8	1,4	86	6,6	70,3	5,4	46,5	3,6
OTV Katowice	38,2	2,9	99,8	7,5	64,9	4,9	50,1	3,8
OTV Kraków	26,0	2,2	44,8	3,7	194,0	16,2	47,9	4,0
OTV Lublin	1,3	0,08	55,1	3,4	113,2	7,0	18,5	1,1
OTV Łódź	10,2	0,6	77,9	4,6	123,3	7,30	45,5	2,7
OTV Poznań	33,2	1,9	151,1	8,4	162,8	9,1	83,8	4,7
OTV Rzeszów	39,5	3,7	132,6	12,5	10,2	1,0	3,9	0,4
OTV Szczecin	17,1	1,5	59,4	5,2	94,1	8,2	9,0	0,8
OTV Warszawa	3,8	0,2	69,1	3,9	122,9	7,3	44,6	2,5
OTV Wrocław	21,2	1,2	78,4	4,3	123,56	6,8	99,5	5,5

Analizując program oddziałów terenowych wzięto pod uwagę następujące rodzaje audycji: informacyjne, publicystyczne, edukacyjne, religijne, rozrywkowe, sportowe, widowiska teatralne, film, muzykę poważną, oprawę programu wraz z autopromocją i reklamą. Wszystkie wymienione audycje były obecne w programach własnych oddziałów, choć w różnym wymiarze czasowym. We wszystkich programach własnych wziętych razem

najwięcej czasu poświęcono audycjom publicystycznym, filmowi, audycjom informacyjnym i rozrywkowym. Pozostałe rodzaje audycji były obecne w mniejszym wymiarze czasowym.

Najwięcej godzin w programie na audycje publicystyczne przeznaczyły oddziały w Gdańsku, Rzeszowie, Szczecinie i Katowicach. W oddziale w Gdańsku audycje te zajmowały prawie połowę czasu nadawania programu w 2000 roku. Podejmowano w nich tematykę społeczną, kulturalną, polityczną, ekonomiczną, rolną i sporadycznie międzynarodową. Problematyka społeczna zajmowała albo pierwsze albo drugie miejsce pod względem liczby wyemitowanych godzin w programach oddziałów. Inną najczęściej poruszaną w audycjach publicystycznych problematyką były zagadnienia związane z kulturą.

Film jako druga pod względem liczby godzin pozycja programów wypełnił - łącznie w 12 oddziałach - 3 250,4 godzin programu. Obecny w ofercie filmowej film dokumentalny zajął łącznie 2042,3 godziny. Filmów fabularnych, a były to przede wszystkim telenowełe i filmy animowane, wyemitowano 1207,8 godzin. Najwięcej filmów fabularnych było w programie OTV Wrocław, Lublin, Warszawa oraz Łódź. Tego rodzaju filmu nie było wcale w programie własnym OTV Gdańsk, Kraków, Rzeszów i Szczecin. Film dokumentalny obecny był w programach wszystkich oddziałów, lecz w różnym wymiarze czasowym. Najwięcej godzin poświęcono mu w programie OTV Białystok, Lublin, Poznań i Warszawa.

Audycje informacyjne znalazły się dopiero na trzecim miejscu z łączną liczbą 2 259,2 godzin. Największy udział tych audycji odnotowano w programach OTV Wrocław, Warszawa, Poznań i Rzeszów, a najmniejszy w OTV Katowice, Gdańsk i Kraków.

Bardzo zbliżoną do audycji informacyjnych liczbę godzin miały audycje rozrywkowe, których łączny czas trwania w 2000 roku wyniósł 2177,9 godzin tj. o 81,2 godziny mniej niż wspomniane audycje informacyjne. Czas jaki zajęły audycje rozrywkowe w dużej części wypełniony był muzyką rozrywkową, która była znaczącą częścią programu 7 oddziałów (OTV Szczecin, Łódź, Lublin, Kraków, Bydgoszcz, Warszawa i Gdańsk) W niektórych oddziałach terenowych oferta rozrywkowa była dość różnorodna, gdyż obok muzyki rozrywkowej obecne były kabarety, teleturnieje, widowiska artystyczne i inne formy rozrywkowe. Najwięcej audycji rozrywkowych w swoim programie miały oddziały terenowe w Katowicach, Wrocławiu, Gdańsk i Szczecinie, a najmniej w Białymstoku i Warszawie.

W 2000 roku 12 oddziałów terenowych wyemitowało łącznie tylko 1300 godzin audycji edukacyjnych, co stanowi o 96 godzin mniej niż autopromocji. W programach własnych 8 oddziałów terenowych edukacja była realizowana głównie w formie poradników. Natomiast w programach 4 oddziałów terenowych audycje oświatowe i popularnonaukowe występowały w większym wymiarze czasowym niż audycje poradnikowe.

Sport prezentowany był głównie w magazynach i transmisjach z różnych wydarzeń, choć te ostatnie nie należały do częstych i zajmowały bardzo niewielki procent programu. Łączny czas, jaki poświęcono sportowi w ubiegłym roku wyniósł 971 godzin. Największy udział w programie miał on w OTV Rzeszów i Poznań, najmniejszy zaś w OTV Kraków i Białystok.

W 2000 roku łączny czas trwania audycji religijnych wyniósł około 667 godzin. Audycje te przede wszystkim miały postać magazynów. W programach oddziałów terenowych w Krakowie, Rzeszowie, Warszawie i Bydgoszczy obecna była cotygodniowa transmisja mszy świętej. Pozostałe oddziały terenowe, wyłączając OTV Katowice, Szczecin i Poznań, okazjonalnie nadawały transmisji uroczystości religijnych bądź mszy świętych.

Oddziały terenowe w programach własnych na muzykę poważną przeznaczyły łącznie 224 godziny, co w porównaniu z rokiem 1999, oznacza spadek o 86 godzin. Jak niewielki był udział muzyki poważnej w programach oddziałów uwidacznia dopiero jej średni udział w programie tygodniowym - zaledwie 21 minut. Najwięcej godzin muzyki poważnej było w programie OTV Katowice, Poznań, Rzeszów i Gdańsk. W programie katowickim i poznańskim muzyka poważna miała stałe miejsce w ramówce, natomiast w programie OTV Rzeszów pojawiała się okazjonalnie.

W 2000 roku widowiska teatralne nadały jedynie OTV Kraków, Warszawa i Wrocław. Ich łączny czas nadawania wyniósł 7,5 godziny i jest mniejszy o 5 godzin w stosunku do 1999 roku. Jest rzeczą zmienną, że te dwie formy programowe wykazują ciągły spadek.

W programach oddziałów nadal utrzymuje się duża liczba godzin autopromocji i zwiastunów. Najmniej czasu autopromocja zajmuje w programie OTV Rzeszów – tylko 10,2 godziny w ciągu roku, drugi jest program OTV Katowice, a trzeci OTV Gdańsk.

Niżej zamieszczona tabela pokazuje jakie rodzaje audycji były preferowane w 2000 roku w poszczególnych oddziałach terenowych:

OTV Białystok	OTV Bydgoszcz	OTV Gdańsk	OTV Katowice	OTV Kraków	OTV Lublin
film 27%	publicystyka 13%	publicystyka 46%	publicystyka 31%	publicystyka 31%	film 35%
Publicystyka 21%	rozrywka 11%	rozrywka 17%	rozrywka 20%	rozrywka 16%	publicystyka 18%

OTV Łódź	OTV Poznań	OTV Rzeszów	OTV Szczecin	OTV Warszawa	OTV Wrocław
Publicystyka 28%	publicystyka 25%	publicystyka 29%	publicystyka 35%	film 23%	film 28%
film 21%	film 17%	Informacja 16%	rozrywka 19%	publicystyka 22%	informacja 20%

Jak wynika z tego zestawienia w 2000 roku audycje publicystyczne były preferowane przez 8 oddziałów terenowych, audycje rozrywkowe przez 5, film przez 4, a audycje informacyjne tylko przez 2.

W 1999 roku programy własne oddziałów terenowych nadawały programy o profilu publicystyczno - informacyjnym. W 2000 roku nie można ich określić jednym mianem, bowiem oddziały terenowe w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie i Szczecinie nadawały program publicystyczno-rozrywkowy, w Białymstoku, Lublinie i Warszawie – filmowo-publicystyczny, w Łodzi i Poznaniu - publicystyczno-filmowy, w Rzeszowie - publicystyczno-informacyjny i we Wrocławiu - filmowo-informacyjny.

3. Oferta programowa lokalnej koncesjonowanej telewizji katolickiej - Telewizja Niepokalanów

W 2000 roku nadawca wyemitował 5494 godzin programu pn. *Telewizja Niepokalanów* - o 683 godziny więcej niż w 1999 roku. Zgodnie z koncesją nadawany program miał charakter uniwersalny. Program nadawano przez 15 godz. na dobę.

Liczbę godzin oraz udział różnych rodzajów audycji w rocznym czasie nadawania w roku 2000 przedstawia poniższa tabela:

Rodzaje audycji	Godz.	%
Informacyjne	94	1,7
Publicystyczne	1264	23
film dokumentalny	1597	29
film fabularny	400	7,3
film animowany	81	1,5
teatr	20	0,4
Edukacyjno-poradnicze	709	12,9
Religijne	595	11
Muzyczne	266	4,8
Adresowane do dzieci i młodzieży	102	1,9
Inne	366	6,6
Razem	5494	100

Jak widać w tabeli, program TV Niepokalanów wypełniały głównie filmy dokumentalne, publicystyka oraz audycje edukacyjno-poradnicze. Zajęły one łącznie 3570 godzin, czyli dwie trzecie (65 %) rocznego programu.

W ofercie **filmowej** dominował - podobnie jak w latach poprzednich - film dokumentalny, obejmujący tematykę religijną, przyrodniczą, krajoznawczo - turystyczną, historyczną. Emisja filmu zajęła ponad 29% rocznego programu. W prezentowanej ofercie filmowej większość stanowiły filmy religijne, często o problematyce biblijnej. Najczęściej, bo w około 50%, były to filmy produkcji włoskiej.

W audycjach **publicystycznych** omawiane były w gronie specjalistów problemy społeczno-religijne i duszpasterskie. Chrześcijańskiemu kształtowaniu postaw służyła cykliczna audycja publicystyczna „Ecce homo”. W emitowanym raz w tygodniu cyklu „Jubileusz 2000” omawiano najważniejsze wydarzenia Jubileuszu na terenie poszczególnych diecezji. Na uwagę zasługuje stała obecność w programie audycji adresowanych do osób

niepełnosprawnych. Udział audycji publicystycznych wzrósł w stosunku do 1999 roku o prawie 5%.

Audycje stricte **religijne** to stale obecne w programie rozważania ewangeliczne, różaniec, okresowe nowenny, relacje z pielgrzymek. W porównaniu z 1999 rokiem zmalał nieco ich udział w rocznym programie.

Muzyka miała stałe miejsce w programie. Prezentowano listy przebojów, relacje z koncertów, promowano nowości muzyczne. W ofercie muzycznej stacji obecna była także muzyki ludowa i poważna. W stosunku do 1999 roku udział muzyki w programie zmalał o 7,5%.

Warto podkreślić, że w programie stacji obecne były również **formy udramatyzowane**. W ramach cyklu „Teatr jest światem” emitowano amatorskie przedstawienia o charakterze religijnym.

Audycje informacyjne, podobnie jak w roku ubiegłym, emitowano dwa razy w tygodniu. W soboty i niedziele nadawany był stały cykl pt. „Tydzień w Kościele-Przegląd wydarzeń”. Od września wprowadzono do programu magazyn informacyjno-publicystyczny pt. „Przegląd Niedzieli”. Był on tworzony we współpracy z redakcją „Niedzieli” i emitowany raz w tygodniu. Wypełniały go głównie tematy dotyczące wydarzeń religijnych i kulturalnych.

W minionym roku wprowadzono także do programu Telewizji Niepokalnow cykliczny magazyn religijno-kulturalny dotyczący diecezji warszawskiej i warszawsko-praskiej.

Podobnie jak w poprzednich latach *Telewizja Niepokalanów* nie miała w swojej ofercie audycji sportowych (poza relacjami z zawodów osób niepełnosprawnych) i rozrywkowych.

Cechą charakterystyczną programu była duża ilość powtórzeń. Premiery stanowiły jedynie 8,1% rocznego czasu nadawania programu. Audycje o tematyce lokalnej stanowiły 12,5%.

Program *Telewizji Niepokalanów* miał charakter uniwersalny (zgodnie z koncesją). Poprzez treści zawarte w programie koncentrował się na propagowaniu wartości opartych na Ewangelii.

W odróżnieniu od telewizji komercyjnych program Telewizji Niepokalanów różnił się wielkością udziału treści poznawczych. Obserwacje tę potwierdza duży udział w programie filmu dokumentalnego oraz audycji edukacyjno-poradniczych oraz publicystyki społeczno-religijnej.

4. Oferta programowa lokalnych koncesjonowanych stacji telewizyjnych

W ubiegłym roku programy telewizyjne o zasięgu lokalnym nadawało w Polsce osiem koncesjonowanych stacji - TV Vigor, TV Aval, TV Zielona Góra, TV Studio NTL, TV Bryza, TV Dolnośląska, TV Legnica i TV Lubiąż. Programy nadawane przez te stacje składały się z

programu własnego i z programu pochodzącego od innego nadawcy. W programie TV Lubań był to program rozpowszechniany przez nadawcę publicznego - TV Polonia, a w pozostałych siedmiu - program Nasza TV, który od kwietnia 2000 r. zastąpiony został programem TV4.

Program własny wymienionych stacji stanowił niewielki procent nadawanego programu. Jego udział wynosił od 5,7% (TV Aval) do 11% (TV Dolnośląska).

Własną ofertę programową omawianych ośmiu nadawców tworzyły głównie informacja i publicystyka. Wynosiły one od 46 % w programie TV Lubań do 85% w programach TV Zielona Góra i TV Legnica.

Preferowane rodzaje audycji w programach własnych lokalnych stacji koncesjonowanych

TV Vigor	TV Aval	TV Zielona Góra	TV Studio NTL	TV Bryza	TV Dolnośląska	TV Legnica	TV Lubań
Informacja 46,2%	informacja 31,6	informacja 46,0%	informacja 42,9%	publicystyka 50%	publicystyka 35,1%	publicystyka 39,4%	Informacja 36,5%

Najbardziej urozmaicone pod względem obecnych w nich form telewizyjnych były programy TV Lubań, TV Studio NTL, TV Legnica i TV Vigor.

Lokalni nadawcy telewizyjni, z wyjątkiem TV Bryza, emitowali audycje edukacyjne i poradnicze. Audycje sportowe występowały przede wszystkim w programach TV Dolnośląska, TV Vigor i TV Studio NTL. W parze ze sportem występowały u tych nadawców (z wyjątkiem TV Dolnośląska) audycje rozrywkowe. W ofercie własnej nadawców lokalnych nie było filmu i teatru. Chlubny wyjątek stanowił program TV Lubań, w którym znalazło się 12 godzin widowisk teatralnych. Audycje religijne obecne były w programach trzech stacji: w TV Legnica, TV Studio NTL i TV Lubań. Cztery stacje (TV Aval, TV Studio NTL, TV Bryza, TV Lubań) emitowały audycje adresowane do dzieci i młodzieży.

5. Program satelitarny telewizji publicznej – TV Polonia

W 2000 roku program TV Polonia tworzony przez nadawcę publicznego dla Polonii i Polaków za granicą dostępny był w Europie, Ameryce, Australii i Nowej Zelandii oraz północnej Afryce. Emitowany był przez całą dobę, a jego roczny czas nadawania wyniósł 8739 godzin.

Strukturę gatunkową programu w rocznym czasie nadawania w latach 1999 – 2000 przedstawia poniższe zestawienie.

Rodzaj audycji	1999	2000
	w proc.	
OGÓŁEM	100,0	100,0
Film	39,3	31,2
Publicystyka	15,2	19,0
Rozrywka	16,9	12,1
Informacja	11,5	11,3
Edukacja	3,3	10,1
Autopromocja 1)	3,7	5,6
Sport	3,7	3,5
Religia	2,4	2,6
Widowiska teatralne	2,0	2,6
Muzyka poważna	1,9	1,9
Reklama 2)	0,1	0,1

1) Łącznie z zapowiedziami programowymi,

2) Łącznie z telesprzedazą.

W roku 2000, w porównaniu z rokiem 1999, wzrósł m.in. o prawie 4 punkty procentowe udział audycji publicystycznych, a o prawie 7 punktów – udział audycji edukacyjnych. Było to możliwe dzięki zmniejszeniu się o ponad 8 punktów procentowych udziału filmu oraz o prawie 5 punktów – rozrywki. Udział innych rodzajów audycji (poza autopromocją, która również zwiększyła się o prawie 2 punkty) nie uległ zmianie, pozostając na poziomie 1999 roku.

Największy udział w rocznym czasie nadawania – około jednej trzeciej programu - miał film, przy czym udział filmu fabularnego wyniósł 26,7%, a filmu dokumentalnego (łącznie z reportażem) – 4,5%. Fabularna oferta filmowa w niemalże 84% była produkcją polskiej i pochodziła z różnych lat – z okresem międzywojennym włącznie. Pozostały odsetek stanowiły filmy innych producentów, które do emisji w cyklu „Polonica” pozwalały zaliczyć takie elementy jak: wątki fabularne w różny sposób związane z Polską, polska obsada aktorska, oraz polski reżyser.

Wśród audycji publicystycznych największy udział w rocznym czasie nadawania (9,2%) miały audycje o tematyce kulturalnej, a następnie społecznej (4,7%), politycznej (3,4%), międzynarodowej (1,5%) i ekonomicznej (0,2%).

Największy udział we rocznym czasie nadawania wśród audycji rozrywkowych miała muzyka – 5,1%, a następnie widowiska artystyczne – 3,8%, teleturnieje – 1,4%, kabarety i audycje satyryczne – 1,3%.

TV Polonia transmitowała także mszę św., co niedzielę z innej parafii. Dzięki temu wielu Polaków zza granicy mogło „odwiedzić” swoją parafię.

Oferta programowa dla widzów polonijnych była różnorodna. Zawierała bowiem elementy informujące o wszystkich istotnych aspektach życia w kraju, które zapewne miały znaczenie dla środowisk polonijnych, jak i pozycje adresowane przede wszystkim do tych środowisk. Te ostatnie były wyróżnikiem programu i stanowiły o jego specyfice.

W 2000 roku specjalnie dla środowisk polonijnych zrealizowanych zostało 807 godz. audycji, co stanowiło 33,1% ogółu premierowych pozycji programu. Były to następujące audycje: *Więści polonijne* – studyjny magazyn informacyjny o aktualnych wydarzeniach w środowiskach polonijnych, *Magazyn polonijny* – relacje reporterskie z najważniejszych wydarzeń odbywających się w różnych środowiskach polonijnych, *Forum polonijne* – studyjna dyskusja przedstawicieli środowisk polonijnych i władz polskich o najistotniejszych problemach Polaków mieszkających poza krajem, *Przegląd prasy polonijnej*, *Porozmawiajmy* – rozmowa z telefonicznym udziałem widzów o problemach emigracyjnych, *Teraz Polonia* – audycja z udziałem artystów i przedstawicieli Polonii oraz telefonicznym i internetowym udziałem widzów. Do tej grupy audycji zaliczyć również należy lekcję języka polskiego dla dorosłych oraz dwa interaktywne poradniki językowe *Mówi się* i *Chrzęszcz brzmi w trzcinie*.

Mankamentem oferty programowej TV Polonia jest przede wszystkim brak w niej kursu języka polskiego dla dzieci, a także audycji poświęconych życiu kulturalnemu poszczególnych środowisk polonijnych.

Źródła pozyskiwania audycji i płatnych elementów programu przez TV Polonia przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	1999	2000
	w proc.	
OGÓLEM	100,0	100,0
TV Polonia	37,7	34,4
TVP 1	35,3	36,0
TVP 2	14,3	17,5
TAI	12,6	12,0
Biuro Reklamy	0,1	0,1

W porównaniu z 1999 rokiem, w roku 2000 o ponad 3 punkty procentowe zmalał udział audycji własnych lub zleczanych do realizacji przez TV Polonia, wzrósł natomiast

udział audycji pozyskiwanych z TVP 1 i TVP 2. Przyczyna tego zjawiska tkwi w trudnościach finansowych.

TV Polonia prowadzi również działalność pozaantenową. Organizuje lub współorganizuje różne imprezy kulturalne. W 2000 roku była współorganizatorem Festiwalu Muzycznego w Łańcucie - za co została uhonorowana tytułem Mecenasa Roku - a także Zimowych Igrzysk Polonijnych, Parafiady Dzieci i Młodzieży, wyborów Miss Polonii. Sprawowała także patronat medialny nad Rokiem Reymontowskim.

6. Oferta pakietów cyfrowych

Rok 2000 to dalsza ekspansja telewizyjnych platform cyfrowych. W ciągu tego roku rywalizowały ze sobą 3 platformy cyfrowe: **CYFRA+**, **WIZJA TV** i **POLSAT 2 CYFROWY** (wersje programowe Polsat 2). Oferowały one łącznie ponad 60 telewizyjnych programów polskich i polskojęzycznych. W grupie programów polskich znajdowały się retransmisje programów innych polskich nadawców oraz programy autorskie. Dwa programy telewizji publicznej, TV Polonia oraz TVN znalazły się w Cyfrze+, TV4 i TVN były w Wizji a Polsat w Polsat 2 Cyfrowy. Na tej scenie w ciągu 2000 r. następowały kilkakrotne przesunięcia, dotyczące zwłaszcza praw emisji telewizji publicznej. Wśród programów autorskich dominowały kanały tematyczne: sportowe - *Wizja Sport* i *Polsat Sport*; filmowe: *Canal+ w trzech wersjach* i *Ale Kino* w Cyfrze+ i *Komedia* w Polsacie 2; dziecięce i młodzieżowe: *MiniMax* w Cyfrze i *Junior* w Polsacie; filmowo-rozrywkowe: *Wizja Jeden* w Wizji TV, *Ona*, *On* w Polsacie 2.

Inny obraz otrzymamy, kiedy pogrupujemy polskie i polskojęzyczne programy telewizyjne według profilu. Najliczniejszą grupę stanowiły tu **programy tematyczne**: sportowe (4), filmowe (7), filmowo – rozrywkowe (4), muzyczne (6), dokumentalne (7), hobbystyczne (6) i dziecięce (4). Na tej zróżnicowanej mapie kanałów tematycznych nie było w 2000 r. programu typowo informacyjnego, typu news. Polską koncesję miało 10 programów tematycznych: *Wizja Sport*, *Polsat Sport*, *Ale Kino*, *Komedia*, *On*, *Ona*, *MiniMax*, *Junior*, *Wizja Jeden*, *Info*. **Profil uniwersalny** miało 9 programów polskich i 3 nadawane w języku polskim zza granicy.

• **CYFRA+**

W swoim pakiecie proponowała ponad 30 programów polskich i polskojęzycznych. Udostępniała 2 programy *telewizji publicznej*, program *TV Polonia* oraz *TVN* (przez jakiś czas także *Polsat* i *Polsat 2*), a także *RTL 7*, *Polonia 1* i *Super 1*. Pięć nadawanych programów było autorstwa nadawcy: *CANAL+ Polska* i jego 2 wersje programowe, kanał tematyczny *Ale Kino!* i program dla dzieci *MiniMax*. Program *CANAL+ Polska – Niebieski* - to wersja programu podstawowego *CANAL+ Polska* o nieco odmiennej strukturze programowej. Zbudowany został przede wszystkim z bogatej oferty filmowej (choć w mniejszym wymiarze niż w wersji podstawowej), sportu (znacznie większy procentowy udział w porównaniu z podstawą) i w minimalnych ilościach audycji rozrywkowych i muzycznych. Zamieszczano w nim również sportowe audycje premierowe, powtarzane później w programie podstawowym.

Program *CANAL+ Polska – Żółty* pomyślany został z kolei jako program typowo filmowy (93%) za śladowymi ilościami sportu. Program *MiniMax* został przeznaczony w całości dla dzieci i młodzieży. Od innych programów dziecięcych (satelitarnych i w pakietach cyfrowych) wyróżnia go to, że jest produktem polskim (w odróżnieniu od programów dziecięcych tłumaczonych na język polski). W 60% wypełniony był filmem animowanym, w

8% filmem fabularnym i 4% - dokumentalnym. Około 24% rocznego czasu nadawania zajmowały gry komputerowe (średnio 4 godziny dziennie) i audycja własna nadawcy pt. *Podwieczorek u Mini i Maksa*. Nadawca dokładał wiele starań, aby prezentowane pozycje, zwłaszcza seriale i filmy animowane nie zawierały przemocy. Ponad połowę oferty filmowej zajmowały produkcje europejskie, w tym 25% polskie. Program *ALE KINO!* powstał jako pierwszy polski kanał filmowy. Tygodniowa ramówka opiera się na stałych pasmach programowych: *Klasyczne Ale!*, *Mocne Ale!*, *Ale Hit!*. Prezentuje również filmy dokumentalne poświęcone sztuce filmowej oraz własny magazyn filmowy. Na ofertę programową składały się w 82% pełnometrażowe filmy fabularne, w 10% - dokumentalne, w pozostałych – filmy krótkometrażowe i magazyny filmowe. Obrazy filmowe produkcji europejskiej zajmowały ponad połowę rocznego czasu nadawania.

W pakiecie Cyfry+ znalazła się także bogata oferta kanałów tematycznych z grupy Discovery (4), 3 programy hobbystyczne, 4 muzyczne (w tym 1 audio) i 5 polskich programów radiowych. Łącznie z wszystkimi programami cyfrowymi dostępnymi automatycznie na satelitach Hot Bird abonenci Cyfry+ mieli dostęp do ponad 150 cyfrowych programów telewizyjnych i radiowych.

- **WIZJA TV**

W tym pakiecie rozprowadzanych było w technice cyfrowej prawie 30 programów telewizyjnych. Dwa z nich: *Wizja Jeden* i *Wizja Sport* były programami autorskimi nadawcy i otrzymały w 2000 r. koncesję KRRiT. Oba mają charakter wyspecjalizowany: filmowo-rozrywkowy i sportowy. W pozostałej ofercie były 2 polskie programy telewizyjne: TVN i TV4 (przez jakiś czas Polsat i Polsat 2) i ponad 20 polskojęzycznych. Bogatą propozycję mogli tu otrzymać miłośnicy kina (4 programy tematyczne), sportu (3), muzyki (3). Dzieciom dedykowane były 2 programy: *Fox Kids* i *Cartoon Network*. W bukiecie znalazło się także 5 programów radiowych: *Radio Zet*, *Radio Flash*, *Radio WaWa*, *Radio WaMa*, *Radio RMF FM*. Indywidualni odbiorcy Wizji TV mieli także dostęp do ponad 40 niekodowanych programów telewizyjnych i 50 radiowych nadawanych za pośrednictwem satelitów Astra.

- **POLSAT 2 CYFROWY**

Platforma ta weszła pod koniec 1999 roku jako trzeci konkurent na polskim rynku telewizyjnych pakietów cyfrowych. W jej skład wchodziły: *Polsat* i *Polsat 2* z jego wersjami programowymi: *ON* (filmowo-rozrywkowy – adresowany do mężczyzn), *ONA* (program adresowany do kobiet), *KOMEDIA* (filmowy kanał tematyczny), *INFO* (kanał informacyjny), *JUNIOR* (program adresowany do dzieci i młodzieży, zawierający przede wszystkim seriale i animacje) i *POLSAT SPORT*. Średni czas nadawania tych programów wynosił 16 godzin na dobę. Udział premier wahał się w granicach 14% rocznego czasu nadawania. Na tej platformie cyfrowej był również program *Muzyczny Relaks*, składający się z trzech bloków: *W rytmie disco*, *Dance Attack*, *Ulubione kawalki*. Oferta programowa Polsat 2 Cyfrowy ulegała w ciągu 2000 r. licznym metamorfozom, tak że nie wszystkie wspomniane programy mają swoją kontynuację w bieżącym roku. Obok programów własnych, Polsat 2 Cyfrowy emitował program *TV4* oraz programy polskojęzyczne: *Reality tv*, *RTL 7*, *Discovery Channel*, *Animal Planet*. Dostępnych było także około stu programów telewizyjnych i radiowych nadawanych za pośrednictwem satelity Eutelsat.

7. Respektowanie przepisów ustawy o radiofonii i telewizji w programach nadawców telewizyjnych (art. 15 i 15a u.r.t.)

- **Respektowanie przepisów art.15 i 15a ustawy o radiofonii i telewizji w programach nadawców telewizyjnych**

Nowelizacją art. 15 ustawy o radiofonii i telewizji, która weszła w życie 19 maja 2000 r. rozszerzono zakres obowiązków programowych dla wszystkich nadawców. Znowelizowany artykuł wprowadził nową kategorię audycji *wytworzonych pierwotnie w języku polskim*, w miejsce dwóch dotychczasowych: *wytworzonych przez producentów krajowych* i *wytworzonych przez producentów krajowych innych niż nadawca*. Ponadto wprowadzono do ustawy nowe pojęcia: *utworów słowno-muzycznych wykonywanych w języku polskim* i *utworów muzycznych związanych przez osobę wykonawcy (zespół wykonawczy, solistę lub dyrygenta) kompozytora lub autora opracowania z kulturą polską*. Z poprzedniej wersji art. 15 pozostała tylko jedna kategoria audycji *wytworzonych przez producentów europejskich*.

W nowym art. 15a wprowadzono dodatkową kategorię *audycji wytworzonych przez europejskich producentów niezależnych*. Ponadto ustawodawca uznał, że nadawcy powinni uwzględniać w swoim programie *audycje wytworzone przez europejskich producentów niezależnych*, które zostały wyprodukowane w okresie ostatnich trzech lat. Również najnowsze (tzn. wyprodukowane w ostatnich 3 latach przed ich rozpowszechnianiem) audycje *wytworzone pierwotnie w języku polskim* powinny być uwzględniane w programach. Wprowadzenie tego obowiązku do ustawy powinno wpływać pozytywnie na rozwój przemysłu audiowizualnego w Polsce. Kolejną nowością w znowelizowanym artykule jest zamiast rocznego, miesięczny czas rozliczania w przypadku *utworów słowno-muzycznych wykonywanych w języku polskim* i *utworów muzycznych związanych przez osobę wykonawcy (...)* z kulturą polską i kwartalny w przypadku pozostałych rodzajów audycji.

W 2000 roku prowadzenie kontroli nadawców w zakresie respektowania omówionych art. 15 i 15a ustawy o radiofonii i telewizji było utrudnione z powodu ich wejścia w życie w połowie roku. Zmiany te wywołały znaczne zaniepokojenie wśród nadawców, którzy mieli wiele wątpliwości związanych z ich właściwą interpretacją.

Obowiązujące do 18 maja 2000 roku przepisy art. 15 ustawy o radiofonii i telewizji i wydane na ich podstawie rozporządzenia KRRiT w sprawie minimalnego udziału producentów krajowych w programach radiofonicznych i telewizyjnych z 22 września 1993 roku oraz rozporządzenia KRRiT w sprawie minimalnego udziału audycji producentów europejskich w programach telewizyjnych z 13 listopada 1997 roku, nakładały na nadawców telewizyjnych obowiązki uwzględnienia następującego udziału audycji wytworzonych przez producentów krajowych w rocznym czasie nadawania:

1. Nie mniej niż 60% w ogólnokrajowych publicznych programach telewizyjnych.
2. Nie mniej niż 50% w regionalnych publicznych programach telewizyjnych.
3. W programach telewizyjnych rozpowszechnianych na podstawie koncesji:
 - a) nie mniej niż 45%, jeżeli program jest rozpowszechniany na obszarze obejmującym co najmniej 80% terytorium kraju,

- b) nie mniej niż 40% jeżeli liczba mieszkańców na obszarze objętym rozpowszechnianiem programu przekracza 3 miliony,
 - c) nie mniej niż 35% jeżeli liczba mieszkańców na obszarze objętym rozpowszechnianiem programu nie przekracza 3 milionów.
4. Minimalny udział audycji wytworzonych przez producentów europejskich w rocznym czasie nadawania programu telewizyjnego przepisy obowiązujące do 18 maja 2000 roku ustalały w wysokości minimalnego udziału audycji wytworzonych przez producentów krajowych obowiązującego dla danego programu powiększonego o 10% rocznego czasu nadawania programu, ale nie mniejszej niż 50% rocznego czasu nadawania programu.
 5. Ponadto art.15 ust. 2 zobowiązywał nadawców do przeznaczania co najmniej 10 % rocznego czasu nadawania programu na audycje producentów krajowych innych niż nadawca (z wyłączeniem transmisji sportowych, reklam, przekazów tekstowych, teleturniejów i konkursów radiowych).

Nowe, obowiązujące od 19 maja 2000 roku przepisy art. 15 i 15a ustawy nakładają na nadawców telewizyjnych następujące obowiązki:

1. Przeznaczenia co najmniej 30% kwartalnego czasu nadawania programu (z wyłączeniem serwisów informacyjnych, reklam, telesprzedaży, transmisji sportowych, przekazów tekstowych, teleturniejów) na audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim.
2. Przeznaczenia co najmniej 30% miesięcznego czasu nadawania w programie utworów słowno-muzycznych na utwory, które są wykonywane w języku polskim.
3. Przeznaczenia co najmniej 30% miesięcznego czasu nadawania w programie utworów muzycznych na utwory związane przez osobę wykonawcy (zespół wykonawczy, solistę lub dyrygenta), kompozytora lub autora opracowania, z kulturą polską.
4. Tam gdzie jest to wykonalne i z uwzględnieniem charakteru nadawcy, przeznaczenia co najmniej połowy kwartalnego czasu nadawania programu (z wyłączeniem serwisów informacyjnych, reklam, telesprzedaży, transmisji sportowych, przekazów tekstowych, teleturniejów) na audycje wytworzone przez producentów europejskich.
5. Przeznaczenia co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu na audycje (z wyłączeniem serwisów informacyjnych, reklam, telesprzedaży, transmisji sportowych, przekazów tekstowych, teleturniejów) wytworzone przez europejskich producentów niezależnych, z uwzględnieniem preferencji dla audycji wytworzonych w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie.
6. Przeznaczenia co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu na audycje (z wyłączeniem serwisów informacyjnych, reklam, telesprzedaży, transmisji sportowych, przekazów tekstowych, teleturniejów) wytworzone pierwotnie w języku polskim w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie.

KRRiT przeprowadziła analizę sprawozdań rocznych z wypełniania przez nadawców artykułu 15 przed i po nowelizacji oraz nowego art.15a. w programie nadanym w 2000 roku.

- **Okres do nowelizacji art. 15 ustawy o radiofonii i telewizji (1.01. – 18.05.2000 r.)**

Tab. 1. Realizacja art. 15 urt w okresie 1.01 - 18.05.2000 r. w programach ogólnokrajowych i w programie wspólnym oddziałów terenowych TVP S.A.

Programy Telewizji Polskiej	Audycje producentów krajowych (%)	Audycje producentów krajowych innych niż nadawca (%)	Audycje wytworzone przez producentów europejskich (%)
Program 1	62	12	74
Program 2	60	16	73
Program wspólny oddziałów terenowych	55,2	14	75

Telewizja Polska w okresie od początku 2000 roku do 18 maja w obu programach ogólnokrajowych oraz w programie wspólnym 12 oddziałów terenowych przeznaczyła na emisję audycji wytworzonych przez producentów krajowych, przez producentów krajowych innych niż nadawca i przez producentów europejskich ilość czasu zgodną z wówczas obowiązującymi przepisami ustawy.

Tab. 2. Realizacja art. 15 urt w okresie 1.01 - 18.05.2000 r. w programach własnych oddziałów terenowych TVP S.A.

Oddziały terenowe TVP S.A.	Audycje producentów krajowych (%)	Audycje producentów krajowych innych niż nadawca (%)	Audycje producentów europejskich (%)
Białystok	66,1	12	87,2
Bydgoszcz	68	15	83
Gdańsk	66,8	13	86
Katowice	64,4	11,2	82,2
Kraków	67,1	9,9	85,1
Lublin	64,7	16,2	79,7
Łódź	72,8	12,1	89,2
Poznań	68,7	12,5	85
Rzeszów	65	12,8	79,5

Szczecin	71,6	11,4	85,2
Warszawa	78,1	12,05	88,6
Wrocław	65,8	9,1	85,2

Od 1 stycznia do 18 maja 2000 r. oddziały terenowe w programach własnych przeznaczyły na emisję audycji wytworzonych przez producentów krajowych i przez producentów europejskich ilość czasu zgodną z wówczas obowiązującymi przepisami ustawy. W przypadku audycji producentów krajowych innych niż nadawca jedynie dwa oddziały terenowe (Kraków i Wrocław) miały trudności z wypełnieniem ustawowego minimum.

Tab. 3. Realizacja art. 15 urt w okresie 1.01.-18.05.2000 r. w programach telewizyjnych nadawców koncesjonowanych

Programy koncesjonowane	Audycje producentów krajowych (%)	Audycje producentów krajowych innych niż nadawca (%)	Audycje producentów europejskich (%)
Canal +	18,8	8,8	36,4
Niepokalanów	38,1	10,5	60,9
Polsat	45,9	23,9	51,2
TVN	34,9	19,0	47,0
TV 4	36,6	24,2	39,6

Spośród nadawców koncesjonowanych Canal+ nie wywiązał się w okresie od 1 stycznia do 18 maja 2000 r. z obowiązku przeznaczenia ustawowego minimalnego czasu nadawania na audycje wytworzone przez producentów krajowych, producentów krajowych innych niż nadawca oraz producentów europejskich. Telewizja Niepokalanów przeznaczyła na te trzy kategorie audycji ilość czasu zgodną z ustawą i posiadaną koncesją.

Stacje telewizyjne Polsat, TVN, TV4 przeznaczyły na emisję audycji wytworzonych przez producentów krajowych (Polsat – 45% rocznego czasu nadawania, TVN 30% i TV4 30%) oraz przez producentów krajowych innych niż nadawca (w koncesja każda z tych trzech stacji miała zapisany obowiązek nadawania tych audycji w wymiarze nie mniejszym niż 15%) ilość czasu zgodną z warunkami zapisanymi w koncesji. Z kolei na emisję audycji wytworzonych przez producentów europejskich Polsat przeznaczył ilość czasu zgodną z obowiązującymi wówczas przepisami ustawy, a TVN i TV4 nie spełniły ustawowego minimum w tym zakresie.

- **Okres po nowelizacji art. 15 ustawy o radiofonii i telewizji**

Tab. 4. Realizacja art. 15 ust. 1 i 4 oraz 15 a ust. 1 i 2 urt w III i IV kwartale 2000 r. w programach ogólnokrajowych TVP S.A.

Rodzaje audycji	Program 1		Program 2	
	kw. III	kw. IV	kw. III	kw. IV
	%	%	%	%
Audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim	40	51	52	51
Audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie	35	49	42	48
Audycje wytworzone przez Producentów europejskich	53	60	63	62
Audycje wytworzone przez Europejskich producentów niezależnych	12	15	18	18

Udział audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim oraz audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim, które zostały wyprodukowane w okresie 3 lat przed ich rozpowszechnianiem w programie, audycji wytworzonych przez producentów europejskich i przez europejskich producentów niezależnych w dwóch ostatnich kwartałach 2000 r. w obu programach ogólnokrajowych Telewizji Polskiej S.A. był zgodny z obowiązującymi przepisami ustawy.

Tab 5. Realizacja art. 15 ust. 2 i 3 urt. w programach ogólnokrajowych Telewizji Polskiej

Okres emisji	Utworki słowno-muzyczne wykonywane w języku polskim		Utworki muzyczne związane z kulturą polską	
	Program 1	Program 2	Program 1	Program 2
	%	%	%	%
Lipiec	59	62	60	59
Sierpień	48	78	58	59
Wrzesień	82	80	51	56
Październik	72	73	59	57
Listopad	60	91	55	53
Grudzień	75	76	61	55

W obu programach ogólnokrajowych Telewizja Polska S.A. przeznaczyła także zgodną z przepisami ustawy ilość czasu w miesięcznym czasie nadawania w programie utworów słowno-muzycznych na utworki wykonywane w języku polskim oraz utworów muzycznych na utworki związane z kulturą polską.

Tab. 6. Realizacja art. 15 ust. 1 i 4 oraz 15 a ust. 1 i 2 urt w III i IV kwartale 2000 r. w programach własnych oddziałów terenowych TVP S.A.

Oddziały terenowe TVP S.A.	Audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim		Audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem.		Audycje producentów europejskich		Audycje europejskich producentów niezależnych	
	III kw. (%)	IV kw. (%)	III kw. (%)	IV kw. (%)	III kw. (%)	IV kw. (%)	III kw. (%)	IV kw. (%)
Białystok	59,6	54,6	12	4,06	79,7	73,02	10,6	7,8
Bydgoszcz	55	52	10	3	76	70	8	7
Gdańsk	71,1	74,6	5,06	1,56	90,2	87,8	4,5	4,5
Katowice	59,2	57,9	9,8	3,1	82,4	84,5	13,5	7,9
Kraków	74,1	71,2	3	2,7	87,1	82,9	3,5	3
Lublin	61,8	68,9	38,8	47,9	86,3	82,9	45	42,9
Łódź	69,9	67,1	13,4	6,2	85,5	88,7	10,6	9,1
Poznań	74,1	71,3	51,3	50,3	87,1	82,9	16,8	3,5
Rzeszów	62,3	61,2	10,2	10,3	67	68	6,3	6
Szczecin	74,5	71,2	7,3	5,4	87,1	85,9	4,7	3,1
Warszawa	76,1	79,5	6	3,4	81,5	82	6,5	3,2
Wrocław	72	70,9	6	3	86,4	85,5	8,4	5,8

W przypadku programów własnych nadawanych przez oddziały terenowe TVP S.A. udział audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim był zgodny z ustawą. Wszystkie oddziały poświęciły w obu kwartałach ponad 50%, a połowa z nich około 70% czasu nadawania na audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim. Najwięcej (79,5% w IV kw.) audycji tej kategorii zawierał program OTV Warszawa, najmniej (52% w IV kw.) OTV Bydgoszcz.

W III kwartale 2000 r. pięć oddziałów terenowych nie wywiązało się z wymogów ustawy i nie przeznaczało wymaganych 10% kwartalnego czasu nadawania na emisję audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim, które zostały wyprodukowane w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem. Proporcje zmieniły się w ostatnim kwartale 2000 r., w którym aż dziewięć oddziałów terenowych nie wywiązało się z obowiązujących przepisów, nadając na poziomie poniżej 5%. Najwięcej tego rodzaju audycji zawierały programy OTV Poznań (51,3% w III kw.) oraz OTV Lublin (47,9% w IV kw.).

Wszystkie oddziały wypełniły obowiązek wynikający z art. 15.4, przeznaczając ponad połowę kwartalnego czasu nadawania programu (z wyłączeniem serwisów informacyjnych, reklam, telesprzedazy, transmisji sportowych, przekazów tekstowych i teleturniejów) na audycje wytworzone przez producentów europejskich. Najwięcej audycji producentów europejskich zawierał program OTV Gdańsk (90,2% w III kw.), a najmniej OTV Rzeszów (67% również w III kw.).

W III kwartale 2000 r. sześć oddziałów terenowych nie wywiązało się z obowiązku przeznaczenia 10% czasu nadawania na emisję audycji wytworzonych przez europejskich producentów niezależnych. W ostatnim kwartale 2000 r. tylko OTV Lublin wywiązał się z tego wymogu, nadając powyżej 40% audycji wytworzonych przez europejskich producentów niezależnych.

- **Realizacja art. 15 ust. 3 ustawy o radiofonii i telewizji w 2000 roku w programach własnych oddziałów terenowych TVP S.A.**

Oddziały Terenowe TVP S.A.	Udział utworów muzycznych związanych z kulturą polską					
	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	grudzień
	%	%	%	%	%	%
Białystok	41,6	44,6	41,6	42,9	36,3	42,2
Bydgoszcz	42,8	45,9	49,4	46,1	45,6	40,3
Gdańsk	48,2	52,1	47,4	48,6	41,1	48,2
Katowice	70,4	72,4	69,9	70,6	66,6	70,3
Kraków	74,3	76,4	62,4	71,6	67,6	71,8
Lublin	25,7	28,1	25,5	26,7	23,3	29,4
Łódź	40,5	34	35,9	31,5	30,2	45,1
Poznań	43,3	44,8	40,5	37,2	35,9	47,7
Rzeszów	38	37,4	31,3	37,9	36,4	37
Szczecin	27,2	30,9	35,4	30,2	43,7	47,8
Warszawa	50,7	51,3	50,2	50,8	50,4	50,2
Wrocław	62,7	77,4	68,6	67,2	68,5	68,5

W programach własnych oddziały terenowe Telewizji Polskiej S.A. przeznaczyły zgodną z przepisami ustawy ilość czasu w miesięcznym czasie nadawania w programie utworów muzycznych na utwory związane z kulturą polską, z wyjątkiem OTV Lublin, który w żadnym miesiącu w okresie od lipca do grudnia 2000 r nie wywiązał się z tego zobowiązania, nadając znacznie poniżej 30% miesięcznie oraz OTV Szczecin, który tylko w

lipcu nie wywiązał się z obowiązującego przepisu ustawy. OTV Katowice, Kraków i Wrocław nadawały miesięcznie około 70% utworów związanych z kulturą polską.

- **Realizacja art. 15 ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji w 2000 roku w programach własnych oddziałów terenowych TVP S.A.**

Oddziały terenowe TVP S.A.	Udział utworów słowno-muzycznych w miesięcznym czasie emisji utworów słowno-muzycznych					
	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	grudzień
	%	%	%	%	%	%
Białystok	32,9	37,9	32,5	35,1	32,7	42
Bydgoszcz	32,2	33,9	35,3	45,3	34,4	46,2
Gdańsk	33,6	33,8	30,9	30	25,7	32,5
Katowice	57,1	65	62,1	61,8	52,5	61,6
Kraków	62,7	66,9	52,3	60,3	57,9	61,7
Lublin	20,7	22,5	17,5	21,9	17,5	25
Łódź	40,1	42	43	36,2	41,3	45,2
Poznań	47,2	49,1	39,6	34,5	49,9	61,9
Rzeszów	34,2	30,1	33	30,4	32	30,5
Szczecin	28,7	32	41,4	36,1	29,9	36,4
Warszawa	47,3	55,2	54,5	62,6	60,1	58,1
Wrocław	50,1	67	51,5	46,1	46,4	61,1

W żadnym miesiącu w okresie od lipca do grudnia 2000 roku OTV Lublin nie zrealizował przepisów ustawy przeznaczając nieco powyżej 20% czasu nadawania utworów słowno-muzycznych na utwory wykonywane w języku polskim. Tylko w lipcu nie wywiązał się OTV Szczecin - 28,7%, a w listopadzie OTV Gdańsk – 25,7%. Pozostałe oddziały terenowe przeznaczyły zgodną z przepisami ustawy ilość czasu w miesięcznym czasie nadawania utworów słowno-muzycznych na utwory wykonywane w języku polskim. Na najwyższym poziomie utrzymywały się OTV Katowice i OTV Kraków, nadając we wszystkich miesiącach około 60%. Nieco niżej, ale w granicach 50-60% nadawał OTV Warszawa. W programie pozostałych oddziałów terenowych udział tego typu utworów kształtował się na poziomie nieco powyżej 30%.

- **Realizacja art. 15 ust. 1 i 4 oraz 15 a ust. 1 i 2 ustawy o radiofonii i telewizji w III i IV kwartale 2000 roku w programie wspólnym oddziałów terenowych TVP S.A.**

Rodzaje audycji	Program wspólny	
	kw. III	kw. IV
	%	%
Audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim	49,5	43,1
Audycje wytworzone Pierwotnie w języku polskim w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie	9,1	2
Audycje wytworzone Przez producentów europejskich	74,5	66,3
Audycje wytworzone Przez europejskich producentów niezależnych	21,5	23,9

Udział audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim, audycji wytworzonych przez producentów europejskich i przez europejskich producentów niezależnych w obu kwartałach 2000 r. w programie wspólnym oddziałów terenowych Telewizji Polskiej S.A. był zgodny z obowiązującymi przepisami ustawy. Nadawca nie zrealizował ustawowego minimalnego czasu nadawania dla audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim, które zostały wyprodukowane w okresie 3 lat przed ich rozpowszechnianiem w programie.

- **Realizacja art. 15 ust. 2 i 3 ustawy o radiofonii i telewizji w 2000 roku w programie wspólnym oddziałów terenowych TVP S.A.**

Okres emisji	Utwory słowno-muzyczne wykonywane w języku polskim	utwory muzyczne związane z kulturą polską
Lipiec	30,4	50,7
Sierpień	38,9	54,8
Wrzesień	29,6	49,9
Październik	28,6	51,2
Listopad	23,8	43,2
Grudzień	30,4	50,7

W programie wspólnym oddziałów terenowych Telewizja Polska S.A. przeznaczyła zgodną z przepisami ustawy ilość czasu w miesięcznym czasie nadawania w programie utworów muzycznych na utwory związane z kulturą polską w każdym miesiącu od lipca do grudnia 2000 r. Natomiast we wrześniu, październiku i listopadzie wśród wyemitowanych w

programie utworów słowno-muzycznych za mało czasu przeznaczono na utwory wykonywane w języku polskim.

- **Realizacja art. 15 i 15a ustawy o radiofonii i telewizji w 2000 roku przez telewizyjnych nadawców koncesjonowanych**

Programy koncesjonowane	Audycje w języku polskim			Audycje w języku polskim w okresie 3 lat przed rozpowszechnieniem			Audycje producentów europejskich			Audycje producentów europejskich niezależnych		
	19.05-30.06	III kwartał (%)	IV kwartał (%)	19.05-30.06	III kwartał (%)	IV kwartał (%)	19.05-30.06	III kwartał (%)	IV kwartał (%)	19.05-30.06	III kwartał (%)	IV kwartał (%)
Canal +	15,48	17,59	19,53	9,48	11,37	12,70	31,69	34,01	33,94	23,78	26,50	25,08
Niepokalanów	39,04	43,80	46,60	22,90	28,50	30,10	39,30	50,20	51,50	39,30	50,20	51,50
Polsat	45,60	45,20	48,10	44,90	44,40	47,70	54,00	50,40	52,20	33,00	29,00	27,20
TVN	35,20	30,20	34,80	34,90	30,10	34,80	37,70	35,90	37,00	24,50	26,30	25,90
TV 4	37,00	29,00	30,00	37,00	29,00	30,00	40,00	33,00	35,00	34,70	28,00	29,00

Telewizja Niepokalanów, Polsat i TVN wywiązały się z wymogów ustawy i przeznaczały odpowiednią ilość czasu na audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim. Trudności z realizacją tego zapisu miał Canal+ w kwartale III i IV oraz TV4 w kwartale III.

Audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim w okresie 3 lat przed ich rozpowszechnianiem w programie oraz audycje europejskich producent niezależnych w dwóch ostatnich kwartałach 2000 r. w we wszystkich 4 programach telewizji koncesjonowanych był zgodny z obowiązującymi przepisami ustawy. Trzy stacje telewizyjne Canal+, TVN i TV4 nie nadały odpowiedniej liczby godzin audycji wytworzonych przez producentów europejskich, dzięki czemu wypełniłyby art. 15 ust.4. Jedynie w telewizji Polsat udział audycji wytworzonych przez producentów europejskich był zgodny z zapisem ustawy o radiofonii i telewizji.

- **Realizacja art. 15 ust. 3 ustawy o radiofonii i telewizji przez telewizyjnych nadawców koncesjonowanych w 2000 roku**

Programy koncesjonowane	Udział utworów muzycznych związanych z kulturą polską w miesięcznym czasie emisji utworów muzycznych							
	19.05-31.05 (%)	czerwiec (%)	lipiec (%)	sierpień (%)	wrzesień (%)	październik (%)	listopad (%)	Grudzień (%)
Canal +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Niepokalanów	22,80	11,60	19,36	23,28	24,56	25,2	28,49	24,77
Polsat	38,00	39,00	36,00	33,00	39,00	42,00	43,00	59,00
TVN	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
TV 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Canal + i TV4 w ogóle nie nadawały w programie utworów muzycznych, w związku z czym nie były zobowiązane do nadawania utworów muzycznych związanych z kulturą polską. Stacja TVN nadesłała jedynie wyjaśnienie, że nie nadaje utworów muzycznych, a jedynie audycje audiowizualne, w związku z czym nie dotyczy jej ten zapis ustawy.

Telewizja Niepokalanów nie przeznaczyła odpowiedniej zgodnej z przepisami ustawy ilości czasu w programie miesięcznym na utwory muzyczne związane z kulturą polską w okresie od czerwca do grudnia. Telewizja Polsat wywiązała się z tego zobowiązania, nadając nawet powyżej ustawowego minimalnego czasu.

- **Realizacja art. 15 ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji przez telewizyjnych nadawców koncesjonowanych w 2000 roku**

Programy koncesjonowane	Udział utworów słowno-muzycznych w języku polskim w miesięcznym czasie emisji utworów słowno-muzycznych							
	19.05-31.05 (%)	czerwiec (%)	lipiec (%)	sierpień (%)	wrzesień (%)	październik (%)	listopad (%)	grudzień (%)
Canal +	3,72	17,08	4,18	3,03	10,10	4,88	0,00	2,01
Niepokalanów	38,76	56,00	9,79	56,00	44,76	51,58	43,15	48,27
Polsat	38,00	39,00	36,00	33,00	39,00	42,00	43,00	59,00
TVN	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych

TV 4	0,00	0,02	0,00	0,02	0,01	0,01	0,004	0,01
------	------	------	------	------	------	------	-------	------

Telewizja Canal +i TV4 nie przeznaczyła odpowiedniej, zgodnej z przepisami ustawy ilości czasu w miesięcznym czasie nadawania w programie utworów słowno-muzycznych na utwory wykonywane w języku polskim prawie we wszystkich miesiącach od czerwca do grudnia. W Canal + w listopadzie, a TV4 w lipcu w ogóle nie emitowały utworów słowno-muzycznych. Natomiast telewizje Polsat i Niepokalanów wywiązały się z tego zobowiązania nadając nawet powyżej ustawowego minimum. W telewizji Niepokalanów wyjątkiem był listopad, kiedy to nie udało się nadawcy spełnić wymaganej przez ustawę kwoty.

Stacja TVN nadesłała jedynie wyjaśnienie, że nie nadaje utworów słowno-muzycznych, a jedynie audycje audiowizualne, w związku z czym jej ten zapis ustawowy nie dotyczy.

8. Realizacja przez TVP S.A. szczególnych zobowiązań programowych

Ustawodawca w art. 21, 22, 23, 24 i 25 ustawy o radiofonii i telewizji sformułował zadania i obowiązki w zakresie programu względem telewizji publicznej zwane potocznie misją. Zwłaszcza w art. 21 ust. 2 określone zostały cele programów publicznej radiofonii i telewizji, a tym samym audycji, które są tworzywem programów oraz normy, którymi nadawcy powinni się kierować przy tworzeniu audycji. Zapisy te są wyrazem dbałości ustawodawcy o jakość programów i przekazywane w nich treści. W myśl tego artykułu nadawca przy tworzeniu programu zobowiązany jest do: kierowania się odpowiedzialnością za słowo, rzetelnego ukazywania zdarzeń i zjawisk w kraju i za granicą, sprzyjania swobodnemu kształtowaniu się poglądów obywateli oraz formowaniu się opinii publicznej.

Celem programów nadawców publicznych jest służenie: rozwojowi kultury, nauki i oświaty, umacnianiu rodziny, kształtowaniu postaw prozdrowotnych, zwalczaniu patologii społecznych oraz uwzględnianie potrzeb mniejszości narodowych i grup etnicznych. Ponadto programy powinny respektować chrześcijański system wartości, przyjmując za podstawę uniwersalne zasady etyki oraz umożliwiać obywatelom i ich organizacjom uczestniczenie w życiu publicznym poprzez prezentowanie zróżnicowanych poglądów i stanowisk oraz wykonywanie prawa do kontroli i krytyki społecznej. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji czuwając nad wypełnianiem tych zobowiązań co roku analizuje sprawozdania z działalności programowej Telewizji Polskiej S.A.

W 2000 roku realizacja zapisanych w art. 21 ust. 2 celów programowych w ogólnokrajowych programach TVP kształtowała się następująco:

	Program 1	Program 2
--	-----------	-----------

Rodzaje audycji	liczba godzin	% czasu nadawania	liczba godzin	% czasu nadawania
audycje służące rozwojowi kultury, nauki i oświaty	915	11,9	875	12,1
audycje służące umacnianiu rodziny	1188	15,6	580	8
audycje służące kształtowaniu postaw prozdrowotnych	210	2,7	203	2,8
audycje służące zwalczaniu patologii społecznych	272	3,5	74	1
audycje adresowane do mniejszości narodowych i etnicznych (tworzone w języku polskim)	24	0,3	21	0,3
Razem	2609	34.1 %	1753	24.3 %

Jak wynika z tabeli w obu programach ogólnokrajowych obecne były w różnym wymiarze czasowym audycje służące realizacji tych czterech celów. W Programie 1 audycje te trwały łącznie 2609 godzin i zajęły 34,1% programu. Ich średni czas nadawania w ciągu dnia wyniósł 7 godzin. W Programie 2 audycje te zajęły 24,3 % programu i było ich o 856 godzin mniej niż w Programie 1. Ich średni dzienny czas nadawania wyniósł 4,8 godziny. Oznacza to, że Program 1 w większym stopniu realizuje art. 21 ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji.

W 2000 roku zarówno w Programie 1 jak i Programie 2 audycje służące umacnianiu rodziny oraz służące rozwojowi kultury, nauki i oświaty zajęły więcej miejsca niż audycje służące zwalczaniu patologii społecznych i służące kształtowaniu postaw prozdrowotnych.

W Programie 1 rozwojowi kultury, nauki i oświaty służyły między innymi: poniedziałkowy teatr telewizji, cykl prezentujący filmy fabularne *Gorąco polecam* oraz filmy dokumentalne o twórcach kultury, a w Programie 2 cykliczny magazyn popularnonaukowy (*Proton* 31 odc.), koncerty muzyki poważnej (np. K. Penderecki, W. Kilar, F. Chopin, M. Górecki), magazyny kulturalne, widowiska teatralne, filmy dokumentalne o znanych twórcach kultury i ważnych wydarzeniach kulturalnych. Wśród omawianych audycji w obu programach najwięcej było audycji poświęconych kulturze, a zdecydowanie mniejszy udział w nich miały audycje poświęcone nauce i oświacie.

W Programie 1 audycjami służącymi umacnianiu rodziny według kwalifikacji nadawcy były m. in. cykliczne audycje *Mama i ja* oraz *Rodzina prawie doskonała* (omawiano w nich różne tematy związane z rodziną), i systematycznie nadawane audycje poradnicze o pielęgnowaniu małych dzieci, czy o urządzeniu mieszkań. Ta ostatnia grupa audycji w małym stopniu służyła temu celowi, bowiem zawierała głównie praktyczne porady.

W Programie 2, zdaniem nadawcy, umacnianiu rodziny miał służyć czternastoodcinkowy cykl audycji *Po prostu żyć*, audycja edukacyjna dla dzieci *Ulica*

Sezamkowa oraz cykliczny magazyn dla nastolatków poruszający problemy związane z ich rozwojem. Tematyka ta była omawiana między innymi w niektórych wydaniach audycji adresowanych do niepełnosprawnych. Nadawca do tej kategorii audycji zakwalifikował niektóre wydania magazynu *Ekspres reporterów*. Wiele z wymienionych przez nadawcę w sprawozdaniu tytułów audycji świadczy o niezrozumieniu intencji ustawodawcy.

Audycjom służącym kształtowaniu postaw prozdrowotnych i zwalczaniu patologii społecznych poświęcono w obu programach ogólnokrajowych znacznie mniej czasu niż omawianym wyżej kategoriom. W Programie 1 tym dwóm rodzajom audycji poświęcono 482 godziny, a w Programie 2 - 277 godzin. Audycje kształtujące postawy prozdrowotne występowały w Programie 1 w dwóch postaciach: audycji cyklicznych (tych raczej było niewiele) i audycji pojawiających się okazjonalnie (tych było znacznie więcej). W Programie 1 były nadawane dwie audycje cykliczne - obie promujące aktywny wypoczynek oraz audycja poświęcona profilaktyce najczęściej występujących chorób. Z kolei w Programie 2 nie było cyklicznych audycji stricte kształtujących postawy prozdrowotne.

Zwalczaniu patologii społecznych w Programie 1 poświęcono niektóre wydania cyklicznej audycji *Nocne rozmowy*. W Programie 1 cel ten nie był realizowany systematycznie. Brakowało stałej choćby jednej audycji, regularnie nadawanej, która by była poświęcona tej bardzo poważnej z punktu widzenia społecznego kwestii.

W obu programach najmniej czasu zajęły audycje dla mniejszości narodowych i etnicznych. Spowodowane to było zapewne tym, że cały ciężar wywiązywania się z tego ustawowego obowiązku wzięły na siebie programy regionalne. Wyemitowane w Programie 1 audycje przybliżyły widzom problematykę mniejszości narodowych, ale nie był to główny cel tych audycji. W Programie 2 było podobnie, z tym że tutaj mówiono głównie o wyznaniach religijnych mniejszości narodowych. Audycje te miały swoje stałe miejsce w programie. W obu programach w bardzo niewielkim stopniu zostały realizowane intencje ustawodawcy. Łącznie w obu programach audycje, które są wyrazem uwzględniania przez nadawcę potrzeb mniejszości narodowych i grup etnicznych zajęły 45 godzin, co oznacza, że ich średni tygodniowy czas wyniósł mniej niż 1 godzinę.

Telewizja Polska zgodnie z art.22 ustawy umożliwiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkom Sejmu i Senatu oraz Prezesowi Rady Ministrów w sposób bezpośredni prezentować oraz wyjaśniać politykę państwa poprzez udostępnianie anteny w czasie najwyższej oglądalności.

Kolejny zapis ustawy o radiofonii i telewizji (art. 23 ust.1) zobowiązuje telewizję publiczną do umożliwienia partiom politycznym przedstawiania ich stanowisk w węzłowych sprawach publicznych. Telewizja Polska ten zapis realizowała poprzez audycję *Forum*, która nadawana była raz w tygodniu w Programie 1.

Telewizja Polska zgodnie z art.24 ustawy umożliwiła kandydatom ubiegającym się o wybór na urząd prezydenta rozpowszechnić własne audycje wyborcze na zasadach określonych w rozporządzeniu wykonawczym. W okresie trwania kampanii wyborczej TVP SA nadawała w dniach od 23 września do 6 października 2000 r. bloki audycji przygotowanych przez sztaby wyborcze kandydatów w cyklu zatytułowanym "Studio Komitetów Wyborczych". Audycje emitowane były w porach o dobrej, choć nie najwyższej oglądalności: w Programie 1 w godz. 15:55-17:00 lub ok. godz. 22:00-23:00, zaś w Programie 2 w godz. 17:00-17:55 oraz w soboty w godz. 10:00-11:15.

Telewizja Polska w 2000 r. zgodnie ze zobowiązaniem wynikającym z art.25 ust. 2 wytworzyła 40,3 godzin audycji oświatowych dla szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych, z czego 37,5 godzin wyemitowała w Programie 1 a tylko 2,8 godziny w Programie 2. Audycje te powstały we współpracy z Ministerstwem Edukacji. Wyprodukowano łącznie 134 odcinki, które złożyły się na 15 tytułów audycji oświatowych.

• **Realizacja poszczególnych zobowiązań programowych w programach własnych oddziałów terenowych**

Oddziały terenowe TVP S.A.	Audycje służące rozwojowi kultury, nauki, i oświaty		Audycje służące umacnianiu rodziny		Audycje służące kształtowaniu postawy prozdrowotnych		Audycje służące zwalczaniu patologii społecznej		Ogółem	
	godz.	%	godz.	%	godz.	%	godz.	%	Godz.	%
Białystok	96	6,0	15,3	1,0	16	1,0	21,8	1,4	149,1	9,4
Bydgoszcz	93	8,5	122,2	11,2	94,2	8,7	5,2	0,5	314,6	28,9
Gdańsk	107,3	8,2	51,5	3,9	61,4	4,7	23,8	1,8	244	18,6
Katowice	150,6	11,3	31,9	2,4	35,4	2,7	29,8	2,2	247,7	18,5
Kraków	219,9	18,5	14	1,2	8	0,7	5,5	0,5	247,4	20,8
Lublin	81,9	5,0	48,5	3,0	20,5	1,3	22,8	1,4	173,7	10,6
Łódź	348,6	20,6	10	0,6	4,5	0,3	3,5	0,2	366,6	21,6
Poznań	360	20,2	31	1,7	36	2,0	43	2,4	470	26,4
Rzeszów	227,3	21,5	64,3	6,1	10,3	1,0	40,9	3,9	342,7	32,4
Szczecin	49	4,3	26	2,3	7	0,6	11	1,0	93	8
Warszawa	133	7,9	7,8	0,5	25,1	1,5	21,1	1,3	187	11,1
Wrocław	93,7	5,2	127,0	7,0	0,5	0,0	73,9	4	295,2	16,3

Z wyżej zamieszczonej tabeli wynika, że w 2000 roku wszystkie oddziały terenowe TVP w programach własnych nadawały audycje służące rozwojowi kultury, nauki i oświaty, umacnianiu rodziny, kształtowaniu postaw prozdrowotnych, zwalczaniu patologii społecznych. W programach oddziałów terenowych wziętych łącznie zostało nadanych 2896,6 godziny takich audycji. Najwięcej godzin w 12 programach własnych przeznaczono na audycje służące rozwojowi kultury, nauki i oświaty – 1914 godzin. Najmniej czasu – podobnie jak w obu programach ogólnokrajowych - poświęcono audycjom podejmującym problematykę przeciwdziałania, zapobiegania patologiom społecznym - jedynie 225,4 godziny.

Najwięcej godzin programu na realizację tych czterech ustawowych celów przeznaczyła OTV Rzeszów – 342,7 godzin, co stanowi 32,4%. Na nieco niższym, ale

powyżej 20% znalazły się OTV Bydgoszcz, Łódź, Poznań i Kraków. Najmniejszą liczbę godzin przeznaczył OTV Szczecin, bo 93 godziny, co stanowi 8,1 % nadanego programu.

Program wszystkich oddziałów terenowych zawierał audycje **służące rozwojowi kultury nauki i oświaty**. Najwięcej czasu na te audycje przeznaczył OTV Rzeszów tj. 21,5% rocznego programu własnego. Nieco niższy udział miały te audycje w programach OTV Poznań, Łódź, Kraków (20% programu własnego). Najmniej tego rodzaju audycji zawierał program OTVP Szczecin – 4,2%.

Wnikliwa analiza sprawozdań z działalności programowej oddziałów terenowych wykazała, że audycje służących rozwojowi kultury, nauki i oświaty w programach nie było dużo. Średnio w ciągu dnia nadawano 26 minut audycji realizujących ten ustawowy cel. Każdy oddział terenowy nadawał regularne cotygodniowe magazyny kulturalne poświęcone najważniejszym, bieżącym wydarzeniom kulturalnym oraz zamieszczał przekazy dotyczące kultury w audycjach informacyjnych. W programach okazjonalnie pojawiały się relacje z festiwalami teatralnych, filmowych, muzycznych itp. Niektóre oddziały terenowe np. w Łodzi nadawały cykliczne magazyny specjalistyczne poświęcone teatrowi, filmowi, literaturze, muzyce i sztukom plastycznym. Rzadko wykorzystywano do prezentacji szeroko rozumianej kultury formy dokumentalne. W żadnym z programów nie stwierdzono obecności choćby jednego stałego cyklu audycji, który by w sposób kompleksowy i systematyczny realizował intencje ustawodawcy w zakresie kultury. Te audycje, które zostały nadane służą temu celowi w sposób wyrywkowy i niepełny.

Jeszcze mniej miejsca w programach poświęcono nauce i oświacie. Audycje o nauce znalazły się tylko w programach OTV Kraków, Łódź i Gdańsk., a audycje poświęconych oświacie nadawca nie wskazał w sprawozdaniu.

Audycje służące umacnianiu rodziny zajęły łącznie 487 godzin w 12 programach własnych oddziałów terenowych. Najwięcej czasu na te audycje przeznaczył OTV Bydgoszcz – 11,2 %, Wrocław – 7 % i Rzeszów - 6,1 % W pozostałych oddziałach terenowych udział tych audycji był poniżej 4%. Najmniej tych audycji było w programach OTV Warszawa i Łódź i stanowiły zaledwie 0,5% programu własnego oddziałów terenowych. Te audycje, które zostały przez nadawcę zakwalifikowane do tej kategorii jedynie podejmowały wprawdzie tematy związane z rodziną, ale nie służyły dosłownie jej umacnianiu.

Jeszcze mniej miejsca w programach własnych oddziałów przeznaczono na audycje służące **kształtowaniu postaw prozdrowotnych**. Łączny czas ich trwania we wszystkich oddziałach terenowych wyniósł 270 godzin. Średnio na jeden program własny w ciągu tygodnia przypada 26 minut takich audycji. OTV Bydgoszcz był jedynym oddziałem, w programie którego te audycje miały udział wynoszący 8,7 % programu. Aż w 10 w programach mieścił się on w przedziale od 0,02% do 2,7 %. Audycje zakwalifikowane przez nadawcę do tej kategorii były poświęcone przede wszystkim diagnostyce i terapii oraz objawom różnych chorób.

Natomiast na **audycje służące zwalczaniu patologii społecznych** wszystkie oddziały przeznaczyły łącznie 225,4 godziny. Udział tych audycji w programie był minimalny. Oddział Terenowy we Wrocławiu, w którym miały one największy udział przeznaczył na te audycje tylko 4 % rocznego programu. W pozostałych programach audycje te miały bardzo nieznaczny udział w programie. W wielu oddziałach audycje zakwalifikowane do tej kategorii poświęcone były działalności policji czy przedstawianiu różnych patologii społecznych.

- **Realizacja poszczególnych zobowiązań programowych w programie wspólnym oddziałów terenowych**

Rodzaje audycji	godz.	%
Audycje służące rozwojowi kultury, nauki i oświaty	256,1	5,4%
audycje służące umacnianiu rodziny	599	12,7%
audycje służące kształtowaniu postaw prozdrowotnych	17,8	0,3%
audycje służące zwalczaniu patologii społecznych	0,5	0,01%

W programie wspólnym oddziałów terenowych nadano 873.4 godzin audycji służących realizacji celów wynikających z art. 21 urt, co stanowi 18% rocznego czasu nadawania programu wspólnego.

Kolejna grupa audycji, które służą realizacji misji nadawcy publicznego to audycje **uwzględniające potrzeby mniejszości narodowych i grup etnicznych.**

W 2000 roku 9 oddziałów terenowych Telewizji Polskiej nadawało tego rodzaju audycje. Trzy oddziały terenowe (Bydgoszcz, Wrocław, Łódź) nie nadawały ich ponieważ na terenie nadawania nie zamieszkują w większych skupiskach mniejszości narodowe czy etniczne.

- **Audycje uwzględniające potrzeby mniejszości narodowych i grup etnicznych w programach oddziałów terenowych telewizji publicznej 2000 roku.**

Oddziały terenowe	Audycje w języku narodowym		Audycje w języku polskim		Ogółem	
	godz.	%	godz.	%	godz.	%
OTV Białystok	35,3	2,2	38,1	2,4	73,4	4,6
OTV Bydgoszcz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OTV Gdańsk	7,3	0,3	66,9	5,1	71,2	5,4
OTV Katowice	8,3	0,6	9,7	0,7	18,0	1,3
OTV Kraków	0,0	0,0	1,1	0,1	1,1	0,1
OTV Lublin	6,0	0,3	17,9	1,1	23,9	1,4

OTV Łódź	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OTV Poznań	0,6	0,03	0,0	0,0	0,6	0,03
OTV Rzeszów	3,0	0,3	12,2	1,1	15,2	1,4
OTV Szczecin	0,0	0,0	1,0	0,08	1,0	0,08
OTV Warszawa	6,4	0,3	0,0	0,0	6,4	0,3
OTV Wrocław	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ogółem	63,9	0,4	146,9	0,9	210,8	1,2

W 2000 roku oddziały terenowe nadały łącznie 210,8 godzin audycji adresowanych do mniejszości narodowych, co daje średnio 23,4 godziny rocznie dla każdego z 9 nadających te audycje oddziałów.

Najwięcej miejsca w programie przeznaczono na te audycje w oddziale terenowym w Białymstoku (73,4 godzin, czyli 4,6 % rocznego czasu nadawania, co daje średnio 10,4 godziny tygodniowo), najmniej zaś w OTV w Poznaniu (niecała godzina w ciągu roku).

Na audycje tworzone wyłącznie w języku polskim (146,9 godzin) przeznaczono ponad połowę łącznego rocznego czasu nadawania, zaś pozostały czas na audycje w językach narodowych (63,9 godzin). Najwięcej audycji tworzonych w językach narodowych nadał oddział w Białymstoku (35,3 godzin), a najmniej w Rzeszowie (3 godziny).

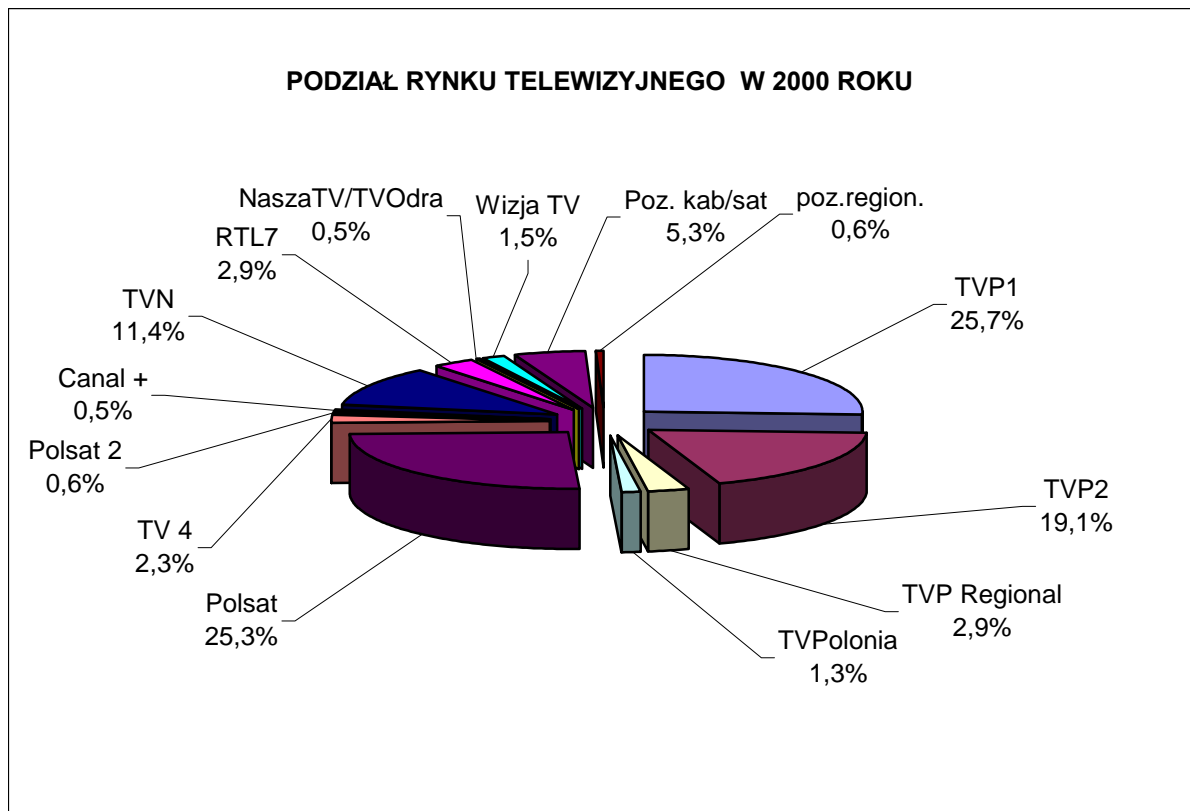
1. Widownia telewizyjna w Polsce w 2000 roku

• Telewizja publiczna

Do sektora publicznego należała w 2000 roku nadal prawie połowa rynku, choć jego udział sukcesywnie zmniejsza się w ostatnich latach

Udział telewizji publicznej w rynku telewizyjnym (czyli w łącznym czasie oglądania telewizji) w 2000 roku wyniósł 49,2%. W porównaniu z rokiem 1999 udział telewizji publicznej zmniejszył się o 2 punkty procentowe. W 1997 roku do telewizji publicznej należało 58% rynku, w 1998 – 55%, w 1999 – 51,1% rynku.

Spadek udziału w rynku dotyczy w różnym stopniu poszczególnych programów telewizji publicznej. W stosunku do roku ubiegłego straciła TVP1 (2 pkt.) i Oddziały Terenowe TVP (1 pkt). Wzrost udziału zanotowała natomiast TVP 2. Dotychczasowy udział w rynku udało się utrzymać TV Polonia. W dalszej części przedstawiona zostanie sytuacja każdego z programów.

Opracowano na podstawie danych z AGB Polska

TVP 1

Udział TVP 1 w rynku telewizyjnym systematycznie maleje: w 2000 roku wyniósł 25,7%, co oznacza spadek w stosunku do lat ubiegłych. W roku 1997 program ten posiadał ponad 32% udziału w widowni, w 1998 – 30%, a w 1999 – 27,5%.

TVP 1 oglądało w roku 2000 średnio 62 % populacji przez 92 minuty dziennie. Przed rokiem średnio 63, 5% populacji poświęcało oglądaniu tyle samo czasu dziennie.

Tradycyjnie już miesiące letnie (czerwiec – wrzesień) charakteryzowały się najwyższą średnią oglądalnością dla TVP 1. Należy zwrócić uwagę, że najwyższa miesięczna oglądalność, jaką udało się uzyskać TVP 1 w 2000 r. wyniosła 27%, podczas gdy w latach ubiegłych w pomyślnych miesiącach program uzyskiwał ponad 30 %.

Najpopularniejsze audycje TVP 1 w 2000 roku

	Opis	start	koniec	data	AMR%
1.	KLAN /TELENOWELA POL./	17:26	17:48	2000-01-12	25,90%
2.	SAMI SWOI /KOM.POL./	20:09	21:29	2000-01-02	24,50%
3.	MISTRZOSTWA EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ /TRANSMISJA/ WŁOCHY-FRANCJA	19:51	22:29	2000-07-02	24,00%
4.	WIECZÓR WYBORCZY /PROG.PUBL.POL./	20:07	22:51	2000-10-08	23,50%
5.	TELEEXPRESS	17:23	17:38	2000-01-03	23,50%
6.	WIADOMOŚCI	19:30	19:50	2000-10-08	22,50%

7.	SPORT /SERWIS SPORT./	19:58	20:03	2000-01-05	22,50%
8.	DOM /SER POL./	20:09	21:38	2000-12-17	22,30%
9.	ROZMOWA Z GOŚĆMI W STUDIUM	17:19	17:24	2000-01-12	20,70%
10.	WIELKI KONCERT URODZINOWY – WADOWICE 18 MAJA 2000	20:13	22:43	2000-05-18	20,50%
11.	STUDIO MISTRZOSTW EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ	20:51	20:57	2000-07-02	20,30%
12.	MISTRZOSTWA EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ /TRANSMISJA/ FRANCJA – PORTUGALIA	20:41	23:19	2000-06-28	19,30%
13.	JAKA TO MELODIA ? /TELETURNIEJ/	17:20	17:40	2000-01-08	19,00%
14.	PLEBANIA /SER.OBYCZ.POL./	17:36	17:58	2000-12-29	17,90%
15.	101 DALMATYŃCZYKOW /FILM USA/	20:16	21:54	2000-06-01	17,40%

TVP 2

Udział TVP 2 w rynku telewizyjnym w roku 2000 wyniósł 19,1% i oznacza to przyrost w stosunku do lat ubiegłych. W roku 1997 – 18,9%, w roku 1998 – 18,3%, a w 1999 - 18%.

TVP 2 oglądało w 2000 roku średnio 55,1 % populacji przez 76 minut dziennie. Rok wcześniej średnio 54,8% populacji przez 69 minut dziennie.

Najpopularniejsze audycje TVP 2 w 2000 roku

	Opis	start	koniec	data	AMR%
1.	NA DOBRE I NA ZŁE /SER.OBYCZ.POL./	16:35	17:23	2000-12-17	22,60%
2.	ZŁOTOPOLSCY /TELENOWELA/	15:00	15:24	2000-12-17	21,90%
3.	NIE MA MOCNYCH /KOM.POL./	15:30	17:01	2000-12-31	21,00%
4.	SZANSA NA SUKCES /PROG.MUZ.ROZR./	15:30	16:26	2000-12-17	20,30%
5.	KOCHAJ ALBO RZUĆ /KOM.POL./	21:42	23:38	2000-01-10	18,90%
6.	ELIMINACJE MISTRZOSTW SWIATA – MECZ PIŁKI NOŻNEJ POLSKA – WALIA	19:46	22:03	2000-10-11	17,70%
7.	BEZLUDNA WYSPA /PROG.ROZ./	15:32	16:22	2000-11-19	17,00%
8.	SAMI SWOI /KOM.POL./	12:05	13:25	2000-12-25	17,00%
9.	MECZ TOWARZYSKI PIŁKI NOŻNEJ /TRANSMISJA/ POLSKA – FRANCJA	20:49	23:00	2000-02-23	16,80%
10.	SZANSA NA SUKCES –TO JUŻ PIĘĆ LAT /KONCERT JUBILE./	20:00	20:54	2000-01-30	16,80%
11.	KONCERT URODZINOWY FORMACJI NIEŻYWYCH SCHABUFF /MUZ.ROZR./	15:35	16:26	2000-01-23	16,80%
12.	GWIAZDORSKIE OSTATKI /PROG.ROZR./	20:00	20:59	2000-03-07	16,30%
13.	SPOTKANIE Z BALLADĄ /PROG.ROZR./	20:04	20:58	2000-12-31	16,20%

14.	ELIMINACJE MISTRZOSTW SWIATA – MECZ PIŁKI NOŻNEJ POLSKA – BIAŁORUŚ	19:47	21:55	2000-10-07	16,20%
15.	FAMILIADA /TELETURNIEJ/	14:31	14:56	2000-03-19	15,90%

Oddziały Terenowe TVP S.A.

Systematycznie spada udział w widowni regionalnej telewizji publicznej (Oddziały Terenowe TVP potraktowane łącznie). W 1997 wynosił - 5,6%, w 1998 – 5%, w 1999 – 4,1%, w 2000 r. – 2,9%.

Na wynik ten miały wpływ przede wszystkim pasma wspólne Oddziałów Terenowych TVP (2,1%). Program własny 12 Oddziałów zajmuje resztę, czyli zaledwie 0,8%.

Przed rokiem pasmo wspólne Oddziałów Terenowych TVP S.A. osiągnęło wynik 3,1%, zaś program własny 12 Oddziałów 1%.

Spada więc udział w rynku zarówno pasma wspólnego jak i programu własnego Oddziałów Terenowych TVP.

- **Telewizje koncesjonowane**

POLSAT

Wzrósł w 2000 roku udział w rynku widowni naziemnej Telewizji Polsat i wyniósł 25,3%, co oznacza zahamowanie spadkowej tendencji i powrót do wyniku z roku 1998.

Tradycyjnie już dla Polsatu jego udział w widowni rósł w miesiącach jesienno – zimowych. W minionym roku w miesiącach październik – grudzień Polsatowi udało się osiągnąć wyższy udział w widowni niż TVP 1 i był w tym czasie telewizją najchętniej oglądaną przez Polaków.

Telewizję Polsat oglądało w 2000 roku średnio 56,2% populacji przez 99 minut dziennie. Przed rokiem 54,2 % populacji przez 91 minut dziennie.

Najpopularniejsze audycje telewizji POLSAT w 2000 roku

	Opis	Start	koniec	data	AMR%
1.	KEVIN SAM W DOMU /FILM USA/	20:02	21:51	2000-12-29	24,20%
2.	KEVIN SAM W NOWYM JORKU /FILM USA/	20:00	22:01	2000-12-30	23,70%
3.	SWIAT WEDŁUG KIEPSKICH /SER.KOM.POL./	20:00	20:30	2000-12-20	23,60%
4.	TWIERDZA /FILM SENS.USA/ MEGA HIT	21:05	23:32	2000-11-27	21,30%

5.	PALOMA /TELENOW.MEKS./		19:13	19:59	2000-01-13	20,80%
6.	MIODOWE LATA /SER.KOM.POL./		20:00	20:46	2000-10-20	20,50%
7.	W MORZU OGNIĄ /FILM THRIL.USA/	MEGA HIT	21:00	22:49	2000-06-26	20,00%
8.	WYBRANIEC ŚMIERCI /FILM USA/	MEGA HIT	21:00	22:37	2000-11-06	19,50%
9.	NICO /SENS.USA/	MEGA HIT	20:01	21:46	2000-01-24	19,00%
10.	MILIONER W SPODENKACH /FILM USA/		20:35	22:11	2000-01-26	18,90%
11.	POZA PRAWEM /FILM USA/	MEGA HIT	20:00	21:41	2000-03-13	18,70%
12.	PRZYGODY RABINA JAKUBA /FILM FRANC./		20:30	22:11	2000-02-16	18,70%
13.	ZBUNTOWANY ANIOŁ /TELEN.ARGEN./		19:15	20:00	2000-12-29	18,60%
14.	AKADEMIA POLICYJNA V – MISJA W MIAMI BEACH /KOM.USA./	MEGA HIT	21:03	22:39	2000-11-20	18,40%
15.	ROBIN HOOD KSIĄŻĘ ZŁODZIEI /FILM USA/	MEGA HIT	20:00	22:30	2000-03-20	18,40%

TVN

W roku 2000 TVN próbował utrzymać swoją pozycję rynkową. TVN uzyskała 11,4% udziału w widowni i oznacza to niewielki wzrost w stosunku do roku 1999. Należało do niej wówczas 10,7% rynku, a przypomnijmy, że stacja ta rozpoczynała pod koniec 1997 roku od udziału na poziomie 4,5% w pierwszym miesiącu nadawania i 6,4% w pierwszym roku nadawania.

TVN oglądało w 2000 roku 33% populacji przez średnio 76 minut dziennie. Przed rokiem 30% populacji przez tyle samo czasu dziennie.

Najpopularniejsze audycje TVN w 2000 roku

	Opis	start	koniec	data	AMR%
1.	MILIONERZY/TELETURNIEJ/	19:35	20:29	2000-03-05	17,80%
2.	KILER /KOM.POL./	21:23	23:26	2000-03-24	15,20%
3.	AKADEMIA POLICYJNA V – MISJA W MIAMI BEACH /KOM.USA./	21:26	23:08	2000-03-17	14,50%
4.	PROGNOZA POGODY	19:29	19:31	2000-03-05	12,50%
5.	AKADEMIA POLICYJNA IV-PATROL OBYWATELSKI /KOM.USA/	21:22	22:59	2000-02-11	12,00%
6.	FAKTY	19:00	19:27	2000-03-14	11,70%
7.	SPORT /SERWIS SPORT./	19:24	19:26	2000-03-05	11,20%
8.	NIEUCHWYTNY /FILM USA/	21:25	23:07	2000-03-03	10,50%
9.	WYBACZ MI.../TALK SHOW/	20:29	21:39	2000-03-26	10,10%
10.	NIEBEZPIECZNA PRĘDKOŚĆ /FILM USA/	21:27	23:06	2000-01-07	9,90%
11.	KICKBOXER /FILM USA/	21:24	23:08	2000-03-10	9,90%

12.	MIASTECZKO /SER.POL./	21:21	22:01	2000-03-27	9,80%
13.	MARSJANIE ATAKUJĄ /KOM.USA./	20:32	22:28	2000-02-08	9,80%
14.	CAMILA /SER.MEKS./	18:07	18:57	2000-02-02	9,70%
15.	AKADEMIA POLICYJNA 3 /FILM FAB.USA/	21:26	23:07	2000-12-08	9,60%

TV 4

(do 29 marca 2000 roku jako Nasza Telewizja)

W roku 2000 zaszły zmiany programowo-organizacyjne w Naszej Telewizji. 29 marca nastąpiła zmiana nazwy na TV4, co zaowocowało wzrostem udziału w widowni. TV4 począwszy od kwietnia, osiągała w minionym roku średnio miesięcznie ponad 3% udziału w rynku, podczas gdy jako Nasza Telewizja o połowę mniej. To daje jej obecnie piąte miejsce w rankingu po spadku udziału w rynku TVP Regionalnej – łącznie (dotychczasowa 5 lokata) i RTL7.

TV 4 oglądało w ubiegłym roku średnio ponad 14% populacji przez średnio 26 min. dziennie.

Najpopularniejsze audycje TV 4 w 2000 roku

	Opis	start	koniec	data	AMR%
1.	QUEST /FILM USA/	20:43	22:25	2000-04-27	5,20%
2.	SWIĄTECZNA GORĄCZKA /FILM KOM USA/	22:03	23:38	2000-12-24	4,80%
3.	RAMBO II /FILM USA/	21:04	22:56	2000-09-28	4,40%
4.	SARA /FILM POL./	21:09	23:16	2000-12-07	4,30%
5.	AMERYKAŃSKI NINJA /FILM USA/	21:12	22:56	2000-11-16	3,90%
6.	TURBULENCJA /FILM SENS.USA/	21:15	23:09	2000-09-14	3,60%
7.	G.I. JANE /FILM SENS.USA/	20:46	23:08	2000-06-08	3,60%
8.	UNIWERSALNY ŻOŁNIERZ /SF USA/	20:56	23:00	2000-08-31	3,50%
9.	WIDMO /FILM THRILL.USA/	20:53	22:43	2000-07-06	3,50%
10.	SZKLANA PUŁAPKA /FILM USA/	23:51	01:00	2000-12-24	3,20%
11.	WSCHODZĄCE SŁOŃCE /FILM SENS.USA/	21:11	23:36	2000-11-23	3,20%
12.	SZTOS /FILM POL./	20:41	22:23	2000-05-04	3,20%
13.	KOMISARZ REX /SER AUSTR./	22:03	22:59	2000-05-21	3,20%
14.	Z ARCHIWUM X /SER.USA/	21:53	22:49	2000-07-05	3,10%
15.	NA KRAWĘDZI /SENS.USA/	21:12	23:22	2000-10-05	3,10%

Podsumowując należy stwierdzić, że w roku 2000 zyskały widownię Polsat, TVP 2, TVN oraz TV 4. Wyjątkiem jest tutaj TVP 1, która zanotowała w minionym roku straty w widowni.

W 2000 roku zmniejszył się również udział w widowni Oddziałów Terenowych TVP S.A.

W stosunku do roku 1999 wzrósł udział w widowni telewizyjnej programów kablowych i satelitarnych. Należy zwrócić uwagę na konsekwentne starania nadawców w kierunku zaspokajania zróżnicowanych potrzeb odbiorców poprzez tworzenie i doskonalenie oferty kanałów tematycznych.

Udział w widowni największych nadawców w 2000 roku - średnie miesięczne								
	TVP1	Polsat	TVP2	TVN	RTL7	TV4	Nasza TV	
01/2000	25,3%	24,3%	19,3%	12,0%	3,4%	0,0%	1,6%	
02/2000	25,3%	24,2%	18,9%	12,5%	3,5%	0,0%	1,7%	
03/2000	25,2%	25,1%	17,7%	14,1%	3,0%	0,0%	1,7%	
04/2000	25,4%	25,0%	18,5%	12,7%	2,6%	3,5%	od 29 marca pod nazwą TV 4	
05/2000	24,8%	26,0%	18,5%	12,1%	2,8%	3,5%		
06/2000	27,0%	24,3%	20,6%	10,0%	2,5%	3,0%		
07/2000	26,5%	25,1%	20,5%	9,5%	2,8%	3,1%		
08/2000	26,0%	25,6%	20,6%	9,6%	2,8%	3,0%		
09/2000	27,1%	25,6%	19,0%	10,8%	2,8%	3,2%		
10/2000	25,9%	26,1%	18,4%	10,9%	2,8%	3,1%		
11/2000	25,5%	26,3%	18,2%	11,5%	2,9%	2,9%		
12/2000	25,6%	26,3%	19,6%	10,5%	2,4%	3,2%		
<i>Średnia</i>	25,7%	25,3%	19,1%	11,4%	2,9%	2,3%		0,5%

W sytuacji walki o widza toczącej się zarówno na poziomie poszczególnych nadawców, jak i na poziomie ofert programowej w 2000 roku telewizja publiczna utrzymała – mimo 2 pkt straty w stosunku do roku ubiegłego – prawie połowę udziałów w widowni.

Nie zmieniła się również w stosunku do roku ubiegłego pozycja w rankingu największych nadawców pod względem udziału w widowni.

TVP 1 mimo strat zachowała jeszcze pierwszą pozycję, choć dystans między nią a znajdującą się na drugim miejscu w rankingu Telewizją Polsat zmalał do ułamków procent. W roku 1999 TVP1 dzieliły od Polsatu jeszcze 4 pkt procentowe, w roku 2000 - 0,5 pkt.

Trzecie miejsce zajmuje nadal TVP 2, której udział w rynku w minionym roku wzrósł. Od ponad dwóch lat pozostaje w zasadzie na stałym poziomie.

Czwartą pozycję w rankingu zachowała w minionym roku telewizja TVN, która również zanotowała przyrost udziału w widowni. Należy zaznaczyć, że do czterech wymienionych stacji należało w 2000 roku 81% rynku.

Do najpopularniejszych audycji minionego roku należały głównie seriale i telenowele produkcji polskiej (nadawane zarówno przez telewizję publiczną jak i Polsat), superprodukcje amerykańskie, w tym filmy akcji oraz transmisje ważnych wydarzeń sportowych (mistrzostwa świata w piłce nożnej). Wśród najpopularniejszych audycji znalazł się również „Wieczór wyborczy” – audycja nadana w dniu wyborów prezydenckich, tuż po zakończeniu głosowania.

W porównaniu z rokiem 1999 można zauważyć, że audycje, które znalazły się na pierwszych miejscach w roku 2000 zgromadziły o kilka procent mniejszą widownię. W ubiegłym roku pierwsze miejsce należało do głównego wydania „Wiadomości” z ponad 31% widownią. W rankingu za 2000 rok na pierwszych miejscach znajdują się audycje z widownią poniżej 26%.

Najpopularniejsze audycje telewizyjne 2000 roku

	Opis		Daty	Stacja	AMR %
1.	KLAN /TELENOWELA POL./		2000-01-12	TVP1	25,90%
2.	SAMI SWOI /KOM.POL./		2000-01-02	TVP1	24,50%
3.	KEVIN SAM W DOMU /FILM USA/		2000-12-29	Polsat	24,20%
4.	MISTRZOSTWA EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ /TRANSMISJA/WŁOCHY-FRANCJA		2000-07-02	TVP1	24,00%
5.	KEVIN SAM W NOWYM JORKU /FILM USA/		2000-12-30	Polsat	23,70%
6.	ŚWIAT WEDŁUG KIEPSKICH /SER.KOM.POL./		2000-12-20	Polsat	23,60%
7.	WIECZÓR WYBORCZY /PROG.PUBL.POL./		2000-10-08	TVP1	23,50%
8.	TELEEXPRESS		2000-01-03	TVP1	23,50%
9.	NA DOBRE I NA ZŁE /SER.OBYCZ.POL./		2000-12-17	TVP2	22,60%
10.	WIADOMOŚCI		2000-10-08	TVP1	22,50%
11.	SPORT /SERWIS SPORT./		2000-01-05	TVP1	22,50%
12.	DOM /SER POL/		2000-12-17	TVP1	22,30%
13.	ZŁOTOPOLSCY /TELENOWELA/		2000-12-17	TVP2	21,90%
14.	TWIERDZA /FILM SENS.USA/	MEGA HIT	2000-11-27	Polsat	21,30%
15.	NIE MA MOCNYCH /KOM.POL./		2000-12-31	TVP2	21,00%
16.	PALOMA /TELENOW.MEKS./		2000-01-13	Polsat	20,80%
17.	ROZMOWA Z GOŚĆMI W STUDIU		2000-01-12	TVP1	20,70%
18.	MIODOWE LATA /SER.KOM.POL./		2000-10-20	Polsat	20,50%
19.	WIELKI KONCERT URODZINOWY – WADOWICE 18 MAJA 2000		2000-05-18		20,50%

20.	STUDIO MISTRZOSTW EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ		2000-07-02	TVP1	20,30%
21.	SZANSA NA SUKCES /PROG.MUZ.ROZR./		2000-12-17	TVP2	20,30%
22.	W MORZU OGNIĄ /FILM THRIL.USA/	MEGA HIT	2000-06-26	Polsat	20,00%
23.	WYBRANIEC ŚMIERCI /FILM USA/	MEGA HIT	2000-11-06	Polsat	19,50%
24.	MISTRZOSTWA EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ /TRANSMISJA/ FRANCJA – PORTUGALIA		2000-06-28	TVP1	19,30%
25.	JAKA TO MELODIA ? /TELETURNIEJ/		2000-01-08	TVP1	19,00%

• **Wielkość widowni w kategoriach wiekowych**

Najmłodszy widzowie w wieku 4 –15 lat najczęściej czasu poświęcają na oglądanie w pierwszej kolejności Telewizji Polsat, następnie Programu 1 TVP. Widzowie tej grupy wiekowej stosunkowo dużo czasu spędzają również na oglądaniu programu TVN, TVP 2.

Wielkość widowni poszczególnych stacji w kategoriach wiekowych

Stacja	4-15+	16+	Ogółem (4+)
TVP1	19,7%	26,7%	25,7%
TVP2	13,3%	20,1%	19,1%
Polsat	33,3%	24,0%	25,3%
TVN	13,4%	11,1%	11,4%
RTL7	4,0%	2,7%	2,9%
TV 4	2,3%	2,3%	2,3%
Polsat 2	0,6%	0,7%	0,6%

Natomiast widzowie powyżej 16 roku życia preferują przede wszystkim Program 1 telewizji publicznej następnie Telewizji Polsat i TVP 2.

Najpopularniejsze audycje telewizyjne 2000 roku wśród dzieci i młodzieży (4 – 15+ roku życia)

	opis	stacja	Start	koniec	Daty	AMR	AMR %
1.	KEVIN SAM W NOWYM JORKU /FILM USA/	Polsat	20:00	22:01	2000-12-30	2 327 097	34,5%
2.	KEVIN SAM W DOMU /FILM USA/	Polsat	20:02	21:51	2000-12-29	2 213 323	32,8%
3.	ŚWIAT WEDŁUG KIEPSKICH /SER.KOM.POL./	Polsat	20:00	20:30	2000-12-20	1 960 250	29,1%
4.	KLAN /TELENOWELA POL./	TVP1	17:25	17:48	2000-01-24	1 737 266	25,0%
5.	MILIONER W SPODENKACH /FILM USA/	Polsat	20:35	22:11	2000-01-26	1 728 203	24,8%
6.	WALT DISNEY – I PIES I WYDRA	TVP1	19:04	19:27	2000-01-09	1 679 880	24,1%
7.	KRECIK/CZES.FILM ANIM./	TVP1	19:06	19:27	2000-01-01	1 656 139	23,8%

8.	RODZINA ZASTĘPCZA /SER.POL./	Polsat	20:01	20:29	2000-04-05	1 633 123	23,5%
9.	PALOMA /TELENOW.MEKS./	Polsat	19:13	19:59	2000-01-13	1 630 026	23,4%
10.	ZBUNTOWANY ANIOŁ /TELEN.ARGEN./	Polsat	19:14	19:59	2000-12-28	1 595 077	23,6%
11.	MIODOWE LATA /SER.KOM.POL./	Polsat	20:37	21:18	2000-03-31	1 577 049	22,7%
12.	13 POSTERUNEK /SER.POL./	Polsat	20:04	20:36	2000-04-07	1 550 324	22,3%
13.	BEETHOVEN /KOM.USA/	Polsat	20:00	21:37	2000-03-06	1 528 792	22,0%
14.	WALT DISNEY – GUMISIE /FILM ANIM.USA/	TVP1	19:03	19:26	2000-12-17	1 446 712	21,4%
15.	ŚNIETY MIKOŁAJ /FILM KOM.USA/	Polsat	20:05	21:49	2000-12-24	1 444 399	21,4%
16.	SHEENA KRÓLOWA DŻUNGLI /FILM FANTASY USA/	Polsat	12:30	14:27	2000-01-09	1 434 499	20,6%
17.	PAN DOMU /KOM.USA/	Polsat	12:30	14:12	2000-01-16	1 383 601	19,9%
18.	OBÓZ POŚRODKU NICZEGO /KOM.USA/	Polsat	12:30	14:09	2000-01-30	1 381 337	19,8%
19.	BAJKI BOLKA I LOLKA /FILM ANIM./	TVP1	19:01	19:21	2000-01-19	1 373 653	19,7%
20.	PAN NIANIA /KOM.USA/	Polsat	20:33	22:03	2000-05-10	1 359 123	19,5%
21.	WALT DISNEY – ZORRO /SER.PRZYG.USA/	TVP1	10:23	10:48	2000-01-15	1 359 122	19,5%
22.	WALT DISNEY – I PIES I WYDRA	TVP1	19:02	19:25	2000-02-27	1 357 281	19,5%
23.	WALT DISNEY – 101 DALMATYNCZYKOW /SER.ANIM.USA/	TVP1	09:39	10:02	2000-02-19	1 352 392	19,4%
24.	DUŻA PRZERWA /SER.KOM.POL./	Polsat	20:00	20:27	2000-03-11	1 348 710	19,4%
25.	POSŁANIEC SZCZĘŚCIA /TELEN.MEKSYK./	Polsat	19:15	19:59	2000-03-03	1 341 847	19,3%
26.	MAPECIĄTKA /SER.ANIM.DLA DZIECI USA/	TVP1	19:01	19:25	2000-01-22	1 339 849	19,3%
27.	TRZECH WESOŁYCH PIELEŃNIARZY /FILM KOM.USA/	Polsat	20:32	22:01	2000-12-13	1 317 980	19,5%
28.	JAS FASOLA NADCIĄGA TOTALNY KATAKLIZM /KOM.ANG./	TVP1	20:05	21:31	2000-03-04	1 312 897	18,9%
29.	ZŁOTOPOLSCY /TELENOWELA/	TVP2	15:00	15:24	2000-12-17	1 307 560	19,4%
30.	GRACZYKOWIE /SER.KOM.POL./	Polsat	20:00	20:31	2000-01-11	1 288 102	18,5%

Największą popularnością w tej grupie celowej cieszyły się telenowe i seriale, głównie produkcji polskiej. Oprócz tego dzieci chętnie oglądały filmy komediowe.

Najwyższe wskaźniki oglądalności wśród dzieci i młodzieży uzyskiwały filmy emitowane przez Telewizję Polsat.

W trzydziestu najpopularniejszych audycjach znalazły się również pozycje adresowane specjalnie do dziecięcego odbiorcy i były to głównie filmy animowane nadawane przez telewizję publiczną (TVP1), m.in. filmy Disneya, Bolek i Lolek, Mapeciątko.

B. Oferta programowa nadawców radiowych w 2000 roku

1. Polskie Radio S.A.

Polskie Radio S.A., podobnie jak w latach poprzednich, nadawało w 2000 roku cztery programy ogólnokrajowe: Program 1, 2, 3 i Radio BIS, oraz program dla zagranicy – Radio Polonia. Transmitowało także regularnie obrady Sejmu w ramach tzw. Studia Parlamentarnego, emitowanego na odrębnej częstotliwości 198 kHz.

Istotna, korzystna zmiana nastąpiła w 2000 roku w warunkach emisji Programu 2 i Radia BIS. Po trzech latach perturbacji i nadawania na wspólnej antenie (Radio BIS – w pierwszej połowie dnia, Program 2 – w drugiej), od września 2000 r. ponownie każdy programów emitowany jest na oddzielnych częstotliwościach. Pozwoliło to przywrócić pierwotny dzienny czas emisji Radia BIS i wydłużyć dzienny czas emisji Dwójki, co planowano od dawna. Obecnie, tj. od 1 września 2000 r., Program 2 Polskiego Radia, podobnie jak Programy 1 i 3, nadawany jest przez całą dobę, Radio BIS – przez 18 godz. na dobę.

Dla odbiorców w kraju Polskie Radio S.A. nadało w ubiegłym roku 29 337 godz. programu: w czterech programach ogólnokrajowych łącznie 28 636 godzin (w skali roku średnio 78,2 godz. dziennie) i 701 godzin bezpośrednich transmisji obrad Sejmu i relacji z obrad Senatu. Podane liczby nie uwzględniają równoległej emisji programów PR S.A. na dodatkowych częstotliwościach. W 2000 roku wymiar takich retransmisji był niewielki – wyniósł łącznie 3449 godzin i dotyczył tylko Programu 3 i Radia BIS, którego emisja na UKF była okresowo uzupełniana (w dniach, w których nie było obrad Sejmu) emisją na falach długich, na częstotliwości 198 kHz, dzielonej ze Studiem Parlamentarnym.

Radio Polonia - Program dla Zagranicy nadało w 2000 roku 10 747 godzin programu, z czego dwie trzecie, tj. 7146 godzin (średnio 19,5 godz. na dobę) stanowił program premierowy, jedną trzecią (średnio 10 godz. na dobę) – powtórzenia i retransmisje audycji na innych częstotliwościach i w innych pasmach czasowych. Program był tworzony i nadawany w 10 językach: po polsku, po angielsku i w esperanto oraz w językach naszych sąsiadów: rosyjskim, ukraińskim, białoruskim, litewskim, czeskim, słowackim i niemieckim.

Łącznie w ramach pięciu programów i Studia Parlamentarnego Polskie Radio S.A. nadało w 2000 r. 40 084 godz. programu. Było to o 2216 godzin więcej niż w roku 1999. Wzrost ten nastąpił w Programie 2 i w Radiu BIS, na skutek rozdzielenia ich anten i podjęcia emisji w zwiększonym wymiarze godzin.

W ramach struktur organizacyjnych Polskiego Radia S.A. działały ponadto w 2000 roku, podobnie jak w latach poprzednich, wyspecjalizowane komórki programowe zajmujące się tworzeniem audycji, materiałów i nagrań dla wszystkich programów Polskiego Radia, a także dla podmiotów zewnętrznych. Należą tu:

- Informacyjna Agencja Radiowa, przygotowująca informacje i materiały (tekstowe i dźwiękowe: relacje, wypowiedzi, korespondencje itd.) wykorzystywane przez wszystkie programy Polskiego Radia, a także przez rozgłośnie regionalne radia publicznego i media polonijne; IAR opracowuje ponadto gotowe serwisy informacyjne dla Programu 2, 5 i dla Radia BIS (w 2000 r. łącznie ok. 114 tys. informacji),
- Studio Reportażu i Dokumentu, tworzące audycje dla Programu 1, 3 i Radia BIS, nadawane także w rozgłoszeniach regionalnych (w 2000 r. łącznie 141 godz. reportażu i dokumentu),
- Teatr Polskiego Radia, nagrywający słuchowiska i spektakle Teatru PR we współpracy ze wszystkimi redakcjami literackimi PR, organizujący konkursy i przeglądy słuchowisk radiowych itp. (w 2000 r. 835 godz. nagrań audycji),
- Dyrekcja Nagrań i Koncertów PR, realizująca nagrania orkiestr i chóru Polskiego Radia, organizująca i nagrywająca koncerty w studiach koncertowych Polskiego Radia, rejestrująca konkursy, festiwale i koncerty muzyki poważnej i rozrywkowej, realizująca eksperymentalne formy radiowe (w 2000 r. 858 godz. nagrań, w tym 735 nadanych w programach Polskiego Radia, pozostałe dla odbiorców zewnętrznych),
- Radiowe Centrum Kultury Ludowej, które tworzy i gromadzi nagrania dokumentujące polską kulturę ludową oraz folklor innych krajów i kultur i przygotowuje audycje dla Programów 1, 2 i Radia BIS (w 2000 r. 426 godz. audycji),
- Naczelna Redakcja Programów Katolickich, przygotowująca audycje religijne dla wszystkich programów ogólnokrajowych Polskiego Radia (w 2000 r. łącznie 280 godz. audycji),
- Archiwum Polskiego Radia, tworzące i gromadzące zbiory najcenniejszych audycji.

Wszystkie wytworzone w 2000 r. audycje zostały na bieżąco wyemitowane.

Polskie Radio utrzymywało też, podobnie jak w poprzednich latach, działalność trzech orkiestr radiowych: Narodowej Orkiestry Symfonicznej PR, Polskiej Orkiestry Radiowej w Warszawie i Orkiestry Kameralnej PR „Amadeus” w Poznaniu, oraz Chóru Polskiego Radia w Krakowie. Wzięły one w 2000 r. udział w licznych koncertach i festiwalach, kontynuowały także nagrania muzyki poważnej i rozrywkowej, na płytach i w postaci nagrań archiwalnych (w 2000 r. 90 godz. nagrań).

Program wytworzony i nadany w 2000 roku przez specjalistyczne komórki Polskiego Radia

Specjalistyczne redakcje PR S.A.	Program wytworzony i nadany w 2000 r.
Studio Reportażu i Dokumentu	141 godz.
Radiowe Centrum Kultury Ludowej	426 godz.
Naczelna Redakcja Programów Katolickich	280 godz.
Informacyjna Agencja Radiowa	ok. 114 tys. informacji
Teatr Polskiego Radia	835 godz.
Dyrekcja Nagrań i Koncertów	858 godz. (w tym 735 godz. nadanych na antenie)

W 2000 r. Polskie Radio S.A. poświęciło w swoich programach szczególną uwagę – przygotowując specjalne audycje, transmitując i relacjonując wydarzenia i uroczystości – następującym ważnym wydarzeniom politycznym, kulturalnym, religijnym, społecznym i sportowym:

- Wybory prezydenckie – łącznie **54 godziny** audycji, z czego 35 godzin zajęły nieodpłatne audycje Komitetów Wyborczych (łącznie 728 audycji), a pozostałe 19 godzin wypełniły audycje własne PR S.A., przygotowane przez Program 1, 3, 5 i Radio BIS, poświęcone prezentacji kandydatów, wyjaśnieniu ordynacji wyborczej i zasad głosowania oraz omówieniu modeli prezydentury w różnych państwach europejskich. Radio Polonia (Program 5) relacjonowało przebieg wyborów za granicą, przedstawiło także komentarze polityków zachodnioeuropejskich po wyborach,
- Igrzyska Olimpijskie w Sydney - łącznie **180 godz.** audycji w Programach 1 i 3: bezpośrednie transmisje, relacje, kronika poszczególnych dni olimpiady,
- Obchody Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa - łącznie **64 godziny** audycji: transmisji i relacji z wybranych uroczystości religijnych, politycznych i kulturalnych wiążących się z Jubileuszem oraz specjalnych audycji poświęconych przemianom i kondycji chrześcijaństwa, nadanych w poszczególnych programach Polskiego Radia. Nadano transmisje (retransmisje) z następujących wydarzeń: uroczystość przyjęcia przez Kościoły chrześcijańskie deklaracji wzajemnego uznania Chrztu, obchody 1000 rocznicy Zjazdu Gnieźnieńskiego z udziałem prezydentów Europy Środkowej i legata papieskiego, uroczyste posiedzenie Sejmu, Sesja na Zamku Królewskim w Warszawie i uroczystości w Watykanie związane z 80 rocznicą urodzin Papieża, Msza św. Jubileuszowa w Gnieźnie z udziałem Episkopatu oraz parlamentarzystów i władz państwowych, Narodowa Pielgrzymka Polaków do Rzymu, XV Światowe Dni Młodzieży w Rzymie. Relacjonowano wizytę w Polsce Patriarchy Konstantynopola Bartłomieja I oraz pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Ziemi Świętej, Fatimy i Egiptu, modlitwę o pokój przedstawicieli wielkich religii świata na Majdanku, obrady Międzynarodowego Kongresu Kultury Chrześcijańskiej w Lublinie, spotkanie młodzieży na Polach Lednickich i inne uroczystości. W programach 1, 2 i Radiu BIS nadano specjalne audycje poświęcone Jubileuszowi,
- Obchody 20-lecia powstania „Solidarności” w Gdańsku (liczne relacje, transmisja z centralnych uroczystości) i Kongres Kultury Polskiej w Warszawie,
- Rok Jan Sebastiana Bacha dla uczczenia 250 rocznicy śmierci i IV Festiwal Muzyczny Polskiego Radia – „Bach Tysiąclecia”, oraz XIII Międzynarodowy Konkurs Chopinowski,
- Rok Reymontowski,
- Światowa Wystawa EXPO 2000 w Hanowerze, z której nadano m.in. retransmisję koncertu zawierającego prawykonanie Kantaty Mikołaja Góreckiego oraz Międzynarodowe Targi Książki „Frankfurt 2000”,
- 75-lecie powstania Polskiego Radia.

2. Oferta programowa 4 programów ogólnokrajowych Polskiego Radia S.A.

Programy Polskiego Radia S.A. są wyraźnie sprofilowane. Tworzą one uzupełniającą się ofertę programową dla słuchaczy.

Program 1, z dominanta publicystyki i informacji, ale zawierający zarazem wszystkie gatunki programowe, jest głównym kanałem informacyjnym Polskiego Radia.

Program 2, o profilu muzyczno-literackim, spełnia w założeniach nadawcy rolę programu artystycznego, prezentującego kulturę wysoką: muzykę poważną i wybitne dzieła literatury polskiej i światowej. Nie zawiera w ogóle audycji rozrywkowych, sportowych oraz adresowanych do dzieci i młodzieży. Nie nadaje też reklam.

Program 3 ma charakter publicystyczno-muzyczno-informacyjny, ze stosunkowo dużym udziałem, w porównaniu z innymi programami Polskiego Radia, słownych audycji rozrywkowych.

Radio BIS ma profil edukacyjno-publicystyczny. Zgodnie ze swymi założeniami, obok audycji edukacyjnych i publicystycznych nadaje także w dużym wymiarze audycje adresowane do dzieci i młodzieży. Niemal nie nadaje reklam.

W czterech programach ogólnokrajowych Polskie Radio S.A. nadało w 2000 roku łącznie 28 636 godzin audycji i innych przekazów. Udział różnych rodzajów (gatunków) audycji w poszczególnych programach i w łącznym czasie emisji programów ogólnokrajowych Polskiego Radia przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 1. Struktura gatunkowa ogólnokrajowych programów PR S.A. w 2000 r.

Rodzaje audycji	Program 1	Program 2		Program 3	Radio BIS		Czas emisji 4 programów PR S.A. łącznie	
		1.01-31.08	1.09-31.12		1.01-31.08	1.09-31.12	%	l. godz. emisji
	dane w odsetkach rocznej liczby godzin programu							
Informacyjne	14,0	1,7	3,2	8,1	8,1	7,9	8,7	2483
Publicystyczne	30,9	8,5	17,5	23,6	14,3	19,5	22,4	6401
Edukacyjno-poradnicze	4,2	0	0	1,0	23,4	22,5	5,6	1606
Religijne	3,6	1,0	0,6	0,5	2,2	1,9	1,8	516
Literackie i formy udramatyzowane	2,4	9,7	8,4	0,2	1,3	1,9	3,0	863
Rozrywkowe (słowne i słowno-muzyczne)	3,0	0	0,1	5,6	0	0	2,7	763
Sportowe	6,3	0	0	3,2	0	0	2,9	835
Audycje dla dzieci i młodzieży	1,8	0	0	0,8	15,9	15,7	3,6	1017
Audycje	0	0	0	0,2	0	0	0,06	19

dla mniejszości narodowych i etnicznych								
Muzyka w programie	29,4	76,7	69,2	55,0	33,2	29,1	46,9	13420
Autopromocja	1,4	2,1	0,8	0,05	1,5	1,4	1,0	292
Reklama	1,2	0	0	1,7	0,1	0,1	0,9	264
Inne płatne audycje	0,9	0	0	0	0	0	0,3	76
Inne	0,7	0,4	0,2	0	0	0	0,3	81
Razem audycje słowne i słowno- muzyczne (bez autopromocji i elementów płatnych)	66,4	20,8	29,8	43,3	65,2	69,4	50,6	14503
Liczba godzin nadanego programu (100%)	8784	3145	2929	8784	2782	2212	100	28 636

Jak widać w tabeli, spośród słownych pozycji programu najwięcej czasu Polskie Radio jako całość poświęciło na publicystykę (ponad jedną piątą łącznego czasu emisji 4 programów), która dominowała zdecydowanie w Programach 1 i 3, i informację, zajmującą ilościowo wysoką pozycję we wszystkich programach poza Programem 2.

Audycje edukacyjne i poradnicze zajęły blisko 6 procent łącznego czasu emisji czterech programów Polskiego Radia. Na średnią tę złożył się bardzo wysoki udział tej kategorii audycji w programie Radia BIS, w mniejszym stopniu - w Programie 1. Program 2 nie nadawał wcale, a Program 3 nadawał bardzo niewiele audycji edukacyjno-poradniczych.

Audycje literackie i formy udratyzowane, audycje rozrywkowe (słowne i słowno-muzyczne) oraz audycje sportowe zajęły w łącznym czasie emisji czterech programów PR podobną ilość czasu – ok. 3 procent. Udział audycji sportowych wzrósł w porównaniu z 1999 r. dwukrotnie, co wiąże się z mającym miejsce w ubiegłym roku wielkim wydarzeniem sportowym, jakim była Olimpiada w Sydney. Audycje poświęcone sportowi zajmowały najwięcej miejsca w Programie 1, nie nadawały ich natomiast w ogóle Dwójka i Radio BIS.

Audycje dla dzieci i młodzieży zajęły w łącznym czasie emisji czterech programów nieco więcej miejsca niż wyżej przedstawione, bo niespełna 4 procent. Podobnie jak w przypadku audycji edukacyjnych, udział ten „wypracowało” przede wszystkim Radio BIS (16% tego programu), w mniejszym stopniu Program 1. Programy 2 i 3 nie nadawały lub nadawały znikomą liczbę tych audycji.

Muzyka zajęła w 2000 r. mniej niż połowę czasu łącznej emisji programów ogólnopolskich Polskiego Radia (47%). Na poszczególnych antenach udział muzyki był bardzo zróżnicowany. Niewiele czasu – nie więcej niż jedną trzecią programu - poświęciły na nią Program 1 i Radio BIS. W Programie 3 muzyka stanowiła natomiast ponad połowę programu, w muzyczno-literackim Programie 2 – ponad trzy czwarte.

Polskie Radio przeznaczało stosunkowo niewiele czasu antenowego na promocję i zapowiedzi własnych audycji. Jak widać w tabeli, udział autopromocji wynosił w poszczególnych programach od 0,05% do 2% czasu emisji.

Specjalny komentarz należy poświęcić zawartości w 2000 roku Programu 2 i Radia BIS. Programy te, jak to już powiedziano wcześniej, od września ubiegłego roku zaczęły być ponownie nadawane w pełnym wymiarze godzin. Można więc było oczekiwać, że wraz z wydłużeniem czasu emisji powrócą na antenę te audycje, na które wcześniej brakowało miejsca.

Porównanie struktury gatunkowej Programu 2 i Radia BIS w okresie do września ub. roku, czyli przy emisji w niepełnym wymiarze godzin, z okresem po rozdzieleniu obu anten pokazuje, że od września ub. roku w obu programach wzrósł udział publicystyki - w Programie 2 aż dwukrotnie – zmniejszył się natomiast relatywnie udział tych audycji, które stanowią o specyfice i profilu każdego z programów. I tak, w Programie 2 zmalał (o 8 punktów procentowych) udział muzyki, zmniejszył się także nieco udział audycji literackich (por. Tab. 1 powyżej). W Radiu BIS obniżył się nieco udział audycji edukacyjno-poradniczych, a także muzyki (o 1 punkt procentowy).

Nie można wykluczyć, że obserwowane zmiany mają charakter incydentalny. Wydaje się jednak, że wskazują one pośrednio na to, iż w okresie zmniejszonego czasu emisji oba programy umieszczały na antenie przede wszystkim audycje decydujące o ich profilu, rezygnując z pozostałych. Obecnie dłuższy czas emisji pozwala przywrócić większy wymiar ilościowy publicystyce.

Analiza udziału wymienionych rodzajów audycji na antenach Polskiego Radia w ciągu ostatnich 3 lat (1998-2000) pozwala określić rysujące się ogólne tendencje w kształtowaniu programu. Obrazuje to tabela poniżej.

Tab. 2. Udział różnych rodzajów audycji w łącznym czasie emisji 4 programów Polskiego Radia w latach 1998 – 2000

Rodzaje audycji	1998 r.	1999 r.	2000 r.
	dane w odsetkach łącznego czasu emisji 4 programów danym roku		
Informacyjne	10,9	10,2	<u>8,7</u>
Publicystyczne	18,7	22,2	22,4

Edukacyjno-poradnicze	4,8	5,4	5,6
Religijne	1,8	2,1	1,8
Literackie i formy udramatyzowane	3,4	3,0	3,0
Rozrywkowe (słowne i słowno-muzyczne)	2,5	2,5	2,7
Sportowe	1,4	1,4	2,9
Audycje dla dzieci i młodzieży	3,4	3,0	3,6
Muzyka w programie	50,6	47,6	46,9
Razem audycje słowne i słowno-muzyczne (bez autopromocji i elementów płatnych)	47,2	49,5	50,6
Liczba godzin nadanego programu (=100%)	26 281	26 305	28 636

Jak wynika z przedstawionych danych, w okresie ostatnich trzech lat systematycznie malał udział muzyki na antenach Polskiego Radia – z blisko 51% w łącznym czasie emisji czterech programów w 1998 r. do 47% w roku 2000. Wzrósł natomiast udział słownej części programów. Tendencja ta wystąpiła najsilniej w Programie 1, ale widoczna była w większym lub mniejszym stopniu w ramach wszystkich programów.

W części słownej programów także wystąpiły pewne przesunięcia. Jak widać w tabeli 2, w 4 programach Polskiego Radia zmniejszył się łączny udział informacji (z 11% w roku 1998 do 8,7% w roku 2000), zwiększył natomiast udział publicystyki (z niespełna 19% w 1998 r. do 22,4% w roku 2000). Zmiany te dotyczą przede wszystkim Programu 1 (w którym udział informacji spadł w ciągu ostatnich trzech lat o 4 punkty procentowe, a udział publicystyki wzrósł o 7 punktów), w mniejszym stopniu także Programu 3 (spadek udziału informacji o 1 punkt, wzrost publicystyki o 3 punkty). Udział publicystyki wzrósł także znacznie, jak wskazywano wyżej, w Programie 2 PR, po podjęciu emisji we wrześniu ubiegłego roku na oddzielnej antenie.

W ciągu ostatnich 3 lat zmalała także w programach Polskiego Radia ilość audycji literackich i form udratyzowanych, i to, w mniejszym lub większym stopniu, na wszystkich antenach – także w określanym jako muzyczno-literacki Programie 2.

Zwiększeniu uległ z kolei łączny udział w programach PR audycji edukacyjno-poradniczych – głównie w Radiu Bis, w pewnym stopniu także w Programie 1.

W 2000 roku wzrósł dwukrotnie, jak już wyżej wspomniano, udział audycji sportowych na antenie, w obu programach nadających te audycje, tj. w Programie 1 i 3. Wzrost ten miał jednak charakter incydentalny, związany z odbywającymi się w ubiegłym roku wielkimi wydarzeniami sportowymi (Olimpiada). Na 2001 rok nadawca zaplanował udział audycji sportowych na poziomie lat wcześniejszych (ok. 1,4%).

Obserwowane różnice odsetków udziału poszczególnych rodzajów audycji w ostatnich latach nie są wprawdzie duże, istotne są jednak widoczne w danych tendencje.

3. Rozgłośnie regionalne radia publicznego

Strukturę gatunkową programów nadanych w 2000 roku przez 17 rozgłośni regionalnych radia publicznego przedstawia poniższa tabela.

Rozgłośnie regionalne radia publicznego	Rodzaje audycji										
	Informacja	Publicystyka	Muzyka	Edukacja i poradnictwo	Religia	Literackie i formy udramatyzowane	Rozrywka	Sport	Dla dzieci i młodzieży	Dla mniejszości narodowych	Reklama
	odsetek rocznego czasu emisji										
Białystok	14	24	39	6	0,7	5	1	2	2	3	3
Bydgoszcz	19	22	39	7	0,4	4	2	3	2	0	2
Gdańsk	17	13	47	5	0,6	4	3	3	4	1	3
Katowice	6	7	50	12	1	3	2	3	1	1	3
Kielce	18	11	39	9	0,6	5	3	3	6	0	2
Koszalin	17	16	50	6	0,5	2	2	2	2	0,5	1
Kraków	22	9	38	5	0,3	4	6	3	2	0,4	2
Lublin	19	14	44	6	1	2	4	3	2	0,4	2
Łódź	14	9	56	7	0,4	2	2	4	3	0	1
Olsztyn	15	12	51	8	0,7	3	2	3	2	0,5	2

Opole	19	9	43	7	0,5	5	1	3	5	2	2
Poznań	20	5	48	6	0,4	4	2	3	8	0	3
Rzeszów	24	22	38	6	0,6	3	2	2	1	0,5	1
Szczecin	10	19	45	9	0,6	3	4	2	3	0,2	3
W-wa RDC	20	5	58	9	0,7	2	2	2	1	0	1
Wrocław	21	4	53	6	0	3	5	2	1	0	2
Zielona Góra	15	26	40	7	0,4	4	0,1	3	2	0,0	3
Średnio w siedemnastu rozgłosniach	18	13	46	7	0,6	3	3	3	3	0,3	2

W 2000 roku, podobnie jak w roku poprzednim, w programach publicznych nadawców regionalnych obecne były wszystkie gatunki radiowe, choć w różnym wymiarze. Najwięcej było w nich muzyki, informacji i publicystyki, które zajęły łącznie średnio ok. 77% rocznego czasu emisji. Wielkość ta jest analogiczna do poziomu osiągniętego w 1999 roku. Pozostałe nieco powyżej 20 % programu wypełniły przede wszystkim audycje edukacyjno-poradnicze, literackie i formy udramatyzowane, rozrywka, sport oraz audycje adresowane do dzieci i młodzieży. Nikły odsetek rocznego czasu emisji (por. tabela) przeznaczono na audycje religijne oraz dla mniejszości narodowych i grup etnicznych.

Analiza danych nadesłanych przez poszczególne rozgłosnie pokazuje, że choć od lat ich programy mają w większości taki sam profil, to jednak różnią się one pod względem proporcji trzech podstawowych gatunków, jak też pod względem udziałów pozostałych rodzajów audycji w programie.

I tak choć w programach wszystkich rozgłosni dominuje muzyka, to jej udział był bardzo zróżnicowany: od poniżej 40% programu w rozgłosniach w Białymstoku, Bydgoszczy, Kielcach, Krakowie i Rzeszowie, do ponad połowy programu w rozgłosniach w Łodzi, Olsztynie, Wrocławiu i w Radiu dla Ciebie.

Równie zróżnicowany był udział informacji i publicystyki w tych programach.

Średni udział audycji informacyjnych wynosił 18%. Poniżej tego poziomu sytuowały się rozgłosnie w Katowicach, Szczecinie, Białymstoku, Łodzi, Olsztynie i Zielonej Górze. Zdecydowanie przekroczyły tę średnią rozgłosnie w Rzeszowie, Krakowie, Wrocławiu i Poznaniu (21-24%).

Średni udział audycji publicystycznych w 17 rozgłosniach wynosił 13%. W przypadku tych audycji obserwuje się ogromną rozpiętość udziału w programach: od poniżej 10% (Wrocław, Warszawa – Radio dla Ciebie, Poznań – Merkury, Kraków, Łódź, Opole) do powyżej 20% (Zielona Góra – Radio Zachód, Białystok, Bydgoszcz, Rzeszów).

W przypadku 4 rozgłosni regionalnych na miejscu trzeciego dominującego rodzaju audycji zamiast publicystyki znalazła się edukacja i poradnictwo. Były to rozgłosnie w Katowicach, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu.

Podobnie jak w roku 1999, wszystkie rozgłośnie regionalne przekroczyły w 2000 roku wymagany przez KRRiT minimalny udział w programie audycji edukacyjno-poradniczych wynoszący 3%. Dziewięć rozgłośni znacznie przekroczyło ten próg, osiągając udział, na poziomie 7-12%. Podobne tendencje rysowały się już w 1999 roku. Wszystkie rozgłośnie zrealizowały też wymagany przez KRRiT minimalny udział audycji literackich i form udramatyzowanych w programie, wynoszący 2%. Wśród nich 5 rozgłośni dwukrotnie lub ponad dwukrotnie przekroczyło ten próg (Kielce, Białystok, Opole, Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Poznań i Zielona Góra). Trzeba zaznaczyć, że udział wymienionych kategorii audycji w programach rozgłośni systematycznie wzrastał na skutek objęcia ich przez Krajową Radę specjalnymi preferencjami przy podziale środków z wpływów abonamentowych.

Rozgłośnie różnią się także udziałem audycji adresowanych do dzieci i młodzieży. Najwięcej czasu na antenie przeznaczyły na tę część oferty rozgłośnie w Poznaniu, Kielcach, Opolu i Gdańsku (4-8%).

Audycje rozrywkowe zajmowały relatywnie tyle samo czasu co audycje skierowane do dzieci i młodzieży. Najwięcej czasu antenowego zajęły one w rozgłośniach w Krakowie, Lublinie, Wrocławiu i Szczecinie (4-6%).

Audycje sportowe w programach 17 rozgłośni miały podobny udział (1 rozgłośnia udział na poziomie 1%, w 10 – 3%, w 6 rozgłośniach - 2%).

W programach publicznych regionalnych nadawców radiowych w 2000 roku dominowały muzyka, informacja i publicystyka. W ciągu ostatnich trzech lat systematycznie wzrasta w programach 17 rozgłośni udział audycji edukacyjno-poradniczych oraz literackich i form udramatyzowanych.

4. Respektowanie przez radiowych nadawców publicznych ustawy o radiofonii i telewizji (art. 15 i 15a u.r.t.)

Jak to już zostało powiedziane w innym miejscu (przy omawianiu realizacji ustawy przez nadawców telewizyjnych) z dniem 19 maja 2000 r. weszły w życie nowe przepisy ustawy o radiofonii i telewizji dotyczące udziału w programach nadawców, zarówno publicznych jak i koncesjonowanych, określonych rodzajów audycji i pozycji programu (tzw. obligatoryjne kwoty programowe). W odniesieniu do nadawców radiowych mowa tu o trzech nowych przepisach, dotyczących obligatoryjnych kwot w programie:

- udziału w programie **audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie** (z wyłączeniem serwisów informacyjnych, transmisji sportowych i reklam) w wymiarze nie mniejszym niż 10% *kwartalnego* czasu emisji programu (art. 15a ust. 2 urt.);
- udziału **utworów słowno-muzycznych wykonywanych w języku polskim w miesięcznym** czasie emisji utworów słowno-muzycznych w programie na poziomie nie niższym niż 30% (art. 15 ust. 2);
- udziału **utworów muzycznych związanych z kulturą polską w miesięcznym** czasie emisji utworów muzycznych w programie na poziomie nie niższym niż 30% (art. 15 ust. 3).

Z chwilą nowelizacji przestały obowiązywać przepisy dotyczące obligatoryjnego udziału w programach nadawców określonych kwot audycji producentów krajowych oraz kwot producentów krajowych innych niż nadawca (art. 15 ust. 1 i 2 urt. w brzmieniu obowiązującym do 18 maja 2000 r.).

Krajowa Rada w odniesieniu do 2000 r. kontrolowała - w odpowiednich przedziałach czasu - realizację zarówno poprzedniej (tj. obowiązującej do 18 maja ub. roku) jak i znowelizowanej treści przepisów art. 15 dotyczących obligatoryjnych kwot programowych w programach publicznych nadawców radiowych. Wyniki kontroli przedstawiono poniżej.

Udział w programie audycji producentów krajowych oraz producentów krajowych innych niż nadawca (art. 15 ust.1 i 2 urt. w brzmieniu obowiązującym do 18 maja 2000 roku)

Należy na wstępie zwrócić uwagę, że ustawa ustaliła okres rozliczania obu wymaganych kwot w okresach rocznych. W odniesieniu do 2000 roku wymóg ten nie mógł być spełniony, ponieważ wymienione przepisy przestały obowiązywać w pierwszej połowie roku. W związku z tym dane uzyskane od nadawców odnosiły się jedynie do wskazanego okresu 1 stycznia – 18 maja 2000 r. Okoliczność ta mogła wpłynąć niekorzystnie na wywiązanie się nadawców z realizacji tych przepisów.

Udział audycji producentów krajowych w ogólnokrajowych i regionalnych programach radiofonii publicznej został określony na mocy ustawy o radiofonii i telewizji i rozporządzenia KRRiT z dn. 22.09.1993 r. jako nie mniejszy niż 55% rocznego czasu nadawania programu.

Udział w programie audycji producentów krajowych innych niż nadawca został określony, dla wszystkich nadawców radiowych, jako nie mniejszy niż 10% rocznego czasu nadawania programu.

Z danych uzyskanych przez KRRiT od nadawców wynika, że w odniesieniu do udziału w programie **audycji producentów krajowych** wszyscy, poza jednym (RdC), radiowi nadawcy publiczni wywiązali się w 2000 r. z tego zobowiązania, i to na ogół w stopniu znacznie przekraczającym określony przez ustawodawcę próg minimalny. Udział audycji producentów krajowych (w rozumieniu ustawy i rozporządzenia KRRiT) w programach ogólnokrajowych Polskiego Radia S.A. wynosił od 67% do 86%, w programach poszczególnych rozgłośni regionalnych – od 55% do 73%.

Podobne wielkości kwot audycji producentów krajowych znalazły się w programach radiowych nadawców publicznych w 1999 roku.

Tak wysokie kwoty audycji producentów krajowych w większości programów radiowych nadawców publicznych wynikają z faktu, że stosunkowo wysoki udział w ich programach mają te elementy programu, które ów udział, zgodnie z rozporządzeniem KRRiT, zwiększają - tj. utwory muzyczne wykonywane w języku polskim.

W zakresie udziału w programie **audycji producentów innych niż nadawca** (art. 15 ust. 2 urt.) wymagane kwoty minimalne osiągnęła tylko część nadawców. Wiąże się to z faktem wciąż jeszcze słabego rozwoju rynku tzw. radiowych producentów niezależnych, od których nadawcy mogą nabywać programy. Wymagany minimalny udział audycji producentów krajowych innych niż nadawca osiągnęło lub przekroczyło pięć rozgłośni

regionalnych radia publicznego, dalsze trzy uzyskały udział zbliżony (9%). W pozostałych rozgłośniach udział ten wyniósł od 2 do 7 procent.

W programach ogólnokrajowych Polskiego Radia udział audycji producentów krajowych innych niż nadawca wynosił w 2000 r. od niespełna procenta do ok. 5 procent.

W podsumowaniu analizy należy dodać, że – jak wynika z danych KRRiT - udział omawianych audycji w programach publicznych nadawców radiowych w kolejnych latach obowiązywania tego przepisu systematycznie się zwiększał. Można więc powiedzieć, że założony cel omawianego przepisu ustawy został w dużej mierze osiągnięty.

Udział utworów słowno-muzycznych wykonywanych w języku polskim w miesięcznym czasie nadawania utworów słowno-muzycznych w programie (art. 15 ust. 2 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 19 maja 2000 r.)

Zgodnie z ustawą, udział omawianych utworów słowno-muzycznych w miesięcznym czasie nadawania wszystkich utworów słowno-muzycznych w programie powinien wynosić nie mniej niż 30%.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przeprowadziła kontrolę realizacji omawianego przepisu ustawy w odniesieniu do czasu emisji programów w kolejnych miesiącach 2000 r. Analiza wykazała, że niemal wszyscy radiowi nadawcy publiczni wypełniają omawiany przepis ustawy. Nie realizują go jedynie dwie rozgłośnie regionalne oraz Polskie Radio S.A. w Programie 2. Spośród programów PR S.A. najwyższy udział utworów słowno-muzycznych odnotowano w ubiegłym roku w Programie 1 (w kolejnych miesiącach od 48 do 59 procent).

Udział utworów muzycznych związanych z kulturą polską w miesięcznym czasie nadawania utworów muzycznych w programie (art. 15 ust. 3 ustawy w brzmieniu obowiązującym od 19 maja 2000 r.)

Minimalny udział utworów muzycznych związanych (przez osobę wykonawcy, kompozytora lub autora opracowania) z kulturą polską, w miesięcznym czasie nadawania utworów muzycznych w programie wynosi według ustawy 30%. Udział ten został więc określony w ustawie w takim samym wymiarze jak omówiony wcześniej obligatoryjny udział utworów słowno-muzycznych w programie.

W wyniku kontroli realizacji przez nadawców przywołanego przepisu KRRiT stwierdziła, że w programach ogólnokrajowych Polskiego Radia S.A. wymagany udział omawianych utworów muzycznych realizowany jest bez zarzutu na trzech antenach, tj. w Programie 1 (w poszczególnych miesiącach od 41 do 56 procent), 2 i Radiu BIS (miesięczne udziały od 30 do 46 procent). W Programie 3 PR udział omawianych utworów muzycznych związanych z kulturą polską wynosił od 24 do 33 procent - w niektórych miesiącach 2000 roku nie osiągał więc wymaganej wysokości.

Spośród rozgłośni regionalnych większość (13) realizowała w 2000 r. omawiany przepis ustawy – w wysokości od 30 do 80 procent czasu emisji utworów muzycznych w programie. W trzech rozgłośniach w niektórych miesiącach roku udział omawianych utworów muzycznych był niższy od wymaganego w ustawie. Co do jednej rozgłośni brak jest danych.

Udział w programach audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie, w kwartalnym czasie nadawania programu (art. 15a ust. 2 urt. w brzmieniu obowiązującym od 19 maja 2000 r.)

W związku z datą wejścia w życie omawianego przepisu ustawy KRRiT objęła kontrolą programy nadane w III i IV kwartale 2000 r. oraz w okresie 18 maja – 31 czerwca ubiegłego roku.

Z uzyskanych danych wynika, że wszyscy radiowi nadawcy publiczni wypełniają omawiany wymóg ustawy. Udział audycji (z uwzględnieniem wyłączeń ustawowych) wytworzonych pierwotnie w języku polskim w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie wynosił w poszczególnych kwartałach 2000 r. od 77% do 91% w programach rozgłośni regionalnych radia publicznego i od 77% do 94% w programach ogólnokrajowych Polskiego Radia S.A. Przywołany przepis ustawy określa minimalny udział tych audycji jako 10% kwartalnego czasu nadawania programu.

Należy dodać, że łatwość, z jaką nadawcy radiowi (nie tylko publiczni, ale i koncesjonowani) realizują i znacznie przekraczają wymagany w ustawie udział audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim w okresie trzech lat przed rozpowszechnianiem w programie wynika z faktu, że w programie radiowym w zasadzie wszystkie albo prawie wszystkie nadawane audycje są to audycje wytworzone w języku polskim. Udział audycji wytworzonych w języku obcym i następnie adaptowanych (tłumaczonych) jest znikomy. Ponadto, większość programu radiowego jest obecnie nadawana „na żywo”, czyli spełnia przepis ustawy mówiący, że do wymaganej kwoty należy zaliczać audycje wytworzone w okresie 3 lat przed rozpowszechnianiem w programie. Tak więc nawet po uwzględnieniu odliczeń ustawowych (tj. czasu emisji audycji informacyjnych, transmisji sportowych i reklam) kwota audycji spełniających wymagane kryteria w programach radiowych nadal jest bardzo wysoka.

6. Realizacja szczególnych powinności radia publicznego

Polskie Radio S.A.

Analiza danych sprawozdawczych Polskiego Radia S.A. za 2000 rok wykazała, że zadania zawarte w art. 21 ust. 2 (pkt. 7, 7a, 8) realizowane były w Programie 1, 3 i Radiu Bis PR S.A. Audycje służące umacnianiu rodziny, kształtowaniu postaw prozdrowotnych oraz zwalczaniu patologii społecznych zajęły w tych programach łącznie 3,5% rocznego czasu emisji, czyli przeciętnie 19,3 godziny tygodniowo.

Różny był jednak godzinowy udział tych audycji w poszczególnych programach Polskiego Radia S.A. Najwięcej czasu antenowego na emisję tych audycji poświęcił Program 1. Zajęły one średnio 9,8 godzin w tygodniu (5,8% rocznego czasu nadawania). W Programie 3 nadawano średnio tygodniowo ponad 5 godzin tych audycji (3% rocznego czasu nadawania), a w Radiu BIS nieco powyżej 4 godzin tygodniowo (4,5% rocznego czasu nadawania).

W 2000 roku Polskie Radio S.A. przeznaczyło najwięcej czasu na audycje kształtujące postawy prozdrowotne (średnio 1,5% rocznego czasu emisji), najmniej – na audycje ukazujące problemy patologii społecznych (średnio 0,6% rocznego czasu emisji). Omawiane zagadnienia podejmowano najczęściej, podobnie jak w poprzednim roku, w audycjach

edukacyjno-poradniczych, publicystycznych, reportażach i magazynach. Często audycje przybierały formę rozmów ze słuchaczami.

Programy PR S.A.	Umacnianie rodziny		Postawy prozdrowotne		Patologia społeczna		Ogółem		Przeciętna liczba godzin w tygodniu
	l.godz.	%	l.godz.	%	l.godz.	%	l.godz.	%	
Program 1	189	2,2	225	2,6	96	1,1	510	5,8	9,8
Program 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Program 3	114	1,3	93	1,1	60	0,7	267	3	5,1
Radio BIS	92	1,8	106	2,1	26	0,5	224	4,5	4,3
Razem	395	1,4	424	1,5	182	0,6	1001	3,5	19,3

Kształtowaniu postaw prozdrowotnych poświęcono w trzech programach łącznie średnio 8 godz. w tygodniu. Audycje **służące umacnianiu rodziny** zajęły przeciętnie 7 godz. 40 min w tygodniu. Chociaż stosunkowo najmniej miejsca w czterech programach PR S.A. przeznaczono na audycje **służące zwalczaniu patologii społecznych** – średnio 3 godz. 30 min tygodniowo, to należy zauważyć, że w porównaniu z 1999 rokiem nastąpił blisko siedmiokrotny wzrost udziału tych audycji w rocznym programie.

Rozgłośnie regionalne radia publicznego

W 2000 roku wszystkie rozgłośnie regionalne radia publicznego nadawały audycje służące umacnianiu rodziny, kształtowaniu postaw prozdrowotnych oraz zwalczaniu patologii społecznych. 17 rozgłosni wziętych łącznie przeznaczyło na realizację tych zadań 3,8% rocznego czasu emisji, czyli przeciętnie 109 godzin tygodniowo. Stosunkowo najwięcej czasu poświęcono audycjom służącym umacnianiu rodziny (średnio 1,7% rocznego czasu emisji), najmniej – audycjom służącym zwalczaniu patologii społecznych (średnio 0,9% rocznego czasu emisji).

Najwięcej czasu na realizację trzech omawianych zadań przeznaczyły rozgłośnie w Kielcach (11% rocznego czasu emisji, średnio 18 godz. w tygodniu), w Białymstoku (10% czasu emisji, średnio 16 godzin 40 minut w tygodniu), Olsztynie (8,5%, średnio 14 godz. w tygodniu), Rzeszowie (6,4% rocznego czasu emisji, średnio 6 godzin w tygodniu), Szczecinie (5,2% rocznego czasu emisji, średnio 9 godz. w tygodniu), Opolu (5,1% rocznego czasu emisji, średnio 8,7 godzin w tygodniu), Zielonej Górze (4,3% rocznego czasu emisji, średnio 7 godzin w tygodniu). Najmniej czasu antenowego zajęły one natomiast w programie Radia Koszalin, Radia dla Ciebie i Radia Kraków (niespełna 1% rocznego programu, przeciętnie 1 godz. w tygodniu) oraz Radia Pomorza i Kujaw, Radia Łódź, Radia Poznań, Radia Wrocław

i Radia Gdańsk (mniej niż 2%, średnio ok. 3 godziny w tygodniu). Szczegółowe dane pokazuje poniższa tabela.

Rozgłośnie regionalne PR S.A.	Umacnianie rodziny		Postawy prozdrowotne		Patologia społeczna		Ogółem		Przeciętna liczba godzin w tygodniu
	l.godz.	%	l.godz.	%	l.godz.	%	l.godz.	%	
Białystok	415	4,7	270	3,1	182	2,1	867	9,9	16,7
Bydgoszcz	48	0,5	65	0,7	8	0,1	121	1,4	2,3
Gdańsk	46	0,5	53	0,6	6,3	0,1	105,3	1,2	2
Katowice	95,3	1,1	158	1,8	36,2	0,4	289,5	3,3	5,6
Kielce	414	4,7	353	4	167	1,9	934	10,6	18
Koszalin	35	0,4	26,4	0,3	15,3	0,2	76,7	0,9	1,5
Kraków	52,3	0,6	6	0,1	0	0	58,3	0,7	1,1
Lublin	81	0,9	93	1,1	52	0,6	226	2,6	4,3
Łódź	49	0,6	33	0,4	33	0,4	115	1,3	2,2
Olsztyn	427	4,9	76	0,9	243	2,8	746	8,5	14,3
Opole	210	0,2	120	1,4	120	1,4	450	5,1	8,7
Poznań	39,6	0,5	52	0,6	15	0,2	106,6	1,2	2
Rzeszów	245	2,8	187	2,1	130	1,5	562	6,4	10,8
Szczecin	225	2,6	140	1,6	95	1,1	460	5,2	8,8
W-wa RDC	6,6	0,1	26,6	0,3	19,6	0,2	52,8	0,6	1
Wrocław	9	0,1	50	0,6	50	0,6	109	1,2	2,1
Zielona Góra	127,5	1,5	110,8	1,3	136	1,6	374,3	4,3	7,2
Razem	2525,3	1,7	1819,7	1,2	1308,3	0,9	5653,5	3,8	108,6

Audycje służące **umacnianiu rodziny** najwięcej czasu zajęły na antenie rozgłośni: olsztyńskiej, białostockiej i kieleckiej (średnio po 8 godz. w tygodniu) oraz rzeszowskiej, szczecińskiej i opolskiej (średnio 4 godz. w tygodniu). Najmniej czasu przeznaczono na nie w rozgłośniach: gdańskiej, bydgoskiej, koszalińskiej, łódzkiej i poznańskiej (średnio ok. 1 godz. w tygodniu) oraz warszawskiej i wrocławskiej (średnio 8-10 minut w tygodniu).

Audycje kształtujące **postawy prozdrowotne** najczęściej nadawane były w programach rozgłośni kieleckiej (średnio 7 godz. w tygodniu) i białostockiej (średnio 5 godz. w tygodniu). Niewiele ich emitowano w programach rozgłośni: w Gdańsku, Poznaniu i Wrocławiu (średnio po 1 godz. w tygodniu), Łodzi, Koszalinie i Warszawie (średnio 35 minut tygodniowo), a najmniej w Krakowie (średnio 7 minut tygodniowo).

Problemom **patologii społecznych** najwięcej czasu poświęcono w programach rozgłośni olsztyńskiej i białostockiej (średnio 3 - 4 godz. w tygodniu), najmniej czasu zajęły one w programach rozgłośni w Gdańsku i Bydgoszczy (średnio 9 minut w tygodniu).

Audycje adresowane do mniejszości narodowych i grup etnicznych (art. 21 ust. 2 pkt. 9 ustawy o radiofonii i telewizji)

Polskie Radio S.A.

W 2000 roku Polskie Radio S.A. nadawało audycje dla mniejszości narodowych i etnicznych tylko w Programie 3. Czas ich nadawania stanowił 0,2% rocznego czasu emisji tego programu. Nadawano audycje wyłącznie w języku polskim.

W porównaniu z 1999 rokiem udział tych audycji w rocznym programie zmniejszył się o 0,8% (w roku 1999 wynosił on 1%).

Rozgłoszenie regionalne radia publicznego

W programach nadawców regionalnych radia publicznego audycje adresowane do mniejszości narodowych od kilku lat mają ustabilizowane miejsce w programie, częstotliwość nadawania i liczbę godzin. W 2000 podobnie jak w roku poprzednim - audycje te emitowane były w 12 spośród 17 programów.

Nadawca	Audycje dla mniejszości narodowych i grup etnicznych ogółem	Audycje w języku polskim	Audycje w językach narodowych
	w odsetkach rocznego czasu emisji		
Białystok	3,4	0,1	3,3
Gdańsk	0,7	0,1	0,5
Katowice	0,5	0,3	0,3
Kielce	0,1	0,1	-
Koszalin	0,5	0,1	0,4
Kraków	0,4	0,4	-

Lublin	0,4	0,4	-
Olsztyn	0,5	0,1	0,3
Opole	1,6	0,9	0,7
Rzeszów	0,5	0,1	0,4
Szczecin	0,2	0,2	-
Wrocław	0,02	0,02	-
Rozgłośnie ogółem	0,5	0,2	0,3

W omawianym okresie nadano łącznie 764 godziny audycji dla mniejszości narodowych i etnicznych, co daje średnio 1 godz. 15 min. tygodniowo w każdej stacji. W stosunku do roku poprzedniego stanowi to spadek udziału tych audycji o 50 godzin w skali roku.

Najwięcej czasu antenowego w 2000 roku przeznaczono na nie w Radiu Białystok (295 godz. – 3% rocznego czasu nadawania, średnio 5 godzin 40 minut w tygodniu), najmniej zaś w Radiu Wrocław (2 godz. – 0,02% rocznego czasu nadawania).

Omawiane audycje nadawane były z różną częstotliwością: od codziennych do jednej w miesiącu. Różny był także czas ich trwania w poszczególnych rozgłośniach: od 15 minut do dwugodzinnego bloku.

Ich odbiorcami byli przedstawiciele mniejszości lub grupy etnicznej białoruskiej (Białystok), ukraińskiej (Białystok, Koszalin, Lublin, Olsztyn, Rzeszów, Szczecin, Wrocław), litewskiej (Białystok), czeskiej (Opole), niemieckiej (Katowice, Opole), kaszubskiej (Gdańsk, Koszalin), kociwskiej (Gdańsk), romskiej (Kielce), huculskiej i łemkowskiej (Rzeszów), żydowskiej (Wrocław). Audycje adresowane do mniejszości narodowych i grup etnicznych były nadawane zarówno w języku polskim, jak i w językach narodowych. Niektóre z nich prowadzono w obu językach jednocześnie (Katowice). Radio Białystok większość tych audycji nadawało w językach narodowych mniejszości. Tylko w języku polskim nadawane były audycje tworzone przez rozgłośnie w Kielcach, Krakowie, Lublinie, Szczecinie i Wrocławiu.

W porównaniu z 1999 rokiem czas audycji nadawanych w językach narodowych w 2000 roku zmniejszył się o 6 godzin i wynosił 517 godzin. Mniejszy o 44 godziny w porównaniu z rokiem poprzednim był również udział audycji w języku polskim - w 2000 roku wyniósł on 247 godzin.

Tworzenie i rozpowszechnianie audycji oświatowych dla szkół i innych placówek światowo-wychowawczych (art. 25 ust. 2)

Ustawodawca zobowiązał nadawców publicznych do tworzenia i rozpowszechniania audycji oświatowych dla szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych.

Polskie Radio S.A.

Jedynym programem Polskiego Radia S.A., na którego antenie nadawano audycje tego rodzaju, było Radio BIS.

Audycje oświatowe wypełniły w Radiu BIS 38% czasu nadawania. Łącznie wyemitowano 1903 godz. tych audycji (przeciętnie niespełna 37 godzin w tygodniu). Czas trwania tych audycji był zróżnicowany i wynosił od 2 min do 2 godz. 55 min (magazyny), z tym że przeważały audycje trwające od 10-15 do 30 min. Nadawano je ze stałą częstotliwością.

W ramach audycji oświatowych prezentowano różnorodne formy twórczości radiowej: słuchowiska, audycje poetyckie, rozmowy ze specjalistami, transmisje koncertów opatrzone komentarzem, konkursy edukacyjne, pogadanki, proza czytana, dokumenty uzupełniane archiwalnymi materiałami dźwiękowymi, serwisy informacyjne. Na antenie Radia BIS emitowano także lekcje języków obcych oraz interdyscyplinarny magazyn z telefonicznym udziałem słuchaczy.

Tematyka audycji oświatowych dotyczyła bardzo szerokiego zakresu wiedzy. Prezentowano w nich najnowsze osiągnięcia w tych dziedzinach wiedzy, które będą kształtować świat w XXI (genetyka, fizyka, chemia itp.). Popularyzowano wiedzę informatyczną i Internet. Przedstawiano najnowsze odkrycia z dziedziny astronomii. Na antenie Radia BIS znalazły miejsce także audycje krajoznawcze oraz pozycje dotyczące dziejów świata (polityki, kultury, gospodarki, religii, obyczajów), historii Polski, dziejów prawa, idei i ideologii, ekonomii, socjologii, biologii, zoologii, archeologii, historii muzyki europejskiej. Emitowano poza tym audycje poświęcone popularyzacji muzyki poważnej, sztuk plastycznych, filmu i teatru, Starego Testamentu i mitologii greckiej.

Audycje oświatowe adresowano do odbiorców reprezentujących wszystkie grupy wiekowe.

Rozgłośnie regionalne radia publicznego

Na 17 programów rozgłośni regionalnych radia publicznego, audycje oświatowe emitowało tylko 6 rozgłośni. Szczegółowy wykaz przedstawia tabela poniżej.

Rozgłośnie regionalne PR S.A.	Audycje oświatowe		Przeciętna liczba godzin w tygodniu
	Liczba godzin	%	
Białystok	312	3,5	6
Bydgoszcz	0	0	0
Gdańsk	0	0	0
Katowice	0	0	0
Kielce	33	0,37	0,6

Koszalin	0	0	0
Kraków	14,6	0,16	0,3
Lublin	0	0	0
Łódź	74	0,8	1,4
Olsztyn	0	0	0
Opole	0	0	0
Poznań	28,3	0,3	0,5
Rzeszów	0	0	0
Szczecin	95	1,1	1,8
W-wa RDC	0	0	0
Wrocław	0	0	0
Zielona Góra	0	0	0

Audycje oświatowe najczęściej miejsca zajęły w programie rozgłośni szczecińskiej (1,1%, co dało niespełna 2 godz. tygodniowo), najmniej – w programie Radia Kraków (blisko 0,2%, czyli 18 min tygodniowo).

6. Oferta programowa ogólnopolskich i ponadregionalnych stacji radiowych koncesjonowanych

Ogólnopolskie koncesjonowane stacje radiowe emitują programy całodobowe. Każda ze stacji wypełnia określone w koncesjach obowiązki w zakresie programu. Zawarte w koncesjach zapisy programowe wyznaczają zróżnicowane profile stacji. Radio Zet i RMF FM nadają programy informacyjno - muzyczne, Radio Maryja – program społeczno-religijny. Zgodnie z zapisami koncesji wszyscy wymienieni nadawcy zobowiązani są do emisji w programach audycji informacyjnych oraz reportaży. Program Radia RMF FM ma ponadto zawierać słowne audycje rozrywkowe i transmisje koncertów, Radia Zet – audycje publicystyczne i edukacyjne, program Radia Maryja – audycje słowne o treści religijnej, audycje muzyczne, oświatowe i literackie.

Strukturę gatunkową programów nadanych w 2000 roku przez ogólnopolskie koncesjonowane stacje radiowe przedstawia poniższa tabela.

	Radio RMF FM	Radio Zet	Radio Maryja
Rodzaje audycji	Procent rocznego czasu emisji		
Informacyjne	12	13	1,6
Publicystyczne	4	9	11,2
Edukacyjno-poradnicze	2	4	1,2
Sportowe	1,5	0,25	0
Religijne	0	0	36,5
Literackie	2,5	0	9,2
Rozrywkowe w tym:	4,5	5	2,1
Konkursy	2	1	0,3
Audycje dla dzieci i młodzieży	0	0	5,7
Inne audycje	1,5	2	0
Muzyka w programie	60	60	26,5
Reklama	9	4	0
Autopromocja	3	1,8	6,1

W programach nadanych w 2000 roku przez Radio RMF FM i Radio Zet największy udział miała muzyka, informacja, publicystyka i rozrywka. Te trzy rodzaje audycji zajęły łącznie 80,5% rocznego programu Radia RMF FM oraz 87% Radia Zet. W programach obu stacji podobny udział w 2000 roku miała muzyka (60%). Nie były emitowane w tych programach audycje religijne oraz adresowane do dzieci i młodzieży. Dane w tabeli pokazują też różnice między nimi. W programie Radia Zet większy udział niż w Radiu RMF FM miała publicystyka, informacja, audycje edukacyjno-poradnicze oraz rozrywka. Radio RMF FM nadawało audycje literackie, których nie było w 2000 roku w programie Radia Zet. Różny był w obu stacjach udział reklamy w programie (w RMF FM ponad dwukrotnie wyższy niż w Radiu Zet) oraz audycji sportowych (w RMF FM – 1,5%; w Radiu Zet – 0,25%).

Porównując dane wskazane w tabeli z 1999 rokiem należy stwierdzić, że w obu programach nastąpiły modyfikacje dotyczące udziału niektórych rodzajów audycji.

W Radiu RMF FM nadawane były audycje edukacyjno-poradnicze (w 1999 roku nadawca nie umieścił tej kategorii w programie). Nieco większy udział miały audycje

informacyjne (o 1%), sportowe (o 0,5%) i rozrywkowe (o 0,5%). Zmniejszył się natomiast udział muzyki w programie (o 8%).

W Radiu Zet zwiększył się udział audycji rozrywkowych (o 0,5%); mniej nadano audycji publicystycznych (o 3,5%).

Program Radia Maryja ma inną specyfikę niż programy pozostałych dwóch nadawców ogólnopolskich. Jest to program o profilu społeczno- religijnym. Największy udział mają w nim kolejno: audycje religijne, muzyka oraz audycje publicystyczne. Zajęły one łącznie ponad 70% rocznego programu. W programie Radia Maryja brak reklam. Stacja emituje audycje adresowane do dzieci i młodzieży.

W stosunku do 1999 roku Radio Maryja zwiększyło udział w programie audycji religijnych (o ponad 10%) oraz audycji adresowanych do dzieci i młodzieży (o 1,2%), zmniejszyło natomiast udział audycji publicystycznych (o 9,4%), informacyjnych (o 6,1%), edukacyjno-poradniczych (o 4,5%) oraz muzyki (o 3,5%).

• **Oferta programowa ponadregionalnych koncesjonowanych stacji radiowych**

Obok stacji ogólnopolskich istnieją trzy stacje koncesjonowane o zasięgu tzw. ponadregionalnym: Radio WAWA, Radio TOK FM i Radiostacja (przed zmianą nazwy Rozgłośnia Harcerska). Każda ze stacji nadaje program w kilku dużych miastach wojewódzkich. Wszystkie nadają programy całodobowe. Zawarte w koncesjach zapisy programowe wyznaczają zróżnicowane profile tych stacji. Radio WaWa nadaje program określany jako uniwersalny, Radiostacja - program uniwersalny skierowany do młodego odbiorcy (14-35 lat), a program Radia TOK FM został określony w koncesji jako wyspecjalizowany, o charakterze informacyjnym. Wszystkie stacje, zgodnie z przyznanymi im koncesjami, mają obowiązek nadawać własne audycje informacyjne.

Strukturę gatunkową programów nadanych w 2000 roku przez ogólnopolskie koncesjonowane stacje radiowe przedstawia poniższa tabela.

	Radio TOK FM	Radio WaWa	Radiostacja
Rodzaje audycji	Procent rocznego czasu emisji		
Informacyjne	21,7	8	5
Publicystyczne	60,4	3,9	4,8
Edukacyjno-poradnicze	6,5	2	1,1
Sportowe	1,2	0,2	1
Religijne	0	0	0
Literackie	0	0,2	1,5

Rozrywkowe w tym:	0	2,7	6,5
Konkursy	0	1,7	2
Audycje dla dzieci i młodzieży	0	0,6	6,5
Muzyka w programie	2,7	70,4	69,5
Reklama	0,95	3,4	0,5
Autopromocja	6,4	3,3	1

W programach nadanych w 2000 roku przez Radio WaWa i Radiostację największy udział miała muzyka (70,4% w WaWa; 69,5% w Radiostacji). Choć obie stacje mają, zgodnie z koncesją, emitować programy uniwersalne, to jednak dane w tabeli pokazują wyraźne różnice między nimi. Program Radia WaWa koncentruje się na informacji i publicystyce, natomiast Radiostacja - na rozrywce adresowanej do młodego odbiorcy. Pozostałe rodzaje audycji w programach nadanych w 2000 roku przez obie stacje miały niewielki udział (literackie, sportowe, edukacyjno-poradnicze).

W programie Radia TOK FM udział poszczególnych rodzajów audycji wyznacza określona w koncesji specjalizacja. Stąd w programie tym niewiele miejsca zajęła muzyka, natomiast dominowały w nim audycje publicystyczne (ponad 60%) oraz informacyjne (20,9%).

Porównując dane wskazane w tabeli z 1999 rokiem należy stwierdzić, że we wszystkich omawianych stacjach tzw. ponadregionalnych nastąpiły modyfikacje w zakresie udziału poszczególnych rodzajów audycji w programach. Polegają one przede wszystkim na zmniejszeniu obecności w programach audycji słownych i słowno-muzycznych, a wyraźnym zwiększeniu udziału muzyki.

III. SYTUACJA FINANSOWO-EKONOMICZNA NADAWCÓW PUBLICZNYCH

Przychody abonamentowe

Na podstawie ustawy z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji od 1994 roku działa 19 nadawców publicznych: 18 spółek radiofonii publicznej oraz Telewizja Polska S.A.

Zgodnie z art. 31 ww. ustawy przychodami nadawców publicznych, z których finansowana jest ich działalność są wpływy pochodzące z:

- opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych, odsetek za zwłokę w ich uiszczaniu, kar za używanie nie zarejestrowanych odbiorników radiowych i telewizyjnych,
- obrotu prawami do audycji,
- reklam i audycji sponsorowanych,
- innych źródeł.

Przychodami spółek publicznej radiofonii i telewizji mogą być również dotacje z budżetu państwa.

W poszczególnych latach okresu 1994 - 2000 stosowany był następujący klucz podziału wpływów abonamentowych (z opłat za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych) pomiędzy radiofonię i telewizję publiczną:

	<u>Telewizja</u> <u>Polska S.A.</u>	<u>Radiofonia</u> <u>Publiczna</u>
1994 rok	67%	33%
lata 1995 -1996	60%	40%
1997 rok	62%	38%
lata 1998 -2000	60%	40%

Radiofonia publiczna

Zmiana klucza podziału wpływów abonamentowych na rzecz radiofonii publicznej spowodowana była koniecznością rozbudowy i modernizacji posiadanej przez te spółki bazy techniczno-produkcyjnej.

Potrzeba ta wynikała z nie dofinansowania obecnych spółek radiofonii publicznej w latach poprzednich, gdy funkcjonowały one do połowy 1993 roku w ramach struktur Komitetu ds. Radia i Telewizji oraz państwowej jednostki organizacyjnej „Polskie Radio i Telewizja”.

W latach 1994 - 2000 dla spółek regionalnej radiofonii publicznej z rachunku bankowego KRRiT (wpływy abonamentowe + wpływy pozaabonamentowe) przekazano środki wyodrębnione na częściowe finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych o charakterze rozwojowym, odpowiednio: 1994 rok - 8,9%, 1995 rok - 8,8%, 1996 rok - 16,7%, 1997 rok - 11,5%, 1998 rok - 20,4%, 1999 rok – 24,9%, 2000 rok – 7,4% środków ogółem.

Od 1996 roku Krajowa Rada, wydzielając środki na finansowanie inwestycji rozwojowych, określała ich przeznaczenie (na podstawie zaakceptowanych planów inwestycyjnych spółek regionalnej radiofonii publicznej) na częściowe finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z budową docelowej siedziby (Gdańsk, Koszalin, Kraków) lub rozbudową siedziby (Katowice, Łódź, Olsztyn, Poznań, Zielona Góra) oraz modernizacją ciągów technologiczno-produkcyjnych w pozostałych spółkach.

W 1999 roku zakończono wyodrębnianie środków z tego tytułu, jedynie w przypadku Radia Koszalin S.A. przy określaniu na 2000 rok wpływów pozaabonamentowych na finansowanie inwestycji rozwojowych wydzielono kwotę w wysokości 385 tys.zł z przeznaczeniem na dokończenie finansowania przedsięwzięcia inwestycyjnego związanego z budową siedziby spółki.

Polskiemu Radiu S.A. w Warszawie w latach 1998-2000 roku przyznane zostały dodatkowe środki z wpływów abonamentowych w wysokości 40,0 mln. zł na częściowe finansowanie zadania inwestycyjnego związanego z budową i wyposażeniem Radiowego Centrum Nadawczego I Programu PR w Solcu Kujawskim.

Ponadto zgodnie z ustaleniami zawartymi w ustawie o radiofonii i telewizji Krajowa Rada w ramach kwoty wpływów abonamentowych prognozowanych dla Polskiego Radia S.A. w Warszawie na 2000 rok wyodrębniła środki na finansowanie kosztów rozpowszechniania programów dla zagranicy w wysokości 4,0 mln zł (w 1997 roku – 3,6 mln zł, w 1998 roku – 4,1 mln zł, w 1999 roku – 4,0 mln zł).

W 2000 roku, zgodnie z uchwałami KRRiT Nr 493/99 z dnia 30 czerwca 1999 roku oraz Nr 722/99 z 2 grudnia 1999 roku, Nr 796/99 z dnia 29 grudnia 1999 roku, Nr 485/2000 z 17 października 2000 roku i Nr 586/2000 z 20 grudnia 2000 roku, przekazano spółkom radiofonii publicznej środki z rachunku bankowego KRRiT wpływów abonamentowych w łącznej wysokości 316.283,8 tys.zł (bez środków na finansowanie RCN w Solcu Kujawskim). Natomiast wpływy pozaabonamentowe zostały przekazane, zgodnie z uchwałą KRRiT Nr 723/99 z dnia 2 grudnia 1999 roku oraz Nr 534/2000 z 30 października 2000 r. i Nr 587/2000, spółkom regionalnej radiofonii publicznej w łącznej wysokości 10.016,0 tys.zł.

Telewizja publiczna

Telewizja wobec niemożliwości finansowania kosztów bieżących TV Polonia z budżetu państwa (pomimo zapisów w ustawie o radiofonii i telewizji MSZ nie finansował ze swojego budżetu nawet części kosztów emitowanego programu) Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w ramach wpływów abonamentowych określonych dla Telewizji Polskiej S.A. wyodrębniła na ten cel na 2000 rok kwotę 39,0 mln zł (w 1999 roku – 35,0 mln zł).

Natomiast Zarząd TVP S.A. z konta abonamentowego przeznaczył na finansowanie TV Polonia w 2000 roku kwotę 28,5 mln zł, tj. o 27,6 % więcej w porównaniu do 1999 roku (około 22,3 mln zł), lecz o 18,8% mniej w odniesieniu do kwoty środków przekazanych w 2000 roku na to zadanie (35,1 mln zł).

Ponadto zgodnie z zapisami ustawy o radiofonii i telewizji Krajowa Rada określiła minimalną kwotę wpływów abonamentowych na finansowanie audycji tworzonych przez oddziały terenowe Spółki do rozpowszechniania na antenie ogólnokrajowej w 2000 roku w wysokości 66,0 mln zł (w 1999 roku – 16,2 mln zł). Natomiast Zarząd Spółki przeznaczył na ten cel wpływy abonamentowe w wysokości 60,1 mln zł, tj. o 33,6% więcej w porównaniu do 1999 roku (około 45,0 mln zł) oraz o 1,1% więcej w odniesieniu do kwoty środków przekazanych w 2000 roku na to zadanie (59,4 mln zł).

Wpływy abonamentowe określone przez Krajową Radę dla oddziałów terenowych TVP S.A. na finansowanie programów regionalnych i w rozłącznej sieci „Dwójki” na poziomie minimalnym wynosiły w 2000 roku – 194,8 mln zł (w 1999 roku – 165,0 mln zł). Środki z konta abonamentowego Spółki przeznaczone na ten cel w 2000 roku wyniosły 176,2 mln zł i były o przeszło 4,1 % mniejsze niż w 1999 roku (183,7 mln zł), lecz o 0,5% wyższe w porównaniu do kwoty przekazanej na te programy w 2000 roku (175,3 mln zł).

W 2000 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, przekazywane były środki zgromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym KRRiT na finansowanie nadawców publicznych z tytułu:

- wpływów abonamentowych (z opłat za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych),
- wpływów pozaabonamentowych (z odsetek za zwłokę w uiszczaniu opłat abonamentowych, kar za używanie nie zarejestrowanych odbiorników radiowych i telewizyjnych, odsetek od Rejonowych Urzędów Poczty Polskiej za nieterminowe przekazywanie wpływów z opłat abonamentowych, odsetek bankowych od kapitalizacji środków, które gromadzone były na rachunku KRRiT).

Rozdział środków z tego rachunku na jednostki radiofonii i telewizji publicznej prezentuje poniższe zestawienie:

w tys. zł

TREŚĆ	2000 rok wykonanie
1	2
I. Wpływy abonamentowe razem,	803 700
z tego:	
1. RCN Polskiego Radia w Solcu Kujawskim	12 900
3. Telewizja Polska S.A.	474 516
3. Jednostki radiofonii publicznej, razem	316 284
z tego:	
a) Polskie Radio S.A.	168 385
b) Spółki regionalnej radiofonii, razem	147 899
II. Wpływy pozaabonamentowe, razem	10 975
z tego:	
1. Telewizja Polska S.A.	150
2. Jednostki radiofonii publicznej, razem,	10 825
z tego:	

a) Polskie Radio S.A.	809
b) Spółki regionalnej radiofonii, razem	10 016
III.RAZEM środki przekazane z rachunku KRRiT (I+II),	814 675
z tego:	12 900
1.RCN Polskiego Radia	474 666
3.Telewizja Polska S.A.	
4.Jednostki radiofonii publicznej, razem	327 109
z tego:	
a) Polskie Radio S.A.	169 194
b) Spółki regionalnej radiofonii, razem	157 915

W latach 1994-2000 odnotowano następujący coroczny przyrost wpływów abonamentowych dla radiofonii i telewizji publicznej:

w %

TREŚĆ	<u>1995</u> 1994	<u>1996</u> 1995	<u>1997</u> 1996	<u>1998</u> 1997	<u>1999</u> 1998	<u>2000</u> 1999
1. Telewizja Polska S.A. w Warszawie	9,0%	20,9%	14,6%	3,6%	4,3%	0,8%
2. Jednostki publicznej radiofonii, razem:	47,5%	20,9%	5,4%	18,0%	5,5%	-0,1%
z tego:						
1) Polskie Radio S.A. w Warszawie	47,4%	16,3%	7,1%	13,4%	4,6%	3,0%
2) Spółki regionalnej radiofonii	47,6%	27,2%	3,2%	24,0%	6,6%	-3,3%
3. RAZEM Spółki radiofonii i telewizji	21,7%	20,9%	10,9%	9,1%	4,8%	0,4%

W ciągu minionych 7-u lat z rachunku bankowego KRRiT przekazano spółkom radiofonii i telewizji publicznej środki w łącznej wysokości: 4 738 961 tys. zł
z tego:

- wpływy abonamentowe 4 665 814 tys. zł (98,5%)
- wpływy pozaabonamentowe 73 147 tys. zł (1,5%)

Środki te otrzymały:

1. Telewizja Polska 2 817 682 tys. zł (tj. 59,5%)
2. Jednostki radiofonii publicznej, razem 1 921 279 tys. zł (tj. 40,5%); liczone jako 100,0%
z tego:
 - a) Polskie Radio S.A. w Warszawie 1 033 159 tys. zł (tj. 21,8 %) ; 53,8%
 - b) spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem 888 120 tys. zł (tj. 18,7 %) ; 46,2%

W poszczególnych latach okresu 1994-2000 wpływy abonamentowe w ramach radiofonii publicznej przekazane zostały następująco:

	Polskie Radio S.A. w Warszawie	Spółki regionalnej radiofonii publicznej - razem
• lata 1994 -1995	58,0%	42,0%
• 1996 rok	55,8%	44,2%
• 1997 rok	56,7%	43,3%
• 1998 rok	52,2%	47,8%
• 1999 rok	51,7%	48,3%
• 2000 rok	53,2%	46,8%

W omawianym okresie poziom wpływów abonamentowych zwiększył się o 4,8 punktu procentowego na rzecz spółek regionalnej radiofonii.

Począwszy od 1996 roku środki z wpływów abonamentowych dzielone były na poszczególne spółki regionalnej radiofonii publicznej na podstawie algorytmu podziału akceptowanego wcześniej przez Krajową Radę.

Jeśli uwzględni się wskaźnik średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w latach 1995-2000 (1995 r. - 27,8%, 1996 r. 19,9%, 1997 r. - 14,9%, 1998 r. - 11,8%, 1999 r. - 7,3%, 2000 r. - 10,1%) to realna wartość wpływów abonamentowych w latach 1994 - 1999 według cen z 2000 roku przedstawia się następująco:

								w tys. zł
TREŚĆ	1994 rok	1995 rok	1996 rok	1997 rok	1998 rok	1999 rok	2000 rok	Dynamika zmian w %
	wykonanie porówn. ¹⁾	wykonanie porówn. ²⁾	wykonanie porówn. ³⁾	wykonanie porówn. ⁴⁾	wykonanie porówn. ⁵⁾	wykonanie porówn. ⁵⁾	wykonanie faktyczne	2000/1994
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
OGÓŁEM								
z tego:	1 001 560	953 906	961 955	928 537	905 830	884 654	803 700	80,2
TVP S.A.	670 959	572 345	577 172	575 693	533 510	518 505	474 516	70,7
Radiofonia publiczna*	330 601	381 561	384 783	352 844	372 319	366 150	329 184	99,6
z tego:								
POLSKIE RADIO*	191 734	221 163	214 565	199 968	202 805	197 667	181 285	94,6
Spółki regionalne	138 866	160 398	170 218	152 876	169 514	168 483	147 899	106,5

* z uwzględnieniem środków przeznaczonych dla Polskiego Radia S.A. w Warszawie na budowę i wyposażenie RCN w Solcu Kujawskim

¹⁾ faktyczne wykonanie 1994 roku x 1,278 x 1,199 x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

²⁾ faktyczne wykonanie 1995 roku x 1,199 x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

³⁾ faktyczne wykonanie 1996 roku x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

⁴⁾ faktyczne wykonanie 1997 roku x 1,118 x 1,073 x 1,101

⁵⁾ faktyczne wykonanie 1998 roku x 1,073 x 1,101

⁶⁾ faktyczne wykonanie 1999 roku x 1,101

Realna wartość wpływów abonamentowych ogółem przekazanych do jednostek publicznej radiofonii i telewizji w 2000 roku.

spadła o 19,8 % w porównaniu z 1994 r.

z tego:

- dla Telewizji Polskiej S.A. w Warszawie o 29,3% w porównaniu z 1994 r.
- dla radiofonii publicznej o 0,4% w porównaniu z 1994 r.

oraz:

- dla Polskiego Radia S.A. w Warszawie spadła o 5,4% w porównaniu z 1994 r.
- dla spółek radiofonii regionalnej wzrosła o 6,5% w porównaniu z 1994 r.

Przychody z reklamy

W latach 1994 - 2000 spółki radiofonii i telewizji publicznej uzyskały przychody ze sprzedaży czasu reklamowego w łącznej wysokości 5 415 242,8 tys. zł

z tego:

1. Telewizja Polska S.A. w Warszawie 5 098 814,9 tys. zł (tj. 94,2 %)
2. Jednostki radiofonii publicznej, razem 316 427,9 tys. zł (tj. 5,8 %) ; *liczone jako 100,0%*

z tego:

- a) Polskie Radio S.A. w Warszawie 159 662,4 tys. zł (tj. 3,0 %) 50,5%
- b) Spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem 156 765,5 tys. zł (tj. 2,8 %) 49,5%

W poszczególnych latach okresu 1994 - 2000 procentowo ujęte przychody z reklamy w ramach radiofonii publicznej kształtowały się następująco:

	Polskie Radio S.A. w Warszawie	Spółki regionalnej radiofonii publicznej - razem
• 1994 rok	49,6%	50,4%
• 1995 rok	56,5%	43,5%
• 1996 rok	59,2%	40,8%
• 1997 rok	52,4%	47,6%
• 1998 rok	45,7%	54,3%
• 1999 rok	44,4%	55,6%
• 2000 rok	47,5%	52,5%

Informacje o kwotach uzyskanych przychodów ze sprzedaży czasu reklamowego w analizowanym okresie w podziale na telewizję publiczną oraz na poszczególne spółki radiofonii publicznej zawiera poniższa tabela:

w tys. zł

TREŚĆ	2000 rok	Dynamika zmian w %
		2000/99
1.	2.	3.
I. Telewizja Polska S.A.	934 978,9	90,8
II. Jednostki radiofonii publicznej, Razem	65 716,7	90,8%
z tego:		
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	31194,5	97,1%
2. Spółki regionalnej Radiofonii, razem	34 522,2	85,8%
z tego:		
- Białystok	2 350,0	102,8%
- Bydgoszcz	1 353,1	90,3%
- Gdańsk	2 819,4	77,5%
- Katowice	6 165,2	82,4%
- Kielce	1 117,9	84,5%
- Koszalin	782,1	81,0%
- Kraków	1 107,2	78,5%
- Lublin	1 709,8	73,0%
- Łódź	807,0	37,1%
- Olsztyn	1 956,0	127,4%
- Opole	1 597,8	74,6%
- Poznań	5 635,9	105,2%
- Rzeszów	1 251,3	73,9%
- Szczecin	1 859,7	102,8%
- Warszawa	1 684,9	97,9%
- Wrocław	939,5	77,7%
- Zielona Góra	1 385,4	84,4%
III. RAZEM	1 000 695,6	90,8%

W omawianym okresie wartości nominalne (tj. wg. cen bieżących) przychodów z reklamy dla wszystkich nadawców publicznych zwiększyły się o 126,4 %

z tego:

1. Telewizja Polska S.A. w Warszawie o 127,9%
 2. Jednostki publicznej radiofonii, razem o 107,1%
- z tego:
- Polskie Radio S.A w Warszawie o 98,0%
 - Spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem o 115,9%

Należy odnotować, iż w Telewizji Polskiej S.A. w omawianym okresie miały miejsce następujące zmiany wartości nominalnych przychodów z reklamy:

- 1995 rok w porównaniu do 1994 roku - wzrost o 23,9%
- 1996 rok w porównaniu do 1995 roku - wzrost o 32,1%
- 1997 rok w porównaniu do 1996 roku - wzrost o 8,0%
- 1998 rok w porównaniu do 1997 roku - wzrost o 12,9%
- 1999 rok w porównaniu do 1998 roku - wzrost o 25,7%

- 2000 rok w porównaniu do 1999 roku - spadek o 9,2%

Jednocześnie w Polskim Radiu S.A. w Warszawie zaobserwowano zmniejszające się tempo przyrostu wartości nominalnych przychodów z reklamy, aż do pojawienia się spadku tych przychodów w 1998 roku w porównaniu do 1997 roku. W 1999 roku odnotowano wzrost wartości nominalnych przychodów z reklamy w porównaniu do 1998 roku. W 2000 roku wystąpił ponowny spadek przychodów z reklamy w porównaniu do roku poprzedniego. Szczegóły przedstawia poniższe zestawienie:

- 1995 rok w porównaniu do 1994 roku - wzrost o 42,8%
- 1996 rok w porównaniu do 1995 roku - wzrost o 27,9%
- 1997 rok w porównaniu do 1996 roku - wzrost o 6,4%
- 1998 rok w porównaniu do 1997 roku - spadek o 2,4%
- 1999 rok w porównaniu do 1998 roku - wzrost o 7,5%
- 2000 rok w porównaniu do 1999 roku - spadek o 2,9%

W analizowanym okresie w zakresie regionalnej radiofonii publicznej należy odnotować:

- wzrost przychodów z reklamy w 2000 roku w porównaniu do 1999 roku w 4 spółkach (Białystok, Olsztyn, Poznań, Szczecin);
- spadek przychodów z reklamy w 2000 roku w porównaniu do 1999 roku w pozostałych 13 spółkach;
- wzrost przychodów z reklamy w 2000 roku w porównaniu do 1994 roku we wszystkich spółkach regionalnej radiofonii publicznej.

W latach 1994 - 2000 udział procentowy przychodów z reklamy w skorygowanych przychodach ogółem (zamiast przychodów finansowych uwzględniono wynik na działalności finansowej) przedstawiał się następująco:

	<u>1994 rok</u>	<u>1995 rok</u>	<u>1996 rok</u>	<u>1997 rok</u>	<u>1998 rok</u>	<u>1999 rok</u>	<u>2000 rok</u>
1. Telewizja Polska S.A. w Warszawie	51,5%	56,5%	59,8%	56,6%	58,0%	63,7%	58,9%
2. Radiofonia publiczna ogółem	12,3%	13,9%	14,6%	16,2%	16,2%	17,2%	14,7%
z tego:							
a) Polskie Radio S.A. w Warszawie	11,2%	14,0%	15,2%	15,2%	13,9%	14,3%	13,3%
b) Spółki regionalnej radiofonii publicznej,	13,5%	13,8%	13,9%	17,4%	18,7%	20,6%	16,3%

Jak wynika z powyższych informacji w okresie analizowanych 7-u lat odnotowano następujące zjawiska u nadawców publicznych:

- Telewizja Polska S.A. - wzrost udziału przychodów z reklamy o 7,4%, tj. do 58,9% w 2000 roku;
- Radiofonia publiczna, ogółem – wzrost udziału przychodów z reklamy o 2,4 %, tj. do 14,7% w 2000 roku

III. Sytuacja finansowo- ekonomiczna nadawców publicznych

- Polskie Radio S.A. w Warszawie - wzrost udziału przychodów z reklamy o 2,1%, tj. do 13,3% w 2000 roku;
- w spółkach regionalnej radiofonii - wzrost udziału przychodów z reklamy o 2,8%, tj. do 16,3% w 1999 roku.

Jeśli uwzględni się odpowiednio wskaźnik średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w latach 1995-1999 (1995 r. - 27,8%, 1996 r. - 19,9%, 1997 r. - 14,9%, 1998 r. - 11,8%, 1999 r. - 7,3%, 2000 r. - 10,1%), to poziom realnej wartości przychodów z reklamy w analizowanym okresie ulegał wahaniom, co prezentuje poniższe zestawienie:

TREŚĆ	1994 rok	1995 rok	1996 rok	1997 rok	1998 rok	1999 rok	2000 rok	Dynamika zmian w %
	wykonanie porówn. ¹⁾	wykonanie porówn. ²⁾	wykonanie porówn. ³⁾	wykonanie porówn. ⁴⁾	Wykonanie porówn. ⁵⁾	wykonanie porówn. ⁶⁾	wykonanie faktyczne	2000/1994
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
I. Ogółem (II + III)	1 021 028,1	990 987,1	1 086 469,2	1 028 053,9	1 037 520,0	1 109 947,7	1 000 695,6	98,0
II. Telewizja Polska S.A.	953 993,4	925 227,0	1 019 441,5	957 930,6	967 280,0	1 133 244,2	934 978,9	98,0
III. Radiofonia publiczna	67 034,7	65 760,1	67 027,7	70 123,3	70 240,0	79 661,4	65 716,7	82,5
z tego:								
1) Polskie Radio S.A.	33 269,6	37 184,4	39 666,5	36 734,5	32 069,3	35 367,4	31 194,5	88,2
2) Spółki regionalnej radiofonii, razem	33 765,1	28 575,6	27 361,2	33 388,9	38 170,7	44 294,0	34 522,2	77,9

¹⁾ faktyczne wykonanie 1994 roku x 1,278 x 1,199 x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

²⁾ faktyczne wykonanie 1995 roku x 1,199 x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

³⁾ faktyczne wykonanie 1996 roku x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

⁴⁾ faktyczne wykonanie 1997 roku x 1,118 x 1,073 x 1,101

⁵⁾ faktyczne wykonanie 1998 roku x 1,073 x 1,101

⁶⁾ faktyczne wykonanie 1999 roku x 1,101

Realny przyrost przychodów z reklamy w Telewizji Polskiej S.A. w podziale na Zakład Główny i Oddziały terenowe przedstawia się następująco:

	1994 rok	1995 rok	1996 rok	1997 rok	1998 rok	1999 rok	2000 rok	Dynamika zmian w %
	wykonanie porówn. ¹⁾	wykonanie porówn. ²⁾	wykonanie porówn. ³⁾	wykonanie porówn. ⁴⁾	wykonanie porówn. ⁵⁾	wykonanie porówn. ⁶⁾	wykonanie faktyczne	2000/1994
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
OGÓŁEM TVP S.A.	953 993,4	925 227,0	1 019 441,5	957 930,6	967 280,0	1 029 286,3	934 978,9	98,0
z tego: Zakład Główny	904 669,5	875 947,8	982 301,8	931 985,5	932 778,6	1 091 752,9	902 920,5	99,8
Oddziały terenowe	49 324,0	49 279,3	37 139,7	25 945,2	34 501,4	41 491,3	32 058,4	65,0

¹⁾ faktyczne wykonanie 1994 roku x 1,278 x 1,199 x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

²⁾ faktyczne wykonanie 1995 roku x 1,199 x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

³⁾ faktyczne wykonanie 1996 roku x 1,149 x 1,118 x 1,073 x 1,101

⁴⁾ faktyczne wykonanie 1997 roku x 1,118 x 1,073 x 1,101

⁵⁾ faktyczne wykonanie 1998 roku x 1,073 x 1,101

⁶⁾ faktyczne wykonanie 1999 roku x 1,101

Podstawowe wskaźniki finansowo-ekonomiczne w latach 1994 - 2000

W omawianym okresie dla 18 spółek radiofonii publicznej najważniejszym elementem przychodów były wpływy abonamentowe (ponad 70%), natomiast dla Telewizji Polskiej S.A. w Warszawie wpływy abonamentowe były elementem przychodów (około 30%), tj. uzupełniającym przychody ze sprzedaży czasu reklamowego.

Udział środków uzyskanych przez spółki radiofonii i telewizji publicznej z rachunku bankowego KRRiT (wpływy abonamentowe + wpływy pozaabonamentowe) w skorygowanych przychodach bieżących ogółem (uwzględniono wynik na działalności finansowej a nie przychody finansowe) w latach 1994 -2000 przedstawiał się następująco:

	<u>1994 rok</u>	<u>1995 rok</u>	<u>1996 rok</u>	<u>1997 rok</u>	<u>1998 rok</u>	<u>1999 rok</u>	<u>2000 rok</u>
1. Telewizja Polska S.A. w Warszawie	36,2%	34,9%	33,8%	34,0%	32,0%	29,2%	29,9%
2. Radiofonia publiczna ogółem	56,7%	75,4%	75,1%	74,3%	72,2%	71,3%	73,2%
z tego:							
a) Polskie Radio S.A. w Warszawie	58,7%	76,1%	74,7%	75,9%	73,3%	72,7%	73,5%
b) Spółki regionalnej radiofonii publicznej,	54,2%	74,6%	75,6%	72,3%	71,0%	69,6%	72,9%

Radiofonia publiczna

W 2000 roku najpoważniejszym składnikiem skorygowanych przychodów ogółem 18 spółek radiofonii publicznej były wpływy abonamentowe przekazywane z rachunku bankowego KRRiT, stanowiące 74,0%, z tego: Polskie Radio S.A. w Warszawie – 73,5%, natomiast spółki regionalnej radiofonii publicznej razem – 74,5%. W poszczególnych spółkach regionalnych udział wpływów abonamentowych w skorygowanych przychodach ogółem wahał się w granicach 53,0% (Katowice) – 89,8% (Koszalin).

Przychody z reklamy miały charakter uzupełniający do wpływów abonamentowych stanowiąc średnio w 2000 roku 14,7% dla całej radiofonii publicznej, z tego: Polskie Radio S.A. – 13,3%, spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem – 16,3%.

W poszczególnych spółkach regionalnych udział przychodów z reklamy w przychodach ogółem wahał się w granicach 6,3% (Wrocław) – 34,0% (Poznań).

Wpływy abonamentowe i przychody z reklamy łącznie stanowiły aż 88,7% przychodów ogółem, z tego: Polskie Radio S.A. w Warszawie – 86,8%, a spółki regionalne, razem – 90,8%.

Pozostałe przychody spółek radiofonii publicznej to między innymi osiągnięty wynik na działalności finansowej, przychody ze sprzedaży programów oraz ze sprzedaży usług produkcyjno-technicznych.

W ciągu siedmiu lat funkcjonowania 18 spółek akcyjnych radiofonii publicznej, struktura procentowa udziału poszczególnych przychodów, w skorygowanych przychodach ogółem tych spółek zmieniała się następująco:

	<u>1994 rok</u>	<u>1995 rok</u>	<u>1996 rok</u>	<u>1997 rok</u>	<u>1998 rok</u>	<u>1999 rok</u>	<u>2000 rok</u>
1. <u>RADIOFONIA PUBLICZNA,</u>							
<u>razem</u>							
a) wpływy abonamentowe	56,7%	75,4%	75,1%	74,3%	72,2%	71,3%	74,0%
b) przychody z reklamy	12,3%	13,9%	14,6%	16,2%	16,2%	17,2%	14,7%
c) wynik na działalności finansowej	0,6%	4,2%	3,0%	1,1%	1,7%	1,5%	1,4%
d) pozostałe przychody	30,4%	6,5%	7,3%	8,4%	9,9%	10,0%	9,9%
2. <u>POLSKIE RADIO S.A. w</u>							
<u>Warszawie</u>							
a) wpływy abonamentowe	58,7%	76,1%	74,7%	75,9%	73,3%	72,4%	73,5%
b) przychody z reklamy	11,2%	14,0%	15,2%	15,2%	13,9%	14,2%	13,3%
c) wynik na działalności finansowej	- 0,3%	3,7%	1,9%	- 1,2%	- 1,1%	-0,1%	-0,8%
d) pozostałe przychody	30,4%	6,2%	8,2%	10,1%	13,9%	13,4%	14,0%
3. <u>SPÓŁKI REGIONALNE</u>							
<u>RADIOFONII PUBLICZNEJ, razem</u>							
a) wpływy abonamentowe	54,2%	74,6%	75,6%	72,3%	71,0%	70,0%	74,5%
b) przychody z reklamy	13,5%	13,8%	13,9%	17,4%	18,7%	20,6%	16,3%
c) wynik na działalności finansowej	1,7%	5,0%	4,4%	3,9%	4,8%	3,4%	3,8%
d) pozostałe przychody	30,6%	6,6%	6,1%	6,4%	5,5%	6,1%	5,3%

Natomiast dynamika zmian kosztów rodzajowych ogółem radiofonii publicznej w analizowanym okresie, jako wartości nominalnych, przedstawiała się następująco (w procentach):

	<u>1995</u> 1994	<u>1996</u> 1995	<u>1997</u> 1996	<u>1998</u> 1997	<u>1999</u> 1998	<u>2000</u> 1999	<u>2000</u> 1994
- Radiofonia publiczna, razem	134,8	121,1	113,5	107,4	107,9	106,8	229,3
- Polskie Radio S.A. w Warszawie	138,4	121,7	110,8	103,2	106,9	104,5	215,1
- Spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem	130,1	120,3	117,3	112,9	109,0	109,5	247,6

Jak wynika z powyższego, w latach 1994 - 2000 całej radiofonii publicznej koszty rodzajowe ogółem nominalnie wzrosły o 129,3%, podczas gdy skorygowane przychody ogółem o 72,8%. Koszty rodzajowe Polskiego Radia S.A. wzrosły szybciej (o 115,1%), niż przychody ogółem (o 67,2%). Również koszty rodzajowe spółek regionalnych wzrosły znacznie szybciej (o 147,6%) w porównaniu do tempa wzrostu skorygowanych przychodów ogółem (o 79,4%).

Natomiast po uwzględnieniu wpływu wskaźnika średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (w 1995 roku - 27,8%, w 1996 roku - 19,9%, w 1997 roku - 14,9%, w 1998 roku - 11,8%, w 1999 roku - 7,3%, w 2000 roku - 10,1%), realna wartość przychodów i kosztów rodzajowych radiofonii publicznej zmieniała się następująco (w procentach):

	<u>1995</u> 1994	<u>1996</u> 1995	<u>1997</u> 1996	<u>1998</u> 1997	<u>1999</u> 1998	<u>2000</u> 1999	<u>2000</u> 1994
1) <u>skorygowane przychody - ogółem</u>							
- Radiofonia publiczna, razem	86,5	97,1	94,5	100,3	95,7	98,7	77,2
- Polskie Radio S.A. w Warszawie	89,4	98,4	92,3	95,8	98,2	94,1	71,9
- Spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem	83,0	95,4	97,3	106,1	95,7	96,2	74,2
2) <u>koszty rodzajowe - ogółem</u>							
- Radiofonia publiczna, razem	105,5	101,0	98,8	96,1	100,5	97,0	98,6
- Polskie Radio S.A. w Warszawie	108,3	101,5	96,4	92,3	99,7	94,9	92,5
- Spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem	101,8	100,4	102,1	101,0	101,6	99,5	106,5

W okresie 1994 - 2000 realna wartość przychodów ogółem całej radiofonii spadła o 22,8%, podczas gdy kosztów rodzajowych zmalała o 1,4%.

Należy zauważyć, że w 2000 roku, w porównaniu do 1999 roku, wystąpiło niekorzystne zjawisko wyższego tempa zmian realnych kosztów rodzajowych w odniesieniu do tempa zmian skorygowanych realnych przychodów ogółem, co przedstawia się, jak niżej:

- Radiofonia publiczna, razem
spadek realnych przychodów ogółem o 3,8% przy spadku realnych kosztów rodzajowych ogółem o 3,0%
- Polskie Radio S.A. w Warszawie
spadek realnych przychodów ogółem o 5,9% przy spadku realnych kosztów rodzajowych ogółem o 5,1%
- Spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem
spadek realnych przychodów ogółem o 1,3% przy spadku realnych kosztów rodzajowych o 0,5%

W 2000 roku, na podstawie materiałów przedbilansowych, odnotowano następujące zmiany w zakresie podstawowych wskaźników finansowo-ekonomicznych spółek radiofonii publicznej w porównaniu do 1999 roku:

1. Zatrudnienie przeciętne

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		% kol.4:2
	etaty	struktura % udziału	etaty	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	1.622,99	47,2	1.630,83	47,4	100,48
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	1.813,80	52,8	1.808,06	52,6	99,7
RAZEM	3.436,79	100,0	3.438,89	100,0	100,0

2. Stan zatrudnienia na 31 grudnia

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		% kol.4:2
	etaty	struktura % udziału	etaty	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	1.610,22	47,0	1.648,41	47,4	102,4
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	1.817,14	53,0	1.831,67	52,6	100,8
RAZEM	3.427,36	100,0	3.480,08	100,0	101,5

3. Średniomiesięczne wynagrodzenie (w złotych na 1 pracownika etatowego)

TREŚĆ	1999 rok	2000 rok	% kol.4:3
1.	2.	3.	4.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	3.092,0	3.301,8	106,8
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	2.977,0	3.201,8	107,5
RAZEM	2.609,7	3.251,8	124,6

4. Ogólny poziom przychodów (w mln zł)

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		% kol.4:2
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	226,5	53,7	234,7	52,6	103,6
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	195,0	46,3	211,9	47,4	108,7
RAZEM	421,5	100,0	446,6	100,0	106,0

5. Ogólny poziom kosztów rodzajowych (w mln zł)

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		% kol.4:2
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	210,4	54,1	219,7	52,9	104,5
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	178,5	45,9	195,6	47,1	109,5
RAZEM	388,8	100,0	415,3	100,0	106,8

6. Struktura kosztów rodzajowych

- Polskie Radio S.A. w Warszawie

w %

1999 rok	1999 rok	2000 rok
1. Wynagrodzenia	33,2	35,3
2. Świadczenia na rzecz pracowników	6,0	6,5
3. Razem wynagrodzenia ze świadczeniami na rzecz pracowników	39,2	41,8

4. Amortyzacja	6,4	7,4
5. Usługi obce:	32,6	27,5
w tym:		
- emisja	19,5	13,8
- dosył sygnału	2,4	1,5
- opłata za częstotliwość	1,0	0,3
- przekaz satelitarny	1,0	1,1
6. Zużycie materiałów i energii	3,3	3,8
7. Podatki i opłaty	6,3	6,2
8. Pozostałe koszty	12,2	13,3
w tym:		
- prawa autorskie i odtwórcze	6,0	6,0

W Polskim Radiu S.A. w Warszawie wypłacone w 2000 roku diety dla przewodniczącego i członków rad programowych wyniosły 32,3 tys.zł, tj. o 13,3 % więcej w porównaniu do 1999 roku (28,5 tys.zł).

- Spółki regionalnej radiofonii publicznej razem

w %

TREŚĆ	1999 rok	2000 rok
1. Wynagrodzenia	41,1	40,3
2. Świadczenia na rzecz pracowników	7,9	8,1
3. Razem wynagrodzenia ze świadczeniami na rzecz pracowników	49,0	48,4
4. Amortyzacja	7,7	8,6
5. Usługi obce:	24,3	22,1
w tym:		
- emisja	9,0	6,6
- dosył sygnału	1,4	1,3
- opłata za częstotliwość	0,7	0,3
6. Zużycie materiałów i energii	4,4	4,6
7. Podatki i opłaty	6,2	6,6
8. Pozostałe koszty	8,4	9,9
w tym:		
- prawa autorskie i odtwórcze	4,6	5,0

We wszystkich 17 spółkach regionalnej radiofonii publicznej w 2000 roku wypłacono diety dla rad programowych w łącznej kwocie 351,6 tys.zł, tj. o 96,7 % więcej w porównaniu do 1999 roku (178,6 tys.zł).

7. Zobowiązania krótkoterminowe wg stanu na 31 grudnia

w mln zł

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	34,0 *)	68,1	13,2	43,3	38,7
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	15,9	31,9	17,3	56,7	108,6
RAZEM	49,9	100,0	30,5	100,0	61,0

*) w tym: 8,9 mln zł z tytułu budowy i wyposażenia RCN w Solcu Kujawskim, które zostały zlikwidowane w momencie uregulowania płatności w związku z przekazaniem w styczniu 2000 r. kwoty 9,0 mln zł na ten cel, tj. wg. uchwały kierunkowej KRRiT

8. Majątek obrotowy wg stanu na 31 grudnia

w mln zł

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	13,8	18,8	20,5	25,1	148,9
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	59,6	81,2	61,3	74,9	102,8
RAZEM	73,4	100,0	81,8	100,0	111,4

9. Majątek trwały netto wg stanu na 31 grudnia

w mln zł

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	161,4	54,3	159,9	53,2	99,1
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	135,7	45,7	141,0	46,8	103,9
RAZEM	297,1	100,0	300,9	100,0	101,3

10. Wynik netto wg stanu na 31 grudnia

w mln zł

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Polskie Radio S.A. w Warszawie	8,8	47,1	5,9	40,6	66,3
2. Spółki regionalnej radiofonii publicznej	10,0	52,9	8,6	59,4	86,3
RAZEM	18,8	100,0	14,4	100,0	76,9

Telewizja publiczna

Według danych przedbilansowych w 2000 roku najpoważniejszym składnikiem skorygowanych przychodów ogółem (zamiast przychodów finansowych uwzględniono wynik na działalności finansowej) Telewizji Polskiej S.A. były wpływy z reklamy (łącznie ze sponsoringiem) w wysokości 988,4 mln. zł, co stanowi 62,3% skorygowanych przychodów ogółem (wpływy z reklamy 58,9%, wpływy ze sponsoringu 3,4 %).

Wpływy abonamentowe stanowiły 29,9 % tych przychodów spółki.

Przychody z reklamy (łącznie ze sponsoringiem) i wpływy abonamentowe stanowiły łącznie 96,3 % skorygowanych przychodów ogółem Telewizji Polskiej S.A.

III. Sytuacja finansowo- ekonomiczna nadawców publicznych

W latach 1994-2000, to jest w okresie siedmiu lat funkcjonowania Telewizji jako spółki prawa handlowego, struktura procentowa udziału poszczególnych pozycji przychodów w skorygowanych przychodach ogółem, zmieniała się następująco:

	<u>1994 rok</u>	<u>1995 rok</u>	<u>1996 rok</u>	<u>1997 rok</u>	<u>1998 rok</u>	<u>1999 rok</u>	<u>2000 rok</u>
• przychody z reklamy	51,5	56,5	59,8	56,5	58,0	63,7	58,9
• sponsoring	1,8	1,6	0,7	1,8	2,6	3,3	3,4
• wpływy abonamentowe	36,2	34,9	33,8	34,0	32,0	29,2	29,9
• wynik na działalności finansowej	4,3	2,4	2,4	1,1	0,9	1,1	0,9
• pozostałe przychody	6,2	4,6	3,2	6,6	6,5	2,7	6,9

Jeśli uwzględni się wskaźniki średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (w 1995 roku - 27,8%, w 1996 roku - 19,9%, w 1997 roku - 14,9%, w 1998 roku - 11,8%, w 1999 roku - 7,3%, w 2000 roku - 10,1%), to realna wartość przychodów i kosztów rodzajowych Telewizji Polskiej S.A. w latach 1994-2000 zmieniała się następująco:

	<u>1995</u> <u>1994</u>	<u>1996</u> <u>1995</u>	<u>1997</u> <u>1996</u>	<u>1998</u> <u>1997</u>	<u>1999</u> <u>1998</u>	<u>2000</u> <u>1999</u>	<u>2000</u> <u>1994</u>
1. <u>skorygowane przychody ogółem</u>	88,5%	104,1%	99,2%	98,5%	106,6%	89,2%	85,6%
• przychody z reklamy	97,0%	110,2%	94,0%	101,0%	117,2%	82,5%	98,0%
• sponsoring	79,6%	48,2%	237,8%	146,6%	131,8%	92,1%	162,1%
• wpływy abonamentowe	85,3%	100,8%	99,7%	92,7%	97,2%	91,5%	70,7%
• wynik na działalności finansowej	50,0%	104,7%	45,9%	76,5%	133,6%	70,3%	17,3%
• pozostałe przychody	65,0%	73,0%	200,1%	98,6%	44,8%	225,7%	94,8%
2. <u>koszty rodzajowe ogółem</u>	98,6%	102,1%	105,0%	99,5%	105,4%	99,2%	110,0%

W okresie 1994-2000 realna wartość skorygowanych przychodów ogółem spadła o 14,4%, natomiast kosztów rodzajowych ogółem wzrosła o 10,0 %.

Realna wartość przychodów z reklamy zmniejszyła się w tym okresie o 2,0%, a wpływów abonamentowych o 29,3 %.

W 2000 roku w porównaniu do 1999 roku, realna wartość skorygowanych przychodów ogółem spadła o 10,8 %, a kosztów rodzajowych ogółem o 0,8 %.

Realna wartość przychodów z reklamy w latach 1999-2000 obniżyła się o 17,5%, natomiast przychodów z wpływów abonamentowych o 8,5 %.

W 2000 roku odnotowano następujące zmiany w zakresie podstawowych wskaźników finansowo-ekonomicznych w Telewizji Polskiej S.A. w porównaniu do 1999 roku (na podstawie materiałów przedbilansowych):

1. Średnie zatrudnienie:

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	etaty	struktura % udziału	etaty	struktura % udziału	
1	2	3	4	5	6
Zakład Główny	4 160,1	61,7	4 140,5	63,0	99,5
Oddziały terenowe	2 586,0	38,3	2 430,0	37,0	94,0
RAZEM	6 746,1	100,00	6 570,5	100,00	97,4

2. Stan zatrudnienia na 31 grudnia :

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	etaty	struktura % udziału	etaty	struktura % udziału	
1	2	3	4	5	6
Zakład Główny	4 186,3	62,2	4 125,8	63,7	98,6
Oddziały terenowe	2 539,4	37,8	2 346,1	36,3	92,4
RAZEM	6 725,7	100,0	6 471,9	100,0	96,2

3. Średniomiesięczne wynagrodzenie (w złotych na 1 pracownika etatowego)

TREŚĆ	1999 rok	2000 rok	%
Zakład Główny	4 444,4	4 717,4	106,1
Oddziały terenowe	3 904,9	4 172,6	106,9
RAZEM	4 237,6	4 516,0	106,6

4. Poziom przychodów po eliminacji obrotów wewnętrznych (w mln zł)

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1	2	3	4	5	6
Zakład Główny	1 378,4	85,1	1 390,7	87,4	100,9
Oddziały terenowe	242,1	14,9	200,1	12,6	82,6
RAZEM	1 620,5	100,00	1 590,8	100,00	98,2

5. Poziom kosztów ogółem po eliminacji obrotów wewnętrznych (w mln zł)

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1	2	3	4	5	6
Zakład Główny	1 042,0	74,3	1 156,4	75,8	111,0
Oddziały terenowe	359,5	25,7	369,7	24,2	102,9
RAZEM	1 401,5	100,00	1 526,1	100,00	108,9

6. Struktura kosztów rodzajowych dla całej Spółki TVP po eliminacji obrotów wewnętrznych (w procentach)

TREŚĆ	1999 rok	2000 rok
1. Wynagrodzenie	28,6	27,7
2. Świadczenia na rzecz pracowników	5,0	4,9
3. Razem wynagrodzenie ze świadczeniami	33,6	32,6
4. Amortyzacja	12,0	14,6
5. Usługi obce	20,1	19,3
<i>w tym</i>		
- emisja, częstotliwość, poł. kablowe	9,0	9,1
- wydatki na usługi OBOP-u	0,3	0,1
6. Zużycie materiałów i energii	15,6	17,8
7. Podatki i opłaty	1,5	1,6
8. Pozostałe koszty	17,1	14,1
<i>w tym m.in.:</i>		
ZAIKS-male i wielkie prawa, inne tantiemy	4,6	3,9

Koszty związane z działalnością Rad Programowych w 2000 roku uległy zmniejszeniu w Zakładzie Głównym o blisko 6,0% w porównaniu do 1999 roku, w tym diety odpowiednio o ok. 41,5 % .

Natomiast w oddziałach terenowych TVP S.A. koszty związane z działalnością Rad Programowych w 2000 roku wzrosły blisko 6-krotnie w porównaniu do 1999 roku, w tym diety ok. 5,7-krotnie.

TREŚĆ	w tys. zł		
	1999 rok	2000 rok	%
Zakład Główny	131,4	126,0	95,9
<i>w tym diety</i>	<i>42,8</i>	<i>25,1</i>	<i>58,6</i>
Oddziały terenowe	43,5	256,6	589,9
<i>w tym diety</i>	<i>42,6</i>	<i>241,2</i>	<i>566,2</i>
RAZEM	174,9	382,6	218,8
<i>w tym diety</i>	<i>85,4</i>	<i>266,3</i>	<i>311,8</i>

Koszty związane z działalnością promocyjną Telewizji wyniosły w 2000 roku 19 795,7 tys. zł i wzrosły w porównaniu do 1999 roku o 64,3 % (12 047,7 tys. zł).

7. Zobowiązania krótkoterminowe (wg. cen bieżących - nominalnych) wg. stanu na 31 grudnia 2000 r. wyniosły 218,4 mln zł i były większe o 28,5% w porównaniu do 1999 roku (170,0 mln zł)

8. Majątek trwały netto (w mln zł)

wg stanu na 31 grudnia

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	Kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1	2	3	4	5	6
Zakład Główny	5010,0	64,3	694,9	71,6	136,3
Oddziały terenowe	283,0	35,7	275,4	28,4	97,3
RAZEM	793,0	100,00	970,3	100,00	122,4

9. Majątek obrotowy (w mln zł)

wg stanu na 31 grudnia

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	Kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
kol. 4 : 2					

1	2	3	4	5	6
Zakład Główny	477,8	92,4	377,4	93,5	79,0
Oddziały terenowe	39,4	7,6	26,0	6,5	66,1
RAZEM	517,2	100,00	403,4	100,00	78,0

10. Struktura majątku Telewizji Polskiej S.A. (mln. zł)

wg stanu na 31 grudnia

TREŚĆ	1999 rok		2000 rok		%
	kwota	struktura % udziału	kwota	struktura % udziału	
1	2	3	4	5	6
1. Majątek trwały	792,9	60,5	970,3	70,6	122,4
2. Majątek obrotowy	517,2	39,5	403,4	29,4	78,0
ŁĄCZNY MAJĄTEK	1 310,1	100,0	1 373,7	100,0	104,8

11. Wynik netto wg stanu na 31 grudnia (w mln zł)

TREŚĆ	1999 rok	2000 rok	%
Zakład Główny	160,3	65,8	41,1
Oddziały terenowe	- 27,7 (strata)	- 14,5 (strata)	52,4
RAZEM	132,6	51,3	38,7

Reforma w TVP S.A.

Z dniem 1 stycznia 2000 roku w Telewizji Polskiej S.A. rozpoczęto wdrażanie reformy, którą objęte zostały wszystkie jednostki organizacyjne Spółki, w tym także oddziały terenowe. Podstawowe założenie reformy TVP S.A. to zapewnienie zdolności realizowania przez Telewizję Polską zadań nadawcy publicznego, a w perspektywie wieloletniej – ochrona pozycji wiodącego nadawcy i producenta na krajowym rynku telewizyjnym.

Przyjęte w ramach reformy rozwiązania oznaczały przekształcenie Spółki w jednostkę działającą na zasadach zbliżonych do rynkowych. Do głównych założeń organizacyjnych reformy należało wyodrębnienie jednostek powiązanych gospodarczo, technicznie i finansowo oraz decentralizacja zarządzania, to jest przeniesienie w kierunku dyirekcji poszczególnych jednostek wewnętrznych odpowiedzialności za ekonomiczne wyniki działania. Dzięki decentralizacji zarządzania i podporządkowania działalności jednostek organizacyjnych TVP S.A. zasadom rachunku ekonomicznego powinna nastąpić racjonalizacja i optymalizacji kosztów działalności z wykorzystaniem nowych źródeł ich finansowania, w tym z przychodów zewnętrznych.

Poprawę efektywności działania Zarząd TVP S.A. chce realizować poprzez:

1. strukturalne rozdzielanie funkcji nadawcy dysponującego czasem antenowym i środkami finansowymi od funkcji producenta audycji telewizyjnych, to jest:
 - utworzenie silnych dyirekcji anten dysponujących wyspecjalizowanymi redakcjami, które zajmują się programowaniem i zlecaniem produkcji programu zgodnie z polityką programową publicznej TVP S.A.
 - powierzenie produkcji programu producentom: osobom odpowiedzialnym za artystyczną i organizacyjno-finansową stronę projektu, zdolnym panować nad kosztami i procesem produkcji,
2. wykorzystanie wewnętrznego rynku producenckiego, konkurencji ofert programowo-kosztowych, a tym samym swobody wyboru miejsca produkcji, co gwarantuje odpowiednią jakość i cenę produkowanej audycji,
3. wyodrębnienie w ramach Spółki jednostek samofinansujących się, których koszty funkcjonowania muszą być pokryte z zewnętrznych i wewnętrznych przychodów z tytułu świadczonych usług,

Do jednostek samofinansujących się zaliczono wszystkie agencje, większość jednostek usługowych oraz jednostki handlowe. Podstawowym źródłem finansowania działalności tych jednostek stały się od 1 stycznia 2000 roku środki ze sprzedaży wewnętrznej, przy czym w rozliczeniach wewnętrznych nie dolicza się narzutu kosztów ogólnozakładowych, a jedynie koszty funkcjonowania danej jednostki oraz zysk.

4. komercyjną współpracę z kontrahentami zewnętrznymi, między innymi poprzez świadczenie nadawcom i producentom różnorodnych usług technicznych i produkcyjnych. Dla odbiorców zewnętrznych ceny zaczęto kalkulować wg zasad rynkowych.
5. wprowadzenie zasady wieloletniego planowania na podstawie długookresowych zamierzeń programowych oraz powszechnej zasady prowadzenia rachunku ekonomicznego.

Planowane przez Zarząd TVP S.A. na 2000 rok koszty związane bezpośrednio z wprowadzaniem reformy od 1 stycznia 2000 roku wyniosły szacunkowo około 18,0 mln zł. Wykonanie tych kosztów w 2000 roku zamknęło się kwotą około 12 mln zł i było mniejsze o 33,3% w porównaniu do założeń.

Plan i wykonanie kosztów związanych z reformą w TVP S.A. w 2000 roku przedstawia poniższe zestawienia:

w mln zł			
TREŚĆ	Plan	Wykonanie	Dynamika zmian kol. 3 : 2
1	2	3	4
wdrażanie nowego, zintegrowanego systemu zarządzania SAP R/3	4,9	3,1	63,3%
Konieczne szkolenia pracownicze i działania informacyjno-wyjaśniające	2,5	2,0	80,0%
Przemieszczenia lokalowe i częściowa adaptacja niektórych pomieszczeń (koszty administracyjne)	1,0	1,0	100,0%
Wynagrodzenia łącznie ze składkami ZUS (koszty utworzenia 6 nowych jednostek <u>minus</u> koszty likwidacji dotychczasowych 3 samodzielnych jednostek)	1,0	1,0	100,0%
Wprowadzenie nowego regulaminu wynagradzania	4,6	4,6	100,0%
Utworzenie nowych jednostek organizacyjnych	4,0	brak informacji	x
Modyfikacja istniejącego systemu informatycznego FKX	0,0	0,3	x
RAZEM	18,0	12,0	66,7%

Jednocześnie Zarząd Spółki uważa, iż pełne skutki ekonomiczno-finansowe wdrażanej reformy będzie można ocenić na podstawie dynamiki przychodów, kosztów, wyniku finansowego i wskaźników finansowych osiągniętych w skali całej Spółki oraz na podstawie udziału TVP S.A. w rynku mediów po zakończeniu dwuletniego okresu przejściowego związanego z procesem wdrażania zmian systemowych. Aby ocena ta była kompleksowa, obiektywna i miarodajna - Zarząd TVP chce dokonać jej w roku 2002.

Wdrażana w TVP S.A. reforma uwzględniła konieczność zmian w oddziałach terenowych Spółki i programie regionalnym, których działalność jest istotnym elementem misji realizowanej przez telewizję publiczną.

Zdaniem Zarządu Spółki dotychczasowe rozwiązania organizacyjno-finansowo-ekonomiczne, stosowane w oddziałach terenowych, były przestarzałe ponieważ następował między innymi:

- spadek udziału telewizji regionalnej na rynku nadawców telewizyjnych,
- dekoncentracja środków na rynku audycji często o podobnej tematyce,
- małe wykorzystanie środków technicznych oddziałów w porównaniu do ich wartości,
- zbyt duży w stosunku do możliwości jego obsługi i wykorzystania majątek w postaci inwestycji studyjno-budowlanych na niekorzyść przenośnych środków techniki telewizyjnej,
- zbyt duże zatrudnienie i wysokie koszty pracy.

W pierwszym etapie wdrażania reformy w dwunastu oddziałach terenowych wydzielono:

- część nadawczą - realizującą zadania w zakresie programowania, zamawiania i zlecenia produkcji dla potrzeb programu emitowanego w pasmach własnych oddziałów,
- część produkcyjną - działającą na zasadzie agencji producenckiej wraz ze służbami technicznymi (lub osobno), zajmująca się produkowaniem i świadczeniem usług zarówno dla zleceniodawców wewnętrznych Spółki jak również kontrahentów zewnętrznych.

Rozpoczęta realizacja programów restrukturyzacji oddziałów terenowych TVP S.A. uwzględniała m. in. następujące założenia:

- z opłat abonamentowych będzie finansowane tworzenie i rozpowszechnianie programu regionalnego w pasmach własnych oddziału,
- działalność agencji producenckiej (a także służby technicznej) będzie finansowana z pozyskanych przez te jednostki przychodów wewnętrznych i zewnętrznych
- w okresie przejściowym wdrażania reformy zapewnia się oddziałom terenowym minimum przychodów z zakupu audycji i usług przez jednostki Zakładu Głównego, w wysokości 80% w porównaniu z rokiem poprzednim,
- w okresie przejściowym konieczność dostosowania infrastruktury i kosztów funkcjonowania oddziałów do możliwości finansowych wynikających z wpływów abonamentowych i przychodów własnych (optymalizacja zatrudnienia, weryfikacja stanu posiadanych środków trwałych).

Jednocześnie dotychczasowe Biuro Oddziałów Terenowych w Zakładzie Głównym Spółki przekształcono w Biuro Programów Regionalnych, tj. jednostkę o charakterze programowym, o podobnej do dyrekcji anten ogólnokrajowych strukturze i zadaniach.

Ponadto Zarząd TVP S.A. założył, że zatrudnienie średnioroczne w 2000 roku w oddziałach wyniesie 2 400 etatów, tj. o 186 etatów mniej w porównaniu do 1999 roku. Zatrudnienie średnioroczne w 2000 roku w oddziałach terenowych razem ukształtowało się na poziomie 2 430 etatów, zmniejszając się o 156 etatów w porównaniu do średniorocznego zatrudnienia w 1999 roku. Przyjęte zadania zrealizowano więc w blisko 84%.

Natomiast zatrudnienie średnioroczne w Zakładzie Głównym Spółki w Warszawie wyniosło w 2000 roku 4 140 etatów obniżając się o ok. 20 etatów w porównaniu do 1999 roku.

W planie na 2000 roku Zarząd Spółki przyjął, iż łączna strata na całokształcie działalności 12 oddziałów terenowych wyniesie prawie 6,7 mln zł obniżając się o blisko 70% w porównaniu do jej poziomu w 1999 roku (ok. 22 mln zł).

Z informacji przedbilansowych Spółki wynika, że wielkość straty netto oddziałów terenowych w 2000 roku wyniosła 14,5 mln zł i uległa zmniejszeniu o 7,5 mln zł, to jest o ponad 66% w porównaniu do 1999 roku. Przyjęte do realizacji zadania w zakresie poprawy wyniku netto zostało zrealizowane w blisko 50%.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji działając na podstawie ustawy o radiofonii i telewizji określa corocznie minimalny udział terenowych oddziałów Spółki „Telewizja Polska” w planowanych wpływach abonamentowych ustalonych dla TVP S.A. przeznaczonych na finansowanie programów regionalnych i w rozłącznej sieci „Dwójki” oraz

minimalną kwotę wpływów z opłat abonamentowych przeznaczoną na finansowanie programów tworzonych przez oddziały terenowe TVP S.A. na antenach ogólnokrajowych.

29 czerwca 2000 roku uchwałą Nr 369/2000 Krajowa Rada określiła kwotę prognozowanych wpływów abonamentowych na 2001 rok dla Telewizji Polskiej S.A. na poziomie 559,2 mln zł., w tym uwzględniono środki dla oddziałów terenowych Spółki w łącznej kwocie 330 mln zł (59,1%), z tego na finansowanie:

- programu regionalnego i w rozłącznej sieci „Dwójki” 250,0 mln zł
- audycji tworzonych przez te Oddziały do emisji na antenach ogólnokrajowych 80,0 mln zł

KRRiT widząc konieczność tworzenia i nadawania programu, który mieszkańcom danego regionu dostarczyłby informacji z ich terenu, a nie tylko z miast i okolic, gdzie znajdują się oddziały terenowe - określiła w ww. uchwale minimalną kwotę wpływów abonamentowych przeznaczoną na finansowanie oddziałów terenowych TVP S.A. w 2001 roku na poziomie 250 mln zł (przeszło 28 % więcej niż w prognozie na 2000 roku), zaznaczając jednocześnie, że kwota ta obejmuje środki w wysokości 40 mln zł na finansowanie programów regionalnych w województwie lubuskim, opolskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim.

Na wniosek Zarządu TVP S.A. skierowany 7 grudnia 2000 roku do Przewodniczącego KRRiT, Krajowa Rada 25 stycznia 2001 roku podjęła uchwałę Nr 14/2001 dotyczącą zmiany:

- minimalnego udziału terenowych oddziałów Spółki „Telewizja Polska” w planowanych wpływach abonamentowych ustalonych dla publicznej telewizji na 2001 rok (559,2 mln zł) przeznaczonych na finansowanie programów regionalnych i w rozłącznej sieci „Dwójki” z kwoty 250,0 mln zł do 200,0 mln zł,
- minimalnej kwoty wpływów abonamentowych na finansowanie programów tworzonych przez oddziały terenowe Spółki „Telewizja Polska” do rozpowszechniania w programach ogólnokrajowych z kwoty 80,0 mln zł do 100,0 mln zł.

W dniu 29 sierpnia 2000 roku KRRiT postanowiła, że Zarząd Spółki TVP, na początku każdego roku obrachunkowego, będzie określał sposób wykorzystania wpływów abonamentowych przewidzianych dla Zakładu Głównego w Warszawie.

Przewodniczący KRRiT poinformował o tym Przewodniczącego Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu w opracowaniu dotyczącym wdrażanej od stycznia 2000 roku reformy w Telewizji Polskiej S.A.

Z opracowania przygotowanego przez KRRiT wynikało między innymi, że zagadnienia ekonomiczno-finansowe dotyczące wdrażanej od 1 stycznia 2000 roku reformy w Telewizji Polskiej S.A. przedstawiane były w materiałach TVP S.A. bardzo ogólnie, co uniemożliwiało pełną analizę poszczególnych zjawisk ekonomicznych związanych z tak ważnym przedsięwzięciem, jakim jest reforma w podmiocie gospodarczym traktowanym jako całość.

Przewodniczący KRRiT w styczniu 2001 roku poprosił Prezesa Zarządu TVP S.A. o informacje w sprawie sposobu wykorzystania w bieżącym roku wpływów abonamentowych przewidzianych dla Zakładu Głównego Telewizji Polskiej S.A. w Warszawie.

Diety dla rad programowych w publicznej radiofonii i telewizji

Na podstawie nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji Krajowa Rada od 1995 roku określa wysokość diet dla członków rad programowych publicznej radiofonii i telewizji (art. 28a ust.4).

W sprawie określenia diet przysługujących członkom rad programowych publicznej radiofonii i telewizji Krajowa Rada przyjęła uchwałę nr 549/2000 z 29 listopada 2000 roku, która weszła w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 grudnia 2000 roku. Zgodnie z uchwałą wysokość diet została określona następująco:

- dla przewodniczącego rady programowej - 315 zł
- dla członków rady programowej - 210 zł

W latach 1996-2000 spółki radiofonii i telewizji publicznej poniosły koszty z tytułu wypłaty diet dla członków rad programowych w łącznej wysokości 1.519,7 tys.zł, z tego (w tys.zł):

	<u>1996 rok</u>	<u>1997 rok</u>	<u>1998 rok</u>	<u>1999 rok</u>	<u>2000 rok</u>
• Telewizja Polska S.A., razem	12,2	16,8	50,0	85,4	266,3
• Radiofonia publiczna, razem	129,3	171,9	194,4	207,1	389,9
• Ogółem	141,5	188,7	244,4	288,9	656,2

Prognoza wpływów abonamentowych na lata 2001-2004. Wpływy abonamentowe i ich podział na 2001 rok

Oplaty abonamentowe

W rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z 29 czerwca 2000 roku ustalona została wysokość miesięcznych opłat abonamentowych za używanie odbiornika radiofonicznego oraz za używanie odbiornika telewizyjnego lub radiofonicznego i telewizyjnego. Opłaty te obowiązują od 1 stycznia 2001 roku. Podwyższając opłaty abonamentowe KRRiT uwzględniła:

- prognozowany (w czerwcu 2000 roku) wskaźnik średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych na 2001 rok w wysokości 5,7%
- wyrównanie skutków ubytku wpływów abonamentowych z tytułu: zmniejszenia się stanu abonentów wnoszących opłaty abonamentowe w 2000 roku w porównaniu do 1999 roku (2,6%) oraz skutków umorzeń w płatności opłat abonamentowych udzielanych przez KRRiT z przyczyn społecznych na podstawie art. 48 ustawy o radiofonii i telewizji (0,7%) oraz skutków przedawnień zaległości w płatności opłat abonamentowych na podstawie art. 118 kodeksu cywilnego (0,3%).

Aby przeciwdziałać negatywnemu zjawisku wyrejestrowywania odbiorników radiowych i telewizyjnych, a w konsekwencji spadkowi wpływów abonamentowych, Krajowa Rada od 1 stycznia 2001 roku podwyższyła poziom ulg finansowych dla abonentów, którzy wniosą opłaty abonamentowe z góry.

Warunkiem skorzystania z ulg jest wniesienie opłaty z góry w terminie do dnia 20-go pierwszego miesiąca okresu rozliczeniowego. Użytkownik odbiornika uzyskał również

możliwość wniesienia opłat na poczet 2001 roku w 2000 roku, wg. stawek obowiązujących od 1 stycznia 2001 roku.

Podział wpływów abonamentowych

Uchwałą Nr 369 z 29 czerwca 2000 roku, zmienionej uchwałą nr 14/2000 z 25 stycznia 2000 roku Krajowa Rada dokonała podziału wpływów abonamentowych z opłat za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych w 2001 roku na spółki publicznej radiofonii i telewizji.

Z globalnej wielkości prognozowanych wpływów abonamentowych w kwocie 941,4 mln zł wyodrębniona została kwota 9,4 mln zł (tj. ok. 0,999%) dla Polskiego Radia S.A. w Warszawie na finansowanie przedsięwzięcia inwestycyjnego związanego z cyfryzacją produkcji tekstowo-dźwiękowej.

Pozostała kwota prognozowanych wpływów abonamentowych w wysokości 932,0 mln zł rozdzielona została według następującej relacji:

Telewizja Polska S.A.	- 60,0%	tj.	559,2 mln zł
Jednostki publicznej radiofonii, razem	- 40,0%	tj.	372,8 mln zł

Radiofonia publiczna

Uchwałą Nr 575/2000 z dnia 13 grudnia 2000 roku Krajowa Rada dokonała podziału kwoty 372,8 mln zł między poszczególne spółki radiofonii publicznej.

Dla Polskiego Radia S.A. w Warszawie na 2000 rok określono środki w wysokości 200.800 tys.zł (tj. około 21,545% z kwoty 932,0 mln zł prognozowanych wpływów abonamentowych). W ramach tej kwoty wydzielono środki w wysokości 5,9 mln zł (0,633% z kwoty 932,0 mln zł) na finansowanie kosztów emisji programu dla zagranicy.

Łącznie dla Polskiego Radia S.A. na 2001 rok przewidziane są wpływy abonamentowe w kwocie 210.200 tys.zł (9.400 tys.zł + 200.800 tys.zł), co stanowi 22,33% prognozowanej na 2001 rok kwoty wpływów abonamentowych (941,4 mln zł).

Dla 17 spółek regionalnej radiofonii publicznej określono środki z wpływów abonamentowych w wysokości 172.000 tys.zł.

Uchwałą Krajowej Rady Nr 585/2000 z 20 grudnia 2000 roku ustalono sposób podziału prognozowanych wpływów pozaabonamentowych. Kwota 9.400 tys. zł tych wpływów przewidziana została na finansowanie działalności spółek regionalnej radiofonii publicznej (Polskie Radio S.A. w Warszawie –975 tys.zł, spółki regionalne razem – 8.425 tys.zł).

Dla Polskiego Radia S.A. w Warszawie na finansowanie działalności w 2001 roku prognozowana jest kwota łączna 211.175 tys.zł (210.200 tys.zł + 975 tys.zł).

Na 2001 rok dla spółek regionalnej radiofonii określono środki z rachunku bankowego Krajowej Rady (wpływy abonamentowe + wpływy pozaabonamentowe) w łącznej wysokości 180.425 tys.zł (172.000 tys.zł + 8.425 tys.zł).

Natomiast dla całej radiofonii publicznej w ramach kwoty prognozowanych wpływów przewiduje się 391.630 tys. zł (211.175 tys.zł + 180.425 tys.zł).

Telewizja publiczna

W ramach wpływów określonych dla Telewizji Polskiej S.A. na 2001 rok w wysokości 559,2 mln zł wyodrębniono kwotę 46,6 mln zł na finansowanie działalności TV Polonia (to jest 5,0% z kwoty 932,0 mln zł prognozowanych wpływów abonamentowych ogółem).

Ponadto Uchwałą Krajowej Rady Nr 14/2001 z 25 stycznia 2000 roku skorygowany został minimalny udział terenowych oddziałów TVP S.A. w planowanych wpływach abonamentowych ustalonych dla telewizji publicznej do kwoty 200,0 mln zł (w 2000 roku – 194,8 mln zł). Jednocześnie z pozostałych środków 359,2 mln zł (559,2 mln zł – 200,0 mln zł) przeznaczonych na finansowanie telewizyjnych programów ogólnopolskich TVP S.A. przewidziano kwotę 100,0 mln zł, jako minimalną na finansowanie udziału terenowych oddziałów spółki na antenie ogólnopolskiej, w celu zagwarantowania obecności audycji wyprodukowanych przez te oddziały w programach ogólnokrajowych (w 2000 roku kwota minimum wynosiła 66,0 mln zł).

Prognoza na lata 2002-2004

Przyjmuje się, że w dalszym ciągu głównym źródłem finansowania działalności spółek radiofonii publicznej będą środki przekazywane z rachunku bankowego KRRiT (wpływy abonamentowe plus wpływy pozaabonamentowe), których udział ustabilizuje się na przeciętnym poziomie 75% - 80% przychodów ogółem całej radiofonii publicznej. Natomiast wpływy ze sprzedaży czasu reklamowego stanowiąc będą od 15% do 20% przychodów ogółem.

Ponadto zakłada się, iż w dalszym ciągu przychodami Polskiego Radia S.A. w Warszawie będą wpływy ze sprzedaży programów oświatowo-wychowawczych (przez MEN) oraz programów na zagranicę (przez MSZ), które stanowiąc powinny około 4% skorygowanych przychodów ogółem tej spółki.

Dla Telewizji Polskiej S.A. udział wpływów abonamentowych przekazywanych z rachunku KRRiT stanowić będzie około 30% przychodów ogółem, natomiast wpływy ze sprzedaży czasu reklamowego wynosić będą około 60% przychodów ogółem. Pozostałe przychody, to jest: sponsoring programów, przychody ze sprzedaży usług produkcyjno-technicznych itp. oraz przychody finansowe stanowić będą około 10% przychodów ogółem.

W minionym okresie, szczególnie w latach 1998-1999, rynek nadawców radiofonii i telewizji komercyjnej ustabilizował się po zakończeniu w 1998 roku drugiego procesu koncesyjnego. W 2000 roku odnotowano widoczny spadek przychodów z reklamy nadawców publicznych. Od 2001 roku następować będzie odnawianie koncesji nadawców komercyjnych i rynek ten będzie wzmacniał się kosztem nadawców publicznych. Przewiduje się, iż w spółkach radia i telewizji publicznej w latach 2001-2004 przychody ze sprzedaży czasu reklamowego, w ujęciu nominalnym, ulegać będą dalszemu powolnemu obniżaniu.

Sporządzony szacunek prognozowanych na lata 2002-2004 wpływów na rachunek bankowy KRRiT (wpływy abonamentowe i wpływy pozaabonamentowe) przyjmuje następujące podstawowe założenia:

1. bazą jest stan zarejestrowanych abonentów płacących za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych na dzień 31 grudnia 2000 roku
2. szacunek stanu abonentów radiowo-telewizyjnych, za które wnoszone będą opłaty na dzień 31 grudnia określono następująco:
 - 2000 rok - 6.985 abonentów
 - 2001 rok - 6.900 abonentów
 - 2002 rok - 6.850 abonentów
 - 2003 rok - 6.800 abonentów
3. wskaźnik średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych przyjęto w następującej wysokości:
 - 2000 rok wykonanie - 10,1%
 - 2001 rok prognoza (wg ustawy budżetowej) - 7,0%
 - 2002 rok szacunek - 6,0%
 - 2003 rok szacunek - 5,5%
 - 2004 rok szacunek - 5,0%
4. aby przeciwdziałać wyrejestrowywaniu abonentów oraz zachęcać ich do wnoszenia opłat z góry ustalono, że poziom ulg finansowych (wprowadzonych od 1 stycznia 1998 roku) będzie systematycznie zwiększany, w porównaniu do obowiązującego w poprzednim roku:

	<u>1998 rok</u>	<u>1999 rok</u>	<u>2000 rok</u>	<u>2001 rok</u>	<u>2002 rok</u>	<u>2003 rok</u>	<u>2004 rok</u>
• opłaty kwartalne (lub za kolejne 3 m-ce)	1,0%	1,4%	2,0%	2,4%	2,5%	2,6%	2,6%
• opłaty półroczne (lub za kolejne 6 m-cy)	2,5%	3,3%	3,6%	4,1%	4,1%	4,2%	4,2%
• opłaty roczne	5,0%	6,7%	6,9%	7,2%	7,2%	7,3%	7,3%

5. przy ustalaniu wysokości miesięcznych opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych uwzględnione będą (podobnie jak w latach poprzednich) następujące zasady:
 - prognozowany przez rząd wskaźnik średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych
 - wyrównanie z tytułu niedoszacowania inflacji prognozowanej w porównaniu do faktycznej to jest:
 - na 1999 rok (różnica w inflacji z 1997 roku - 0,9%)
 - na 2000 rok (różnica w inflacji z 1998 roku - 0,8%)
 - na 2001 rok (różnica w inflacji z 1999 roku nie wystąpiła)
 - na 2002 rok (różnica w inflacji z 2000 roku - 4,4%)
 - na 2003 rok (różnica w inflacji z 2001 roku - 1,3%)

6. proponowany poziom wybranych opłat abonamentowych w okresie 2000-2004 przedstawiałby się następująco:

	<u>1998 rok</u>	<u>1999 rok</u>	<u>2000 rok</u>	<u>2001 rok</u>	<u>2002 rok</u>	<u>2003 rok</u>	<u>2004 rok</u>
a) <u>opłaty miesięczne</u>							
• wyłącznie za odbiornik radiowy	3,20 zł	3,50 zł	3,75 zł	4,10 zł	4,40 zł	4,70 zł	4,90 zł
• za telewizor lub telewizor i radio	9,60 zł	10,60 zł	11,50 zł	12,60 zł	13,90 zł	14,80 zł	15,40 zł
b) <u>opłaty roczne (z ulgami)</u>							
• wyłącznie za odbiornik radiowy	36,50 zł	39,20 zł	41,90 zł	45,65 zł	49,00 zł	52,30 zł	54,50 zł
• za telewizor lub telewizor i radio	109,40 zł	118,70 zł	128,50 zł	140,30 zł	154,80 zł	164,60 zł	171,30 zł

7. przewiduje się, iż klucz podziału wpływów abonamentowych pomiędzy telewizję a radiofonię publiczną w latach 2002-2004 (podobnie jak w latach 1998-2001) będzie następujący:

• Telewizja Polska S.A	-	60%
• Jednostki publicznej radiofonii, razem	-	40%

8. jednostki Poczty Polskiej podejmą się w latach 2001-2002 intensyfikacji ustawowych działań w zakresie kontroli radio - i telepajęczarstwa, w wyniku podejmowania działań między innymi w zakresie kontroli stanu zarejestrowanych i używanych odbiorników radiowych i telewizyjnych osób prawnych (ministerstwa, urzędy, instytucje, przedsiębiorstwa itp.)

9. zakłada się, iż najpóźniej od 1 lipca 2002 roku wejdzie w życie znowelizowana ustawa o radiofonii i telewizji co przyczyni się do spowolnienia, a następnie wyeliminowania corocznego ubytku abonentów uiszczających opłaty abonamentowe

10. w 2001 roku zakończony będzie proces wyposażania w sprzęt technologiczny spółek regionalnej radiofonii publicznej (Gdańsk i Koszalin), rozbudowy ich siedzib oraz inwestycji rozwojowych w zakresie bazy produkcyjno-technicznej

11. przewiduje się, iż w latach 2002-2003 wpływy pozaabonamentowe przeznaczone będą na finansowanie procesu inwestycyjnego w spółkach radiowych związanego z archiwizacją programu oraz przechodzeniem programu na nadawanie w technice cyfrowej.

12. zakłada się, że inwestycje spółek radiowych oraz inwestycje Telewizji Polskiej S.A. w latach 2002-2004 finansowane będą z amortyzacji oraz zysku netto osiągniętego na przychodach własnych przede wszystkim ze sprzedaży czasu reklamowego.

Po uwzględnieniu powyższych założeń oraz na podstawie dokonanych szacunków prognozuje się, że w latach 2002 - 2004 do podziału między spółki radiofonii i telewizji publicznej będą następujące środki z wpływów abonamentowych netto z opłat za używanie

odbiorników radiowych i telewizyjnych, w porównaniu do 2001 roku (to jest po potrąceniu umownego wynagrodzenia Rejonowych Urzędów Poczty Polskiej: w wysokości 6,0 %):

w mln zł				
TREŚĆ	2001 rok prognoza wg. uchwał KRRiT z 2000 r.	2002 rok szacunek	2003 rok szacunek	2004 rok szacunek
1. Wpływy abonamentowe (netto)	941,4	983,0	1.023,0	1.063,0
2. Wyodrębnione środki na finansowanie w radio cyfryzacji produkcji tekstowo-dźwiękowej oraz bazy programowej	9,4	13,0	13,0	13,0
3. Środki do podziału (poz. 1 - 2)	932,0	970,0	1.010,0	1.050,0
z tego:				
1) Telewizja Polska S.A.	559,2	582,0	606,0	630,0
2) Jednostki radiofonii publicznej, razem	372,8	388,0	404,0	420,0
z tego:				
a) Polskie Radio S.A.	200,8	208,0	216,0	224,0
b) Spółki regionalnej radiofonii publicznej, razem	172,0	180,0	188,0	196,0
4. Razem Polskie Radio S.A. (poz. 2 + 3.2.a)	210,2	221,0	229,0	237,0
5. Spółki radiofonii publicznej- środki na finansowanie działalności z wpływów pozaabonamentowych	9,4	9,8	10,2	10,2
z tego:				
a) Polskie Radio S.A.	1,0	1,2	1,2	1,2
b) spółki regionalnej radiofonii publicznej	8,4	8,6	9,0	9,0
6. Polskie Radio S.A. Warszawa – Razem wpływy (abonamentowe + pozaabonamentowe) (poz.4 + 5a)	211,2	222,2	230,2	238,2
7. Spółki regionalnej radiofonii publicznej – Razem wpływy (abonamentowe + pozaabonamentowe) (poz. 3.2 b + 5b)	180,4	188,6	197,0	205,0

IV. MIĘDZYNARODOWY KONTEKST DZIAŁALNOŚCI RADIOWEJ I TELEWIZYJNEJ

Wpływ konwergencji i technologii cyfrowej na sektor mediów elektronicznych

Regulacja komunikowania masowego

Zmiany w dziedzinie radia i telewizji wynikające z przemian technologicznych i rynkowych, jak również rozwój Internetu, stawiają pod znakiem zapytania dotychczasowy model regulacji prawnej tych dziedzin, jak również kształt i zasady działania organów regulacyjnych. Niektórzy teoretycy formułują następujący pogląd: “Dzisiaj nie należy pytać jak regulować konwergencję? Właściwe pytanie brzmi: Jak konwergencja zmienia regulację i rolę regulatorów”ⁱ. Z kolei inni stwierdzają, że “Konwergencja oznacza przejście od legislacji wychodzącej od społecznych funkcji mediów ku regulacji rozwiązującej problemy natury technicznej i gospodarczej. Szybki postęp przekracza zdolność demokratycznych parlamentów do tworzenia całościowego ustawodawstwa medialnego. Proces polityczny odchodzi od tradycyjnego prawodawstwa medialnego skoncentrowanego na oddziaływaniu społecznym danego medium. W coraz większym stopniu zwraca się on ku amerykańskiemu modelowi regulacji, gdzie prawo formułuje ogólne wytyczne dla szerokiego przekroju mediów a wyspecjalizowany organ regulacyjny nadzoruje zgodność ich zachowania się na rynku z tymi wytycznymi”ⁱⁱ.

Na ile prawdziwa jest ta ostatnia diagnoza i na ile rozpowszechnione są tendencje, o których ona mówi? Co rzeczywiście będzie się zmieniać w regulacji komunikowania masowego?

Zacząć należy od krótkiego przypomnienia tradycyjnego modelu regulacji.

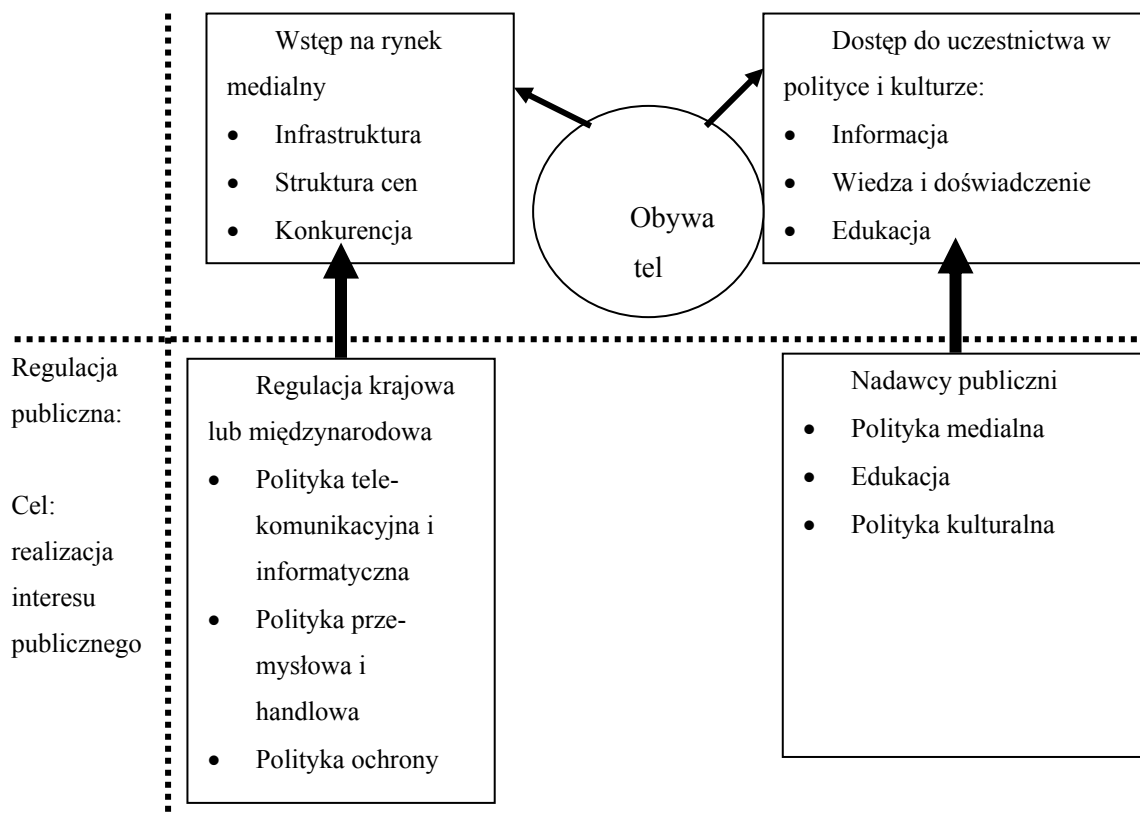
Europejska Unia Radiowo-Telewizyjnaⁱⁱⁱ wyróżnia następujące główne dziedziny regulacji mediów służących realizacji różnych celów polityki państwa:

Ryc. 1. Dziedziny regulacji i cele polityki medialnej

Sfera regulacji	Cele polityki
Radio i telewizja, media masowe (zawartość komunikowania)	Niezależność i pluralizm mediów, realizacja funkcji informacyjnej, kulturowej i edukacyjnej, ochrona niepełnoletnich itp., istnienie nadawców publicznych
Telekomunikacja (Środki przesyłania zawartości)	Dostępność infrastruktury komunikacyjnej, zarządzanie widmem częstotliwości, usługa powszechna
Prawo antymonopolowe (Rynek)	Uczciwa konkurencja, wydajność gospodarcza

Spotyka się także poniżej zaprezentowane podejście do tej problematyki^{iv}:

Ryc. 2. Zadania regulacji na rynku medialnym

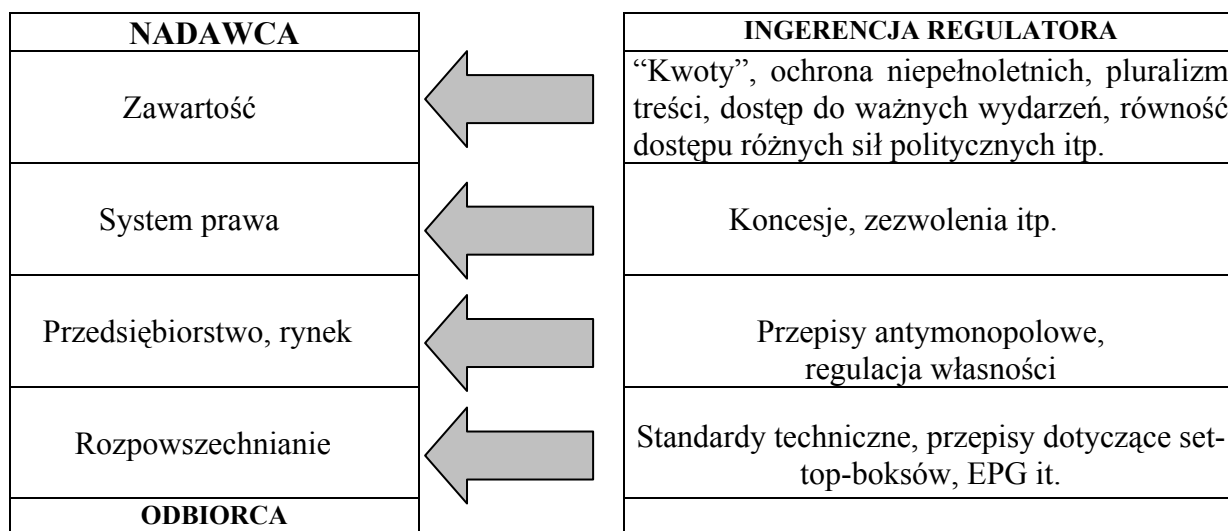
Stworzono także następującą klasyfikację różnych typów regulacji prawnej rynku medialnego i metod jej realizacji^v:

Regulacja minimalna	Wynika z wiary w mechanizmy rynkowe i zmierza głównie do ochrony konkurencji
Regulacja otwierająca rynek	Liberalizacja, prywatyzacja, deregulacja zmierzające do obalenia monopoli i uruchomienia konkurencji
Samoregulacja podmiotów gospodarczych	Samoregulacja i ko-regulacja (łącząca formy regulacji państwowej z samoregulacją) zachęcają podmioty gospodarcze do odpowiedzialności i samoograniczania się
Regulacja korygująca mechanizmy rynkowe	Regulacja wymagana jest, by skorygować działanie rynku przez ustanawianie wspólnych standardów technicznych, zapobieganie monopolom czy nadużywaniu pozycji dominującej, ochronę konkurencji
Regulacja kształtująca rynek	Rynek sam nie zaspokoi wszystkich potrzeb społecznych, stąd potrzeba ingerencji państwa, także przez tworzenie nowych podmiotów rynkowych (jak np. Channel Four w Anglii)
Regulacja ingerująca w rynek	Realizowanie celów polityki kulturalnej, zapewnianie dostępu do treści, których rynek sam nie wytworzy, lub nie zapewni w dostatecznej ilości ("kwoty" produkcji krajowej czy europejskiej, ograniczenie reklamy, subsydia lub ulgi podatkowe)

Nie ulega wątpliwości, że dotychczas regulacja mediów elektronicznych reprezentowała przede wszystkim trzy ostatnie typy regulacji: korygującej mechanizmy rynkowe, kształtującej rynek i ingerującej w niego. Jednakże akcent będzie się teraz przenosił na pozostałe formy, jako że celem będzie nie tyle realizacja celów społecznych, ile rozwiązywanie problemów związanych ze standaryzacją technologiczną i problemami polityki gospodarczej, tj. wspieranie rozwoju nowych technologii i mediów w imię rozwoju gospodarczego. Z tym z kolei wiąże się tworzenie warunków i motywacji do inwestowania w media elektroniczne, w ramach całego integrującego się kompleksu medialno-gospodarczego, m.in. poprzez ograniczenie ingerencji państwa i redukcję wymogów programowych i innych. Zwolennicy tego podejścia argumentują, że w obliczu ogromnego rozwoju mediów elektronicznych i ich oferty programowej, nie ma już uzasadnienia dla tak silnej jak przedtem ingerencji państwa w ten rynek, gdyż w warunkach konkurencji właśnie mechanizmy rynkowe doprowadzą do zaspokojenia potrzeb wszystkich grup odbiorców/konsumentów.

Regulacja radiofonii i telewizji realizowała dotychczas model “regulacji pionowej”, obejmującej wszystkie etapy tworzenia i rozpowszechniania zawartości, wraz z charakterystyczną dla tych mediów technologią. Ilustruje to poniższy wykres ^{vi}:

Ryc. 3. Model “pionowej regulacji” radiofonii i telewizji

W wyniku konwergencji ten model będzie musiał ulec daleko idącej zmianie.

Konwergencja i jej konsekwencje dla systemu mediów

Jak proces konwergencji zmienia dotychczasowe formy komunikowania masowego, cechy “komunikacji cyfrowej”, będącej efektem konwergencji, ^{vii}.ilustruje ryc. 4

Ryc. 4. Cechy komunikacji cyfrowej

INTERAKTYWNOŚĆ: zatarcie ról nadawcy i odbiorcy – obaj stają się komunikatorami. Coraz większa liczba form komunikowania zachodzi wskutek inicjatywy odbiorcy, który na własne życzenie i dla własnego użytku uruchamia przekaz zmagazynowanych a wybranych przez siebie treści.

INDYWIDUALIZACJA: zawartość może być adresowana do widowni masowej lub pojedynczych odbiorców. Powstają nowe formy komunikacji grupowej.

PERSONALIZACJA: odbiorca konfiguruje przekaz tak (za pośrednictwem EPG, czy np. opcji oferowanych przez dostawcę zawartości w Internecie), by odbierać tylko te treści, które sam wybierze

KOMUNIKACJA ASYNCHRONICZNA: przekaz może być zmagazynowany i przechowywany w pamięci (serwera czy komputera, a niedługo także telewizora czy set-top-boksu) i odebrany w dowolnym momencie.

Tym samym, obok obecnych form masowej komunikacji “linearnej” coraz większe znaczenie odgrywać będą formy komunikacji nielinearnej.

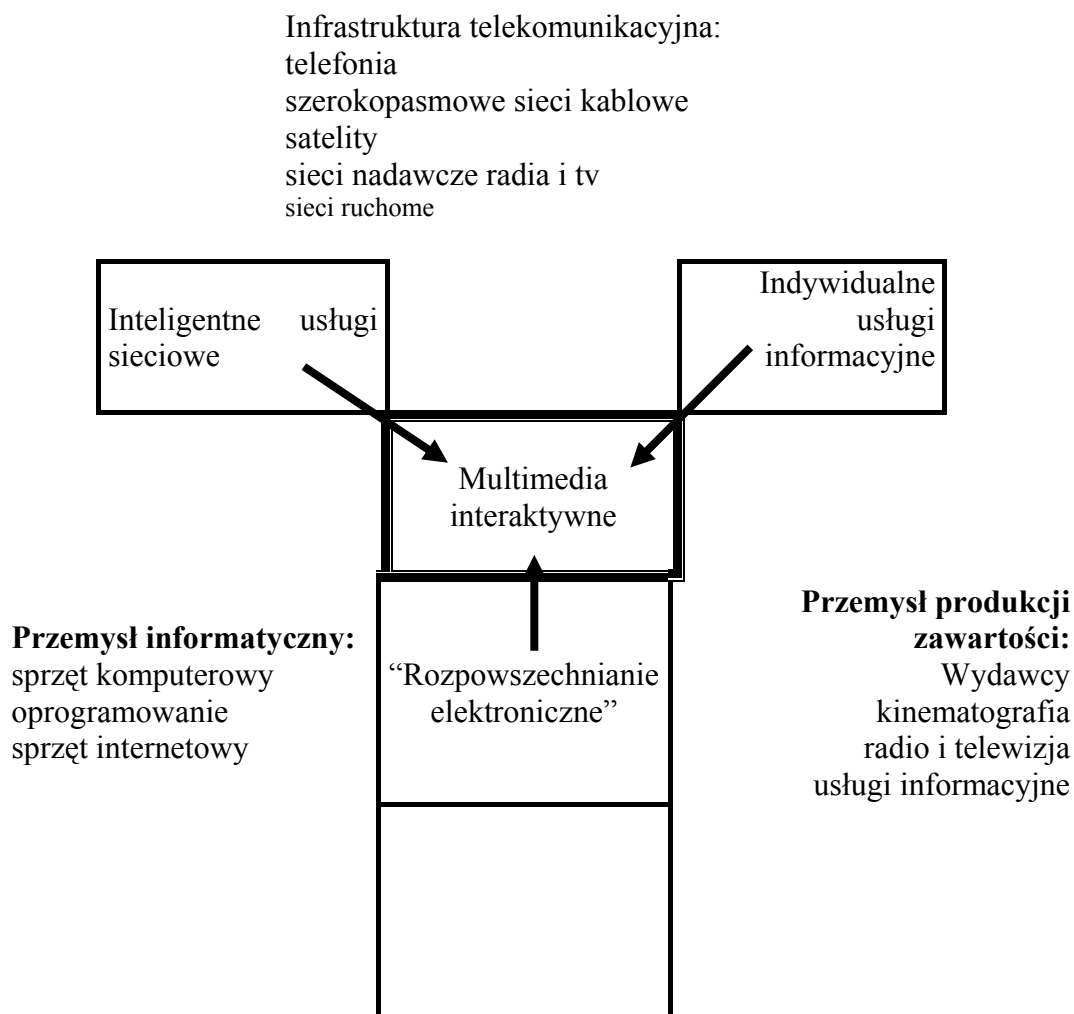
Ryc. 5. Komunikacja linearna i nielinearna

Komunikacja linearna (“Push”) ^{viii}	Komunikacja nielinearna (“Pull”)
Komunikację za pośrednictwem tzw. “flow channel” (np. tradycyjny program telewizyjny) uruchamia nadawca. Jest to przekaz treści zgodnie z kolejnością określoną przez nadawcę.	Zawartość komunikowania dostępna jest w różnej postaci (np. – jak w Internecie – w pamięci różnych serwerów). Odbiorca decyduje kiedy i jakie treści odbierać, w jakiej kolejności i przez jaki czas .

Tak więc, konwergencja - której podstawowa definicja wskazuje na fakt, iż daje ona różnym sieciom zdolność do świadczenia tego samego zakresu usług - doprowadza do załamania się fundamentalnego podziału na komunikację publiczną i prywatną, który w swoim czasie legł u podstaw zupełnie różnego modelu regulacji łączności i komunikowania masowego.

Poniższy wykres ^{ix} w sposób schematyczny ilustruje proces i efekty konwergencji z punktu widzenia oferty programowej i usługowej.

Ryc. 6. Konwergencja telekomunikacji, informatyki i produkcji zawartości mediów

Konsekwencje zjawisk objętych tym wykresem można podsumować następująco:

- Inteligentne usługi sieciowe pozwalają tworzyć wirtualne sieci prywatne w obrębie sieci ogólnodostępnych.
- Indywidualne usługi informatyczne umożliwiają dostawcom treści dostosowywanie oferty do potrzeb pojedynczych odbiorców, lub owym odbiorcom dobieranie treści według indywidualnych potrzeb (“pull”).
- “Rozpowszechnianie elektroniczne” umożliwia każdemu użytkownikowi Internetu publikowanie, reklamowanie i sprzedaż dowolnego produktu w sieci oraz przetwarzanie wszelkich danych otrzymanych drogą elektroniczną.
- Komunikacja tą drogą w coraz większym stopniu obejmować będzie nieliniarny przekaz treści i nieliniarny ich odbiór, dający użytkownikowi pełną kontrolę nad aktem odbioru zawartości.

Z jednej strony, technologie telekomunikacyjne mogą być wykorzystywane do upowszechniania zawartości mediów masowych. Tak jest w przypadku rozprowadzania programów radiowych i telewizyjnych w Internecie, multipleksów łączących programy radiowe i telewizyjne z usługami dodanymi, wykorzystywania satelitów telekomunikacyjnych do celów radiodifuzyjnych oraz wykorzystywaniem infrastruktury telefonicznej do przekazu programu lub muzyki.

Z drugiej strony, media masowe stają się nośnikiem łączności porozumiewawczej. Tak jest w przypadku wykorzystywania telewizji kablowej dla celów telefonii, czy oferowania w tejże telewizji kablowej usługi video-on-demand.

Konwergencja rodzi nowe usługi i oferty na styku odrębnych dotąd platform medialnych. Oto kilka przykładów tego zjawiska z praktyki angielskiej^x:

- Telefonii ruchoma + prasa = technologia WAP;
- Prasa + technologia informatyczna = prasa internetowa, witryny gazet;
- Technologia informatyczna + telekomunikacja = Yahoo + MCI;
- Telekomunikacja + telewizja = Open (BT + BSkyB), telewizja interaktywna oferowana wszystkim abonentom telewizji cyfrowej, obejmująca usługi dodane;
- Telewizja + rozrywka = Time Warner + AOL;
- Rozrywka + handel detaliczny = Disney Stores;
- Handel detaliczny + banki = Barclay Square;
- Banki + telefonii ruchoma = usługi bankowe przez telefon.

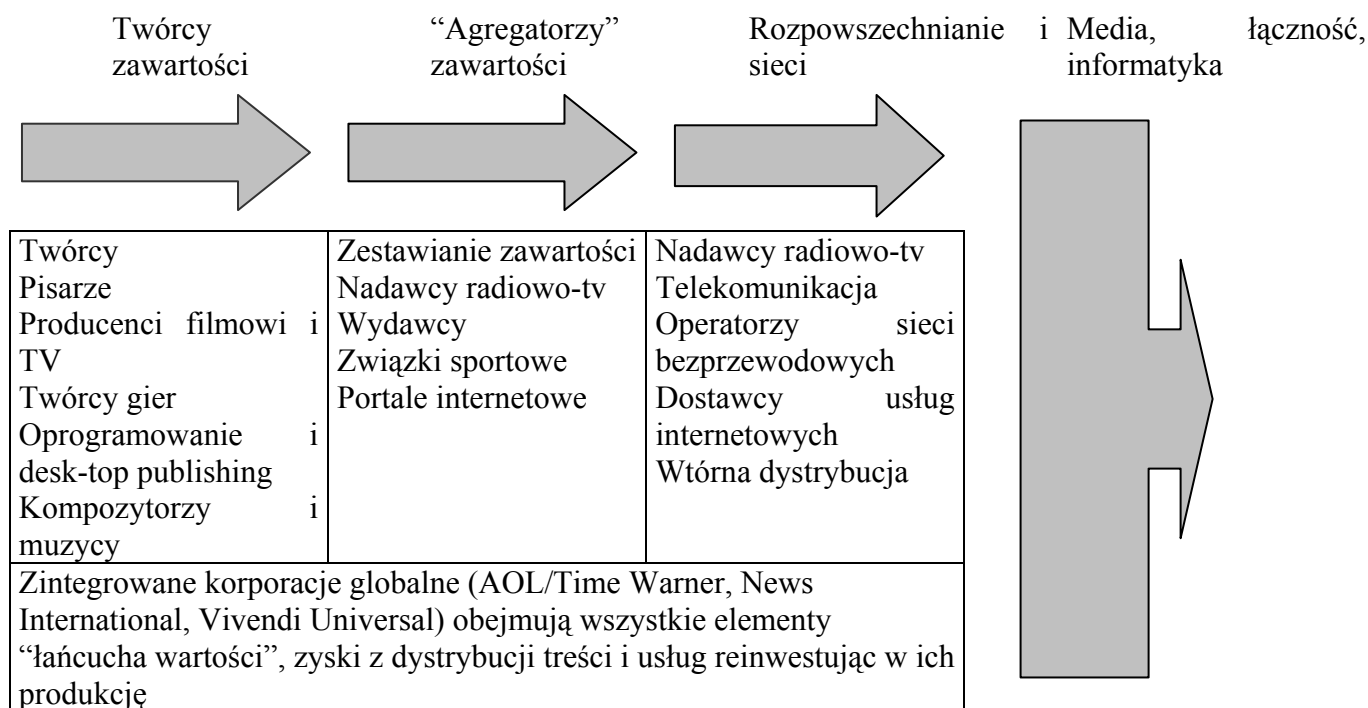
Tak więc technologia cyfrowa prowadzi do integracji oddzielnych dotąd technologii analogowych, dając w efekcie nowe zintegrowane usługi "hybrydowe".

Oddziaływanie konwergencji sięga daleko poza aspekty techniczne czy typy świadczonych usług konwergencja technologiczna pociąga bowiem za sobą, lub prędzej czy później doprowadzi do:

- "konwergencji przemysłowej" (fuzje przedsiębiorstw działających na różnych dotąd polach, po to by zakresem działania jednego konglomeratu objąć integrujące się technologie oraz zarówno produkcję sprzętu koniecznego dla stworzenia sieci oraz odbioru jej zawartości, jak i samej zawartości sieci - informacja, dane, treści medialne);
- "konwergencji rynków" (dzięki powstawaniu usług nowego typu oraz nowych powiązań między różnymi partnerami w dostarczaniu tych usług konsumentom
- "konwergencji prawnej" - ujednolicenia czy przynajmniej zbliżenia przepisów regulujących różne dziedziny komunikowania (nie oznacza to jednak ujednolicenia przepisów dotyczących telekomunikacji z jednej strony i radiofonii oraz telewizji, ze względu na całkowicie różny, w sensie społecznym i kulturowym, charakter procesów łączności i komunikacji na tych polach).

Tak oto procesy konwergencji powodują nową organizację rynku, łącząc w tzw. łańcuchu wartości ("value chain") zupełnie nowe powiązania rynkowe między różnymi uczestnikami procesu tworzenia i dystrybucji zawartości medialnej oraz nowych usług na rynku medialno-informacyjnym. Łańcuch ten można przedstawić następująco^{xi}.

Ryc. 7. Nowy “łańcuch wartości” wynikający z konwergencji

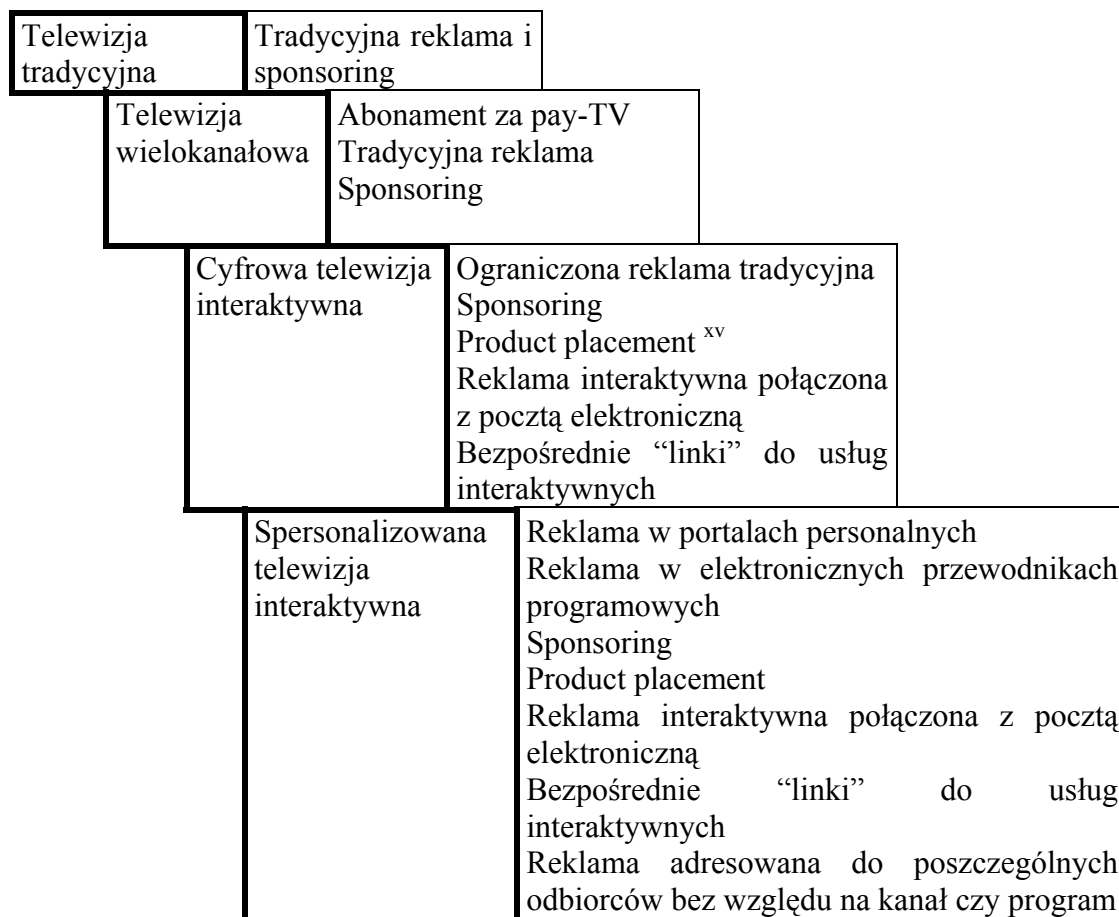
Do tego wszystkiego dodajmy jeszcze fundamentalne zmiany w sposobie finansowania działalności medialnej. Można to prześledzić na przykładzie prognozy rozwoju telewizji do ok. 2005 , kiedy ma ona być w pełni interaktywna i spersonalizowana, dostarczająca programu na żądanie (patrz ryc. 8) ^{xii}. Jednym z głównych mechanizmów prowadzących do tego mają być tzw. Personal Video Recorders (PVR) w rodzaju dzisiaj dostępnych TiVo czy Replay TV ^{xiii}. Z czasem zastąpi je system uwalniający odbiorcę od konieczności przechowywania programu na własnym nośniku i udostępniający dowolne audycje przechowywane w pamięci serwera, czyli dostępny za pośrednictwem Internetu system video-on-demand. Nazywa się go Network Video Recorder (NVR), gdyż “magnetowidem” pozostającym do dyspozycji użytkownika staje się cała pamięć Internetu przeznaczona do przechowywania przekazów audiowizualnych.

Oprócz zarysowanej poniżej ewolucji form reklamy, istotnym źródłem strumienia pieniędzy dla nadawców staną się “mikro-transakcje” lub “mikro-płatności”, dokonywane przez odbiorcę płacącego za dostęp do programu lub usługi lub dokonującego zakupów albo innych transakcji, na czym zarabia także pośrednik w postaci nadawcy programu lub dostawcy usług.

Wskazuje na to przedstawiona na Ryc. 8 prognoza ewolucji telewizji i form jej finansowania. ^{xiv}

Ryc. 8. Prognoza ewolucji telewizji i form jej finansowania

“Push”

“Pull”

Etapy rozwoju telewizji wyżej przedstawione nie oznaczają zastępowania jednego typu telewizji przez drugi, czy też wypierania telewizora przez komputer multimedialny służący jako końcówka Internetu z pełnym zestawem usług (w tym audiowizualnych usług programowych). Przeciwnie, nasycenie komputerów w Europie nie przekroczy 50%^{xvi} i telewizja interaktywna będzie w równym stopniu środkiem dostępu do usług tego typu, co komputer, także używanym alternatywnie do komputera, w zależności od sytuacji.

Konferencja “The Future of Television - A Vision of 2005” (patrz przypis 12) oparła swą prognozę przyszłego kształtu telewizji na założeniu, że ogólnodostępne programy uniwersalne przetrwają w dającej się przewidzieć przyszłości i że oferta telewizyjna opierać się będzie na komplementarnych wobec siebie ofertach programów ogólnodostępnych, “tematycznych” i interaktywnych, oferujących nielinearną zawartość na żądanie.

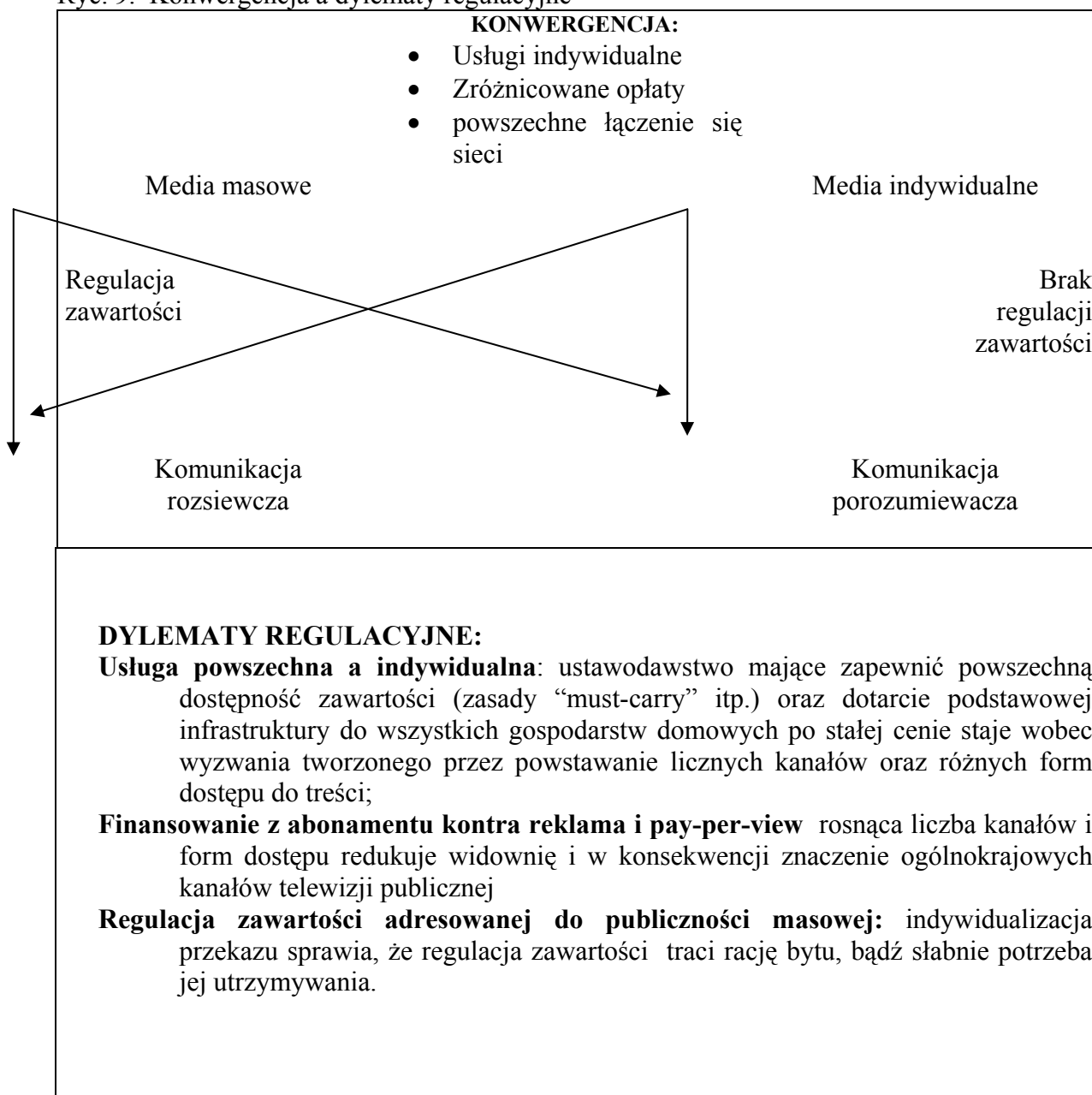
W tym sensie, konwergencja przekształci telewizor w medium jednocześnie radiodfuzyjne, jak i porozumiewawcze, służące zarówno komunikacji publicznej, jak i prywatnej. Stanie się także siłą napędową “dezintermediacji”: źródła informacji, organizatorzy imprez i wydarzeń, producenci towarów (np. zabawek dla dzieci) lub

zawartości (np. wytwórnie filmowe, czy muzyczne), instytucje i organizacje (np. kluby czy ligi sportowe) nie będą już potrzebowały pośrednictwa (mediacji) profesjonalnych organizacji nadawczych w celu dotarcia do odbiorcy, kibica, czy poszukiwacza informacji. Już są, a w przyszłości coraz łatwiej będą w stanie samodzielnie tworzyć i rozpowszechniać wyspecjalizowane programy telewizyjne, bądź rozpowszechniać informacje w Internecie, rezygnując z organizacji medialnych jako pośrednika.

3. Ewolucja modelu regulacji

Niektóre z dylematów wynikających dla regulacji mediów elektronicznych z procesu konwergencji ilustruje poniższy wykres ^{xvii}.

Ryc. 9. Konwergencja a dylematy regulacyjne

Zarysowane wyżej dylematy zakładają jedną z wielu wizji przyszłości. Regulacja zawartości straciłaby rację bytu, gdyby rzeczywiście miały zniknąć programy radiowe i telewizyjne adresowane do masowego audytorium. Nie jest to wizja powszechnie podzielana.

Rację bytu rzeczywiście natomiast traci dotychczasowy model regulacji pionowej. W rozwiniętych, ogarniętych konwergencją systemach komunikacyjno-medialnych coraz trudniej będzie wyodrębnić zamknięte kompleksy łączące typową dla danego medium technologię, zawartość i formy organizacyjne mogące poddać się regulacji tego typu. W coraz większym stopniu będziemy mieli do czynienia z “hybrydowymi” mediami i “hybrydowymi” usługami oraz formami zawartości.

Powyżej wymieniono nowe typy usług powstające na pograniczu lub w punkcie styku między różnymi, odrębnymi dotąd dziedzinami działalności medialnej i innej. Na konieczność stworzenia nowej kategorii prawnej na użytek Internetu wskazał Światowy Szczyt Regulatorów Audiowizualnych (Paryż, grudzień 1999 r. ^{xviii}) - usług medialnych o cechach pośrednich między komunikacją porozumiewawczą i rozsiewczą, mających cechy komunikacji masowej i przez to wymagającej regulacji prawnej ograniczonej do elementów podstawowych, np. związanych z ochroną nieletnich czy przepisami reklamowymi, ujawnieniem nadawcy czy prawem do odpowiedzi.

Kierując się podobną potrzebą, w Niemczech ukształtowano regulację mediów elektronicznych na trzech poziomach:

- a. regulacja klasycznej radiofonii i telewizji;
- b. przyjęta przez kraje związkowe regulacja (“Mediendienstestaatsvertrag”) pośrednich “usług medialnych”, które mogą przyjmować postać tworców pracy redakcyjnej i dziennikarskiej (telesprzedaż; usługi rozpowszechniające wyniki pomiarów i dane w formie tekstu lub obrazu; teletekst, radiotekst i inne usługi tekstowe; usługi dostępne na życzenie, obejmujące tekst, dźwięk i obraz przekazywane na zamówienie z pamięci elektronicznych, z wyjątkiem usług indywidualnych lub prostego przekazu danych oraz gier elektronicznych).
- c. ustawa “Informations- und Kommunikationsdienste-Gesetz”. przyjęta na szczeblu federalnym regulująca “teleusługi” o charakterze indywidualnym (w dużej mierze usługi internetowe).

Kryterium wyróżniającym te trzy poziomy jest rzeczywisty lub domniemany wpływ na opinię publiczną: poziom pierwszy obejmuje działalność o największym potencjalnym wpływie na opinię publiczną i najszerzej upowszechnia treści komunikowania (i dlatego zawiera najbardziej szczegółowe przepisy i poddaje działalność najbardziej starannej kontroli), poziom trzeci - o najmniejszym potencjalnym wpływie (z czym wiąże się największy zakres swobody dostawców usług i treści).

Kłopoty regulacyjne wynikające z integracji technologii i typów usług wskazuje angielska Independent Television Commission (ITC), wymieniając następujące przypadki^{xix}:

4. WEB TV

- komputer umożliwiający dostęp do Internetu zainstalowany w dekodерze;
 - Sygnał telewizyjny i zawartość Internetu (łącze telefoniczne) są odrębne i docierają różnymi drogami, ale pojawiają się na tym samym ekranie telewizyjnym;
 - Odbiorcy nie oczekują identycznej regulacji obu typów usług, ale przejście z jednego “środowiska regulacyjnego” do drugiego powinno być wyraźne.
- a) Zakupy realizowane jako usługa dodana w telewizorze
- Usługa udostępniania jest drogą satelitarną;

- W celu dokonania transakcji należy uzyskać “porozumiewawcze” połączenie internetowe ze sprzedawcą;
 - Jest to ten sam rynek co zakupy dokonywane bezpośrednio przez Internet;
 - Zatem regulacja powinna być taka sama.
- b) „Enhanced programmes”
- Na ekranie telewizora pojawiają się odnośniki do dodatkowej informacji na temat danej audycji;
 - Informacja ta może być dostępna drogą radiodfuzyjną lub za pośrednictwem Internetu;
 - Regulacja ma zapewnić przede wszystkim niezależność nadawcy i rzetelność informacji;
 - Istniejące kodeksy programowe obejmują taką działalność, ale powinny być uproszczone.
- c) Webcasting (program telewizyjny dostępny w Internecie)
- Teoretycznie może w zgodzie z istniejącymi przepisami podlegać regulacji ITC (regulatora “tradycyjnej telewizji”), jeżeli program rozpowszechniany jest z terytorium Wielkiej Brytanii.

Te przykłady integracji sieci i usług wskazują, że regulacja musi stać się “technologicznie neutralna”, bowiem nie istnieje już ściśle i oczywiste iunctim między daną technologią komunikacyjną a typem oferowanej przez nią usługi oraz społeczną definicją i funkcją owej usługi. Z drugiej strony, zakres i stopień regulacji i kontroli zawartości komunikowania musi być ściśle dostosowany do sytuacji komunikacyjnej i okoliczności odbioru treści komunikowania.

Według upowszechniających się poglądów, za kryteria ingerencji regulacyjnej w proces komunikowania należy przyjąć:

- Stopień dostępności oraz to, w jakim stopniu komunikowanie ma charakter publiczny, czy prywatny;
- Zakres kontroli odbiorcy nad procesem komunikacji;
- Stopień świadomości odbiorcy, co do charakteru treści, które decyduje się odbierać.

Wszędzie tam - a dotyczy to zwłaszcza Internetu - gdzie komunikowanie ma charakter prywatny, odbiorca sam dobiera treści oraz może być z góry poinformowany o tym, na odbiór jakich treści się decyduje, potrzeba i możliwość regulacji ulega daleko idącemu osłabieniu.

Wkraczanie prawa i organów ścigania, czy wszelka zewnętrzna ingerencja w działalność dostawców treści lub usług internetowych są uzasadnione w przypadku treści nielegalnych (pedofilia, treści faszystowskie itp.). We wszystkich innych przypadkach sprawę pozostawia się samoregulacji dostawców treści lub usług i dokonywanego przez nich "filtrowania" treści na podstawie wytycznych opracowanych przede wszystkim przez samo środowisko internetowe, ewentualnie w ramach "ko-regulacji" wraz z władzami państwowymi.

Dlatego proponuje się np. by w odniesieniu do poszczególnych typów komunikowania regulacja wynikała z oceny:

- rzeczywistej groźby obrażenia uczuć, czy np. norm obyczajowych odbiorców;
- kontekstu oferowania zawartości lub usługi;
- oczekiwań odbiorców.

Na tej samej zasadzie BBC^{xx} proponuje trzy szczeble regulacji zawartości komunikowania:

Ryc. 10. Poziomy regulacji

Typ usługi	Charakter regulacji
Główne uniwersalne programy naziemne	Regulacja pełna
Telewizja wielokanałowa, płatna, gdzie widzowie dokonują świadomego wyboru treści, za które płacą	Regulacja ograniczona, dotycząca przede wszystkim spraw obyczajowych
Usługi na życzenie, telewizja interaktywna, Internet	Głównie samoregulacja nadawców i operatorów, współpraca międzynarodowa w tym zakresie, zastosowanie kodeksu karnego i cywilnego w koniecznych przypadkach

Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę, że w porównaniu z mediami analogowymi, media cyfrowe tworzą znacznie dłuższą i bardziej skomplikowaną drogę sygnału od nadawcy do odbiorcy, z udziałem wielu pośredników i systemów technicznych takich jak: multipleksowanie, system nawigacji i dostęp warunkowy. Mogą one stać się istotnymi barierami dostępu nadawcy do odbiorcy i vice versa. Dlatego “Najważniejszym celem wszelkich działań legislacyjnych w dziedzinie telewizji cyfrowej musi być pokonanie tych barier w celu umożliwienia otwartego dostępu do technologii”^{xxi}. Jak wskazuje rycina 11, w przypadku telewizji cyfrowej liczba tych barier (“bram cyfrowych”) na drodze od nadawcy do odbiorcy stale rośnie.

Ryc. 11. “Bramy cyfrowe”

Przy braku stosownych regulacji “bramy cyfrowe” (elektroniczny przewodnik po programach - EPG, system warunkowego dostępu - CAS, oprogramowanie dekodera - API), mogą zamienić się w “monopole dostępu”, umożliwiające jednym nadawcom czy operatorom niedopuszczenie innych do korzystania z sieci, czy możliwości rozpowszechniania swojej oferty, lub niedopuszczenie albo utrudnienie odbiorcom dostępu do tej oferty. Osobnym monopolem dostępu może stać się system obsługi abonentów (subscriber management system – SMS), który może być wykorzystywany przez operatora do blokowania dostępu abonentów do programów konkurencyjnych.

Dlatego, konwergencji technologii towarzyszy “dywergencja” (zróżnicowanie) regulacji prawnej i rozszerzanie się pola regulacji, tak samo zresztą - dodajmy - jak (przynajmniej potencjalnie) “dywergencja” przekazywanych treści.

Ponieważ konwergencji w sposób naturalny towarzyszy koncentracja kapitału, fuzja przedsiębiorstw i powstawanie wielkich konglomeratów obejmujących wiele dziedzin, bardzo istotnym polem regulacji staje się problematyka integracji pionowej w obrębie integrujących się dziedzin. Regulacja i działania antymonopolowe mają przede wszystkim zapobiec zamykaniu sieci dystrybucyjnych łączących się z dostawcami treści i usług na ofertę ich konkurentów. Stąd np. Komisja Europejska nie zatwierdziła fuzji AOL-Time Warner dopóki nie uzyskała pewności, że kontrolowane przez AOL sieci internetowe otwarte będą także dla konkurencyjnych w stosunku do Time Warner dostawców zawartości.

Z drugiej strony, dawne przepisy ograniczające to, co nazywa się “koncentracją międzymedialną” (media cross-ownership) w imię zapobieżenia monopolizacji różnych dziedzin mediów przez jeden podmiot, stają się teraz przeszkodą na drodze do integracji mediów w procesie konwergencji i muszą zostać przemyślane od nowa^{xxii}

W obliczu wyników procesu konwergencji i mając na względzie kluczowe znaczenie technologiczno-komunikacyjnej infrastruktury Społeczeństwa Informacyjnego dla rozwoju gospodarczego, Unia Europejska zmierza^{xxiii} do stworzenia wspólnego dla wszystkich krajów kompleksowego modelu regulacji infrastruktury komunikacji i usług elektronicznych.. Zasady tego modelu ilustruje ryc. 12.

Przez “infrastrukturę komunikacyjną i związane z nią usługi” rozumie się sieci telekomunikacyjne (w tym ruchome), Internet, sieci satelitarne, sieci telewizji kablowej, sieci transmisyjne radia i telewizji, jak również zastosowania takie jak interfejs aplikacji programowych, które kontrolują dostęp do sieci. Model ten – oparty na liberalnym, wolnorynkowym podejściu stosowanym przez Komisję Europejską do sfery telekomunikacji - zakłada stosowanie przez regulatorów krajowych tych samych zasad przy koncesjonowaniu lub udzielaniu zezwoleń operatorom tych sieci, a przede wszystkim daleką idącą liberalizację i deregulację tej dziedziny.

Ryc. 12. Model regulacji infrastruktury komunikacyjnej i zawartości komunikowania w Unii Europejskiej

Dziedzina	Charakter regulacji
Zawartość	
Usługi udostępniane za pośrednictwem sieci, tj. m.in. programy radiowe i telewizyjne, elektroniczne operacje bankowe itp.	Regulacje unijne i krajowe nt. radia i telewizji, projekt dyrektywy nt. handlu elektronicznego itp.
Infrastruktura	
Usługi związane z infrastrukturą komunikacyjną, tj. usługi komunikacyjne i dostępu, np. usługi telekomunikacyjne, usługi dostępu warunkowego (CAS) itp.	Ramowa regulacja infrastruktury komunikacyjnej i usług z nią związanych
Infrastruktura komunikacyjna, tj. sieci komunikacyjne i związane z nią sieci telewizji kablowej, interfejsy aplikacji programowych (API) itp.	

Postanowiono też wydać wytyczne co do ujednoczenia kompetencji i zasad działania krajowych regulatorów infrastruktury komunikacyjnej (National Regulatory Authority - NRA). Dokumenty unijne wskazują na potrzebę powołania w krajach członkowskich “jednego regulatora krajowego, który będzie wykonywał zadania związane z nadzorowaniem rynku [infrastruktury]”^{xxiv}.

Model ten zakłada, że regulacja zawartości odbywać się będzie na odrębnych zasadach.

Wszystko to oznacza przyjęcie modelu “regulacji poziomej”, z grubsza dzielącej pole regulacji na sprawy wszelkiej infrastruktury łączności i mediów, poddanej bardzo liberalnemu reżymowi prawnemu oraz na sferę zawartości, poddanej wachlarzowi różnych przepisów - od pełnej, tradycyjnej regulacji komunikowania masowego, po coraz bardziej ograniczony nadzór, im bardziej proces komunikowania odbywa się w warunkach nieliniarnego rozpowszechniania i odbioru, na życzenie odbiorcy i przy jego świadomości, na odbiór jakich treści się decyduje.

5. Ciała regulacyjne

Według niektórych poglądów całemu procesowi konwergencji powinna towarzyszyć "konwergencja administracyjna i regulacyjna" - inaczej administracja i organy regulacyjne będą miały poważne trudności z ogarnięciem samej problematyki i sformułowaniem polityki oraz programu działania wobec społeczeństwa informacyjnego^{xxv}.

Konwergencja łączności i mediów audiowizualnych postawiła na porządku dziennym pytanie: czy te integrujące się dziedziny nie powinny podlegać regulacji sprawowanej przez jednego regulatora, zdolnego przełamać podziały resortowe i branżowe oraz formułować politykę odnoszącą się do obu integrujących się dziedzin?

Można tu rozpatrywać różne warianty.

- Odrębni regulatorzy infrastruktury i zawartości komunikowania
- Odrębni regulatorzy konkurencji i zawartości komunikowania
- Wielość regulatorów koordynowanych przez jedno ciało
- Jeden zintegrowany regulator łączności i mediów audiowizualnych.

Tam, gdzie nie ma takiego zintegrowanego regulatora, organizowane są stałe spotkania regulatorów łączności, mediów audiowizualnych oraz ciał antymonopolowych, po to, by koordynować politykę, która w coraz większym stopniu musi rozstrzygać problemy ze wszystkich tych dziedzin jednocześnie. Taki właśnie model regulacji obowiązuje w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie, gdzie odpowiednio FCC oraz CRTC regulują oba sektory. Podobny model przyjęto lub tworzy się w Austrii, Włoszech, Niemczech, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i Hiszpanii.

Interesująca dyskusja na ten temat odbyła się w Wielkiej Brytanii. Obecny rząd labourzystowski miał w swoim programie wyborczym stworzenie jednego regulatora (ofcom) dla mediów audiowizualnych i łączności. W 1998 roku, Parlamentarna Komisja ds. Kultury, Mediów i Sportu w specjalnym obszernym raporcie o rewolucji multimedialnej przedstawiła rekomendację powołania zarówno specjalnego ministerstwa (Department of Communications) odpowiedzialnego za politykę państwa w zakresie mediów audiowizualnych, łączności i internetu, jak i jednego regulatora (Communications Regulation Commission), który zjednoczyłby w jednej strukturze wszystkie istniejące ciała regulacyjne i byłby odpowiedzialny za regulację mediów audiowizualnych, łączności i infrastruktury komunikacyjnej, w tym w zakresie ochrony konkurencji i przeciwdziałania monopolom.

Pomysły te wzbudziły jednak rozmaitego rodzaju zastrzeżenia, od konstytucyjnych, przez obawę przed nadmierną potęgą jednego wszechstronnego regulatora, aż po niechęć samych istniejących ciał regulacyjnych. Independent Television Commission argumentowała, że ze względu na różnice w skali działania i środkach zaangażowanych w łączność i telewizję komercyjną, za regulację której komisja jest odpowiedzialna, regulacja telewizji komercyjnej zostałaby w takim celu regulacyjnym zmarginalizowana. Z kolei OFTEL, regulator łączności, opowiedział się^{xxvi} za połączeniem istniejących regulatorów w dwa ciała: jedno odpowiedzialne za zawartość mediów audiowizualnych (Electronic Communications Standards Authority) i drugiego, odpowiedzialne za infrastrukturę, dostęp i wspieranie konkurencji (Electronic Communications Commission).

Niedawno opublikowana Biała Księga rządu brytyjskiego "A New Future for Communications" formalnie przedstawia koncepcje powołania jednego zintegrowanego regulatora sektora komunikacyjnego, pod nazwą OFCOM. Jak wskazuje poniższy wykres, ma on przejąć funkcje kilku dotychczas istniejących agend rządowych:

Ryc. 13. Proponowane zmiany systemu regulacji mediów masowych i telekomunikacji w Wielkiej Brytanii

Dotychczasowi regulatorzy sektora komunikacji elektronicznej	Regulatorzy po prowadzeniu planu przedstawionego w Białej Księdze"
Broadcasting Standards Commission Independent Television Commission OfTel (regulator telekomunikacji) Radio Authority Radiocommunications Agency	OFCOM
Rada Gubernatorów BBC British Board of Film Classification Office of Fair Trading (ochrona konkurencji) Sianel Pedwar Cymru (S4C) - kanał telewizyjny w języku walijskim	Rada Gubernatorów BBC British Board of Film Classification Office of Fair Trading (ochrona konkurencji) Sianel Pedwar Cymru (S4C) - kanał telewizyjny w języku walijskim

Jak wiec widać, OFCOM odpowiedzialny będzie zarówno za regulacje radia, telewizji i telekomunikacji, jak i za gospodarkę częstotliwościami. W dodatku będzie miał równolegle z Office of Fair Trading kompetencje w zakresie regulowania koncentracji kapitału w mediach. Przewiduje się również, że być może przejmie od British Board of Film Classification zadanie klasyfikowania nagrań video będących w obrocie handlowym. OFCOM będzie również odpowiedzialny za nadzorowanie BBC (dotychczas kontrolowanej wyłącznie przez Radę Gubernatorów oraz ocenianej w procesie odnawiania Karty Królewskiej co kilka lat) w zakresie realizacji zadań programowych - zarówno w sensie ogólnych obligacji ustawowych i międzynarodowych (przepisy unijne), jak i w sensie realizacji tzw. "wymiernych zadań misyjnych" - dostępność informacji i publicystyki w prime-time'ie, realizacja wymogów odnośnie udziału produkcji oryginalnej i produkcji niezależnej w całości programu, produkcji regionalnej i programów regionalnych w ofercie BBC. BBC będzie także podlegała kodeksom programowym opracowanym przez OFCOM.

W Białej Księdze wprowadzenie takiego uzasadnia się w sposób następujący:

Regulatorzy nie nadążają za postępem technologii, W miarę przyspieszania procesu konwergencji, proces regulacji będzie ulegał coraz większemu skomplikowaniu. Potrzebny jest więc system prostszy i bardziej elastyczny od dotychczasowego. Regulator musi mieć kompetencje reagowania na szybko zmieniającą się sytuację. System powinien również opierać się uznaniu, że w kategoriach gospodarczych zawartość komunikowania i sieci przekazu tej zawartości podlegają coraz silniejszej integracji... Konsument zainteresowany jest ofertą rynku: możliwością wyboru, telewizją wysokiej jakości po dostępnej cenie, tanimi rozmowami telefonicznymi, swobodnym dostępem do Internetu i pojemnym widmem częstotliwości... Aby służyć interesowi konsumenta, regulator powinien mieć kompetencje we wszystkich tych rynkach i realizować na nich spójne cele, zamiast poruszać się po jednym z wielu rynkach zdefiniowanych co najmniej 10 lat temu.

Wprowadzenie tych propozycji w życie wymaga całkowicie nowej ustawy o komunikacji elektronicznej, która zastąpi dotychczasowe przepisy brytyjskie nt. o radiofonii i telewizji.

We Włoszech taki zintegrowany regulator, Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni (AGCOM), powołany został już w 1997 roku. Jego zakres działania

obejmuje: przydział częstotliwości, taryfy i opłaty telekomunikacyjne, analizę pozycji rynkowej operatorów, konkurencję w sektorze telefonii komórkowej, jakość usług, prasę, radio, telewizję i reklamę. Strukturę AGCOM ilustruje poniższa rycina:

Ryc. 14. Struktura AGCOM

PRZEWODNICZĄCY	
RADA AGCOM: PRZEWODNICZĄCY + 8 CZŁONKÓW	
Komisja ds. Infrastruktury i Sieci: Przewodniczący i 4 członków	Komisja ds. Produktów Medialnych i Usług: Przewodniczący i 4 członków
BIURO	
Departamenty: <ul style="list-style-type: none"> • Regulacji • Nadzoru • Prawny 	Służby: <ul style="list-style-type: none"> • Techniczna • Analiz rynkowych i ekonomicznych • Inne

Departamenty i inne jednostki biura AGCOM obejmują swoim zakresem działania kompetencje obu komisji. Działają zatem w układzie horyzontalnym.

Nazwę tworzonego w Anglii ciała regulacyjnego, OFCOM, nosi już regulator szwajcarski, Office Fédéral de la Communication.. Jego strukturę ilustruje rycina 15.

Ryc. 15. Uproszczona struktura organizacyjna Office Fédéral de la Communication (Szwajcaria)

DYREKTOR				
	Stosunki między- narodowe		Pion obsługi dyrektora	
DEPARTAMENTY				
ORGANIZA- CYJNY	RADIO I TE- LEWIZJA	TELEKOMU- NIKACJA:	KONCESJE I INFRASTRUK- TURA	GOSPODAR- KA CZĘSTO- TLIWOŚCIO- WA
Księgowość, kadry, infor- matyka itp.	Monitoring, Nadawcy krajo- dowi, Nadawcy lokalni i rozpro- wadzanie	Sieci stałe i usługa powszechna, usługi ruchome i satelitarne, itp.	Koncesje, rynek nie- mieckojęzyczny, rynek francusko- języczny, itp.	Technologia radiokomuni- kacyjna, planowanie i przydział częstotliwości, nadzór.

Takie zintegrowane ciała regulacyjne pełnią funkcję regulatorów infrastruktury komunikacji elektronicznej (NRA), których stworzenie zaleca Unia Europejska, ale mają też inne funkcje i zadania.

Trudno w tej chwili przewidywać, czy ten model regulatora stanie się modelem powszechnym w miarę postępu konwergencji, jednak coraz więcej krajów dochodzi do tych samych wniosków, co rząd Wielkiej Brytanii.

6. Regulacja programów radiowo-telewizyjnych (przygotowania do nowelizacji Dyrektywy “O Telewizji bez granic” i Europejskiej Konwencji o Telewizji Ponadgranicznej)

W 1999 roku Komisja Europejska opublikowała dokument o zasadach polityki audiowizualnej UE w dobie cyfrowej^{xxvii}. Dokument stwierdza, że w odniesieniu do zawartości komunikowania masowego polityka ta ma być oparta na następujących zasadach:

- zasada proporcjonalności: regulacja prawna działalności nadawców ma wprost służyć realizacji założonego celu, a jej zakres ma być dostosowany do charakterystyki danego medium, np. do stopnia, w jakim odbiorca dysponuje swobodą wyboru odbieranych treści oraz kontroli nad tym aktem. Inaczej więc należy regulować ogólnodostępny program telewizyjny, inaczej zaś kodowany program “pay-per-view”, dostęp do którego wymaga podania zidentyfikowania użytkownika i bezpośredniego płacenia za odbiór;
- odrębna regulacja zawartości i technologii przekazu (technologiczna neutralność regulacji): ponieważ te same treści mogą być przenoszone za pośrednictwem różnych technologii, należy je regulować tak samo niezależnie od środków ich przenoszenia. Ma to więc być “regulacja pozioma”, nie zaś – jak dotąd – “regulacja pionowa”, tworzona osobno dla każdego medium wyróżnionego ze względu na stosowaną technologię i struktury instytucjonalne. Oznacza to, że:
 - regulacja zawartości komunikowania powinna następować zgodnie z cechami danego programu oraz z celami polityki publicznej związanymi z tymi programami;
 - regulacja zawartości powinna wynikać ze specyfiki mediów audiowizualnych i powstawać na bazie istniejących dotąd przepisów;
 - w odniesieniu do nowych usług audiowizualnych należy stosować regulacje, które z jednej strony zapewniają dostateczną ochronę odbiorców, natomiast z drugiej uwzględniają niepewne perspektywy rynkowe tych usług i inwestycje, jakie należało poczynić, by je uruchomić;
 - należy zwracać szczególną uwagę na zapewnienie dostępu odbiorców do treści oferowanych przez nadawców, np. poprzez regulację systemów EPG (uniemożliwiająca dyskryminowanie niektórych nadawców), czy właściwe stosowanie zasad “must-carry”;
 - konieczność realizowania interesu publicznego i regulacji komunikacji publicznej (wprowadzenie technologii cyfrowej nie zmienia zasadniczo potrzeby regulacji służącej tym celom, natomiast wymaga stałej oceny stosowanych środków w odniesieniu do poszczególnych technologii, w celu przestrzegania zasady proporcjonalności). Realizowanie interesu publicznego wiąże się z ochroną niepełnoletnich, ochroną konsumentów, troską o różnorodność kulturalną i językową, ochroną praw autorskich i praw pokrewnych oraz integralności dzieła artystycznego itp. Ingerencja regulacji prawnej powinna zależeć od stopnia, w jakim mechanizmy rynkowe nie wystarczają, by zapewnić realizację poszczególnych celów polityki publicznej; powinna też uwzględniać komercyjny lub niekomercyjny charakter danego przedsięwzięcia programowego oraz stopień, w jakim odbiorca może dokonywać swobodnego wyboru odbieranych treści i panować nad procesem odbioru;
 - uznanie szczególnej roli mediów publicznych oraz potrzeba przejrzystości ich finansowania. Zgodnie z protokołem nr 32 z 1997 r. (Protokół Amsterdamski) do Traktatu o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej, państwa członkowskie UE mogą samodzielnie określać zadania, organizację i sposób finansowania nadawców publicznych (w tym

podwójne finansowanie z reklamy i abonamentu), tak, by mogli oni właściwie wykonywać swoje zadania oraz w pełni wykorzystać możliwości tworzone przez nowe technologie, jednak ich finansowanie ze środków publicznych (abonament, subsydia) musi być wykorzystywane dla realizacji ich misji, natomiast nie powinno zakłócać warunków handlu i konkurencji w ramach Unii Europejskiej;

- uznanie roli regulatorów audiowizualnych, którzy powinni być niezależni i powinni samodzielnie regulować zawartość mediów, gdyż regulacja w tym zakresie należy do kompetencji poszczególnych państw;

- samoregulacja nadawców i operatorów, jako uzupełnienie regulacji prawnej. O ile definiowanie interesu publicznego i wprowadzanie regulacji i nadzoru służącego realizacji tego interesu należy do państwa, o tyle samoregulacja może uzupełnić to działanie i znieść konieczność przyjmowania bardzo szczegółowych przepisów. Samoregulacja może być stosowana w różnych dziedzinach z różnym powodzeniem (trudno np. polegać na niej w sferze ochrony praw autorskich) i nie powinno się dopuszczać do tego, by najwięksi uczestnicy gry rynkowej w drodze "samoregulacji" narzucali mniejszym podmiotom zasady działania korzystne dla nich samych. Niemniej może być istotnym uzupełnieniem regulacji.

Na tej podstawie można było sądzić, że regulacja zawartości tradycyjnych mediów audiowizualnych ma w istocie zostać niezmieniona i podporządkowana realizacji tych samych celów społecznych, co zawsze.

Obecnie, po upływie dwóch lat, można jednak stwierdzić, że zmiany technologiczne z jednej strony i wymogi rynkowe z drugiej - prowadzą w pewnym zakresie do przewartościowania dotychczasowego stanowiska w tym zakresie.

Sygnalem tego przewartościowania była już kilkuletnia dyskusja w łonie Unii Europejskiej na temat dopuszczalnych granic koncentracji kapitału w mediach oraz potrzeby wprowadzenia stosownych regulacji ograniczających tę regulację na szczeblu europejskim, np. poprzez wydanie stosownej dyrektywy. Do takiego działania wzywał poczynając od końca lat osiemdziesiątych Parlament Europejski. W 1992 r. Komisja Europejska wydała Zieloną Księgę "Pluralism and Media Concentration in the Internal Market". Po wielu dyskusjach, w 1996 r. przygotowano wstępny tekst dyrektywy. Jednak sprawę de facto porzucono wskutek oporu większych państw unijnych, w tym zwłaszcza Niemiec.

Zadecydowały o tym, jak można sądzić, następujące względy:

- a. opór koncernów medialnych chcących mieć swobodę ekspansji i łączenia się, także w celu odpowiedzenia na wyzwania konwergencji (i zdolnych wyrzucić nacisk na polityków);
- b. fakt, że większe państwa zainteresowane są promocją międzynarodowej ekspansji własnych mediów;
- c. obawa przed tym, by europejski rynek medialny - rozdrobniony wskutek przepisów ograniczających koncentrację kapitału - nie stał się polem łatwej ekspansji korporacji medialnych spoza Europy.

Tak oto zrezygnowano z promowania - w każdym razie na szczeblu europejskim - ważnego celu ochrony społeczno-kulturowego pluralizmu mediów, zachowując jedynie możliwość ingerencji w nadmierną koncentrację kapitału w mediach na podstawie przepisów antymonopolowych.

Wpływ czynników technologicznych i rynkowych na tradycyjne formy regulacji zawartości treści można dostrzec również w dyskusji toczącej się obecnie w Stałym Komitecie Rady Europy ds. Telewizji Ponadgranicznej nt. tzw. "split-screen advertising", tj. reklam zajmujących część ekranu, podczas gdy resztę ekranu zajmuje program.

Art. 13 .1 Konwencji stwierdza, że "Reklamy powinny być łatwe do rozpoznania i wyraźnie oddzielone od innych pozycji usługi programowej za pomocą środków optycznych lub akustycznych". Art. 14 z kolei stwierdza, że "reklamy mogą też być nadawane w czasie

trwania audycji w taki sposób, by nie ucierpiała na tym integralność i wartość audycji oraz dobro posiadacza praw do tej audycji". W licznych krajach (Niemcy, Cypr, Turcja, Austria, Hiszpania) praktykuje się różne formy "split-screen advertising" i praktyka ta nie budzi sprzeciwu. Przepisy niemieckie wprost ją dopuszczają, mimo, że można ją uznać za sprzeczną z przytoczonymi wyżej zasadami.

Praktykę tę i przepisy ją dopuszczające uzasadnia się w sposób następujący:

- a) Konwergencja telewizji z Internetem i technologia cyfrowa sprawiają, że widz może sam dowolnie kształtować obraz na ekranie i jednocześnie odbierać na nim rozmaite treści, zatem regulacje w tej sprawie są nieskuteczne;
- b) umieszczanie reklamy w programie w ten sposób staje się konieczne m.in. wskutek rosnącej popularności Personal Video Recorders. Widz korzystający z PVR może łatwo unikać odbioru reklamy. Ponieważ telewizja komercyjna uzależniona jest od wpływów reklamowych, zaś załamanie się tego systemu finansowania mogłoby zagrozić załamaniem się modelu biznesowego nadawców komercyjnych, trzeba zliberalizować przepisy by temu zapobiec. A skoro "split-screen advertising" sprawia, że widz nie może uniknąć kontaktu z reklamą, nawet gdy odtwarza nagranie, to trzeba rozważyć usankcjonowanie tej praktyki w imię ochrony telewizji komercyjnej przed kryzysem finansowym.

Podobne tendencje ujawniają się w trwających obecnie pracach nad oceną skuteczności rozwiązań przyjętych w dyrektywie "O telewizji bez granic" (znowelizowanej w 1997 r.) i kierunkach jej kolejnej nowelizacji oraz w rozpoczynających się pracach w łonie Rady Europy w związku z Europejską Konwencją o Telewizji Ponadgranicznej.

Pewną wskazówką co do podejścia Komisji Europejskiej do regulacji zawartych w dyrektywie może być przemówienie p. Viviane Reding, komisarza ds. edukacji i kultury, pt. "Polityka audiowizualna Wspólnoty w XXI w.: Treści bez granic?", wygłoszone w listopadzie 2000 roku.

Powołując się na cytowany wyżej dokument z 1999 r., p. Reding przypomniała, że celem regulacji sektora audiowizualnego jest realizacja interesu publicznego poprzez osiąganie takich celów, jak pluralizm, różnorodność kulturowa i językowa, ochrona praw autorskich, realizacja prawa do odpowiedzi oraz ochrona niepełnoletnich. Jednocześnie, stwierdziła, zdaniem Komisji Europejskiej regulację prawną służącą realizacji tych celów powinno wprowadzać się wtedy, gdy nie gwarantuje tego działanie mechanizmów rynkowych.

Takie postawienie sprawy odwraca logikę tradycyjnego podejścia do sprawy, zgodnie z którym realizację ważnych celów społecznych traktowano jako wystarczające uzasadnienie dla stosowania metod administracyjnych i prawnych bez czekania na to, czy do ich realizacji samoczynnie doprowadzą mechanizmy rynkowe. P. Reding wskazała, że należy unikać nadmiernej regulacji, gdyż mogłoby to ograniczyć rozwój rynku i ograniczyć konkurencyjność Europy na rynku globalnym. Opowiedziała się też, zgodnie z opisanymi już tendencjami, za zróżnicowaną regulacją, w zależności od stopnia kontroli nad procesem komunikacji sprawowanym przez odbiorcę, na skali od rozpowszechniania ogólnodostępnych programów radiowych i telewizyjnych (największy zakres regulacji), aż po usługi płatne dostępne w Internecie (najmniejszy zakres regulacji).

P. Reding wymieniła następujące dziedziny (choć oczywiście nowelizacja dyrektywy bynajmniej się do nich nie ograniczy), w których potrzebne jest nowe spojrzenie na regulację:

- a) Nowe techniki reklamowe: technologia cyfrowa umożliwi wprowadzenie nowych form reklamy (w tym odnośniki w Internecie, reklama wirtualna, telesprzedaż itp.). Obecnie przepisy mówią ile czasu antenowego można poświęcić reklamie i jak należy umieszczać ją w programie. Czy przepisy te - pyta p. Reding - pozostaną w nowej

sytuacji skuteczne, konieczne i proporcjonalne do realizowanego celu? A może trzeba zrezygnować z ograniczeń czasowych jeżeli idzie o reklamę?

- b) Ochrona niepełnoletnich zakłada dzisiaj tworzenie w ramówce czasu ochronnego, w którym nie mogą być nadawane treści szkodliwe dla dzieci. Na ile przepisy te zachowują rację bytu w czasach PVR, video on demand i innych technologii, które sprawiają, że dzieci mogą w swoim pokoju oglądać to co chcą i kiedy chcą, niezależnie od tego, co w danym momencie znajduje się w ramówce telewizyjnej? Czy dotychczasowych przepisów nie należy zastąpić samoregulacją nadawców, technikami filtrowania treści odbieranych z Internetu i edukacją medialną?
- c) Także ochrona różnorodności kulturalnej poprzez wprowadzanie rozmaitych "kwot" programowych może tracić rację bytu, gdy "kwoty" te mogą nie mieć wpływu na to, co widzowie rzeczywiście oglądają. Być może zatem kwoty wyrażone udziałem w czasie antenowym należy zamienić na "kwoty inwestycyjne", wymagające od nadawcy przeznaczenia określonych sum, lub części budżetu produkcyjnego, na finansowanie produkcji audiowizualnej.

Liberalne, rynkowe podejście biorące obecnie górę w Komisji Europejskiej i Unii Europejskiej jako całości, skłania je do następującego rozumowania: regulacja powinna być minimalna, ingerująca w rynek w najmniejszym możliwym stopniu.

W ramach nowelizacji dyrektywy nastąpi prawdopodobnie rozszerzenie jej zakresu na nowe usługi. Wskazuje się jednak, że, choć prowadziłyby to do większej spójności regulacji rynku audiowizualnego, to mogłyby to prowadzić do liberalizowania istniejącej regulacji odnośnie tradycyjnej telewizji.

Polskie ustawodawstwo medialne musi być zgodne z przepisami unijnymi. Harmonizacja z "acquis communautaire" jest celem ruchomym, bo zmienia się samo "acquis". W pracach nad nowelizacją ustawy o radiofonii i telewizji trzeba to brać pod uwagę.

Prace nad koncepcjami nowelizacji dyrektywy mają być zakończone w 2002 roku. Równoległe będą toczyły się prace nad nowelizacją konwencji. Po znowelizowaniu obu instrumentów prawa międzynarodowego do naszego systemu prawnego, Polska będzie miała 18-24 miesiące na wprowadzenie ich nowych przepisów do naszego prawa.

Zagadnienia prawa autorskiego w kontekście negocjacji z UE w relacji do sektora audiowizualnego

W dniu 9 czerwca 2000 roku polski Parlament znowelizował ustawę z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Intencją ustawodawcy było zharmonizowanie prawa krajowego z prawem Wspólnoty Europejskiej (w nowelizacji pominięto objęte projektem kwestie związane z uregulowaniem organizacji zbiorowego zarządzania oraz usytuowaniem Komisji Prawa Autorskiego i systemu repartycyjnego). Niektóre zagadnienia obejmowane niniejszą nowelizacją mają istotny wpływ na funkcjonowanie sektora audiowizualnego. Dlatego też KRRiT, w zakresie swoich kompetencji, kontynuowała współpracę z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Zespołem Negocjacyjnym w obszarze „Prawo spółek” oraz uczestniczyła w pracach parlamentarnych. Niektóre ze zmian wymagają szerszego omówienia.

Najistotniejsza zmiana polega na wydłużeniu czasu ochrony majątkowych praw autorskich z 50 lat do lat 70 (art. 36), zgodnie z przepisami dyrektywy Rady Wspólnot

Europejskich Nr 93/98/EEC z dnia 29 października 1993 roku w sprawie ujednoczenia czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych. Przed nowelizacją czas ochrony dzieł audiowizualnych był liczony od daty ustalenia utworu audiowizualnego; obecnie termin ten biegnie od śmierci ostatniej z wymienionych enumeratywnie w ustawie osób: główny reżyser, autor scenariusza, operator obrazu, autor dialogów, kompozytor muzyki skomponowanej do filmu. 50 letni okres ochrony artystycznych wykonań, do których polski ustawodawca zalicza m.in. działania aktorów, instrumentalistów, wokalistów i tancerzy, został rozciągnięty również na artystyczne wykonania powstałe wcześniej niż 20 lat przed datą wejścia w życie ustawy z 4 lutego 1994 roku.

Z uwagi na wydłużenie okresu ochrony prawnoautorskiej i wynikającej z praw pokrewnych, ochroną objęte zostaną również utwory i przedmioty praw pokrewnych, których czas ochrony wygaś. Tak więc pewna grupa utworów będących w domenie publicznej ponownie zostanie objęta ochroną. Wydłużenie okresu ochrony powinno nastąpić z momentem wstąpienia Polski do UE; obecny zapis nie narusza innych zobowiązań międzynarodowych RP (należy mieć na uwadze, iż większość pozaeuropejskich ustawodawstw, liczne umowy międzynarodowe jak: Konwencja Berneńska, Porozumienie TRIPS przewidują znacznie krótszy okres ochrony).

Zbyt pośpieszne przyjęcie zmian w przepisach dotyczących czasu ochrony praw autorskich może skutkować nadmiernymi obciążeniami ekonomicznymi dla nadawców. Biorąc pod uwagę stopień rozwoju mediów elektronicznych w Polsce zmiany takie wydają się przedwczesne, tym bardziej, jeżeli uwzględnić niekorzystny wpływ tychże zmian na bilans obrotów z zagranicą, a zwłaszcza zwiększone płatności na rzecz podmiotów zagranicznych, wynikające z podwyższenia poziomu ochrony; może to spowodować w konsekwencji ograniczenie dostępu publiczności do dóbr kultury, korzystanie z nich bowiem może okazać się zbyt kosztowane dla nadawców, także dla nadawców publicznych.

Ustawa znosi licencję ustawową dla nadawców publicznych zezwalającą publicznym organizacjom radiowym i telewizyjnym na nadawanie, za wynagrodzeniem, utworów nie będących filmami fabularnymi, w tym serialami (art. 21). Ponadto – jak się wydaje - nowelizacja znosi licencję ustawową na rzecz operatorów sieci kablowych. Operator sieci kablowej może reemitować utwór nadany przez inną stację radiową lub telewizyjną wyłącznie na podstawie umowy zawartej z właściwą organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

Ustawodawca opowiedział się za koncepcją pochodnego nabycia praw do utworu audiowizualnego przez producenta (art. 70). Dotychczas producent nabywał majątkowe prawa do utworu audiowizualnego *ex lege*. Aktualna konstrukcja osłabia pozycję producenta, który zaangażował znaczne sumy w produkcję filmu, a nie będzie mógł go eksploatować przy użyciu nowych środków wyrazu, nowych technologii, jeżeli te nowe pola eksploatacji nie zostały uwzględnione w umowie przenoszącej na producenta prawa majątkowe; umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych obejmuje bowiem tylko te pola eksploatacji, które są wyraźnie w niej wymienione (art. 41 ust. 2).

Rozważając powyższe rozwiązanie w kontekście prawa wspólnotowego należy skonstatować, iż ma ono charakter szerszy niż wymogi prawa wspólnotowego, które to prawo nie zawiera wymogu wyłącznie umownego przenoszenia autorskich praw majątkowych na producenta, poza jedną szczególną sytuacją dotyczącą nadań satelitarnych (na podstawie

dyrektywy 93/83/EEC w sprawie koordynacji określonych przepisów prawa autorskiego oraz praw pokrewnych w odniesieniu do przekazu satelitarnego i rozpowszechniania kablowego) O ile można uznać za zasadne argumenty przemawiające za przyznaniem uprawnionym twórcom prawa do wynagrodzenia za nadania telewizyjne, o tyle trudno uzasadnić przyznanie analogicznego roszczenia do wynagrodzenia z tytułu reprodukcji utworu audiowizualnego na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego. Podobne zastrzeżenie należy zgłosić wobec zamieszczenia postanowienia, statuującego obowiązek wypłaty stosownego wynagrodzenia z tytułu „nadawania utworu (...) przez inne środki publicznego udostępniania utworów”.

W nowelizacji wprowadzono istotne, nowe uregulowania z zakresu odpowiedzialności karnej za naruszenia praw autorskich i pokrewnych, mające na celu przeciwdziałanie tzw. piractwu. Nielegalne, dokonane w celu rozpowszechnienia - utwalenie lub zwielokrotnianie cudzego utworu, artystycznego wykonania, fonogramu, wideogramu lub nadania podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (art. 117). Nabycie w celach komercyjnych nielegalnie rozpowszechnionych lub zwielokrotnionych nośników utworu, artystycznego wykonania, fonogramu lub wideogramu podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 (art. 118).

Penalizacją objęto także wytwarzanie, a także obrót przedmiotami przeznaczonymi do niedozwolonego usuwania lub obchodzenia technicznych zabezpieczeń przed usuwaniem, odtwarzaniem, przegrywaniem lub zwielokrotnianiem utworu, bądź też służące do nielegalnego odbioru nadawanych programów, przeznaczonych dla zamkniętego grona odbiorców, uzyskujących do nich dostęp po zapłaceniu usługodawcy (art. 118 `).

Rada Europy

1. Udział w pracach Grupy ekspertów Rady Europy

Stały Komitet ds. Telewizji Ponadgranicznej (T-TT)

W 2000 roku Komitet przygotowywał się przede wszystkim do przewidywanego na 1 października 2000 wejścia w życie znowelizowanej w 1998 roku Europejskiej Konwencji o Telewizji Ponadgranicznej. Została ona ratyfikowana przez Bułgarię, Cypr, Estonię, Litwę, Lichtenstein, Niemcy i Słowenię. Dodatkowo Szwajcaria zapowiedziała tymczasowe stosowanie znowelizowanej Konwencji, nawet przed formalną ratyfikacją. Pozostałe kraje zapowiedziały ratyfikację. Zastrzeżenie do znowelizowanej Konwencji wniosła jedynie Francja, co miało jednak charakter wyłącznie techniczny. 22 listopada 2000 roku rząd francuski przyjął projekt ustawy w sprawie ratyfikacji Konwencji i przekazał go do Zgromadzenia Narodowego. Można oczekiwać, że ratyfikacja nastąpi na początku 2001 roku. Będzie to jednocześnie oznaczało wejście znowelizowanej Konwencji w życie.

W ramach przygotowań z tym związanych, Komitet pracował nad projektem wytycznych dla Stron Konwencji w sprawie wprowadzania w życie art. 9a Konwencji (dostęp do wydarzeń o dużym znaczeniu społecznym). Zgodnie z tym artykułem, Strony Konwencji są upoważnione do podjęcia środków mających na celu zagwarantowanie, by krajowy nadawca programu kodowanego lub płatnego, albo nadawca zagraniczny w innym Państwie-Stronie Konwencji nie nadawał na zasadzie wyłączności wydarzeń, które w opinii Strony mają duże znaczenie dla społeczeństwa, w taki sposób, by pozbawić zasadniczą część

publiczności na terytorium danego kraju możliwości śledzenia tych wydarzeń w przekazie na żywo lub retransmitowanym w telewizji ogólnodostępnej. Wymaga to stworzenia krajowych list „wydarzeń o dużym znaczeniu społecznym” i następnie zatwierdzenia ich przez Stały Komitet, tak, by wszystkie kraje objęte tym systemem wzajemnie uznawały swoje listy i pomagały sobie w zapewnieniu społeczeństwu dostępu do transmisji z tych wydarzeń.

Został opracowany tekst wytycznych, mających pomóc Stronom Konwencji w stworzeniu tych list, jak również wyjaśnić właściwe tryby i procedury ich stosowania. Jeżeli nie zajdą zmiany wymagające innej redakcji tekstu, wytyczne wejdą w życie wraz z samą znowelizowaną Konwencją.

Istotny wpływ na perspektywy wdrożenia systemu przewidzianego Art. 9a Konwencji może mieć sprawa TV Danemark, satelitarnego kanału nadawanego do Danii z terenu Wielkiej Brytanii. Kanał ten wykupił prawa do meczów piłkarskich znajdujących się na liście duńskiej i następnie odmówił udostępnienia ich duńskiej telewizji publicznej. Ponieważ system identyczny do przewidzianego Art. 9a Konwencji wprowadza Art. 3a dyrektywy UE „O Telewizji bez granic”, angielski organ regulacyjny telewizji komercyjnej, Independent Television Commission, pozwał tego nadawcę do sądu za złamanie prawa angielskiego, zharmonizowanego z dyrektywą. Sąd angielski pierwszej instancji przychylił się do pozwu, ale sąd apelacyjny przyznał racje TV Danemark, wbrew zobowiązaniom międzynarodowym Wielkiej Brytanii. Jeżeli Izba Lordów podtrzyma wyrok sądu apelacyjnego, Komisja Europejska będzie mogła podać Wielką Brytanię do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu za złamanie prawa unijnego. Sprawa ta ma charakter precedensu - jeżeli nie uda się obronić systemu, może nigdy nie wejść w życie.

Innym tematem prac Komitetu była sprawa różnorodności kulturalnej w komunikowaniu międzynarodowym. Temat ten został wniesiony pod obrady Komitetu wskutek listu byłego Komisarza Unii Europejskiej, Marcelino Oreja, apelującego o współpracę Rady Europy w udzieleniu pomocy krajom Europy Środkowej i Wschodniej. Kraje te spotykają się w niektórych organizacjach międzynarodowych (OECD, Światowa Organizacja Handlu) z oczekiwaniami liberalizacji rynku audiowizualnego, które są sprzeczne z dążeniem zarówno RE jak i UE na do ochrony europejskiego rynku audiowizualnego. W tym kontekście, Komitet omówił przepisy GATS, które - gdyby zastosować je do rynku audiowizualnego - byłyby sprzeczne z celem ochrony europejskiego rynku audiowizualnego.

Ponieważ sprawa ta wykracza poza kompetencje samego Komitetu, a jednocześnie prace z tym związane toczyły się na forum Komitetu Zarządzającego Rady Europy ds. Środków Masowego Przekazu, postanowiono przekazać ten problem do Komitetu Zarządzającego. Wraz z innymi ciałami Rady Europy, przygotował on następnie projekt „Deklaracji nt. różnorodności kulturalnej”, przyjętej w grudniu 2000 roku przez Komitet Ministrów Rady Europy. Deklaracja ta wyraża poparcie dla obrony i promocji różnorodności kulturalnej i wskazuje, że liberalizacja handlu światowego nie powinna prowadzić do homogenizacji kultur. W tym kontekście wskazuje się na znaczenie środków masowego komunikowania, które powinny być istotnym instrumentem wyrażania i promocji różnorodności kultur.

Na wniosek Szwajcarii, Komitet rozpoczął pracę nad projektem opinii dotyczącej nowych technik reklamowych. Szwajcaria zwróciła się do Komitetu o zajęcie stanowiska na temat "split-screen advertising", tj. reklam zajmujących część ekranu, podczas gdy resztę

ekranu zajmuje program. Praktyka ta, pomimo że może łamać zasady Konwencji, występuje w różnych krajach (Niemcy, Cypr, Turcja, Austria i Hiszpania). Stały Komitet pracować będzie nad projektem opinii / rekomendacji w sprawie podniesionej przez Szwajcarię.

Na wniosek Polski Komitet rozpatrzy problem interpretacji art. 5 Konwencji (przepisy dotyczące jurysdykcji) i art. 24a (tryb postępowaniu w przypadku domniemanego naruszenia praw przyznanych przez Konwencję w drodze „delokalizacji” nadawcy). Punktem wyjścia do dyskusji na temat jurysdykcji będą materiały obrazujące rozstrzygnięcia, jakie w podobnych sprawach zapadały w Unii Europejskiej.

Podczas jednego z posiedzeń Komitetu przeprowadzono spotkanie z przedstawicielami organów regulacyjnych z Państw - Stron Konwencji, na którym omówiono m.in. informację przedstawiciela służb prawnych RE nt. sytuacji związanej z wejściem znowelizowanej Konwencji w życie (ew. sytuacji w wyniku wniesienia przez jakiś kraj sprzeciwu), przedyskutowano m.in. protokół nowelizujący Konwencję, a zwłaszcza nowe przepisy na temat jurysdykcji, realizację przepisów dotyczących dostępu do ważnych wydarzeń oraz problematykę kwot produkcji europejskiej. Na posiedzeniu tym omówiono także wpływ rozwoju telewizji cyfrowej (naziemnej, satelitarnej i kablowej) na procedury koncesyjne oraz wpływ rozpowszechniania programu radiowego lub telewizyjnego przez Internet („webcasting”) na tradycyjną rolę ciał regulujących sektor radiowo-telewizyjny.

Stałym tematem prac Komitetu jest analizowanie rozwoju nowych technologii i ich wpływu na regulację telewizji, a w tym kontekście na aktualność przepisów samej Konwencji. Komitet analizował np. przepisy niemieckie nt. „webcasting” i innych usług medialnych oraz „teleusług”. Ten kierunek prac nabierze coraz większego znaczenia, ponieważ proces konwergencji w coraz większym stopniu wpływać będzie na instytucjonalne i prawne rozwiązania w zakresie regulacji mediów elektronicznych. Przewiduje się m.in. dokonanie analizy przepisów Konwencji z tego punktu widzenia oraz zorganizowanie konferencji nt. przyszłości Konwencji.

Grupa Specjalistów ds. mediów w perspektywie paneuropejskiej (MM-S-EP)

Prace grupy specjalistów Rady Europy do spraw mediów w perspektywie paneuropejskiej w 2000 roku koncentrowały się na przygotowaniu projektu rekomendacji dotyczącej podjęcia przez Państwa Członkowskie Rady Europy środków w sprawie *Niezależności i roli ciał regulujących w sektorze audiowizualnym (The independence and functions of regulatory authorithies for the broadcasting sector)*. Projekt został przyjęty we wrześniu 2000 roku na ostatnim spotkaniu grupy MM-S-EP – grupa wyczerpała swój mandat.

Rekomendacja powstała w oparciu o kwestionariusz dotyczący funkcjonowania ciał regulujących w sektorze mediów elektronicznych i opracowany przez grupę MM-S-EP w 1999 roku. Uzyskano szerokie informacje z 19 krajów, w zakresie obejmującym: ustalenia co do sposobu powoływania, zakresu obowiązków, zadań i uprawnień oraz uczestnictwa w kreowaniu rynku audiowizualnego (zwłaszcza poprzez działalność legislacyjną i koncesyjną) ciał regulujących.

W preambule do *rekomendacji* uwzględniono potrzebę uzyskania większej jedności i pewności w realizacji wspólnych zasad i osiągania rozwoju ekonomiczno – społecznego; podkreślono także istotną rolę różnych środków masowego przekazu w warunkach artykułu 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, we współczesnych, demokratycznych społeczeństwach oraz potrzebę wielości i różnorodności mediów.

W preambule zaznacza się również, iż niezależne media i niezależnie obieralne ciała regulujące zapewnią odpowiednią rolę regulacyjną, wyznaczającą równowagę pomiędzy wolnością słowa a innymi uzasadnionymi i prawnie chronionymi dobrami w dobie rozwoju ekonomicznego i nowych technologii. Cel ten zostanie osiągnięty środkami legislacyjnymi oraz w drodze samoregulacji nadawców.

Uwzględniając różnice kulturowe i prawne występujące w poszczególnych państwach członkowskich, w preambule rekomenduje się ustanowienie (o ile dotychczas nie funkcjonują) ciał regulujących dla sektora audiowizualnego, realizujących swoją misję w oparciu o krajowy system prawny, w sposób przejrzysty i niezależny.

W ramach generalnych zasad prawnych statuuje się ciała regulujące, powoływane w sposób demokratyczny i przy przejrzystej procedurze, wolnej od nacisków, zwłaszcza o charakterze politycznym lub ekonomicznym; w skład tychże ciał powinni wchodzić eksperci związani z sektorem audiowizualnym.

W tym celu państwa członkowskie powinny dążyć do skonstruowania systemu prawnego niezależnego od wpływów politycznych. Dotyczy to zwłaszcza posiadania mandatów politycznych oraz uniemożliwienia członkom ciał regulujących uczestnictwa w przedsięwzięciach nadawczych lub innych przedsiębiorstwach, o ile stoi to w sprzeczności z pełnionymi przez nich zadaniami.

Podobnie jak system powoływania kandydatów do ciał regulujących tak i system ich odwoływania winien być skonstruowany w sposób zapewniający, iż działalność tychże członków nie będzie podlegać presji politycznej; dlatego też warunki dopuszczalności dymisji są ściśle określone w prawie.

Ciała regulujące powinny mieć także zapewnioną niezależność finansową, zagwarantowaną w systemie prawnym danego państwa, która umożliwi niezależne funkcjonowanie i pełnienie misji w sposób całkowicie niezależny od administracji państwowej, polityków, czy przedstawicieli świata biznesu.

Ciała regulujące wyposażone są w możliwość tworzenia przepisów prawnych regulujących rynek audiowizualny oraz wykładni istniejących unormowań i wytycznych. Podstawowym zadaniem i uprawnieniem takich ciał jest przyznawanie koncesji, co ma szczególne znaczenie w sytuacji gwałtownego rozwoju nowych technologii.

Procedura koncesyjna winna być przejrzysta, a informacje na jej temat powszechnie dostępne. Ciała regulujące powinny uczestniczyć w procesie planowania częstotliwości przeznaczonych do nadawania. Ogłoszenie powinno zawierać zakres wymogów, w tym m.in. okres, na który koncesja ma być udzielona, zasięg geograficzny, sposób finansowania.

Ciała regulujące powinny być także wyposażone w funkcje kontrolne i monitorujące na ile koncesjonariusze i inne podmioty funkcjonujące na rynku audiowizualnym wypełniają przyjęte zobowiązania, przy czym nadzór powinien być dokonywany a posteriori. Sankcje muszą być określone w przepisach prawnych, a ich stosowanie powinno być poprzedzane środkami o charakterze ostrzeżenia.

Organy regulujące powinny odpowiadać przed społeczeństwem za swoje działania poprzez m.in. publikację raportów ze swojej działalności. Mając jednakże na względzie

ochronę niezależności ciał regulujących kontrola dotyczyć powinna jedynie zgodności ich działań z prawem oraz sfery finansowania ich działalności.

Eksperci grupy MM-S-EP uczestniczyli w seminarium pt.: „Nowe cyfrowe platformy przeznaczone na usługi audiowizualne i ich wpływ na zasady koncesjonowania nadawców”. Omówiono tam m.in. technologiczne i rynkowe aspekty rozwoju platform cyfrowych, koncesjonowania rozpowszechniania usług w sposób cyfrowy oraz polityki kształtowania ram prawnych dla rozpowszechniania nowych usług audiowizualnych.

Grupa Specjalistów ds. nowych technologii (MM-S-NT)

W 2000 roku grupa odbyła trzy spotkania, które wiązały się z wykonaniem dwóch priorytetowych zadań: przygotowaniem dokumentów na konferencję ministerialną w Krakowie oraz rekomendacji na temat samoregulacji i ochrony użytkowników nowych usług z zakresu komunikowania i informacji przed nielegalną lub szkodliwą zawartością.

W związku z pierwszym z tych zadań grupa szczególne znaczenie przywiązywała do rekomendacji na temat usługi powszechnej, która tworzy polityczne zobowiązania władz publicznych do szczególnych wysiłków na rzecz rozpowszechnienia nowych technologii informacyjnych, także wśród grup upośledzonych w wymiarze społecznym i / lub ekonomicznym. Rozwój technologii informacyjnych tworzy istotną szansę dla rozszerzania dialogu społecznego w dużej skali, jednak aby cel ten możliwy był do osiągnięcia, konieczne jest podejmowanie wielu działań związanych z kreowaniem zawartości oraz edukacją, a także odpowiednimi regulacjami prawnymi. Internet może być łatwym środkiem rozpowszechniania zarówno takiej zawartości, która jest właściwa i pożądana z punktu widzenia celów rozwojowych społeczeństwa, jak też i takiej, która jest szkodliwa, jak na przykład pornografia dziecięca lub treści nawołujące do gwałtów i nienawiści.

W podejściu do zagadnienia regulacji w dziedzinie Internetu Rada Europy wskazuje na ważną rolę zwłaszcza mechanizmów samoregulacyjnych, a więc przyjmowania pewnego rodzaju wzorów postępowania i zasad (kodeksów dobrych praktyk) na zasadzie dobrowolnej przez profesjonalistów, ich organizacje oraz wszystkie zainteresowane strony.

Zarazem regulacja tych zagadnień wymaga znacznej ostrożności, aby poprzez nadmierny rygoryzm nie naruszyć praw związanych z wolnością komunikowania. W pracach ekspertów Rady Europy szczególny nacisk był położony na ochronę osób nieletnich. Realizacji tego celu powinny służyć inicjatywy na rzecz koordynacji prac w dziedzinie klasyfikacji zawartości dostępnej w Internecie, rozwijanie tzw. „gorących linii”, których zadaniem jest zapewnienie możliwości zgłaszania zastrzeżeń co do treści, które mogą stanowić naruszenie prawa. Rada Europy popiera także działania zmierzające do zapewnienia użytkownikom pewnej ochrony i możliwości wyboru w dostępie do treści. Z samej natury Internetu, jako medium, którego użytkowanie ma w znacznym stopniu charakter prywatny, wynikają starania Rady na rzecz zwiększania zdolności do samokontroli ze strony użytkowników. Ochrona przed zawartością niepożądaną lub szkodliwą jest możliwa jedynie przy współpracy jak największej liczby zainteresowanych użytkowników. Obok promowania rozwiązań związanych ze stosowaniem odpowiedniego oprogramowania, znaczną rolę w tym zakresie przypisuje się edukacji prowadzącej do lepszego zrozumienia odpowiedzialności związanej z rozpowszechnianiem treści sprzecznych z prawem.

W grudniu 2000 roku z inicjatywy KRRiT zorganizowano konferencję pt. „Internet jako medium XXI wieku. Problem polityki i regulacji w dziedzinie radia i telewizji w erze

cyfrowej”, na której w istotnym stopniu poruszano zagadnienia będące przedmiotem prac grupy ekspertów Rady Europy.

Grupa Specjalistów ds. oceny rozwoju telewizji cyfrowej w dziedzinie mediów (MM-S-AD)

W grudniu 2000 roku wygasł dwuletni mandat Grupy specjalistów do spraw oceny rozwoju technologii cyfrowej w dziedzinie mediów (Group of specialists on the assessment of digital developments in the media field) oznaczonej symbolem MM-S-AD. W skład grupy wchodziło 15 członków (10 reprezentantów krajów UE, 5 reprezentantów krajów pozaunijnych, członków Rady Europy w tym również i z Polski). W pracach grupy, jako doradcy i obserwatorzy, brali udział przedstawiciele krajów nie zrzeszonych (Watykan, Kanada) oraz organizacji i stowarzyszeń międzynarodowych (między innymi EBU i CEPT) działających na polu mediów elektronicznych w Europie. Prace grupy były ukierunkowane, zgodnie z sugestiami CDMM (Naczelny Komitet ds. Mediów), na dwie podstawowe grupy zagadnień:

- wpływ konwergencji technologicznej na obowiązujące regulacje prawne w dziedzinie mediów,
- polityka medialna w Europie w dobie konwergencji i globalizacji.

Na pierwszym zebraniu grupy naszkicowano bardziej szczegółowy zakres prac w postaci „tematów do analizy wpływu konwergencji na istniejące uregulowania prawne w dziedzinie mediów i telekomunikacji”. Zawierał on sformułowaną na użytek grupy definicję konwergencji, a także konieczność oceny jej wpływu na cele polityczne, istniejące uregulowania prawne i przekształcenia rynkowe. Z czasem prace grupy skoncentrowały się na zagadnieniach związanych z rozwojem cyfrowych mediów elektronicznych (radiofonia i telewizja). Zagadnienia dotyczące telekomunikacji omawiane były jedynie w kontekście rozbudowy telekomunikacyjnej infrastruktury technicznej oraz obecności usług telekomunikacyjnych w konwergentnych platformach cyfrowych. Zwracano natomiast szczególną uwagę na zapewnienie warunków funkcjonowania radiofonii i telewizji publicznej w warunkach konwergencji systemów technologicznych, programów i usług.

Powołano trzy nieformalne podgrupy robocze:

- grupa ds. technologicznych aspektów konwergencji, której przewodniczyła przedstawicielka Polski,
- grupa ds. funkcjonowania mediów publicznych w warunkach konwergencji z udziałem przedstawiciela EBU
- grupa ds. wpływu konwergencji na zawartość programową (content), na rozwój produkcji i dostępu do programów i usług, kierowana przez przedstawiciela Niemiec.

Podgrupa ds. technologicznych aspektów konwergencji przygotowała listę podstawowych problemów dotyczących kierunków technicznego rozwoju mediów i telekomunikacji, które zostały przedstawione ekspertom zewnętrznym i stanowiły tematykę ich prezentacji. Dynamiczny rozwój Internetu, coraz większy zakres usług dostępnych w sieci, w tym również możliwość przekazów audiowizualnych coraz lepszej jakości, wyzwoliły pogląd o możliwości szybkiego wypierania tradycyjnej radiodifuzji naziemnej i satelitarnej. Prezentacje ekspertów w dziedzinie telekomunikacji (Poste Italiano), budowy infrastruktur sieciowych (Grupa Bertelsmann) oraz radiofonii i telewizji (Canal+, EBU) zaprzeczyły tego typu poglądom. Rozwój radiofonii i telewizji internetowej (tzw. webcasting'u) oraz tradycyjnej radiodifuzji naziemnej lub satelitarnej (broadcasting'u)

następować będzie równolegle przynajmniej w perspektywie najbliższych 10 lat. Świadczy o tym fakt udostępniania w funkcjonujących cyfrowych platformach naziemnych i satelitarnych coraz szerszej oferty usług interaktywnych dostępnych dotąd wyłącznie w Internecie, a także usług typowo telekomunikacyjnych. Raport z prezentacji ekspertów, opracowany przez przedstawicielkę Polski w grupie, stanowił istotny materiał do dyskusji wokół zmian wywołanych zjawiskiem konwergencji, niezbędnych w istniejących uregulowaniach prawnych. Potwierdził bowiem fakt, że rozwój radiofonii i telewizji nastąpi nie tylko w kierunku Internetu.

Podgrupa ds. funkcjonowania mediów publicznych w warunkach konwergencji przygotowała materiał roboczy, stanowiący punkt wyjściowy do dyskusji na forum MM-S-AD. Zawiera on listę oczekiwań skierowanych do mediów publicznych w zakresie realizacji misji społecznej i ochrony interesu społecznego oraz listę zagrożeń, wynikających z konieczności działania w trudnych warunkach walki konkurencyjnej. Szczególny nacisk położono na udział mediów publicznych w promowaniu nowych technologii, zarówno w sensie edukacyjnym, jak i poprzez inicjowanie badań i eksperymentów technicznych.

Trzecia podgrupa przygotowała raport dotyczący problemów zawartości programowej konwergentnych platform medialnych. Technologia cyfrowa daje możliwości przekazu zdecydowanie większej liczby programów radiowych i telewizyjnych, niż to ma miejsce w technice analogowej. Stwarza to poważne problemy natury ilościowej, jeśli zawartość programowa platform ma być atrakcyjna i utrzymana na dobrym poziomie, co z kolei warunkuje jej komercyjny sukces. Niezbędne jest więc stworzenie uregulowań prawnych i warunków rynkowych stymulujących produkcję i wymianę międzynarodową programów, a także rozwój usług związanych z programem (EPG, pay-per-view, TV on demand) i usług pozaprogramowych. Wolny dostęp do rynku programów i usług powinien mieć miejsce w warunkach demokracji w mediach, z zachowaniem pluralizmu i różnorodności programowej, z poszanowaniem praw człowieka, z zachowaniem tożsamości narodowej i kulturowej.

Jednym z podstawowych dokumentów roboczych grupy była „Zielona księga o konwergencji w sektorach telekomunikacji, mediów i technik informatycznych” opracowana przez Komisję Europejską w 1997 roku (wydana w języku polskim przez ZK PAR w 2000 roku). Większość krajów – członków Unii Europejskiej wyraziło swój pogląd na temat Zielonej Księgi i udzieliło odpowiedzi na postawione w niej pytania. Grupa uznała, że dla ukierunkowania dalszej dyskusji bardzo przydatne byłoby poznanie stanowiska innych krajów, członków Rady Europy. Opracowano więc kwestionariusz wzorowany na Zielonej Księdze, ale poruszający przede wszystkim problemy związane z tematyką prac grupy. Pytania dotyczyły:

- opisu sytuacji w zakresie wpływu konwergencji na infrastruktury techniczne, zakres usług i rozwój rynku,
- celów politycznych wskazanych przez obowiązujące regulacje prawne w telekomunikacji, radiodifuzji i technikach informatycznych oraz możliwości ich adaptacji do warunków konwergencji,
- specjalnych uregulowań prawnych dotyczących mediów publicznych i sytuacji w tych mediach,
- oczekiwań odnośnie możliwości współpracy na poziomie europejskim i międzynarodowym.

Odpowiedzi na kwestionariusz udzieliło 13 krajów, których przedstawiciele byli reprezentowani w MM-S-AD. Materiał zebrany tą drogą, nie do końca jeszcze przeanalizowany i opracowany, stanowi cenne źródło szczegółowych informacji na temat sytuacji politycznej i prawnej w poszczególnych krajach, a także kierunków rozwoju techniki cyfrowej w mediach. Polska plasuje się w grupie krajów najmniej zaawansowanych, szczególnie z zakresie prac legislacyjnych (podobna sytuacja jest w innych krajach byłej OIRT).

Jednym z zadań grupy był udział w przygotowaniu materiałów do Konferencji Ministerialnej Kraków 2000. W oparciu o wyniki prac w podgrupach nieformalnych i efekty dyskusji Grupa przygotowała opracowania dotyczące dwóch zagadnień: wpływu konwergencji na istniejące uregulowania prawne oraz oceny sytuacji mediów publicznych wobec zjawiska konwergencji. Opracowanie pierwsze zostało wykorzystane przez CDMM w materiałach do konferencji, zaś drugie pokrywające się z mandatem grupy MM-S-PL, skierowano do tej grupy celem dalszego wykorzystania.

Spory dorobek grupy zgromadzony przez dwa lata jej funkcjonowania nie doczekał się ostatecznego podsumowania w postaci dokumentu o charakterze raportu czy projektu zaleceń. W styczniu 2000 roku grupa skierowała do CDMM projekt powołania międzynarodowego zespołu ekspertów z dziedziny mediów i zlecenia mu opracowania skondensowanego raportu na temat wpływu zjawiska konwergencji na zakres uregulowań prawnych w odniesieniu do administracji państwowych oraz producentów i dostawców usług audiowizualnych. Projekt nie został zaakceptowany, natomiast w październiku 2000 roku zorganizowano konferencję poświęconą w całości tej tematyce.

Z chwilą wygaśnięcia mandatu grupa MM-S-AD uległa rozwiązaniu. Ostatnie dwa posiedzenia grupy poświęcono na przygotowanie, dla nowo powoływanych w 2001 roku grup specjalistów i paneli ekspertów, listy problemów, nad którymi dyskusja powinna być kontynuowana. Jednym z tematów, na który zwrócono szczególną uwagę, był rozwój naziemnej radiofonii i telewizji cyfrowej. Ta dziedzina bowiem nie może być regulowana wyłącznie prawami rynku. Niezbędne jest do jej rozwoju minimum interwencjonizmu państwowego, polegającego nie tylko na zapewnieniu ram prawnych odpowiednich dla jej funkcjonowania, ale również zapewnieniu określonych priorytetów gospodarczych i finansowych. Na tym tle niezwykle ważne jest usytuowanie mediów publicznych, zapewnienie im technicznych, prawnych i finansowych podstaw działania w nowej rzeczywistości technologicznej i rynkowej.

Udział przedstawiciela Polski, pracownika Biura KRRiT w pracach grupy pozwolił na zebranie informacji i doświadczeń, poszerzenie wiedzy, a także wpłynął na kształtowanie obrazu polskiej radiofonii i telewizji wśród krajów Europy. Część zdobytych informacji i doświadczeń została wykorzystana przy opracowywaniu w styczniu 2001 roku materiału do debaty sejmowej na temat strategii rozwoju radiofonii i telewizji cyfrowej w Polsce.

Grupa Specjalistów ds. pluralizmu w mediach (MM-S-PL)

Grupa była kontynuatorką prac poprzednich grup i komitetów ekspertów, które podejmowały temat koncentracji kapitału w mediach i ich wpływu na pluralizm mediów.

Prace poprzednich grup zakończyły się przyjęciem przez Komitet Ministrów Rady Europy dwóch rekomendacji:

- Rekomendacji R (94) 13 na temat sposobów zapewniania przejrzystości rynku mediów;
- Rekomendacji R (99) 1 na temat sposobów promowania pluralizmu mediów.

Pośrednio w wyniku prac tych grup w procesie nowelizacji Europejskiej Konwencji o Telewizji Ponadgranicznej zadanie promowania pluralizmu mediów wpisano do Konwencji w osobnym artykule 10a.

Grupie Specjalistów ds. Pluralizmu Mediów wyznaczono zadanie poddania analizie wpływu nowych technik komunikacyjnych i informacyjnych na pluralizm mediów. W wyniku dwuletnich prac, Grupa opracowała „Raport o pluralizmie mediów w środowisku cyfrowym”.

W raporcie tym Grupa zwraca uwagę przede wszystkim na następujące procesy zmian w mediach elektronicznych:

- postępującą koncentrację kapitału w mediach w skali światowej oraz liczne formy współpracy między przedsiębiorstwami medialnymi ze wszystkich dziedzin, od druku do Internetu,
- rozwój telewizji cyfrowej i sposób regulacji prawnej jej działalności;
- rozwój Internetu i usług z nim związanych.

W tym kontekście Grupa rekomendowała rozważenie następujących kierunków działania, mogących zwiększać pluralizm treści dostępnych za pośrednictwem mediów elektronicznych, w tym Internetu:

- rozwój europejskiego przemysłu programowego i produkcji treści przekazu w mediach audiowizualnych i Internecie;
- przeciwstawianie się „pionowej” integracji mediów, wiążącej wszystkie etapy produkcji i dystrybucji przekazów masowych: prowadzić to może do monopolizacji infrastruktury rozpowszechniania treści przez ich poszczególnych producentów, a w następstwie do dyskryminacyjnej polityki w udostępnianiu sieci rozpowszechniania i sieci dystrybucyjnych innym producentom, a przez to zawężanie oferty informacyjnej i treściowej dostępnej odbiorcom;
- usuwanie przeszkód w dostępie odbiorców do treści komunikowania drogą wprowadzania przepisów uniemożliwiających dyskryminacyjne stosowanie takich „bram cyfrowych”, jak API (Application Programme Interface - interfejs aplikacji); EPG (Electronic Programme Guide - elektroniczny przewodnik programowy) oraz CAS (Conditional Access System - system dostępu warunkowego), do wspierania dostępu jednych nadawców do odbiorców kosztem innych;
- poszukiwanie dróg regulowania koncentracji i własności mediów w celu zapobiegania monopolizacji lub oligopolizacji rynku mediów;
- zapewnianie pluralizmu źródeł informacji, tak by dziennikarze i media nie byli ograniczeni co do liczby źródeł informacji wyjściowej, z której tworzą zawartość informacyjną dostępną odbiorcom;
- utrzymanie i rozwój nadawców publicznych, których podstawowe zadania wiążą się z zapewnianiem pluralizmu treści w ofercie programowej;
- zapewnianie pluralizmu zawartości Internetu.

Zgodnie ze swoim mandatem grupa zakończyła działalność w 2000 roku.

2. Konferencja Ministerialna poświęcona przyszłym kierunkom polityki środków masowego przekazu Rady Europy

Deklaracja polityczna Rady Europy „Polityka medialna jutra” przyjęta 16 czerwca 2000 roku w Krakowie

Ministrowie reprezentujący Państwa uczestniczące w VI Europejskiej Konferencji Ministerialnej nt. polityki mediów, odbytej w Krakowie w dniach 15-16 czerwca 2000 roku,

przywołując w pamięci zaangażowanie państw członkowskich Rady Europy w fundamentalne zasady demokracji pluralistycznej i szacunku dla praw człowieka;

podkreślając zasadnicze dla demokracji znaczenie wolności wypowiedzi i informacji, swobodnego przepływu informacji i idei, a także wolności środków masowego przekazu dla demokracji, które to swobody zagwarantowano w Artykule 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, z uwzględnieniem kwestii niezależności redakcyjnej i wydawniczej;

podnosząc wagę dzieła dokonanego przez Radę Europy w ciągu ostatniego półwiecza na rzecz propagowania wolności wypowiedzi i informacji, a także swobody środków masowego przekazu na poziomie ogólnoeuropejskim, w szczególności zaś działań podjętych w okresie po dokonaniu się demokratycznych przemian w Europie Środkowo-Wschodniej;

z uznaniem witając działania podjęte przez Radę Europy w celu propagowania swobody wypowiedzi, a w szczególności procedury zainicjowane na poziomie politycznym przez Komitet Ministrów i Zgromadzenie Parlamentarne, służące bieżącej kontroli wypełniania przez państwa członkowskie zobowiązań, jakie podjęły one w zakresie swobody wypowiedzi i przekazu informacji;

potwierdzając kluczową rolę Rady Europy w wymiarze propagowania zasad demokracji i przestrzegania praw człowieka, w szczególności poprzez określenie wspólnie obowiązujących w obszarze prawa i polityki zasad dotyczących środków masowego przekazu, w kontekście stale dokonujących się zmian o charakterze politycznym, kulturowym, gospodarczym i technicznym w dziedzinie środków przekazu;

przywołując w pamięci dokumenty przyjęte na V Europejskiej Konferencji Ministerialnej nt. polityki mediów (Saloniki, grudzień 1997), które podkreślały w szczególności wagę polityki medialnej, mającej na celu zarówno wykorzystywanie określonych możliwości, jak i zapobieganie pewnym rodzajom ryzyka, które mogą wynikać dzięki wdrażaniu nowych technik przekazywania informacji oraz technik komunikowania się i łączności -

uzgadniają niniejszym, że zasadne jest zwiększenie aktywności Rady Europy na płaszczyźnie międzyrządowej w sferze mediów na poziomie ogólnoeuropejskim - poprzez skupienie tych działań na fundamentalnej problematyce, w zgodzie z ustaleniami II Szczytu Przywódców Państw i Szefów Rządów Rady Europy, jak również Deklaracji Komitetu Ministrów w zakresie polityki europejskiej dotyczącej nowych technik przekazu informacji;

uzgadniają zarazem, że wymiary ludzki i demokratyczny komunikowania się winny leć u podstaw tego rodzaju działań, skupiając się wokół następujących czterech zasadniczych kwestii:

- równowagi pomiędzy sferami wolności wypowiedzi i przekazu informacji, a sferą innych praw i legitymizowanych interesów;
- pluralizmu usług medialnych i zawartości przekazu;
- propagowania społecznej jedności;
- przyjęcia ram normatywnych dla środków masowego przekazu w świetle dokonujących się obecnie zmian.

Uzgodniono następujący program działania na poziomie ogólnoeuropejskim

Niniejszy program działania powinien być wdrażany przez Komitet Zarządzający do Spraw Mediów (CDMM) Rady Europy we współpracy z innymi stosownymi strukturami Rady Europy oraz w ramach ścisłych konsultacji z różnorodnymi zainteresowanymi instytucjami i agendami, w szczególności z profesjonalnymi organizacjami medialnymi, ciałami właściwymi w zakresie samoregulacji i ciałami regulującymi. Program powinien być realizowany w oparciu o standardy i instrumenty prawne Rady Europy, z uwzględnieniem rozwoju dokonującego się na innych forach międzynarodowych. Wszystkie te instytucje powinny wystrzegać się niepotrzebnego powielania swoich działań.

I. Działania odnoszące się do zrównoważenia sfer wolności wypowiedzi i przekazu informacji, a sfera innych praw i legitymizowanych interesów

CDMM powinien:

- podążyć dalej w swej pracy na rzecz równoważenia sfer wolności wypowiedzi i przekazu informacji oraz prawa do prywatności;
- zmierzać do jak najszybszego zakończenia działań w zakresie ujawniania informacji i wyrażania opinii na temat postaci życia politycznego i osób publicznych, ujawniania informacji leżących w interesie publicznym, a także sprawozdawczości środków przekazu w dziedzinie postępowań prawnych, w celu jak najszybszego ustalenia wspólnych wyznaczników w tym zakresie dla całej Europy;
- zbadać problemy spowodowane upowszechnianiem materiałów informacyjnych, które mogłyby rzucać cień na godność i prawość poszczególnych osób, nawet w dziedzinie mediów tradycyjnych;
- zbadać kwestię wpływu upowszechniania informacji drogą dostępu bezpośredniego (*on-line*), dokonywanego przez jednostki lub inne źródła, które mogą nie czuć się związane zasadami etyki obowiązującymi w profesjonalnym dziennikarstwie lub stosownymi w takich wypadkach kodeksami postępowania.

II. Działania odnoszące się do pluralizmu świadczonych usług i zawartości przekazu informacyjnego

CDMM powinien:

- kontrolować na bieżąco wpływ na pluralizm, na poziomie ogólnoeuropejskim, zarówno rozwoju nowego rodzaju usług komunikacyjnych i informacyjnych, jak również tendencji w zakresie zwiększonej koncentracji środków przekazu, podejmując, w miarę ich stosowności, wszelkie inicjatywy, jakie mogłyby okazać się nieodzowne dla zabezpieczenia lub propagowania idei pluralizmu zawartości treściowej i świadczonych usług;

- zbadać - w przedmiotowym kontekście - kwestię znaczenia dla pluralizmu zachowania różnorodności źródeł informacji;
- zbadać strategie służące ochronie zasady kulturowej różnorodności, przewidzianej w stosownych instrumentach formalnoprawnych Rady Europy, mając na względzie rozwój dokonujący się na poziomie międzynarodowym, jak również - wziąć udział w rozważaniach mających na celu propagowanie i wdrożenie tejże zasady - na poziomach ogólnoeuropejskim i światowym, w warunkach błyskawicznie zmieniającego się otoczenia;
- kontrolować na bieżąco oddziaływanie na sferę ochrony praw autorskich i praw pokrewnych rozwoju nowego rodzaju usług w zakresie łączności i przekazu informacji, na drodze podejmowania wszelkich kroków, jakie mogą okazać się niezbędne dla poprawy poziomu tejże ochrony, z uwzględnieniem potrzeby zachowania odpowiedniej równowagi pomiędzy tego rodzaju ochroną a szerokim obiegiem dzieł i innego rodzaju materiałów podlegających ochronie;
- zakończyć swe prace nad ochroną praw pokrewnych służących organizacjom zajmującym się upowszechnianiem informacji.

III. Działania w zakresie jedności społecznej

CDMM powinien:

- przygotować na poziomie wszech europejskim taką politykę i takie środki jej realizacji, które pozwalałyby środkom przekazu propagować ideę społecznej jedności, a także zapobiegać zagrożeniu wyłączenia osób lub grup ludzi poza obręb społeczności lub społecznych podziałów, jakie mógłby nieść za sobą rozwój „społeczeństwa informacyjnego”;
- podejmować prace nad spożytkowywaniem nowego rodzaju usług komunikacyjnych do propagowania ich szerokiej akceptacji i powiększania ich demokratyzującego potencjału jako środków wymiany informacji i opinii na poziomie ogólnospołecznym;
- propagować edukację w zakresie środków przekazu i nabywanie umiejętności posługiwania się nimi, mając na uwadze rozwijanie krytycznego i roztropnego podejścia do zawartości programowej, jak również kształtowanie świadomości poszczególnych osób w odniesieniu do możliwości stwarzanych przez wspomniane wyżej usługi, a także - do wyzwań przez nie stwarzanych, przyczyniając się w ten sposób do zwiększenia stopnia jedności społecznej;
- projektować taką politykę i takie środki jej realizacji, które służyłyby pomocą państwom członkowskim w zakresie rozwoju publicznych organizacji zajmujących się przekazem informacji, w zgodzie z odpowiednimi zasadami przyjętymi przez Radę Europy, wytyczonymi w rezolucji dotyczącej przyszłości publicznych instytucji informacyjnych, podjętej na IV Europejskiej Konferencji Ministerialnej na temat polityki mediów (Praga, grudzień 1994), które równocześnie mogłyby być propagowane w innych regionach i na innym forum;
- propagować i dokonywać wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie kompetencji przysługujących instytucjom publicznego przekazu informacji, ich organizacji i finansowania w warunkach „epoki cyfrowej”, tam, gdzie jest to właściwe, w ramach podwójnego systemu nadawania, a to w celu wytyczenia pewnych kierunków obowiązujących państwa członkowskie. Kierunki te miałyby na celu uzdolnienie publicznych instytucji informacyjnych do przystosowania się do wyzwań stwarzanych przez nowe środowisko, w jakim funkcjonują media;

- zbadać możliwe sposoby propagowania pluralistycznego, a zarazem odznaczającego się odpowiednim poziomem jakości programowania publicznych instytucji przekazu informacji, przy umocnieniu ich niezależności, a także zapewnieniu stosownych i bezpiecznych ram finansowania w warunkach epoki technicznej konwergencji i globalizacji.

IV. Działania dotyczące przyjęcia określonych ram normatywnych dla środków upowszechniania informacji

CDMM powinien:

- na bieżąco kontrolować i badać rozwój nowych usług w zakresie komunikowania się i przekazu informacji, mając na celu, w miarę stosowności takiego rozwiązania, ustalenie ogólnoeuropejskich zasad, w celu przyjęcia ram normatywnych dla mediów;
- propagować dokonującą się powszechnie na obszarze Europy wymianę informacji i doświadczeń dotyczących inicjatyw w zakresie samodzielnego lub wspólnego ustanawiania przepisów, jak również inicjatyw w zakresie samostanowienia przepisów, podejmowanych na terenie państw członkowskich;
- dokonywać weryfikacji już ustanowionych instrumentów prawnych i politycznych w taki sposób, aby możliwe stało się określenie, czy w świetle nowego rodzaju technik wytwarzania, przetwarzania i upowszechniania informacji instrumenty te powinny, o ile byłoby to stosowne, zostać poprawione lub uzupełnione z zastosowaniem środków prawnych lub praktycznych;
- propagować podejmowanie środków mających na celu ograniczenie szkodliwych skutków, jakie mogłoby wywierać rozpowszechnianie niektórych treści za pomocą usług komunikacyjno-informacyjnych nowego typu, np. treści zawierających przemoc lub przekazów o charakterze pornograficznym, na szczególnie podatne grupy, jak np. nieletnich - zwłaszcza poprzez propagowanie tworzenia i koordynacji określonych systemów klasyfikacji treści, „gorących linii” służących przyjmowaniu skarg i zażaleń na temat przekazywania szkodliwych treści, jak również określonego kodeksu postępowania, który obowiązywałby przedmiotową sferę działalności na obszarze całej Europy;
- dokonać analizy wspólnych stanowisk w zakresie podnoszenia świadomości dotyczącej mechanizmów kontroli użytkownika, służących ochronie przed przekazem treści szkodliwych, jak również - w zakresie kształcenia użytkowników w przedmiocie większego rozumienia i odpowiedzialności w tym zakresie.

W świetle przedstawionego powyżej programu działania ministrowie zwrócą się do Komitetu Ministrów Rady Europy o:

- dokonanie wszelkich niezbędnych przygotowań do wdrożenia tego programu przez CDMM, poprzez przyznanie tej organizacji odpowiednich środków;
- kontynuowanie, a nawet zwiększenie zakresu programów współpracy i programów pomocowych, odnoszących się do środków masowego przekazu, w szczególności - inicjatyw szkoleniowych i działań podnoszących stan świadomości, świadczonych na rzecz czynników oficjalnych i kręgów zawodowych związanych z środkami przekazu, również drogą przyznania środków odpowiednich w tym zakresie.

Działalność Eureka Audiowizualnej i Europejskiego Obserwatorium Audiowizualnego

W 2000 roku pracom zarówno Eureka Audiowizualnej, jak i Europejskiego Obserwatorium Audiowizualnego przewodziła Turcja. Zgodnie z Deklaracją przyjętą w Eloundzie (Grecja) w 1999 roku, działalność Eureka Audiowizualnej w 2000 roku skupiała się w szczególności na działaniach w zakresie: szkolenia kierownictwa firm producenckich, finansowania produkcji audiowizualnej, ułatwienia wymiany i obiegu europejskich dzieł audiowizualnych oraz przekształceń mediów tradycyjnych i pojawienia się nowych mediów. Między innymi w ramach szkoleń organizowanych przez Eurekę dla profesjonalistów z krajów nie będących członkami Unii Europejskiej, odbyła się w Warszawie w dniach 23 - 24 listopada 2000 roku sesja poświęcona „Dystrybucji i marketingowi produkcji filmowej”, w ramach której uczestnicy mieli możliwość bezpośredniej dyskusji z zaproszonymi ekspertami z Niemiec i Szwajcarii.

Z innych ważnych przedsięwzięć organizowanych lub współorganizowanych przez Eurekę należy wymienić inicjatywy w ramach partnerstwa Komisji Europejskiej i Eureka Audiowizualnej: Konferencję w Rabacie w dniach 14 - 16 września 2000 roku dotyczącą współpracy krajów regionu Morza Śródziemnego oraz program pomocy dla rozwoju sektora audiowizualnego w niektórych krajach Zachodnich Bałkanów. W dniach 5 - 6 października 2000 roku, Eureka zorganizowała seminarium „Polityka audiowizualna i różnorodność kulturalna w poszerzającej się Unii Europejskiej”, na którą zostali zaproszeni reprezentanci ciał regulujących, nadawców, profesjonalistów z sektora audiowizualnego krajów kandydujących oraz przedstawiciele Unii Europejskiej.

Europejskie Obserwatorium Audiowizualne podjęło decyzję o oddzieleniu się od stowarzyszonej z nim Eureka Audiowizualnej i ściślejszym powiązaniu z Radą Europy, jako jej agendy. Wiązały się z tym zmiany w statucie i warunkach finansowych tej organizacji. W związku z wygaśnięciem kadencji Dyrektora Wykonawczego tej organizacji, nastąpiły również zmiany na tym stanowisku. Obecnie funkcję tą pełni Niemiec, Wolfgang Closs.

„Internet jako medium XXI wieku”

Z okazji konferencji na temat „Internet jako medium XXI wieku” zorganizowanej w Warszawie w dniach 5-6 grudnia 2000 roku Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wydała publikację zatytułowaną *Internet jako medium XXI wieku – problem polityki i regulacji radia i telewizji w erze cyfrowej*, która jest dostępna w Biurze KRRiT.

Publikacja ta zawiera opracowania dotyczące mediów cyfrowych (m.in. przyszłości mediów w związku z konwergencją, cyfryzacji mediów elektronicznych), Internetu i jego wpływu na media oraz prawnych regulacji sieci w różnych krajach.

Przypisy

ⁱ Terry Cutler, *Re-inventing Regulation in the Era of Convergence*, World Telecommunications Day Forum, Kuala Lumpur, 19 maja 1998, <http://www.cutlerco.com.au/content/speeches/WTD/WTD.html>.

ⁱⁱ Bernt Stubbe Ostergaard, “Convergence: Legislative Dilemmas” (w:) D. McQuail, K. Siune (red. red.) *Media Policy. Convergence, Concentration and Commerce*. Londyn: Sage Publications, 1998, s. 95-96.

ⁱⁱⁱ *EBU Reply to the Convergence Green Paper*, April 1998, <http://www.ispo.cec.be/convergencecp/ebu.html>.

^{iv} Christian S. Nissen, dzieło cytowane.

^v Por. Abigail Thomas, “Regulation of Broadcasting in the Digital Age”. Department for Culture, Media and Sport, London, May 1999 (<http://www.culture.gov.uk/thomastitle.htm>)

- ^{vi} Źródło: Antonio Amendola, "Future policy framework for the new digital audiovisual services", referat przedstawiony podczas konferencji Rady Europy nt. "New Digital Platforms for Audiovisual Services and their Impact on the Licensing of Broadcasters", Strasbourg, 13 września 2000 r.
- ^{vii} Por. Karol Jakubowicz, "Konwergencja i jej konsekwencje dla rozwoju mediów elektronicznych" (w:) Internet jako medium XXI wieku. Problem polityki i regulacji radia i telewizji w erze cyfrowej. Warszawa: KRRiT, 2000.
- ^{viii} W literaturze przedmiotu odróżnia się formy przekazu zwane "push technology", gdzie aktywny nadawca przesyła zestawioną przez siebie zawartość do biernego odbiorcy (klasyczna telewizja) i "pull technology", w której aktywny odbiorca sam podejmuje decyzję o czasie i zakresie odbioru zawartości.
- ^{ix} Por. Ostergaard, s. 99.
- ^x Sian Davies, "Predicting the Future", The SIS Briefings, EBU, Number 36 (December 2000, January 2001).
- ^{xi} Źródło: Janice Hughes, Equity and Access Delivered in a Market Context, July 2000, <http://www.culture.gov.uk>.
- ^{xii} Por.: The Future of Television - A Vision of 2005. Digital Storage and "Time Shifting" Will Change the Nature of Television. Raport z konferencji zorganizowanej przez firmę konsultacyjną JPMorgan, Londyn, listopad 2000.
- ^{xiii} TiVo i Replay TV to rodzaj magnetowidu zaopatrzonego w twardego dysku, obecnie zdolnego do nagrywania do 30 godzin programu i zapewniającego zdolność programowania z długim wyprzedzeniem. System rejestruje preferencje użytkownika i może samoczynnie nagrywać ulubione przez niego gatunki i pozycje.
- ^{xiv} TiVo i Replay TV to rodzaj magnetowidu zaopatrzonego w twardego dysku, obecnie zdolnego do nagrywania do 30 godzin programu i zapewniającego zdolność programowania z długim wyprzedzeniem. System rejestruje preferencje użytkownika i może samoczynnie nagrywać ulubione przez niego gatunki i pozycje.
- ^{xv} "Product placement" to technika reklamowa polegająca na "demonstrowaniu towaru" (np. marki samochodu, nazwy handlowej jakiegokolwiek towaru itp.) występującego jako rekwizyt w ramach filmu czy audycji, tak by stworzyć pozytywny jego wizerunek i pośrednio zachęcać do jego zakupu.
- ^{xvi} Por. A. Curry, "The prospects for television in the online world", The SIS briefings, EBU, nr 34, listopad 2000
- ^{xvii} Źródło: Ostergaard, s. 96.
- ^{xviii} Por. CSA/UNESCO World Summit of Regulators: Summary of Contributions. Standing Committee on Transfrontier Television, Council of Europe, T-TT(99)16, 25 listopada 1999 r.
- ^{xix} Gary Tonge, "Policy Framework for New Audio-visual Services", referat przedstawiony podczas konferencji Rady Europy nt. "New Digital Platforms for Audiovisual Services and their Impact on the Licensing of Broadcasters", Strasbourg, 13 września 2000 r.
- ^{xx} BBC Response to the EU Green Paper "The Convergence of the Telecommunications, Media and Information Technology Sectors and the Implications for Regulation", May 1998, <http://www.ispo.cec.be/convergencegp/bbc.html>.
- ^{xxi} Bernd Holznel, "New Challenges: Convergence of Markets, Divergence of the Laws?", International Journal of Communications Law and Policy, Issue 2, Winter 1989/99.
- ^{xxii} Por. Cross-Ownership and Convergence: Policy Issues, Working Party on Telecommunication and Information Services Policies, OECD, DSTI/ICCP/TISP(98)3/Final, Paris, 1998.
- ^{xxiii} Patrz Towards a new framework for Electronic Communications infrastructure and associated services. The 1999 Communications Review. Communication from the Commission, COM (1999) 539,
- ^{xxiv} A Common Regulatory Framework for Electronic Communication Networks and Services. DG Information Society Working Document INFSO A/1, Brussels, 27 April 2000, s. 6.
- ^{xxv} Oznaczać to może albo tworzenie specjalnych multidyscyplinarnych agend rządowych, albo też tworzenie stałych form współpracy między wyspecjalizowanymi agendami; przykładem może być współpraca między angielskim Ministerstwem Kultury, Mediów i Sportu oraz Ministerstwem Handlu i Przemysłu w opracowaniu raportu Regulating Communications. Approaching Convergence in the Information Age.
- ^{xxvi} Por. Culture, Media and Sport Committee Inquiry into Audiovisual Communications and the Regulation of Broadcasting – Beyond the Telephone, the Television and the PC – OFTEL's Second Submission. March 1998, <http://www.oftel.gov.uk/broadcast/dcms398.htm>.
- ^{xxvii} Principles and Guidelines for the Community's Audiovisual Policy in the Digital Age, CPM (1999)657 final, Brussels, 14.12.1999.

V. INTERNET I MEDIA CYFROWE – STAN I PERSPEKTYWY ROZWOJU

Nowe technologie i rozwój Internetu

Procesem nabierającym obecnie największego znaczenia staje się proces konwergencji, w którym rozwój technologii jest wyraźnie ukierunkowany na tworzenie spójnych systemów (platform), oferujących usługi do tej pory występujące oddzielnie, a także nowe usługi, możliwe dzięki technologii cyfrowej i wykorzystaniu sieci. Funkcjonujący niezależnie Internet poprzez adaptację rozwiązań stosowanych dotychczas w innych dziedzinach, z epoki wymiany prostych plików, powoli przechodzi do działań multimedialnych. Wiąże się to głównie z rozwojem sieci.

Specjalne sieci szerokopasmowe pozwalają na swobodny i szybki dostęp do dużej ilości informacji. To z kolei zwiększa atrakcyjność Internetu. Dowodem na to jest popularność (i związane z tym problemy) internetowych plików muzycznych, komprimowanych według schematu MP3 (MPEG 1, Warstwa III), transmisje typu „real audio”, czy internetowe strony nadawców radiowych i telewizyjnych. Rozwiązania te stają się lepsze i łatwiejsze, ponieważ przemysł multimedialny i dziedziny „pierwotne”, takie jak prasa, radio i telewizja stosują cyfrową postać informacji już od samego etapu jej pozyskiwania (pliki tekstowe i grafika komputerowa, zdjęcia cyfrowe, cyfrowy dźwięk i obraz telewizyjny). Następną zaletą Internetu staje się jego coraz większa interaktywność – oprócz usług poczty multimedialnej pojawiają się wszelkie inne usługi: zakupy, rozliczenia bankowe, zamówienia. Przyszłość tych usług zależy od opracowania skutecznych metod zabezpieczania poufności i prywatności przesyłanych danych oraz skutecznych metod ochrony coraz to bardziej skomplikowanych urządzeń przed wirusami. To samo dotyczy (niejako sprzecznego z podstawową ideą Internetu, polegającą na swobodzie publikacji i swobodzie dostępu) ograniczania obecności i dostępu do nieodpowiednich treści (materiały pornograficzne, sekty). Ustawa o podpisie elektronicznym należy do działań zabezpieczających dane przesyłane w Internecie.

Obecnie każde ulepszenie w istniejącej technologii czy opracowanie nowych rozwiązań poza poprawą jakości oferuje niejako obligatoryjnie – możliwość współpracy z Internetem oraz multimedialny charakter pracy, np. telefony komórkowe są już wyposażone w protokół WAP (łączności z Internetem), a telefony trzeciej generacji (UMTS) będą zapewniać dostęp do Internetu oraz do wszelkich sieci radiowych i satelitarnych.

Internet w dalszym ciągu będzie zapewniał dostęp do „klasycznych” informacji, ale oprócz tego będzie traktowany głównie jako multimedialna sieć szerokopasmowa, dostarczająca wysokiej klasy materiałów audio i wideo (przewiduje się opracowanie lepszych niż obecnie używane algorytmów kompresji, pozwalających nie tylko na większy stopień redukcji danych, ale i lepszą jakość sygnału). Internet stanie się integralnym elementem MHP – multimedialnej platformy domowej - zestawu składającego się z wysokiej klasy wielokanałowych urządzeń audio i urządzeń wideo o wysokiej rozdzielczości (w niedalekiej przyszłości zapewniających również obraz przestrzenny) oraz komputera o bardzo dużej pamięci, wyposażonego w duży i płaski monitor. Internet będzie więc musiał dostosować swą jakość (przepustowość i szybkość transmisji) do tych urządzeń.

Z jednej strony Internet stanie się elementem kablowych sieci multimedialnych, z drugiej – w Internecie pojawi się dostęp do wszelkiego rodzaju sieci (radiowych, telewizyjnych). A

zatem drugą dominującą cechą systemów przyszłości stanie się interoperatywność – dostęp z dowolnego urządzenia do dowolnej usługi występującej w dowolnej sieci możliwy dzięki API – standardowemu interfejsowi programowania aplikacji. Powszechna stanie się, typowa dla Internetu oraz systemów swobodnego dostępu, „nielinearność czasowa” – korzystanie z usług w czasie wyznaczanym przez użytkownika, a nie przez dostawcę.

Oprócz „e-handlu”, usankcjonowanej prawnie wymiany plików wszelakiego rodzaju i korzystania z nich na urządzeniach domowej platformy multimedialnej, Internet będzie przekazywał informacje edukacyjne. Już są realizowane programy nauczania na odległość, opierające się na multimedialnych podręcznikach (DVD) i transmisji danych.

Konwergencja urządzeń doprowadzi do korzystania zarówno z „klasycznych” komputerów stacjonarnych jak i „przenośnych cyfrowych asystentów” pozwalających, dzięki sieci, na zdalne sterowanie urządzeniami domowymi (również podłączonymi do sieci), stanowiących jednocześnie „cyfrowy portfel”, telefon, „cyfrowy dowód osobisty”, terminal e-mailowy, pager, a nawet kamerę. Sieć jako taka działać będzie w postaci optycznej, zaś końcówki abonenckie w postaci bezprzewodowej: radiowej, bądź zrealizowanej na podczerwieni. Dzięki odpowiedniemu protokołowi (odpowiednikowi już istniejącego WAP, stosowanemu w telefonii komórkowej) będzie można uzyskiwać z sieci wszelkie informacje: wyniki sportowe, notowania giełdowe, jak również będzie można wysyłać interaktywnie do sieci informacje typu zamówienia, bilety, transakcje. Będzie możliwa transmisja danych dotyczących zdrowia użytkownika, a nawet (w przypadku inwalidów) – rodzaj bezpośredniego sprzężenia implantów słuchowych czy wzrokowych z siecią.

W Internecie już teraz istnieją witryny większości nadawców, zawierające najważniejsze informacje i towarzyszące im muzyczne wizytówki „jingle”. Wielu nadawców równolegle transmituje swoje programy w wersji MP3 lub „real audio”. W sieciach szerokopasmowych możliwe będą też transmisje sygnału wizyjnego. Rozpowszechnią się usługi typu Video – on - Demand i Near - Video – on - Demand, wraz z dalszym rozpowszechnianiem wyposażania stanowisk abonenckich w mikrofony i kamery pojawią się, oprócz usług typu „pay-per-view” (opłata za obejrany program ściągnięty z sieci), także usługi „pay-per-play”, czyli pełna interakcja w „cyberdramatach”. Należy jednak podkreślić, że z uwagi na zupełnie inną filozofię sieci (głównie przesyłającej dane pomiędzy poszczególnymi użytkownikami sieci, a nie realizującej transmisję typu „punkt-wielopunkt”), Internet nawet w jego szerokopasmowej wersji nie zastąpi transmisji radiowych czy telewizyjnych. Inny jest też społeczny aspekt tego zagadnienia – Internet ma mimo wszystko charakter „elitarny” – wymaga minimum wiedzy komputerowej, sprzętu i jego głównym celem jest tworzenie „mikrospołeczeństw internautów”. Radio i telewizja są bardziej rodzinne w swym charakterze. Multimedialna Platforma Domowa pozwoli na podniesienie jakości oglądanych i słuchanych materiałów pochodzących zarówno z „klasycznych” transmisji radiowo-telewizyjnych, nośników typu cyfrowych kaset i płyty, jak i z szerokopasmowego Internetu.

Internet w Polsce rozwija się dość dynamicznie (po zaledwie 10 latach historii Internetu w Polsce 7,3% ludności korzysta z sieci), ale jego wprowadzenie dokonało się z opóźnieniem, a skala korzystania z niego jest zdecydowanie mniejsza w stosunku do innych krajów Europy (30 lat historii, 15,9% ludności). Korzystanie z Internetu wiąże się z zakupem sprzętu komputerowego oraz opłatami za dostęp i za połączenia. Zarówno sprzęt jak i opłaty są w Polsce, proporcjonalnie do stopnia zamożności, za wysokie.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w pełni docenia znaczenie Internetu jako kolejnego medium przekazu multimedialnych informacji. Już w 1996 roku KRRiT przedłożyła rządowi

opracowanie pod tytułem „Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wstęp do formułowania założeń polityki Państwa”. Na zorganizowanej z inicjatywy KRRiT konferencji na temat „Internet jako medium XXI wieku. Problemy polityki i regulacji radia i telewizji w erze cyfrowej” (5-6 grudnia 2000 roku) zaprezentowano dokumenty Komisji Europejskiej, Rady Europy oraz opracowania własne. Problemy cyfryzacji i konwergencji technik znalazły również swe miejsce w opracowaniu KRRiT pt. „Strategia rozwoju naziemnej radiofonii i telewizji cyfrowej w Polsce. Materiały do debaty sejmowej” oraz w opinii i oddzielnym rozdziale dołączonym do projektu opracowania Ministerstwa Łączności pt. “e - Polska – Społeczeństwo Informacyjne Dla Wszystkich, Plan działania dla Polski”.

Radiofonia i telewizja w erze cyfrowej – stan i prognozy.

Rozwój telewizji cyfrowej w Polsce zapoczątkowany został w 1998 roku, przez nadawców emitujących programy polskojęzyczne z zagranicy drogą satelitarną, a następnie przez nadawców polskich, którzy rozpoczęli satelitarną emisję cyfrową swoich programów (rozpowszechnianych dalej naziemnie w sieciach analogowych), a także programów tworzonych specjalnie dla platform cyfrowych. Niższe koszty emisji satelitarnej w stosunku do kosztów eksploatacji sieci naziemnych stacji nadawczych, bardzo niskie opłaty za uzyskanie koncesji na nadawanie programu satelitarnego, dużo większa dostępność i pojemność kanałów satelitarnych oraz zdecydowanie większy zasięg techniczny, spowodowały intensywny rozwój tej formy nadawania programów.

Obecnie w Polsce funkcjonują trzy cyfrowe platformy satelitarne: Cyfra+, Wizja TV i Polsat 2, oferujące swym abonentom możliwość odbioru rozprowadzanych przez nich programów satelitarnych oraz innych niekodowanych programów radiowych i telewizyjnych, dostępnych na wykorzystywanych przez nich transponderach satelitarnych. Wszyscy wymienieni wyżej operatorzy platform oferują również pakiety programów własnych lub tworzonych na ich zamówienie, wyłącznie do rozpowszechniania satelitarnego. Liczba programów telewizyjnych rozpowszechnianych za pośrednictwem polskich platform cyfrowych wynosi 34, w tym 18 programów polskich, w których znajdują się 3 programy telewizji publicznej.

W ostatnich miesiącach operatorzy platform satelitarnych zapowiedzieli wprowadzenie nowych usług, takich jak: dostęp do Internetu, usługi bankowe, telesprzedaż, telewizja płatna „pay per view”, gry itp., które dostępne będą przy użyciu oferowanych przez nich dekodерów cyfrowych, z zastosowaniem abonenckiej linii telefonicznej jako kanału zwrotnego.

Liczba indywidualnych abonentów cyfrowych wynosi dla pakietu Wizji TV około 400 tys., Cyfry+ około 300 tys., Polsatu 2 około 100 tys. Dodatkowo część programów satelitarnych nadawanych w ramach platform satelitarnych dostępna jest w niektórych sieciach kablowych.

Również naziemni nadawcy radiowi coraz częściej występują o rozszerzenie ich koncesji o rozsiew satelitarny. Na cyfrowych platformach satelitarnych obecne są ogólnopolskie programy radia publicznego, 3 ogólnopolskie programy niepubliczne oraz 9 stacji lokalnych.

Dostęp do programów satelitarnych może być realizowany zarówno poprzez indywidualne zestawy odbiorcze, jak i za pośrednictwem sieci kablowych. To właśnie rynek telewizji kablowych jest w Polsce jednym z najbardziej dynamicznie rozwijających się pól eksploatacji mediów elektronicznych.

Obecnie wpisy do rejestru Przewodniczącego KRRiT programów rozprowadzanych w sieciach telewizji kablowej uzyskało ponad 600 operatorów, zarządzających ponad 800 sieciami.

Stale wzrasta liczba gniazd abonenckich – obecnie jest ich ok. 4 mln. Liczba gospodarstw domowych w Polsce wynosi ok. 12,5 mln, z czego prawie 2,5 mln korzysta z indywidualnych zestawów do odbioru telewizji satelitarnej. Łącznie dostęp do programów satelitarnych ma ponad 50% ludności naszego kraju.

Polska jest trzecim co do wielkości i najbardziej dynamicznym rynkiem kablowym w Europie. Został on zdominowany przez kilkunastu operatorów (Telewizja Kablowa UPC, Aster City Cable, Multimedia Polska, Szel-Sat, Vectra, TVK Poznań, Dami, Toya, Małopolska TVK, Petrus, Śląska Telewizja – Holding). Trzydzieści największych firm dostarcza za pośrednictwem swoich sieci programy do dwóch trzecich ogólnej liczby abonentów.

Aktualnie w sieciach kablowych jest obecnych ok. 400 programów telewizyjnych, z czego ponad 50 jest nadawanych w języku polskim. Programy radiowe oferowane są często w standardowych pakietach po 30, z zachowaniem zasady „must carry”, to jest obowiązku lokowania w sieci programów radiofonii publicznej oraz programów dostępnych na danym terenie drogą naziemną.

Sieci kablowe dostarczające do odbiorcy programy w wersji cyfrowej nie wyszły w Polsce poza fazę eksperymentu, a naziemna radiofonia i telewizja w Polsce nie weszła nawet w jego stadium. W kwietniu 1997 roku Polskie Radio S.A. uruchomiło próbną cyfrową emisję radiową w systemie DAB, z jednego nadajnika zlokalizowanego w Warszawie. Ta próbna emisja trwała około dwóch lat i posłużyła do przeprowadzenia pomiarów: zasięgu, jakości sygnału i wpływu emisji cyfrowej na jakość odbioru analogowego, ale została przerwana na skutek poważnej awarii nadajnika. Z początkiem ubiegłego roku Polskie Radio wystąpiło z inicjatywą wznowienia emisji próbnej w Warszawie, tym razem w 10 kanale telewizyjnym, w związku ze zmienioną dla centrum Polski rezerwacją częstotliwości przeznaczonych dla DAB.

Niemal równocześnie z inicjatywą rozpoczęcia próbnej emisji naziemnej telewizji cyfrowej DVB wystąpiła Telekomunikacja Polska S.A. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji odniosła się przychylnie do obu inicjatyw i podjęła w tej sprawie uchwały. Emisje próbne jednak nie zostały podjęte ze względu na brak stanowiska Ministerstwa Łączności w sprawie technicznych warunków eksperymentu.

W Polsce, podobnie jak w większości krajów europejskich, rozwój radiofonii i telewizji satelitarnej oraz sieci kablowych regulują w zasadzie prawa rynku usług audiowizualnych. W przypadku radiodifuzji naziemnej czynnikiem, który spowodował ożywienie zainteresowania naziemną emisją cyfrową w Europie były programy i dotacje rządowe. Taka ocena została sformułowana między innymi w raporcie Komisji Unii Europejskiej z listopada 1999 roku na temat rozwoju rynku telewizji cyfrowej w krajach Wspólnoty.

Potrzeba wypracowania państwowej, czy narodowej strategii działania w zakresie wdrażania naziemnej radiofonii i telewizji cyfrowej, wynika z dwóch podstawowych przesłanek:

- naziemna radiodifuzja cyfrowa realizowana będzie w tych samych zakresach częstotliwości, które wykorzystywane są dla potrzeb emisji analogowej. Konieczne jest więc niezwykle staranne gospodarowanie zasobami częstotliwości przez organy regulacyjne do tego powołane, określenie szczegółowych warunków wykorzystania tych zasobów w momencie startu oraz stopniowego przekształcania sieci analogowych w sieci cyfrowe,
- koszty transformacji analogowo-cyfrowej będą wysokie zarówno po stronie dostawców jak i odbiorców usług. Niezbędna będzie więc interwencja państwa polegająca na łagodzeniu

skutków tej transformacji z uwzględnieniem szeroko pojętego interesu społecznego z jednej strony i poszanowaniem praw rynku z drugiej.

Opóźnienia we wprowadzaniu w Polsce radiofonii i telewizji cyfrowej w wersji naziemnej mogą narazić nasz kraj na poważne trudności. Proces cyfryzacji w mediach jest procesem nieodwracalnym i nieuchronnym. Zbyt wielkie zaniedbania w tym zakresie mogą osłabić pozycję Polski w Europie, spowodować swojego rodzaju „medialną” izolację. Szybka cyfryzacja zapobiegnie sytuacji, w której polscy dostawcy programów i usług zostaną wyprzedzeni przez konkurencję.

Istnieją dwie doraźne, szczegółowe przyczyny, dla których opracowanie strategii rozwoju mediów cyfrowych w Polsce jest niezwykle pilne. Są to:

- uzgodnienia międzynarodowe, których efekt będzie dla naszego kraju tym bardziej korzystny, im bardziej konkretnie i szczegółowo zostaną sformułowane potrzeby i zamierzenia Polski w tym zakresie,
- stopniowe wygasanie koncesji na nadawanie programów radiowych i telewizyjnych. Ma to szczególne znaczenie w przypadku koncesji telewizyjnych, które wydawane są na okres 10 lat.

Polska stoi u progu ery informacyjnej. Technologicznym fundamentem społeczeństwa informacyjnego jest proces konwergencji telekomunikacji i informatyki z radiem i telewizją. Proces ten, po cyfryzacji emisji radiowo-telewizyjnej, eliminuje podstawową barierę w postaci rodzaju transmitowanych danych i szybko doprowadzi do stworzenia rzeczywistych, uniwersalnych, masowych i ekonomicznych rozwiązań pozwalających na ukształtowanie takiego społeczeństwa. W Sejmie RP dyskutowane będą warunki budowy społeczeństwa informacyjnego. Uwzględnienie problemów cyfrowej radiofonii i telewizji niezbędne jest przy rozważaniu kształtu społeczeństwa przyszłości

Przejście z ery radiofonii i telewizji analogowej do cyfrowej nie może nastąpić skokowo. Tempo stopniowego rozwoju możliwości technicznych oraz rynku programów i usług, wypierania technologii analogowej z mediów zależeć będzie od strategii przyjętej przez państwo w okresie najbliższych kilku lat.

Problemy związane z wdrażaniem i rozwojem cyfrowej telewizji naziemnej dotyczą wielu zagadnień rynkowych. W interesie wszystkich uczestników procesu cyfryzacji powinno leżeć jak najściślejsze określenie tzw. „warunków wyjściowych”. W tym celu należy wypracować stałą płaszczyznę konsultacji ze wszystkimi uczestnikami tego procesu.

Wskazane jest przeprowadzenie badań dotyczących:

- gotowości nadawców do ponoszenia nakładów inwestycyjnych oraz stopnia ich przygotowania w zakresie programowym i organizacyjnym,
- warunków powstawania rynku dostawców usług dodatkowych,
- stopnia społecznej akceptacji kosztów konwersji analogowo-cyfrowej.

Media i sektor audiowizualny stają się coraz bardziej znaczącym działem gospodarki oraz źródłem coraz większej części dochodu narodowego. Produkcja programów form radiowych i telewizyjnych spowodowała powstanie nowej branży działalności gospodarczej. Jednakże, aby media mogły odegrać pozytywną rolę w rozwoju gospodarczym, niezbędna jest polityka uwzględniająca ekonomikę i rynkowe uwarunkowania tych przedsiębiorstw, pozwalająca nadawcom pozyskiwać środki niezbędne dla finansowania inwestycji technicznych, programowych i oferowania usług dodatkowych.

Skuteczność procesu wdrażania naziemnej radiofonii i telewizji cyfrowej wymagać będzie aktywnej polityki gospodarczej państwa, obejmującej m. in.:

- wypracowanie rozwiązań umożliwiających bardziej sprawne niż dotychczas pozyskiwanie środków z abonamentu radiowo-telewizyjnego,
- zachęcanie banków komercyjnych do udzielania kredytów na sfinansowanie kapitałochłonnych inwestycji i finansowania produkcji audiowizualnej,
- wprowadzenie regulacji prawnych dopuszczających zwiększenie progu udziału kapitału zagranicznego dla nadawców koncesjonowanych, co może być pomocne w pozyskiwaniu środków niezbędnych na kapitałochłonne inwestycje techniczne i programowe,
- wprowadzenie mechanizmów wspierających podmioty rynkowe zaangażowane we wdrażanie rozwoju naziemnej telewizji cyfrowej (np. podmioty skłonne subsydiować koszty dekodów), jak również ulg dla zakładów chcących w kraju produkować dekodery i odbiorniki cyfrowe,
- wspieranie rozbudowy i modernizacji sieci nadawczych i przesyłowych,
- działania na rzecz popularyzacji nowej technologii (edukacja).

W większości krajów europejskich powstały już dokumenty określające strategię rozwoju mediów cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem naziemnej radiofonii i telewizji. Opracowywały je specjalnie powołane grupy ekspertów z dziedziny mediów, gospodarki, kultury, edukacji, organizacji i zarządzania, techniki i technologii, handlu i usług. Dokumenty te przekształciły się następnie w programy rządowe, tj. akty wyznaczające politykę państwa w zakresie mediów cyfrowych na najbliższe lata. Polsce potrzebne są podobne działania, niezależnie od prac nad nowelizacją aktów prawnych związanych z polityką medialną, służących ułatwieniu i koordynacji działań w różnych dziedzinach polityki, gospodarki i kultury.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, 29 listopada 2000 roku, przyjęła uchwałę wskazującą termin uruchomienia naziemnej emisji cyfrowej w Polsce. Jest nim koniec 2002 roku, a termin zaniechania emisji analogowej wyznaczono na rok 2012. Wykonując powyższą uchwałę Krajowa Rada opracowanie pt. „Strategia rozwoju naziemnej radiofonii i telewizji cyfrowej w Polsce” przekazała Marszałkowi Sejmu RP z prośbą o zorganizowanie debaty parlamentarnej.

Przewodniczący
Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

Juliusz Braun

Warszawa, 30 marca 2001 roku